๚ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส๚

วินยปิฏเก

ปาราชิกปาฬิ

เวรญฺชกณฺฑํ

๑. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปุจิมนฺทมูเล มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ๚ อโสฺสสิ โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ – ‘‘สมโณ ขลุ, โภ, โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปุจิมนฺทมูเล มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ๚ ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต – ‘อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา [ภควาติ (สฺยา.), ที. นิ. ๑.๑๕๗, อพฺภุคฺคตาการเนปน สเมติ]๚ โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ๚ โส ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ; เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ; สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตี’’’ติ๚

๒. [อิโต ปรํ ยาว ปารา. ๑๕-๑๖ ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามีติ ปาโฐ อ. นิ. ๘.๑๑] อถ โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธึ สโมฺมทิ๚ สโมฺมทนียํ กถํ สารณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ๚ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สุตํ เมตํ, โภ โคตม – ‘น สมโณ โคตโม พฺราหฺมเณ ชิณฺเณ วุฑฺเฒ มหลฺลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุฏฺฐติ วา อาสเนน วา นิมนฺเตตี’ติ๚ ตยิทํ, โภ โคตม, ตเถว? น หิ ภวํ โคตโม พฺราหฺมเณ ชิณฺเณ วุฑฺเฒ มหลฺลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุฏฺฐติ วา อาสเนน วา นิมนฺเตติ? ตยิทํ, โภ โคตม, น สมฺปนฺนเมวา’’ติ๚

‘‘นาหํ ตํ, พฺราหฺมณ, ปสฺสามิ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ยมหํ อภิวาเทยฺยํ วา ปจฺจุฏฺฐยฺยํ วา อาสเนน วา นิมนฺเตยฺยํ๚ ยญฺหิ, พฺราหฺมณ, ตถาคโต อภิวาเทยฺย วา ปจฺจุฏฺฐยฺย วา อาสเนน วา นิมนฺเตยฺย, มุทฺธาปิ ตสฺส วิปเตยฺยา’’ติ๚

๓. ‘‘อรสรูโป ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อรสรูโป สมโณ โคตโม’ติ๚ เย เต, พฺราหฺมณ, รูปรสา สทฺทรสา คนฺธรสา รสรสา โผฏฺฐพฺพรสา เต ตถาคตสฺส ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา [อนภาวกตา (สี.) อนภาวํคตา (สฺยา.)] อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา๚ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อรสรูโป สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติ๚

๔. ‘‘นิโพฺภโค ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘นิโพฺภโค สมโณ โคตโม’ติฯ เย เต, พฺราหฺมณ, รูปโภคา สทฺทโภคา คนฺธโภคา รสโภคา โผฏฺฐพฺพโภคา เต ตถาคตสฺส ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมาฯ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘นิโพฺภโค สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติฯ

๕. ‘‘อกิริยวาโท ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อกิริยวาโท สมโณ โคตโม’ติฯ อหญฺหิ, พฺราหฺมณ, อกิริยํ วทามิ กายทุจฺจริตสฺส วจีทุจฺจริตสฺส มโนทุจฺจริตสฺสฯ อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อกิริยํ วทามิฯ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อกิริยวาโท สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติฯ

๖. ‘‘อุเจฺฉทวาโท ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อุเจฺฉทวาโท สมโณ โคตโม’ติฯ อหญฺหิ, พฺราหฺมณ, อุเจฺฉทํ วทามิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺสฯ อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อุเจฺฉทํ วทามิฯ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อุเจฺฉทวาโท สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติฯ

๗. ‘‘เชคุจฺฉี ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘เชคุจฺฉี สมโณ โคตโม’ติฯ อหญฺหิ, พฺราหฺมณ, ชิคุจฺฉามิ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตนฯ อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา ชิคุจฺฉามิฯ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘เชคุจฺฉี สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติฯ

๘. ‘‘เวนยิโก ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘เวนยิโก สมโณ โคตโม’ติฯ อหญฺหิ, พฺราหฺมณ, วินยาย ธมฺมํ เทเสมิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺสฯ อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วินยาย ธมฺมํ เทเสมิฯ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘เวนยิโก สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติฯ

๙. ‘‘ตปสฺสี ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘ตปสฺสี สมโณ โคตโม’ติ ฯ ตปนียาหํ, พฺราหฺมณ, ปาปเก อกุสเล ธเมฺม วทามิ, กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํฯ ยสฺส โข, พฺราหฺมณ , ตปนียา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา ตมหํ ตปสฺสีติ วทามิฯ ตถาคตสฺส โข, พฺราหฺมณ, ตปนียา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมาฯ อยํ โข, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘ตปสฺสี สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสี’’ติฯ

๑๐. ‘‘อปคโพฺภ ภวํ โคตโม’’ติ? ‘‘อตฺถิ เขฺวส, พฺราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อปคโพฺภ สมโณ โคตโม’ติฯ ยสฺส โข, พฺราหฺมณ, อายตึ คพฺภเสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา ตมหํ อปคโพฺภติ วทามิฯ ตถาคตสฺส โข, พฺราหฺมณ, อายตึ คพฺภเสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมาฯ อยํ โข, พฺ

ราหฺมณ, ปริยาโย เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย – ‘อปคโพฺภ สมโณ โคตโม’ติ, โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสิ’’ฯ

๑๑. ‘‘เสยฺยถาปิ, พฺราหฺมณ, กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ อฏฺฐ วา ทส วา ทฺวาทส วาฯ ตานสฺสุ กุกฺกุฏิยา สมฺมา อธิสยิตานิ สมฺมา ปริเสทิตานิ สมฺมา ปริภาวิตานิฯ โย นุ โข เตสํ กุกฺกุฏจฺฉาปกานํ ปฐมตรํ ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺภิเชฺชยฺย, กินฺติ สฺวาสฺส วจนีโย – ‘‘เชโฏฺฐ วา กนิโฏฺฐ วา’’ติ? ‘‘เชโฏฺฐติสฺส, โภ โคตม, วจนีโยฯ โส หิ เนสํ เชโฏฺฐ โหตี’’ติฯ ‘‘เอวเมว โข อหํ, พฺราหฺมณ, อวิชฺชาคตาย ปชาย อณฺฑภูตาย ปริโยนทฺธาย อวิชฺชณฺฑโกสํ ปทาเลตฺวา เอโกว โลเก อนุตฺตรํ สมฺมาสโมฺพธิํ อภิสมฺพุโทฺธฯ สฺวาหํ, พฺราหฺมณ, เชโฏฺฐ เสโฏฺฐ โลกสฺส’’ฯ

‘‘อารทฺธํ โข ปน เม, พฺราหฺมณ, วีริยํ [วิริยํ (สี. สฺยา.)] อโหสิ อสลฺลีนํ, อุปฏฺฐิตา สติ อสมฺมุฏฺฐา [อปฺปมฺมุฏฺฐา (สี. สฺยา.)], ปสฺสโทฺธ กาโย อสารโทฺธ, สมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํฯ โส โข อหํ, พฺราหฺมณ, วิวิเจฺจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธเมฺมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสิํฯ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสิํฯ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหาสิํ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทสิํ , ยํ ตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ – ‘อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารี’ติ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสิํฯ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุเพฺพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธิํ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสิํฯ

๑๒. ‘‘โส เอวํ สมาหิเต จิเตฺต ปริสุเทฺธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปเตฺต ปุเพฺพนิวาสานุสฺสติญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมสิํฯ โส อเนกวิหิตํ ปุเพฺพนิวาสํ อนุสฺสรามิ , เสยฺยถิทํ – เอกมฺปิ ชาติํ เทฺวปิ ชาติโย ติโสฺสปิ ชาติโย จตโสฺสปิ ชาติโย ปญฺจปิ ชาติโย ทสปิ ชาติโย วีสมฺปิ ชาติโย ติํสมฺปิ ชาติโย จตฺตาลีสมฺปิ ชาติโย ปญฺญาสมฺปิ ชาติโย ชาติสตมฺปิ, ชาติสหสฺสมฺปิ ชาติสตสหสฺสมฺปิ, อเนเกปิ สํวฏฺฏกเปฺป อเนเกปิ วิวฏฺฏกเปฺป อเนเกปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏกเปฺป – ‘อมุตฺราสิํ เอวํนาโม เอวํโคโตฺต เอวํวโณฺณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฺปฏิสํเวที เอวมายุปริยโนฺต; โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาทิํ; ตตฺราปาสิํ เอวํนาโม เอวํโคโตฺต เอวํวโณฺณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฺปฏิสํเวที เอวมายุปริยโนฺต; โส ตโต จุโต อิธูปปโนฺน’ติฯ อิติ สาการํ สอุเทฺทสํ อเนกวิหิตํ ปุเพฺพนิวาสํ อนุสฺสรามิฯ อยํ โข เม, พฺราหฺมณ, รตฺติยา ปฐเม ยาเม ปฐมา วิชฺชา อธิคตา, อวิชฺชา วิหตา, วิชฺชา อุปฺปนฺนา, ตโม วิหโต, อาโลโก อุปฺปโนฺน – ยถา ตํ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโตฯ อยํ โข เม, พฺราหฺมณ, ปฐมาภินิพฺภิทา อโหสิ กุกฺกุฏจฺฉาปกเสฺสว อณฺฑโกสมฺหาฯ

๑๓. ‘‘โส เอวํ สมาหิเต จิเตฺต ปริสุเทฺธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปเตฺต สตฺตานํ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมสิํ ฯ โส ทิเพฺพน จกฺขุนา วิสุเทฺธน อติกฺกนฺตมานุสเกน [อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน (ก.)] สเตฺต ปสฺสามิ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวเณฺณ ทุพฺพเณฺณฯ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สเตฺต ปชานามิ – ‘อิเม วต โภโนฺต สตฺตา กายทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา อริยานํ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา; เต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคติํ วินิปาตํ นิรยํ อุปปนฺนาฯ อิเม วา ปน โภโนฺต สตฺตา กายสุจริ

เตน สมนฺนาคตา วจีสุจริเตน สมนฺนาคตา มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา อริยานํ อนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา; เต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปนฺนา’ติฯ อิติ ทิเพฺพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สเตฺต ปสฺสามิ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพเณฺณฯ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สเตฺต ปชานามิฯ อยํ โข เม, พฺราหฺมณ, รตฺติยา มชฺฌิเม ยาเม ทุติยา วิชฺชา อธิคตา, อวิชฺชา วิหตา, วิชฺชา อุปฺปนฺนา, ตโม วิหโต, อาโลโก อุปฺปโนฺน – ยถา ตํ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโตฯ อยํ โข เม, พฺราหฺมณ, ทุติยาภินิพฺภิทา อโหสิ กุกฺกุฏจฺฉาปกเสฺสว อณฺฑโกสมฺหาฯ

๑๔. ‘‘โส เอวํ สมาหิเต จิเตฺต ปริสุเทฺธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปเตฺต อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมสึฯ โส ‘อิทํ ทุกฺข’นฺติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, ‘อยํ ทุกฺขสมุทโย’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, ‘อยํ ทุกฺขนิโรโธ’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, ‘อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ; ‘อิเม อาสวา’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, ‘อยํ อาสวสมุทโย’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, ‘อยํ อาสวนิโรโธ’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, ‘อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทา’ติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึฯ ตสฺส เม เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจิตฺถ ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจิตฺถ อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจิตฺถฯ วิมุตฺตสฺมึ วิมุตฺตมิติ ญาณํ อโหสิฯ ‘ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายา’ติ อพฺภญฺญาสึฯ อยํ โข เม, พฺราหฺมณ, รตฺติยา ปจฺฉิเม ยาเม ตติยา วิชฺชา อธิคตา, อวิชฺชา วิหตา, วิชฺชา อุปฺปนฺนา, ตโม วิหโต, อาโลโก อุปฺปโนฺน – ยถา ตํ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโตฯ อยํ โข เม, พฺราหฺมณ, ตติยาภินิพฺภิทา อโหสิ – กุกฺกุฏจฺฉาปกเสฺสว อณฺฑโกสมฺหา’’ติฯ

๑๕. เอวํ วุเตฺต, เวรโญฺช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘เชโฎฺฐ ภวํ โคตโม, เสโฎฺฐ ภวํ โคตโม! อภิกฺกนฺตํ, โภ โคตม, อภิกฺกนฺตํ, โภ โคตม!! เสยฺยถาปิ, โภ โคตม, นิกฺกุชฺชิตํ วา อุกฺกุเชฺชยฺย, ปฏิจฺฉนฺนํ วา วิวเรยฺย, มูฬฺหสฺส วา มคฺคํ อาจิเกฺขยฺย, อนฺธกาเร วา เตลปโชฺชตํ ธาเรยฺย – จกฺขุมโนฺต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ, เอวเมวํ โภตา โคตเมน อเนกปริยาเยน ธโมฺม ปกาสิโต ฯ เอสาหํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อชฺชตเคฺค ปาณุเปตํ สรณํ คตํฯ อธิวาเสตุ จ เม ภวํ โคตโม เวรญฺชายํ วสฺสาวาสํ สทฺธึ ภิกฺขุสเงฺฆนา’’ติฯ อธิวาเสสิ ภควา ตุณฺหีภาเวนฯ อถ โข เวรโญฺช พฺราหฺมโณ ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฎฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

๑๖. เตน โข ปน สมเยน เวรญฺชา ทุพฺภิกฺขา โหติ ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ เตน โข ปน สมเยน อุตฺตราปถกา [อุตฺตราหกา (สี.)] อสฺสวาณิชา [อสฺสวณิชา (ก.)] ปญฺจมตฺตเหิ อสฺสสเตหิ เวรญฺชํ วสฺสาวาสํ อุปคตา โหนฺติฯ เตหิ อสฺสมณฺฑลิกาสุ ภิกฺขูนํ ปตฺถปตฺถปุลกํ [ปตฺถปตฺถมูลกํ (ก.)] ปญฺญตฺตํ โหติฯ ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เวรญฺชํ ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปิณฺฑํ อลภมานา อสฺสมณฺฑลิกาสุ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปตฺถปตฺถปุลกํ อารามํ อาหริตฺวา อุทุกฺขเล โกเฏฺฏตฺวา โกเฏฺฏตฺวา ปริภุญฺชนฺติฯ อายสฺมา ปนานโนฺท ปตฺถปุลกํ สิลายํ ปิสิตฺวา ภควโต อุปนาเมติฯ ตํ ภควา ปริภุญฺชติฯ

อโสฺสสิ โข ภควา อุทุกฺขลสทฺทํฯ ชานนฺตาปิ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, ชานนฺตาปิ น ปุจฺฉนฺติ; กาลํ วิทิตฺวา ปุจฺฉนฺติ, กาลํ วิทิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อตฺถสํหิตํ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, โน อนตฺถสํหิตํฯ อนตฺถสํหิเต เสตุฆาโต ตถาคตานํฯ ทฺวีหิ อากาเรหิ พุทฺธา ภควโนฺต ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉนฺติ

– ธมฺมํ วา เทเสสฺสาม, สาวกานํ วา สิกฺขาปทํ ปญฺญเปสฺสามาติ [ปญฺญาเปสฺสามาติ (สี. สฺยา.)]ฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามเนฺตสิ – ‘‘กึ นุ โข โส, อานนฺท, อุทุกฺขลสทฺโท’’ติ? อถ โข อายสฺมา อานโนฺท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ ฯ ‘‘สาธุ สาธุ, อานนฺท! ตุเมฺหหิ, อานนฺท สปฺปุริเสหิ วิชิตํฯ ปจฺฉิมา ชนตา สาลิมํโสทนํ อติมญฺญิสฺสตี’’ติฯ

๑๗. อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน [มหาโมคฺคลาโน (ก.)] เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘เอตรหิ, ภเนฺต, เวรญฺชา ทุพฺภิกฺขา ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตาฯ น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ อิมิสฺสา, ภเนฺต, มหาปถวิยา เหฏฺฐิมตลํ สมฺปนฺนํ – เสยฺยถาปิ ขุทฺทมธุํ อนีลกํ เอวมสฺสาทํฯ สาธาหํ, ภเนฺต, ปถวึ ปริวเตฺตยฺยํฯ ภิกฺขู ปปฺปฏโกชํ ปริภุญฺชิสฺสนฺตี’’ติฯ ‘‘เย ปน เต, โมคฺคลฺลาน, ปถวินิสฺสิตา ปาณา เต กถํ กริสฺสสี’’ติ? ‘‘เอกาหํ, ภเนฺต, ปาณึ อภินิมฺมินิสฺสามิ – เสยฺยถาปิ มหาปถวีฯ เย ปถวินิสฺสิตา ปาณา เต ตตฺถ สงฺกาเมสฺสามิฯ เอเกน หเตฺถน ปถวึ ปริวเตฺตสฺสามี’’ติฯ ‘‘อลํ, โมคฺคลฺลาน, มา เต รุจฺจิ ปถวึ ปริวเตฺตตุํฯ วิปลฺลาสมฺปิ สตฺตา ปฏิลเภยฺยุ’’นฺติฯ ‘‘สาธุ, ภเนฺต, สโพฺพ ภิกฺขุสโงฺฆ อุตฺตรกุรุํ ปิณฺฑาย คเจฺฉยฺยา’’ติฯ ‘‘อลํ, โมคฺคลฺลาน, มา เต รุจฺจิ สพฺพสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส อุตฺตรกุรุํ ปิณฺฑาย คมน’’นฺติฯ

๑๘. อถ โข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตโกฺก อุทปาทิ – ‘‘กตเมสานํ โข พุทฺธานํ ภควนฺตานํ พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสิ; กตเมสานํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’ติ? อถ โข อายสฺมา สาริปุโตฺต สายนฺหสมยํ [สายณฺหสมยํ (สี.)] ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา สาริปุโตฺต ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อิธ มยฺหํ, ภเนฺต, รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตโกฺก อุทปาทิ – ‘กตเมสานํ โข พุทฺธานํ ภควนฺตานํ พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสิ, กตเมสานํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’ติฯ ‘กตเมสานํ นุ โข, ภเนฺต, พุทฺธานํ ภควนฺตานํ พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสิ, กตเมสานํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’’ติ?

‘‘ภควโต จ, สาริปุตฺต, วิปสฺสิสฺส ภควโต จ สิขิสฺส ภควโต จ เวสฺสภุสฺส พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสิฯ ภควโต จ, สาริปุตฺต, กกุสนฺธสฺส ภควโต จ โกณาคมนสฺส ภควโต จ กสฺสปสฺส พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’ติฯ

๑๙. ‘‘โก นุ โข , ภเนฺต, เหตุ โก ปจฺจโย, เยน ภควโต จ วิปสฺสิสฺส ภควโต จ สิขิสฺส ภควโต จ เวสฺสภุสฺส พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’ติ? ‘‘ภควา จ, สาริปุตฺต, วิปสฺสี ภควา จ สิขี ภควา จ เวสฺสภู กิลาสุโน อเหสุํ สาวกานํ วิตฺถาเรน ธมฺมํ เทเสตุํฯ อปฺปกญฺจ เนสํ อโหสิ สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาถา อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลฺลํฯ อปญฺญตฺตํ สาวกานํ สิกฺขาปทํฯ อนุทฺทิฏฺฐํ ปาติโมกฺขํฯ เตสํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เต ตํ พฺรหฺมจริยํ ขิปฺปเญฺญว อนฺตรธาเปสุํฯ เสยฺยถาปิ, สาริปุตฺต, นานาปุปฺผานิ ผลเก นิกฺขิตฺตานิ สุเตฺตน อสงฺคหิตานิ ตานิ วาโต วิกิรติ วิธมติ วิทฺธํเสติฯ ตํ กิสฺส เหตุ? ยถา ตํ สุเตฺตน อสงฺคหิตตฺตาฯ เอวเมว โข, สาริปุตฺต, เตสํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เต ตํ พฺรหฺมจริยํ ขิปฺปเญฺญว อนฺตรธาเปสุํฯ

‘‘อกิลาสุโน จ เต ภควโนฺต อเหสุํ สาวเก เจตสา เจโต ปริจฺจ โอวทิตุํฯ ภูตปุพฺพํ, สาริปุตฺต, เวสฺสภู ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อญฺญตรสฺมึ ภึสนเก [ภีสนเก (ก.)] วนสเณฺฑ สหสฺสํ ภิกฺขุสงฺฆํ เจตสา เจโต ปริจฺจ โอวทติ อนุสาสติ – ‘เอวํ วิตเกฺกถ, มา เอวํ วิตกฺกยิตฺถ; เอวํ มนสิกโรถ, มา เอวํ มนสากตฺถ [มนสากริตฺถ (ก.)]; อิทํ ปชหถ, อิทํ อุปสมฺปชฺช วิหรถา’ติฯ อถ โข, สาริปุตฺต, ตสฺส ภิกฺขุสหสฺสสฺส เวสฺสภุนา ภควตา อรหตา สมฺมาสมฺพุเทฺธน เอวํ โอวทิยมานานํ เอวํ อนุสาสิยมานานํ อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิํสุฯ ตตฺร สุทํ, สาริปุตฺต, ภึสนกสฺส วนสณฺฑสฺส ภึสนกตสฺมึ โหติ – โย โกจิ อวีตราโค ตํ วนสณฺฑํ ปวิสติ, เยภุเยฺยน โลมานิ หํสนฺติฯ อยํ โข, สาริปุตฺต, เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน ภควโต จ วิปสฺสิสฺส ภควโต จ สิขิสฺส ภควโต จ เวสฺสภุสฺส พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’ติฯ

๒๐. ‘‘โก ปน, ภเนฺต, เหตุ โก ปจฺจโย เยน ภควโต จ กกุสนฺธสฺส ภควโต จ โกณาคมนสฺส ภควโต จ กสฺสปสฺส พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’ติ? ‘‘ภควา จ, สาริปุตฺต, กกุสโนฺธ ภควา จ โกณาคมโน ภควา จ กสฺสโป อกิลาสุโน อเหสุํ สาวกานํ วิตฺถาเรน ธมฺมํ เทเสตุํฯ พหุญฺจ เนสํ อโหสิ สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาถา อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลฺลํ, ปญฺญตฺตํ สาวกานํ สิกฺขาปทํ, อุทฺทิฎฺฐํ ปาติโมกฺขํฯ เตสํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เต ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรํ ทีฆมทฺธานํ ฐเปสุํฯ เสยฺยถาปิ, สาริปุตฺต, นานาปุปฺผานิ ผลเก นิกฺขิตฺตานิ สุเตฺตน สุสงฺคหิตานิ ตานิ วาโต น วิกิรติ น วิธมติ น วิทฺธํเสติฯ ตํ กิสฺส เหตุ? ยถา ตํ สุเตฺตน สุสงฺคหิตตฺตาฯ เอวเมว โข, สาริปุตฺต, เตสํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เต ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรํ ทีฆมทฺธานํ ฐเปสุํฯ อยํ โข, สาริปุตฺต, เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน ภควโต จ กกุสนฺธสฺส ภควโต จ โกณาคมนสฺส ภควโต จ กสฺสปสฺส พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสี’’ติฯ

๒๑. อถ โข อายสฺมา สาริปุโตฺต อุฎฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา เยน ภควา เตนญฺชลึ ปณาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘เอตสฺส, ภควา, กาโล! เอตสฺส, สุคต, กาโล! ยํ ภควา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปยฺย [ปญฺญาเปยฺย (สี. สฺยา.)], อุทฺทิเสยฺย ปาติโมกฺขํ, ยถยิทํ พฺรหฺมจริยํ อทฺธนิยํ อสฺส จิรฏฺฐิติก’’นฺติฯ ‘‘อาคเมหิ ตฺวํ, สาริปุตฺต ! อาคเมหิ ตฺวํ, สาริปุตฺต! ตถาคโตว ตตฺถ กาลํ ชานิสฺสติฯ น ตาว, สาริปุตฺต, สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปติ อุทฺทิสติ [น อุทฺทิสติ (สี.)] ปาติโมกฺขํ ยาว น อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติฯ ยโต จ โข, สาริปุตฺต, อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, อถ สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปติ อุทฺทิสฺสติ ปาติโมกฺขํ เตสํเยว อาสวฎฺฐานียานํ ธมฺมานํ ปฎิฆาตายฯ น ตาว, สาริปุตฺต, อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ ยาว น สโงฺฆ รตฺตญฺญุมหตฺตํ ปโตฺต โหติฯ ยโต จ โข, สาริปุตฺต, สโงฺฆ รตฺตญฺญุมหตฺตํ ปโตฺต โหติ อถ อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, อถ, สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปติ อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ เตสํเยว อาสวฎฺฐานียานํ ธมฺมานํ ปฎิฆาตายฯ น ตาว, สาริปุตฺต, อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สโงฺฆ เวปุลฺลมหตฺตํ ปโตฺต โหติฯ ยโต จ โข, สาริปุตฺต, สโงฺฆ เวปุลฺลมหตฺตํ ปโตฺต โหติ, อถ อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, อถ สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปติ อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ เตสํเยว อาสวฎฺฐานียานํ ธมฺมานํ ปฎิฆาตายฯ น ตาว, สาริปุตฺต, อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สโงฺฆ ลาภคฺคมหตฺตํ ปโตฺต โหติฯ ยโต จ โข, สาริปุตฺต, สโงฺฆ ลาภคฺคมหตฺตํ ปโตฺต โหติ, อถ อิเธกเจฺจ อาสวฎฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, อถ สตฺถา สาวกานํ

สิกฺขาปทํ ปญฺญเปติ อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ เตสํเยว อาสวฏฺฐานียานํ ธมฺมานํ ปฏิฆาตายฯ น ตาว, สาริปุตฺต, อิเธกเจฺจ อาสวฏฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สโงฺฆ พาหุสจฺจมหตฺตํ ปโตฺต โหติฯ ยโต จ โข, สาริปุตฺต, สโงฺฆ พาหุสจฺจมหตฺตํ ปโตฺต โหติ, อถ อิเธกเจฺจ อาสวฏฺฐานียา ธมฺมา สเงฺฆ ปาตุภวนฺติ, อถ สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปติ อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ เตสํเยว อาสวฏฺฐานียานํ ธมฺมานํ ปฏิฆาตายฯ นิรพฺพุโท หิ, สาริปุตฺต, ภิกฺขุสโงฺฆ นิราทีนโว อปคตกาฬโก สุโทฺธ สาเร ปติฎฺฐิโตฯ อิเมสญฺหิ, สาริปุตฺต, ปญฺจนฺนํ ภิกฺขุสตานํ โย ปจฺฉิมโก ภิกฺขุ โส โสตาปโนฺน อวินิปาตธโมฺม นิยโต สโมฺพธิปรายโณ''ติฯ

๒๒. อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามเนฺตสิ – ''อาจิณฺณํ โข ปเนตํ, อานนฺท, ตถาคตานํ เยหิ นิมนฺติตา วสฺสํ วสนฺติ, น เต อนปโลเกตฺวา ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺติฯ อายามานนฺท, เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ อปโลเกสฺสามา''ติฯ ''เอวํ ภเนฺต''ติ โข อายสฺมา อานโนฺท ภควโต ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข ภควา นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย อายสฺมตา อานเนฺทน ปจฺฉาสมเณน เยน เวรญฺชสฺส พฺราหฺมณสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข เวรโญฺช พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ ภควา เอตทโวจ – ''นิมนฺติตมฺหตยา, พฺราหฺมณ , วสฺสํวุฏฺฐา [วสฺสํวุตฺถา (สี. สฺยา. ก.)], อปโลเกม ตํ, อิจฺฉาม มยํ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิตุ''นฺติฯ ''สจฺจํ, โภ โคตม, นิมนฺติตตฺถ มยา วสฺสํวุฏฺฐา; อปิ จ, โย เทยฺยธโมฺม โส น ทิโนฺนฯ ตญฺจ โข โน อสนฺตํ, โนปิ อทาตุกมฺยตา, ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา พหุกิจฺจา ฆราวาสา พหุกรณียาฯ อธิวาเสตุ เม ภวํ โคตโม สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธิํ ภิกฺขุสเงฺฆนา''ติฯ อธิวาเสสิ ภควา ตุณฺหีภาเวนฯ อถ โข ภควา เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุเตฺตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฎฺฐายาสนา ปกฺกามิฯ อถ โข เวรโญฺช พฺราหฺมโณ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาทาเปตฺวา ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ – ''กาโล, โภ โคตม, นิฏฺฐิตํ ภตฺต''นฺติฯ

๒๓. อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน เวรญฺชสฺส พฺราหฺมณสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิ สทฺธิํ ภิกฺขุสเงฺฆนฯ อถ โข เวรโญฺช พฺราหฺมโณ พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตเปฺปตฺวา สมฺปวาเรตฺวา ภควนฺตํ ภุตฺตาวิํ โอนีตปตฺตปาณิํ [โอณีตปตฺตปาณิํ (ก.)] ติจีวเรน อจฺฉาเทสิ, เอกเมกญฺจ ภิกฺขุํ เอกเมเกน ทุสฺสยุเคน อจฺฉาเทสิฯ อถ โข ภควา เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุเตฺตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฎฺฐายาสนา ปกฺกามิฯ อถ โข ภควา เวรญฺชายํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา อนุปคมฺม โสเรยฺยํ สงฺกสฺสํ กณฺณกุชฺชํ เยน ปยาคปติฏฺฐานํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปยาคปติฏฺฐาเน คงฺคํ นทิํ อุตฺตริตฺวา เยน พาราณสี ตทวสริฯ อถ โข ภควา พาราณสิยํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน เวสาลี เตน จาริกํ ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน จาริกํ จรมาโน เยน เวสาลี ตทวสริฯ ตตฺร สุทํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายนฺติฯ

เวรญฺชภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

๑. ปาราชิกกณฺฑํ

๑. ปฐมปาราชิกํ

สุทินฺนภาณวาโร

๒๔. เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยา อวิทูเร กลนฺทคาโม นาม อตฺถิ [กลนฺทคาโม นาม โหติ (สี.), กลนฺทคาโม โหติ (สฺยา.)]ฯ ตตฺถ สุทินฺโน นาม กลนฺทปุตฺโต เสฏฺฐิปุตฺโต โหติฯ อถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต สมฺพหุเลหิ [สมฺปหูเลหิ (สี.)] สหายเกหิ สทฺธึ เวสาลึ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยน ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา มหติยา ปริสาย ปริวุโต ธมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโน โหติฯ อทฺทส โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควนฺตํ มหติยา ปริสาย ปริวุตํ ธมฺมํ เทเสนฺตํ นิสินฺนํฯ ทิสฺวานสฺส เอตทโหสิ – ''ยํนูนาหมฺปิ ธมฺมํ สุเณยฺย''นฺติฯ อถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต เยน สา ปริสา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนสฺส โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส เอตทโหสิ – ''ยถา ยถา โข อหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ; ยํนูนาหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพเชยฺย''นฺติฯ อถ โข สา ปริสา ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุตฺเตชิตา สมฺปหํสิตา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

๒๕. อถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต อจิรวุฏฺฐิตาย ปริสาย เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต ภควนฺตํ เอตทโวจ – ''ยถา ยถาหํ, ภนฺเต, ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ , นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ; อิจฺฉามหํ, ภนฺเต, เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุํฯ ปพฺพาเชตุ มํ ภควา''ติฯ ''อนุญฺญาโตสิ ปน ตฺวํ, สุทฺทินฺน, มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา''ติ? ''น โข อหํ, ภนฺเต, อนุญฺญาโต มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา''ติฯ ''น โข, สุทินฺน, ตถาคตา อนนุญฺญาตํ มาตาปิตูหิ ปุตฺตํ ปพฺพาเชนฺตี''ติฯ ''โสหํ, ภนฺเต, ตถา กริสฺสามิ ยถา มํ มาตาปิตโร อนุชานิสฺสนฺติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา''ติฯ

๒๖. อถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต เวสาลิยํ ตํ กรณียํ ตีเรตฺวา เยน กลนฺทคาโม เยน มาตาปิตโร เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มาตาปิตโร เอตทโวจ – ''อมฺมตาตา, ยถา ยถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ; อิจฺฉามหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุํฯ อนุชานาถ มํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา''ติฯ เอวํ วุตฺเต สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ''ตฺวํ โขสิ, ตาต สุทินฺน, อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโตฯ น ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิฯ มรเณนปิ มยํ เต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา''ติฯ ทุติยมฺปิ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต มาตาปิตโร เอตทโวจ – ''อมฺมตาตา, ยถา ยถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ; อิจฺฉามหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุํฯ อนุชานาถ มํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา''ติฯ ทุติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺท

ปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, ตาต สุทินฺน, อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโตฯ น ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิฯ มรเณนปิ มยํ เต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติ! ตติยมฺปิ โข สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต มาตาปิตโร เอตทโวจ – ‘‘อมฺมตาตา , ยถา ยถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ; อิจฺฉามหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุํ ฯ อนุชานาถ มํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ ตติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, ตาต สุทินฺน, อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโตฯ น ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิฯ มรเณนปิ มยํ เต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติ!

๒๗. อถ โข สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต – ‘‘น มํ มาตาปิตโร อนุชานนฺติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติ, ตเตฺถว อนนฺตรหิตาย ภูมิยา นิปชฺชิ – อิเธว เม มรณํ ภวิสฺสติ ปพฺพชฺชา วาติฯ อถ โข สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต เอกมฺปิ ภตฺตํ น ภุญฺชิ, เทฺวปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, ตีณิปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, จตฺตาริปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, ปญฺจปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, ฉปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, สตฺตปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิฯ

๒๘. อถ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, ตาต สุทินฺน, อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโตฯ น ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิฯ มรเณนปิ มยํ เต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย? อุฎฺฐหิ, ตาต สุทินฺน, ภุญฺช จ ปิว จ ปริจาเรหิ จ, ภุญฺชโนฺต ปิวโนฺต ปริจาเรโนฺต กาเม ปริภุญฺชโนฺต ปุญฺญานิ กโรโนฺต อภิรมสฺสุฯ น ตํ มยํ อนุชานาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ เอวํ วุเตฺต สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต ตุณฺหี อโหสิฯ ทุติยมฺปิ โข…เป…. ตติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, ตาต สุทินฺน, อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโตฯ น ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิฯ มรเณนปิ มยํ เต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย! อุฎฺฐหิ, ตาต สุทินฺน, ภุญฺช จ ปิว จ ปริจาเรหิ จ, ภุญฺชโนฺต ปิวโนฺต ปริจาเรโนฺต กาเม ปริภุญฺชโนฺต ปุญฺญานิ กโรโนฺต อภิรมสฺสุฯ น ตํ มยํ อนุชานาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ ตติยมฺปิ โข สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต ตุณฺหี อโหสิฯ

อถ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา เยน สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, สมฺม สุทินฺน, มาตาปิตูนํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโตฯ น ตฺวํ, สมฺม สุทินฺน, กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิฯ มรเณนปิ เต มาตาปิตโร อกามกา วินา ภวิสฺสนฺติ, กึ ปน ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสนฺติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชาย! อุฎฺฐหิ, สมฺม สุทินฺน, ภุญฺช จ ปิว จ ปริจาเรหิ จ, ภุญฺชโนฺต ปิวโนฺต ปริจาเรโนฺต กาเม ปริภุญฺชโนฺต ปุญฺญานิ กโรโนฺต อภิรมสฺสุ, น ตํ มาตาปิตโร อนุชานิสฺสนฺติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ เอวํ วุเตฺต, สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต ตุณฺหี อโหสิฯ ทุติยมฺปิ โข…เป…. ตติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, สมฺม สุทินฺน…เป…. ตติยมฺปิ โข สุทิโนฺน กลนฺทปุโตฺต ตุณฺหี อโหสิฯ

๒๙. อถ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา เยน สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร เอตทโวจุํ – ‘‘อมฺม ตาตา, เอโส สุทินฺโน อนนฺตรหิตาย ภูมิยา นิปนฺโน – ‘อิเธว เม มรณํ ภวิสฺสติ ปพฺพชฺชา วา’ติฯ สเจ ตุเมฺห สุทินฺนํ นานุชานิสฺสถ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย, ตตฺเถว มรณํ อาคมิสฺสติฯ สเจ ปน ตุเมฺห สุทินฺนํ อนุชานิสฺสถ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย, ปพฺพชิตมฺปิ นํ ทกฺขิสฺสถฯ สเจ สุทินฺโน นาภิรมิสฺสติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย, กา ตสฺส อญฺญา คติ ภวิสฺสติ, อิเธว ปจฺจาคมิสฺสติฯ อนุชานาถ สุทินฺนํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ ‘‘อนุชานาม , ตาตา, สุทินฺนํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ อถ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา เยน สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘อุฏฺเฐหิ, สมฺม สุทินฺน, อนุญฺญาโตสิ มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติฯ

๓๐. อถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต – ‘‘อนุญฺญาโตมฺหิ กิร มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายา’’ติ, หฏฺโฐ อุทโคฺค ปาณินา คตฺตานิ ปริปุญฺฉนฺโต วุฏฺฐาสิฯ อถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต กติปาหํ พลํ คาเหตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสโนฺน โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อนุญฺญาโต [อนุญฺญาโตมฺหิ (สี. สฺยา.)] อหํ, ภเนฺต, มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายฯ ปพฺพาเชตุ มํ ภควา’’ติ ฯ อลตฺถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ, อลตฺถ อุปสมฺปทํฯ อจิรูปสมฺปโนฺน จ ปนายสฺมา สุทินฺโน เอวรูเป ธุตคุเณ สมาทาย วตฺตติ, อารญฺญิโก โหติ ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโก สปทานจาริโก, อญฺญตรํ วชฺชิคามํ อุปนิสฺสาย วิหรติฯ

เตน โข ปน สมเยน วชฺชี ทุพฺภิกฺขา โหติ ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส เอตทโหสิ – ‘‘เอตรหิ โข วชฺชี ทุพฺภิกฺขา ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ พหู โข ปน เม เวสาลิยํ ญาตี อฑฺฒา มหทฺธนา มหาโภคา ปหูตชาตรูปรชตา ปหูตวิตฺตูปกรณา ปหูตธนธญฺญาฯ ยํนูนาหํ ญาตี อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ! ญาตี มํ [ญาตกาปิ มํ (สฺยา.)] นิสฺสาย ทานานิ ทสฺสนฺติ ปุญฺญานิ กริสฺสนฺติ, ภิกฺขู จ ลาภํ ลจฺฉนฺติ, อหญฺจ ปิณฺฑเกน น กิลมิสฺสามี’’ติฯ อถ โข อายสฺมา สุทินฺโน เสนาสนํ สํสาเมตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน เวสาลี เตน ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน เยน เวสาลี ตทวสริฯ ตตฺร สุทํ อายสฺมา สุทินฺโน เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํฯ อโสฺสสุํ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาตกา – ‘‘สุทินฺโน กิร กลนฺทปุตฺโต เวสาลึ อนุปฺปตฺโต’’ติฯ เต อายสฺมโต สุทินฺนสฺส สฏฺฐิมตฺเต ถาลิปาเก ภตฺตาภิหารํ อภิหรึสุฯ อถ โข อายสฺมา สุทินฺโน เต สฏฺฐิมตฺเต ถาลิปาเก ภิกฺขูนํ วิสฺสเชฺชตฺวา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กลนฺทคามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ กลนฺทคาเม สปทานํ ปิณฺฑาย จรมาโน เยน สกปิตุ นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิฯ

๓๑. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาติทาสี อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ ฉเฑฺฑตุกามา [ฉฑฺฑฺฑตุกามา (ก.)] โหติฯ อถ โข อายสฺมา สุทินฺโน ตํ ญาติทาสึ เอตทโวจ – ‘‘สเจ ตํ, ภคินิ, ฉฑฺฑนียธมฺมํ , อิธ เม ปเตฺต อากิรา’’ติฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาติทาสี ตํ อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปเตฺต อากิรนฺตี หตฺถานญฺจ ปาทานญฺจ สรสฺส จ นิมิตฺตํ อคฺคเหสิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาติทาสี เยนายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา เตนุ

ปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตรํ เอตทโวจ – ''ยเคฺฆเยฺย, ชาเนยฺยาสิ, อยฺยปุโตฺต สุทิโนฺน อนุปฺปโตฺต''ติฯ ''สเจ, เช, ตฺวํ สจฺจํ ภณสิ, อทาสึ ตํ กโรมี''ติฯ

๓๒. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สุทิโนฺน ตํ อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ อญฺญตรํ กุฎฺฎมูลํ [กุฑฺฑมูลํ (สี. สฺยา.)] นิสฺสาย ปริภุญฺชติฯ ปิตาปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส กมฺมนฺตา อาคจฺฉโนฺต อทฺทส อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ตํ อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ อญฺญตรํ กุฎฺฎมูลํ นิสฺสาย ปริภุญฺชนฺตํ ฯ ทิสฺวาน เยนายสฺมา สุทิโนฺน เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ''อตฺถิ นาม, ตาต สุทินฺน, อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ ปริภุญฺชิสฺสสิ! นนุ นาม, ตาต สุทินฺน, สกํ เคหํ คนฺตพฺพ''นฺติ? ''อคมิมฺห [อคมมฺหา (ก.)] โข เต คหปติ, เคหํฯ ตโตยํ อาภิโทสิโก กุมฺมาโส''ติฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส พาหายํ คเหตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ''เอหิ, ตาต สุทินฺน, ฆรํ คมิสฺสามา''ติฯ อถ โข อายสฺมา สุทิโนฺน เยน สกปิตุ นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ''ภุญฺช, ตาต สุทินฺนา''ติฯ ''อลํ, คหปติ, กตํ เม อชฺช ภตฺตกิจฺจ''นฺติฯ ''อธิวาเสหิ, ตาต สุทินฺน, สฺวาตนาย ภตฺต''นฺติฯ อธิวาเสสิ โข อายสฺมา สุทิโนฺน ตุณฺหีภาเวนฯ อถ โข อายสฺมา สุทิโนฺน อุฎฺฐายาสนา ปกฺกามิฯ

๓๓. อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน หริเตน โคมเยน ปถวึ โอปุญฺชาเปตฺวา [โอปุจฺฉาเปตฺวา (สี. สฺยา.)] เทฺว ปุเญฺช การาเปสิ – เอกํ หิรญฺญสฺส, เอกํ สุวณฺณสฺสฯ ตาว มหนฺตา ปุญฺชา อเหสุํ, โอรโต ฐิโต ปุริโส ปารโต ฐิตํ ปุริสํ น ปสฺสติ; ปารโต ฐิโต ปุริโส โอรโต ฐิตํ ปุริสํ น ปสฺสติฯ เต ปุเญฺช กิลเญฺชหิ ปฎิจฺฉาทาเปตฺวา มเชฺฌ อาสนํ ปญฺญาเปตฺวา ติโรกรณียํ ปริกฺขิปิตฺวา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อามเนฺตสิ – ''เตน หิ, วธุ, เยน อลงฺกาเรน อลงฺกตา ปุตฺตสฺส เม สุทินฺนสฺส ปิยา อโหสิ มนาปา เตน อลงฺกาเรน อลงฺกรา''ติฯ ''เอวํ, อเยฺย''ติ, โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตุยา ปจฺจโสฺสสิฯ

๓๔. อถ โข อายสฺมา สุทิโนฺน ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน สกปิตุ นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา เยนายสฺมา สุทิโนฺน เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ปุเญฺช วิวราเปตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ''อิทํ เต, ตาต สุทินฺน, มาตุ มตฺติกํ อิตฺถิกาย อิตฺถิธนํ, อญฺญํ เปตฺติกํ อญฺญํ ปิตามหํฯ ลพฺภา, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุํ ปุญฺญานิ จ กาตุํฯ เอหิ ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ ปุญฺญานิ จ กโรหี''ติ ฯ ''ตาต, น อุสฺสหามิ น วิสหามิ, อภิรโต อหํ พฺรหฺมจริยํ จรามี''ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป.… ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ''อิทํ เต, ตาต สุทินฺน, มาตุ มตฺติกํ, อิตฺถิกาย อิตฺถิธนํ, อญฺญํ เปตฺติกํ , อญฺญํ ปิตามหํฯ ลพฺภา, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุํ ปุญฺญานิ จ กาตุํฯ เอหิ ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ ปุญฺญานิ จ กโรหี''ติฯ ''วเทยฺยาม โข ตํ, คหปติ, สเจ ตฺวํ นาติกเฑฺฒยฺยาสี''ติฯ ''วเทหิ, ตาต สุทินฺนา''ติฯ เตน หิ ตฺวํ, คหปติ, มหเนฺต มหเนฺต สาณิปสิพฺพเก การาเปตฺวา หิรญฺญสุวณฺณสฺส ปูราเปตฺวา สกเฎหิ นิพฺพาหาเปตฺวา มเชฺฌ คงฺคาย โสเต โอปาเตหิ [โอสาเทหิ (สี. สฺยา.)]ฯ ตํ กิสฺส เหตุ? ยญฺหิ เต, คหปติ, ภวิสฺสติ ตโตนิทานํ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา อารโกฺข วา โส เต น ภวิสฺสตี''ติฯ เอวํ วุเตฺต, อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อนตฺตมโน อโหสิ – ''กถญฺหิ นาม ปุโตฺต สุทิโนฺน เอวํ วกฺขตี''ติ!

๓๕. อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อามนฺเตสิ – ‘‘เตน หิ, วธุ, ตฺวํ ปิยา จ มนาปา จ [ตฺวมฺปิ ยาจ (สี.)]ฯ อเปฺปว นาม ปุโตฺต สุทิโนฺน ตุยฺหมฺปิ วจนํ กเรยฺยา’’ติ! อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปาเทสุ คเหตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ‘‘กีทิสา นาม ตา, อยฺยปุตฺต, อจฺฉราโย ยาสํ ตฺวํ เหตุ พฺรหฺมจริยํ จรสี’’ติ? ‘‘น โข อหํ, ภคินิ, อจฺฉรานํ เหตุ พฺรหฺมจริยํ จรามี’’ติฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา – ‘‘อชฺชตเคฺค มํ อยฺยปุโตฺต สุทิโนฺน ภคินิวาเทน สมุทาจรตี’’ติ, ตเตฺถว มุจฺฉิตา ปปตาฯ

อถ โข อายสฺมา สุทิโนฺน ปิตรํ เอตทโวจ – ‘‘สเจ, คหปติ, โภชนํ ทาตพฺพํ เทถ, มา โน วิเหฐยิตฺถา’’ติฯ ‘‘ภุญฺช, ตาต สุทินฺนา’’ติฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา จ ปิตา จ อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตเปฺปสุํ สมฺปวาเรสุํฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ภุตฺตาวิํ โอนีตปตฺตปาณิํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ, ตาต สุทินฺน, กุลํ อฑฺฒํ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญํฯ ลพฺภา, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุํ ปุญฺญานิ จ กาตุํฯ เอหิ ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ ปุญฺญานิ จ กโรหี’’ติฯ ‘‘อมฺม, น อุสฺสหามิ น วิสหามิ , อภิรโต อหํ พฺรหฺมจริยํ จรามี’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป.… ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ, ตาต สุทินฺน, กุลํ อฑฺฒํ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญํ [ปหูตธนธญฺญํ (ป. จรามีติ) อิติปาโฐ สพฺพตฺถ นตฺถิ, อูโน มเญฺญ]ฯ เตน หิ, ตาต สุทินฺน, พีชกมฺปิ เทหิ – มา โน อปุตฺตกํ สาปเตยฺยํ ลิจฺฉวโย อติหราเปสุ’’นฺติฯ ‘‘เอตํ โข เม, อมฺม, สกฺกา กาตุ’’นฺติฯ ‘‘กหํ ปน, ตาต สุทินฺน, เอตรหิ วิหรสี’’ติ? ‘‘มหาวเน, อมฺมา’’ติฯ อถ โข อายสฺมา สุทิโนฺน อุฎฺฐายาสนา ปกฺกามิฯ

๓๖. อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อามนฺเตสิ – ‘‘เตน หิ, วธุ, ยทา อุตุนี โหสิ, ปุปฺผํ เต อุปฺปนฺนํ โหติ, อถ เม อาโรเจยฺยาสี’’ติฯ ‘‘เอวํ อเยฺย’’ติ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตุยา ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา นจิรเสฺสว อุตุนี อโหสิ, ปุปฺผํสา อุปฺปชฺชิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตรํ เอตทโวจ – ‘‘อุตุนีมฺหิ, อเยฺย, ปุปฺผํ เม อุปฺปนฺน’’นฺติฯ ‘‘เตน หิ, วธุ, เยน อลงฺกาเรน อลงฺกตา ปุตฺตสฺส สุทินฺนสฺส ปิยา อโหสิ มนาปา เตน อลงฺกาเรน อลงฺกรา’’ติฯ ‘‘เอวํ อเยฺย’’ติ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตุยา ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อาทาย เยน มหาวนํ เยนายสฺมา สุทิโนฺน เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ, ตาต สุทินฺน, กุลํ อฑฺฒํ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญํฯ ลพฺภา, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุํ ปุญฺญานิ จ กาตุํฯ เอหิ ตฺวํ, ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ ปุญฺญานิ จ กโรหี’’ติฯ ‘‘อมฺม, น อุสฺสหามิ น วิสหามิ, อภิรโต อหํ พฺรหฺมจริยํ จรามี’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป.… ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ, ตาต สุทินฺน, กุลํ อฑฺฒํ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญํฯ เตน หิ, ตาต สุทินฺน, พีชกมฺปิ เทหิ – มา โน อปุตฺตกํ สาปเตยฺยํ ลิจฺฉวโย อติหราเปสุ’’นฺติฯ ‘‘เอตํ โข เม, อมฺม, สกฺกา กาตุ’’นฺติ, ปุราณทุติยิกาย พาหายํ คเหตฺวา มหาวนํ อโชฺฌคาเหตฺวา อปญฺญเตฺต สิกฺขาปเท อนาทีนวทโสฺส ปุราณทุติยิกาย ติกฺขตฺตุํ เมถุนํ ธมฺมํ อภิวิญฺญาเปสิฯ สา เตน คพฺภํ คณฺหิฯ ภุมฺมา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ – ‘‘นิรพฺพุโท วต, โภ, ภิกฺขุสโงฺฆ นิราทีนโว; สุทิเนฺนน กลนฺทปุเตฺตน อพฺพุทํ อุปฺปาทิตํ, อาทีนโว อุปฺปาทิ

โต’’ติฯ ภุมฺมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา จาตุมหาราชิกา [จาตุมฺมหาราชิกา (สี. สฺยา.)] เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ…เป.… ตาวตึสา เทวา… ยามา เทวา … ตุสิตา เทวา… นิมฺมานรตี เทวา… ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา… พฺรหฺมกายิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ – ‘‘นิรพฺพุโท วต, โภ, ภิกฺขุสงฺโฆ นิราทีนโว; สุทินฺเนน กลนฺทปุตฺเตน อพฺพุทํ อุปฺปาทิตํ, อาทีนโว อุปฺปาทิโต’’ติฯ อิติห เตน ขเณน เตน มุหุตฺเตน ยาว พฺรหฺมโลกา สทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉิฯ

อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา ตสฺส คพฺภสฺส ปริปากมนฺวาย ปุตฺตํ วิชายิฯ อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส สหายกา ตสฺส ทารกสฺส ‘พีชโก’ติ นามํ อกํสุฯ อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกาย พีชกมาตาติ นามํ อกํสุฯ อายสฺมโต สุทินฺนสฺส พีชกปิตาติ นามํ อกํสุฯ เต อปเรน สมเยน อุโภ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา อรหตฺตํ สจฺฉากํสุฯ

๓๗. อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส อหุเทว กุกฺกุจฺจํ, อหุ วิปฺปฏิสาโร – ‘‘อลาภา วต เม, น วต เม ลาภา! ทุลฺลทฺธํ วต เม, น วต เม สุลทฺธํ! โยหํ เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา นาสกฺขึ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุ’’นฺติฯ โส เตเนว กุกฺกุจฺเจน เตน วิปฺปฏิสาเรน กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต อนฺโตมโน ลีนมโน ทุกฺขี ทุมฺมโน วิปฺปฏิสารี ปชฺฌายิฯ

๓๘. อถ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส สหายกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจุํ – ‘‘ปุพฺเพ โข ตฺวํ, อาวุโส สุทินฺน, วณฺณวา อโหสิ ปีณินฺทฺริโย ปสนฺนมุขวณฺโณ วิปฺปสนฺนฉวิวณฺโณ; โส ทานิ ตฺวํ เอตรหิ กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต อนฺโตมโน ลีนมโน ทุกฺขี ทุมฺมโน วิปฺปฏิสารี ปชฺฌายสิฯ กจฺจิ โน ตฺวํ, อาวุโส สุทินฺน, อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรสี’’ติ? ‘‘น โข อหํ, อาวุโส, อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรามิฯ อตฺถิ เม ปาปกมฺมํ กตํ; ปุราณทุติยิกาย เมถุโน ธมฺโม ปฏิเสวิโต; ตสฺส มยฺหํ, อาวุโส, อหุเทว กุกฺกุจฺจํ อหุ วิปฺปฏิสาโร – ‘อลาภา วต เม, น วต เม ลาภา; ทุลฺลทฺธํ วต เม, น วต เม สุลทฺธํ; โยหํ เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา นาสกฺขึ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุ’’นฺติฯ ‘‘อลญฺหิ เต, อาวุโส สุทินฺน, กุกฺกุจฺจาย อลํ วิปฺปฏิสาราย ยํ ตฺวํ เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํฯ นนุ, อาวุโส, ภควตา อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย; วิสํโยคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สํโยคาย; อนุปาทานาย ธมฺโม เทสิโต, โน สอุปาทานายฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, อาวุโส, ภควตา วิราคาย ธมฺเม เทสิเต สราคาย เจเตสฺสสิ, วิสํโยคาย ธมฺเม เทสิเต สํโยคาย เจเตสฺสสิ, อนุปาทานาย ธมฺเม เทสิเต สอุปาทานาย เจเตสฺสสิ! นนุ, อาวุโส, ภควตา อเนกปริยาเยน ราควิราคาย ธมฺโม เทสิโต, มทนิมฺมทนาย ปิปาสวินยาย อาลยสมุคฺฆาตาย วฏฺฏุปจฺเฉทาย ตณฺหากฺขยาย วิราคาย นิโรธาย นิพฺพานาย ธมฺโม เทสิโต! นนุ, อาวุโส, ภควตา อเนกปริยาเยน กามานํ ปหานํ อกฺขาตํ, กามสญฺญานํ ปริญฺญา อกฺขาตา, กามปิปาสานํ ปฏิวินโย อกฺขาโต, กามวิตกฺกานํ สมุคฺฆาโต อกฺขาโต, กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต! เนตํ, อาวุโส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย, ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวายฯ อถ เขฺวตํ, อาวุโส, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา’’ติฯ

๓๙. อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, สุทินฺน, ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ [อนนุจฺฉวิยํ (สี.)], โมฆปุริส, อนนุโลมิ

กํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน วิราคาย ธโมฺม เทสิโต, โน สราคาย; วิสํโยคาย ธโมฺม เทสิโต, โน สํโยคาย; อนุปาทานาย ธโมฺม เทสิโต, โน สอุปาทานาย! ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มยา วิราคาย ธเมฺม เทสิเต สราคาย เจเตสฺสสิ , วิสํโยคาย ธเมฺม เทสิเต สํโยคาย เจเตสฺสสิ, อนุปาทานาย ธเมฺม เทสิเต สอุปาทานาย เจเตสฺสสิ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน ราควิราคาย ธโมฺม เทสิโต! มทนิมฺมทนาย ปิปาสวินยาย อาลยสมุคฺฆาตาย วฏฺฏุปเจฺฉทาย ตณฺหากฺขยาย วิราคาย นิโรธาย นิพฺพานาย ธโมฺม เทสิโต! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน กามานํ ปหานํ อกฺขาตํ, กามสญฺญานํ ปริญฺญา อกฺขาตา, กามปิปาสานํ ปฏิวินโย อกฺขาโต, กามวิตกฺกานํ สมุคฺฆาโต อกฺขาโต, กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต! วรํ เต, โมฆปุริส, อาสิวิสสฺส [อาสีวิสสฺส (สี. สฺยา.)] โฆรวิสสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มาตุคามสฺส องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํฯ วรํ เต, โมฆปุริส, กณฺหสปฺปสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มาตุคามสฺส องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํฯ วรํ เต, โมฆปุริส, องฺคารกาสุยา อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สโชติภูตาย องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มาตุคามสฺส องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํฯ ตํ กิสฺส เหตุ? ตโตนิทานญฺหิ, โมฆปุริส, มรณํ วา นิคเจฺฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปเชฺชยฺยฯ อิโตนิทานญฺจ โข, โมฆปุริส, กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปเชฺชยฺยฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ยํ ตฺวํ อสทฺธมฺมํ คามธมฺมํ วสลธมฺมํ ทุฏฺฐุลฺลํ โอทกนฺติกํ รหสฺสํ ทฺวยํทฺวยสมาปตฺตึ สมาปชฺชิสฺสสิ, พหูนํ โข ตฺวํ, โมฆปุริส, อกุสลานํ ธมฺมานํ อาทิกตฺตา ปุพฺพงฺคโมฯ เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย, ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวาย; อถ เขฺวตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย, ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา''ติฯ

อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ทุโปฺปสตาย มหิจฺฉตาย อสนฺตุฏฺฐิตาย [อสนฺตุฏฺฐตาย (สฺยา.)] สงฺคณิกาย โกสชฺชสฺส อวณฺณํ ภาสิตฺวา อเนกปริยาเยน สุภรตาย สุโปสตาย อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺส สเลฺลขสฺส ธุตสฺส ปาสาทิกสฺส อปจยสฺส วีริยารมฺภสฺส [วีริยารพฺภสฺส (ก.)] วณฺณํ ภาสิตฺวา ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ''เตน หิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปสฺสามิ [ปญฺญาเปสฺสามิ (สี. สฺยา.)] ทส อตฺถวเส ปฏิจฺจ – สงฺฆสุฏฺฐุตาย, สงฺฆผาสุตาย, ทุมฺมงฺกูนํ ปุคฺคลานํ นิคฺคหาย, เปสลานํ ภิกฺขูนํ ผาสุวิหาราย, ทิฏฺฐธมฺมิกานํ อาสวานํ สํวราย, สมฺปรายิกานํ อาสวานํ ปฏิฆาตาย, อปฺปสนฺนานํ ปสาทาย, ปสนฺนานํ ภิโยฺยภาวาย, สทฺธมฺมฏฺฐิติยา, วินยานุคฺคหายฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

''โย ปน ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย, ปาราชิโก โหติ อสํวาโส''ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

สุทินฺนภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

มกฺกฏีวตฺถุ

๔๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน มกฺกฏิํ อามิเสน อุปลาเปตฺวา ตสฺสา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย เวสาลิํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา

เยน ตสฺส ภิกฺขุโน วิหาโร เตนุปสงฺกมึสุฯ อทฺทส โข สา มกฺกฏี เต ภิกฺขู ทูรโตว อาคจฺฉนฺเตฯ ทิสฺวาน เยน เต ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เตสํ ภิกฺขูนํ ปุรโต กฏิมฺปิ จาเลสิ เฉปฺปมฺปิ จาเลสิ, กฏิมฺปิ โอฑฺฑิ, นิมิตฺตมฺปิ อกาสิฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘นิสฺสํสยํ โข โส ภิกฺขุ อิมิสฺสา มกฺกฏิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวตี’’ติฯ เอกมนฺตํ นิลียึสุฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เวสาลิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปิณฺฑปาตํ อาทาย ปฏิกฺกมิฯ

๔๑. อถ โข สา มกฺกฏี เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ ปิณฺฑปาตํ เอกเทสํ ภุญฺชิตฺวา เอกเทสํ ตสฺสา มกฺกฏิยา อทาสิฯ อถ โข สา มกฺกฏี ตํ ปิณฺฑปาตํ ภุญฺชิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน กฏึ โอฑฺฑิฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตสฺสา มกฺกฏิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวติฯ อถ โข เต ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจุํ – ‘‘นนุ, อาวุโส, ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ; กิสฺส ตฺวํ, อาวุโส, มกฺกฏิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, อาวุโส, ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ; ตญฺจ โข มนุสฺสิตฺถิยา , โน ติรจฺฉานคตายา’’ติฯ ‘‘นนุ, อาวุโส, ตเถว ตํ โหติฯ อนนุจฺฉวิกํ, อาวุโส, อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, อาวุโส, เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ! นนุ, อาวุโส, ภควตา อเนกปริยาเยน วิราคาย ธโมฺม เทสิโต, โน สราคาย…เป.… กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต! เนตํ, อาวุโส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวายฯ อถ เขฺวตํ, อาวุโส, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย, ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา’’ติฯ อถ โข เต ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

๔๒. อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, ภิกฺขุ, มกฺกฏิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน วิราคาย ธโมฺม เทสิโต, โน สราคาย …เป.… กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต! วรํ เต, โมฆปุริส, อาสีวิสสฺส โฆรวิสสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มกฺกฏิยา องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํฯ วรํ เต, โมฆปุริส, กณฺหสปฺปสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มกฺกฏิยา องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํฯ วรํ เต, โมฆปุริส, องฺคารกาสุยา อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สโชติภูตาย องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มกฺกฏิยา องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํฯ ตํ กิสฺส เหตุ? ตโตนิทานญฺหิ, โมฆปุริส, มรณํ วา นิคเจฺฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ; น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปฺปเชฺชยฺยฯ อิโตนิทานญฺจ โข, โมฆปุริส, กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปฺปเชฺชยฺยฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ยํ ตฺวํ อสทฺธมฺมํ คามธมฺมํ วสลธมฺมํ ทุฏฺฐุลฺลํ โอทกนฺติกํ รหสฺสํ ทฺวยํทฺวยสมาปตฺตึ สมาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

‘‘โย ปน ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปิ, ปาราชิโก โหติ อสํวาโส’’ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

มกฺกฏีวตฺถุ นิฏฺฐิตํฯ

สนฺถตภาณวาโร

๔๓. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา เวสาลิกา วชฺชิปุตฺตกา ภิกฺขู ยาวทตฺถํ ภุญฺชึสุ, ยาวทตฺถํ สุปึสุ, ยาวทตฺถํ นฺหายึสุฯ ยาวทตฺถํ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถํ สุปิตฺวา ยาวทตฺถํ นฺหายิตฺวา อโยนิโส มนสิ กริตฺวา สิกฺขํ อปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อนาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวึสุฯ เต อปเรน สมเยน ญาติพฺยสเนนปิ ผุฏฺฐา โภคพฺยสเนนปิ ผุฏฺฐา โรคพฺยสเนนปิ ผุฏฺฐา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ''น มยํ, ภนฺเต อานนฺท, พุทฺธครหิโน น ธมฺมครหิโน น สงฺฆครหิโน; อตฺตครหิโน มยํ, ภนฺเต อานนฺท, อนญฺญครหิโนฯ มยเมวมฺหา อลกฺขิกา มยํ อปฺปปุญฺญา, เย มยํ เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา นาสกฺขิมฺหา ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํฯ อิทานิ เจปิ [อิทานิปิ เจ (สฺยา.)] มยํ, ภนฺเต อานนฺท, ลเภยฺยาม ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ ลเภยฺยาม อุปสมฺปทํ, อิทานิปิ มยํ วิปสฺสกา กุสลานํ ธมฺมานํ ปุพฺพรตฺตาปรรตฺตํ โพธิปกฺขิกานํ ธมฺมานํ ภาวนานุโยคมนุยุตฺตา วิหเรยฺยามฯ สาธุ, ภนฺเต อานนฺท, ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจหี''ติฯ ''เอวมาวุโส''ติ โข อายสฺมา อานโนฺท เวสาลิกานํ วชฺชิปุตฺตกานํ ปฏิสฺสุณิตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ

''อฏฺฐานเมตํ, อานนฺท, อนวกาโส ยํ ตถาคโต วชฺชีนํ วา วชฺชิปุตฺตกานํ วา การณา สาวกานํ ปาราชิกํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ สมูหเนยฺยา''ติฯ

อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ''โย, ภิกฺขเว [โย ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ (สี.) โย โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ (สฺยา.)], สิกฺขํ อปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อนาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวติ โส อาคโต น อุปสมฺปาเทตโพฺพ ; โย จ โข, ภิกฺขเว [โย จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ (สี. สฺยา.)], สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวติ โส อาคโต อุปสมฺปาเทตโพฺพฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๔. ''**โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขูนํ สิกฺขาสาชีวสมาปโนฺน สิกฺขํ อปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อนาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปิ, ปาราชิโก โหติ อสํวาโส**''ติฯ

๔๕. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ยถายุโตฺต ยถาชโจฺจ ยถานาโม ยถาโคโตฺต ยถาสีโล ยถาวิหารี ยถาโคจโร เถโร วา นโว วา มชฺฌิโม วาฯ เอโส วุจฺจติ 'โย ปนา'ติฯ

[วิภ. ๕๑๐, ฌานวิภงฺคปิ] ***ภิกฺขู***ติ ภิกฺขโกติ ภิกฺขุ, ภิกฺขาจริยํ อชฺฌุปคโตติ ภิกฺขุ, ภินฺนปฏธโรติ ภิกฺขุ, สมญฺญาย ภิกฺขุ, ปฏิญฺญาย ภิกฺขุ, เอหิ ภิกฺขูติ ภิกฺขุ, ตีหิ สรณคมเนหิ อุปสมฺปโนฺนติ ภิกฺขุ, ภโทฺร ภิกฺขุ, สาโร ภิกฺขุ, เสโข ภิกฺขุ, อเสโข ภิกฺขุ, สมเคฺคน สเงฺฆน ญตฺติจตุเตฺถน กเมฺมน อกุเปฺปน ฐานารเหน อุปสมฺปโนฺนติ ภิกฺขุฯ ตตฺร ยฺวายํ ภิกฺขุ สมเคฺคน สเงฺฆน ญตฺติจตุเตฺถน กเมฺมน อกุเปฺปน ฐานารเหน อุปสมฺปโนฺน, อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

[ที. นิ. ๓.๓๐๕] **สิกฺขา**ติ ติโสฺส สิกฺขา – อธิสีลสิกฺขา, อธิจิตฺตสิกฺขา, อธิปญฺญาสิกฺขาฯ ตตฺร ยายํ อธิสีลสิกฺขา, อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตา สิกฺขาติฯ

สาชีวํ นาม ยํ ภควตา ปญฺญตฺตํ สิกฺขาปทํ, เอตํ สาชีวํ นามฯ ตสฺมึ สิกฺขติ, เตน วุจฺจติ สาชีวสมาปโนฺนติฯ

สิกฺขํ อปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อนาวิกตฺวาติ อตฺถิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตา; อตฺถิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตาฯ

‘‘กถญฺจ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ อิธ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน อุปาสกภาวํ ปตฺถยมาโน อารามิกภาวํ ปตฺถยมาโน สามเณรภาวํ ปตฺถยมาโน ติตฺถิยภาวํ ปตฺถยมาโน ติตฺถิยสาวกภาวํ ปตฺถยมาโน อสฺสมณภาวํ ปตฺถยมาโน อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘ยํนูนาหํ พุทฺธํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป.… อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘ยํนูนาหํ ธมฺมํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ยํนูนาหํ สงฺฆํ… ยํนูนาหํ สิกฺขํ… ยํนูนาหํ วินยํ… ยํนูนาหํ ปาติโมกฺขํ… ยํนูนาหํ อุเทฺทสํ… ยํนูนาหํ อุปชฺฌายํ… ยํนูนาหํ อาจริยํ… ยํนูนาหํ สทฺธิวิหาริกํ… ยํนูนาหํ อเนฺตวาสิกํ… ยํนูนาหํ สมานุปชฺฌายกํ… ยํนูนาหํ สมานาจริยกํ ยํนูนาหํ สพฺรหฺมจาริํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติฯ ‘ยํนูนาหํ คิหี อสฺส’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติฯ ‘ยํนูนาหํ อุปาสโก อสฺส’นฺติ… ‘ยํนูนาหํ อารามิโก อสฺส’นฺติ… ‘ยํนูนาหํ สามเณโร อสฺส’นฺติ… ‘ยํนูนาหํ ติตฺถิโย อสฺส’นฺติ… ‘ยํนูนาหํ ติตฺถิยสาวโก อสฺส’นฺติ… ‘ยํนูนาหํ อสฺสมโณ อสฺส’นฺติ… ‘ยํนูนาหํ อสกฺยปุตฺติโย อสฺส’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

๔๖. ‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป.… อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘ยทิ ปนาหํ พุทฺธํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘ยทิ ปนาหํ อสกฺยปุตฺติโย อสฺส’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘อปาหํ พุทฺธํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘อปาหํ อสกฺยปุตฺติโย อสฺส’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘หนฺทาหํ พุทฺธํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘หนฺทาหํ อสกฺยปุตฺติโย อสฺส’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘โหติ เม พุทฺธํ ปจฺจเกฺขยฺย’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘โหติ เม อสกฺยปุตฺติโย อสฺส’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

๔๗. ‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป.… อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน ‘มาตรํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปิตรํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ภาตรํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ภคินิํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปุตฺตํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ธีตรํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปชาปติํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ญาตเก สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘มิเตฺต สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘คามํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘นิคมํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘เขตฺตํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘วตฺถุํ สรามิ’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘หิรญฺญํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สุวณฺณํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สิปฺปํ สรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปุเพฺพ หสิตํ ลปิตํ กีฬิตํ สมนุสฺสรามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

๔๘. ‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป.… อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน –

‘มาตา เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปิตา เม อตฺถิ, โส มยา โปเสตโพฺพ’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ภาตา เม อตฺถิ, โส มยา โปเสตโพฺพ’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ภคินี เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปุโตฺต เม อตฺถิ, โส มยา โปเสตโพฺพ’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ธีตา เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปชาปติ เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ … ‘ญาตกา เม อตฺถิ, เต มยา โปเสตพฺพา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘มิตฺตา เม อตฺถิ, เต มยา โปเสตพฺพา’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

๔๙. ‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป…. อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘มาตา เม อตฺถิ, สา มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปิตา เม อตฺถิ, โส มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ภาตา เม อตฺถิ, โส มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ภคินี เม อตฺถิ, สา มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปุโตฺต เม อตฺถิ, โส มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ธีตา เม อตฺถิ, สา มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปชาปติ เม อตฺถิ, สา มํ โปเสสฺสตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ญาตกา เม อตฺถิ, เต มํ โปเสสฺสนฺตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘มิตฺตา เม อตฺถิ, เต มํ โปเสสฺสนฺตี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘คาโม เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘นิคโม เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘เขตฺตํ เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘วตฺถุ เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘หิรญฺญํ เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สุวณฺณํ เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สิปฺปํ เม อตฺถิ, เตนาหํ ชีวิสฺสามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

๕๐. ‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป…. อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน ‘ทุกฺกร’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘น สุกร’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ทุจฺจร’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘น สุจร’นฺติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘น อุสฺสหามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘น วิสหามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘น รมามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘นาภิรมามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ โข, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ อปจฺจกฺขาตาฯ

๕๑. ‘‘กถญฺจ , ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา? อิธ , ภิกฺขเว, ภิกฺขุ อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป…. อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘พุทฺธํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตาฯ

‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป…. อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘ธมฺมํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สงฺฆํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สิกฺขํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘วินยํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ปาติโมกฺขํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อุเทฺทสํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อุปชฺฌายํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อาจริยํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สทฺธิวิหาริกํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อเนฺตวาสิกํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สมานุปชฺฌายกํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สมานาจริยกํ ปจฺจกฺขามี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สพฺรหฺมจาริํ ปจฺจกฺขามี’ติ

วทติ วิญฺญาเปติ… ‘คิหีติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อุปาสโกติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อารามิโกติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สามเณโรติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ติตฺถิโยติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘ติตฺถิยสาวโกติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อสฺสมโณติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘อสกฺยปุตฺติโยติ มํ ธาเรหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตาฯ

๕๒. ‘‘อถ วา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏียมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน…เป.… อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน – ‘อลํ เม พุทฺเธนา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘อลํ เม สพฺรหฺมจารีหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ…เป.… อถ วา ปน…เป.… ‘กึ นุ เม พุทฺเธนา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘กึ นุ เม สพฺรหฺมจารีหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘น มมตฺถ พุทฺเธนา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘น มมตฺถ สพฺรหฺมจารีหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติ… ‘สุมุตฺตาหํ พุทฺเธนา’ติ วทติ วิญฺญาเปติ…เป.… ‘สุมุตฺตาหํ สพฺรหฺมจารีหี’ติ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวมฺปิ, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตาฯ

๕๓. ‘‘ยานิ วา ปนญฺญานิปิ อตฺถิ พุทฺธเววจนานิ วา ธมฺมเววจนานิ วา สงฺฆเววจนานิ วา สิกฺขาเววจนานิ วา วินยเววจนานิ วา ปาติโมกฺขเววจนานิ วา อุทฺเทสเววจนานิ วา อุปชฺฌายเววจนานิ วา อาจริยเววจนานิ วา สทฺธิวิหาริกเววจนานิ วา อเนฺตวาสิกเววจนานิ วา สมานุปชฺฌายกเววจนานิ วา สมานาจริยกเววจนานิ วา สพฺรหฺมจาริเววจนานิ วา คิหิเววจนานิ วา อุปาสกเววจนานิ วา อารามิกเววจนานิ วา สามเณรเววจนานิ วา ติตฺถิยเววจนานิ วา ติตฺถิยสาวกเววจนานิ วา อสฺสมณเววจนานิ วา อสกฺยปุตฺติยเววจนานิ วา, เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิเงฺคหิ เตหิ นิมิเตฺตหิ วทติ วิญฺญาเปติฯ เอวํ โข, ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมเญฺจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตาฯ

๕๔. ‘‘กถญฺจ, ภิกฺขเว, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา? อิธ, ภิกฺขเว, เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิเงฺคหิ เยหิ นิมิเตฺตหิ สิกฺขา ปจฺจกฺขาตา โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิเงฺคหิ เตหิ นิมิเตฺตหิ อุมฺมตฺตโก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ อุมฺมตฺตกสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ ขิตฺตจิโตฺต สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ ขิตฺตจิตฺตสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ เวทนาโฏฺฏ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ เวทนาฏฺฏสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ เทวตาย สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ ติรจฺฉานคตสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ อริยเกน มิลกฺขสฺส [มิลกฺขกสฺส (สี. สฺยา.) มิลกฺขุสฺส (ก.)] สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, โส จ น ปฏิวิชานาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ มิลกฺขเกน อริยกสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, โส จ น ปฏิวิชานาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ อริยเกน อริยสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, โส จ น ปฏิวิชานาติ , อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ มิลกฺขเกน มิลกฺขสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, โส จ น ปฏิวิชานาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ ทวาย สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ รวาย สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ อสาเวตุกาโม สาเวติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ สาเวตุกาโม น สาเวติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ อวิญฺญุสฺส สาเวติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ วิญฺญุสฺส น สาเวติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ สพฺพโส วา ปน น สาเวติ, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขาฯ เอวํ โข, ภิกฺขเว, อปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา’’ฯ

๕๕. [มหานิ. ๔๙, ๕๐, ๕๑] **เมถุนธมฺโม** นาม โย โส อสทฺธมฺโม คามธมฺโม วสลธมฺโม ทุฏฺฐุลฺลํ โอทกนฺติกํ รหสฺสํ ทฺวยํทฺวยสมาปตฺติ, เอโส เมถุนธมฺโม นามฯ

ปฏิเสวติ นาม โย นิมิเตฺตน นิมิตฺตํ องฺคชาเตน องฺคชาตํ อนฺตมโส ติลผลมตฺตมฺปิ ปเวเสติ, เอโส ปฏิเสวติ นามฯ

อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปีติ ติรจฺฉานคติตฺถิยาปิ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโย, ปเคว มนุสฺสิตฺถิยาฯ เตน วุจฺจติ – 'อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปี'ติฯ

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปุริโส สีสจฺฉิโนฺน อภโพฺพ เตน สรีรพนฺธเนน ชีวิตุํ, เอวเมว ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโยฯ เตน วุจฺจติ – 'ปาราชิโก โหตี'ติฯ

อสํวาโสติ สํวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุเทฺทโส สมสิกฺขตา – เอโส สํวาโส นามฯ โส เตน สทฺธึ นตฺถิฯ เตน วุจฺจติ – 'อสํวาโส'ติฯ

๕๖. ติโสฺส อิตฺถิโย – มนุสฺสิตฺถี, อมนุสฺสิตฺถี, ติรจฺฉานคติตฺถีฯ ตโย อุภโตพฺยญฺชนกา – มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนโก, อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนโก, ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนโกฯ ตโย ปณฺฑกา – มนุสฺสปณฺฑโก, อมนุสฺสปณฺฑโก , ติรจฺฉานคตปณฺฑโกฯ ตโย ปุริสา – มนุสฺสปุริโส, อมนุสฺสปุริโส, ติรจฺฉานคตปุริโสฯ

มนุสฺสิตฺถิยา ตโย มเคฺค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – วจฺจมเคฺค, ปสฺสาวมเคฺค, มุเขฯ อมนุสฺสิตฺถิยา...เป.... ติรจฺฉานคติตฺถิยา ตโย มเคฺค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – วจฺจมเคฺค, ปสฺสาวมเคฺค, มุเขฯ มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส... อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส... ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกสฺส ตโย มเคฺค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – วจฺจมเคฺค, ปสฺสาวมเคฺค, มุเขฯ มนุสฺสปณฺฑกสฺส เทฺว มเคฺค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – วจฺจมเคฺค, มุเขฯ อมนุสฺสปณฺฑกสฺส... ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส... มนุสฺสปุริสสฺส... อมนุสฺสปุริสสฺส... ติรจฺฉานคตปุริสสฺส เทฺว มเคฺค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – วจฺจมเคฺค, มุเขฯ

๕๗. ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตํ อุปฏฺฐิเต มนุสฺสิตฺถิยา วจฺจมคฺคํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตํ อุปฏฺฐิเต มนุสฺสิตฺถิยา ปสฺสาวมคฺคํ... มุขํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตํ อุปฏฺฐิเต อมนุสฺสิตฺถิยา... ติรจฺฉานคติตฺถิยา... มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส... อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส... ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกสฺส... วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ มุขํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตํ อุปฏฺฐิเต มนุสฺสปณฺฑกสฺส วจฺจมคฺคํ มุขํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตํ อุปฏฺฐิเต อมนุสฺสปณฺฑกสฺส... ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส... มนุสฺสปุริสสฺส... อมนุสฺสปุริสสฺส... ติรจฺฉานคตปุริสสฺส วจฺจมคฺคํ มุขํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๕๘. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ [ปวิสนํ สาทยติ (ก.)], ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจม

เคฺคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ น สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ น สาทิยติ, ฐิตํ น สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ น สาทิยติ, ฐิตํ น สาทิยติ, อุทฺธรณํ น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๕๙. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ชาครนฺตึ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ… มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป.… อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา อมนุสฺสิตฺถึ… ติรจฺฉานคติตฺถึ… มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกํ… อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกํ… ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกํ ชาครนฺตํ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ… มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป.… อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ , ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสปณฺฑกํ… อมนุสฺสปณฺฑกํ… ติรจฺฉานคตปณฺฑกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตปณฺฑกํ ชาครนฺตํ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ … มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป.… อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๖๐. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสปุริสํ… อมนุสฺสปุริสํ… ติรจฺฉานคตปุริสํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป.… น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตปุริสํ ชาครนฺตํ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ… มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๖๑. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตาย อสนฺถตสฺส, อสนฺถตาย สนฺถตสฺส, สนฺถตาย สนฺถตสฺส, อสนฺถตาย อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติ ฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ชาครนฺตึ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ… มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ, สนฺถตาย อสนฺถตสฺส, อสนฺถตาย สนฺถตสฺส, สนฺถตาย สนฺถตสฺส, อสนฺถตาย อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา อมนุสฺสิตฺถึ… ติรจฺฉานคติตฺถึ… มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกํ… อมนสฺสุภโตพฺยญฺชนกํ … ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกํ ชาครนฺตํ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ… มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… ปสฺสาวมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ, สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ , อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๖๒. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสปณฺฑกํ… อมนุสฺสปณฺฑกํ… ติรจฺฉานคตปณฺฑกํ… มนุสฺสปุริสํ… อมนุสฺสปุริสํ… ติรจฺฉานคตปุริสํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตปุริสํ ชาครนฺตํ… สุตฺตํ… มตฺตํ… อุมฺมตฺตํ… ปมตฺตํ… มตํ อกฺขายิตํ… มตํ เยภุเยฺยน อกฺขายิตํ…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตํ เยภุเยฺยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมเคฺคน… มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ, สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺสฯ โส จ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ , อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๖๓. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ มนุสฺสิตฺถิยา สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… ปสฺสาวมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ , ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ มนุสฺสิตฺถิยา ชาครนฺติยา… สุตฺตาย… มตฺตาย… อุมฺมตฺตาย… ปมตฺตาย … มตาย อกฺขายิตาย… มตาย เยภุเยฺยน อกฺขายิตาย…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตาย เยภุเยฺยน ขายิตาย สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… ปสฺสาวมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ อมนุสฺสิตฺถิยา… ติรจฺฉานคติตฺถิยา… มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส… อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส… ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกสฺส… มนุสฺสปณฺฑกสฺส… อมนุสฺสปณฺฑกสฺส… ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส… มนุสฺสปุริสสฺส… อมนุสฺสปุริสสฺส… ติรจฺฉานคตปุริสสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส ชาครนฺตสฺส… สุตฺตสฺส… มตฺตสฺส… อุมฺมตฺตสฺส… ปมตฺตสฺส… มตสฺส อกฺขายิตสฺส… มตสฺส เยภุเยฺยน อกฺขายิตสฺส…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตสฺส เยภุเยฺยน ขายิตสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๖๔. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ มนุสฺสิตฺถิยา สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… ปสฺสาวมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตาย, อสนฺถตสฺส สนฺถตาย, สนฺถตสฺส สนฺถตาย, อสนฺถตสฺส อสนฺถตายฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ มนุสฺสิตฺถิยา ชาครนฺติยา… สุตฺตาย… มตฺตาย… อุมฺมตฺตาย… ปมตฺตาย… มตาย อกฺขายิตาย… มตาย เยภุเยฺยน อกฺขายิตาย…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตาย เยภุเยฺยน ขายิตาย สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… ปสฺสาวมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตาย, อสนฺถตสฺส สนฺถตาย, สนฺถตสฺส สนฺถตาย, อสนฺถตสฺส อสนฺถตายฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ อมนุสฺสิตฺถิยา… ติรจฺฉานคติตฺถิยา… มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส… อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส… ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกสฺส… มนุสฺสปณฺฑกสฺส… อมนุสฺสปณฺฑกสฺส… ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส… มนุสฺสปุริสสฺส… อมนุสฺสปุริสสฺส… ติรจฺฉานคตปุริสสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

๖๕. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุํ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส ชาครนฺตสฺส… สุตฺตสฺส… มตฺตสฺส… อุมฺมตฺตสฺส… ปมตฺตสฺส… มตสฺส อกฺขายิตสฺส… มตสฺส เยภุยฺเยน อกฺขายิตสฺส…เป…. อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มตสฺส เยภุยฺเยน ขายิตสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ… มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺสฯ โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. น สาทิยติ, อนาปตฺติฯ

ยถา ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา วิตฺถาริตา, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพาฯ

ราชปจฺจตฺถิกา… โจรปจฺจตฺถิกา… ธุตฺตปจฺจตฺถิกา… อุปฺปลคนฺธปจฺจตฺถิกาฯ สํขิตฺตํฯ

๖๖. มเคฺคน มคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มเคฺคน อมคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ อมเคฺคน มคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ อมเคฺคน อมคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ภิกฺขุ สุตฺตภิกฺขุมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ; ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพาฯ ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตโพฺพฯ ภิกฺขุ สุตฺตสามเณรมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ; ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพาฯ ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตโพฺพฯ สามเณโร สุตฺตภิกฺขุมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ; ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพาฯ ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตโพฺพฯ สามเณโร สุตฺตสามเณรมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ; ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพา ฯ ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตโพฺพฯ

อนาปตฺติ อชานนฺตสฺส, อสาทิยนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สนฺถตภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

มกฺกฏี วชฺชิปุตฺตา จ, คิหี นโคฺค จ ติตฺถิยา;
ทาริกุปฺปลวณฺณา จ, พฺยญฺชเนหิปเร ทุเวฯ

มาตา ธีตา ภคินี จ, ชายา จ มุทุ ลมฺพินา;
เทฺว วณา เลปจิตฺตญฺจ, ทารุธีตลิกาย จฯ

สุนฺทเรน สห ปญฺจ, ปญฺจ สิวถิกฏฺฐิกา;
นาคี ยกฺขี จ เปตี จ, ปณฺฑโกปหโต ฉุเปฯ

ภทฺทิเย อรหํ สุโตฺต, สาวตฺถิยา จตฺโร ปเร;
เวสาลิยา ตโย มาลา, สุปิเน ภารุกจฺฉโกฯ

สุปพฺพา สทฺธา ภิกฺขุนี, สิกฺขมานา สามเณรี จ;
เวสิยา ปณฺฑโก คิหี, อญฺญมญฺญํ วุฑฺฒปพฺพชิโต มิโคติฯ

วินีตวตฺถุ

๖๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มกฺกฏิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา เวสาลิกา วชฺชิปุตฺตกา ภิกฺขู สิกฺขํ อปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อนาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวึสุฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข มยํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺนา’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ – ‘เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’ติ, คิหิลิงฺเคน เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ – ‘เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’ติ, นโคฺค หุตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ – ‘เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’ติ, กุสจีรํ นิวาเสตฺวา… วากจีรํ นิวาเสตฺวา… ผลกจีรํ นิวาเสตฺวา… เกสกมฺพลํ นิวาเสตฺวา… วาลกมฺพลํ นิวาเสตฺวา… อุลูกปกฺขิกํ นิวาเสตฺวา… อชินกฺขิปํ นิวาเสตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ปีฐเก นิปนฺนํ ทาริกํ ปสฺสิตฺวา สารตฺโต องฺคุฏฺฐํ องฺคชาตํ ปเวเสสิฯ สา กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ , ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสา’’ติฯ

๖๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร มาณวโก อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพทฺธจิตฺโต โหติฯ อถ โข โส มาณวโก อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐาย กุฏิกํ ปวิสิตฺวา นิลีโน อจฺฉิฯ อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา ปาเท ปกฺขาเลตฺวา กุฏิกํ ปวิสิตฺวา มญฺจเก นิสีทิฯ อถ โข โส มาณวโก อุปฺปลวณฺณํ ภิกฺขุนึ อุคฺคเหตฺวา ทูเสสิฯ อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, อสาทิยนฺติยา’’ติฯ

๖๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อิตฺถิลิงฺคํ ปาตุภูตํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตํเยว อุปชฺฌํ ตเมว อุปสมฺปทํ ตานิเยว [ตานิ (สี. สฺยา.)] วสฺสานิ ภิกฺขุนีหิ สงฺคมิตุํ [สงฺกมิตุํ (สี. สฺยา.)]ฯ ยา อาปตฺติโย ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีหิ สาธารณา ตา อาปตฺติโย ภิกฺขุนีนํ สนฺติเก วุฏฺฐาตุํฯ ยา อาปตฺติโย ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีหิ อสาธารณา ตาหิ อาปตฺตีหิ อนาปตฺตี’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตริสฺสา ภิกฺขุนิยา ปุริสลิงฺคํ ปาตุภูตํ โหติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตํเยว อุปชฺฌํ ตเมว อุปสมฺปทํ ตานิเยว [ตานิ (สี. สฺยา.)] วสฺสานิ ภิกฺขูหิ สงฺคมิตุํ [สงฺกมิตุํ (สี. สฺยา.)]ฯ ยา อาปตฺติโย ภิกฺขุนีนํ ภิกฺขูหิ สาธารณา ตา

อาปตฺติโย ภิกฺขูนํ สนฺติเก วุฏฺฐาตุํฯ ยา อาปตฺติโย ภิกฺขุนีนํ ภิกฺขูหิ อสาธารณา ตาหิ อาปตฺตีหิ อนาปตฺตี''ติฯ

๗๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ – 'เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตี'ติ, มาตุยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ... ธีตุยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ... ภคินิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ... ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก''นฺติฯ

๗๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มุทุปิฏฺฐิโก โหติฯ โส อนภิรติยา ปีฬิโต อตฺตโน องฺคชาตํ มุเขน อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ลมฺพี โหติฯ โส อนภิรติยา ปีฬิโต อตฺตโน องฺคชาตํ อตฺตโน วจฺจมคฺคํ ปเวเสสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มตสรีรํ ปสฺสิฯ ตสฺมิญฺจ สรีเร องฺคชาตสามนฺตา วโณ โหติฯ โส – 'เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตี'ติ, องฺคชาเต องฺคชาตํ ปเวเสตฺวา วเณน นีหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มตสรีรํ ปสฺสิฯ ตสฺมิญฺจ สรีเร องฺคชาตสามนฺตา วโณ โหติฯ โส – 'เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตี'ติ, วเณ องฺคชาตํ ปเวเสตฺวา องฺคชาเตน นีหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต เลปจิตฺตสฺส นิมิตฺตํ องฺคชาเตน ฉุปิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ทารุธีตลิกาย นิมิตฺตํ องฺคชาเตน ฉุปิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา''ติฯ

๗๒. เตน โข ปน สมเยน สุนฺทโร นาม ภิกฺขุ ราชคหา ปพฺพชิโต รถิกาย [รถิยาย (ก.)] คจฺฉติฯ อญฺญตรา อิตฺถี – 'มุหุตฺตํ [อิตฺถี ตํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ มุหุตฺตํ (สฺยา.)], ภนฺเต, อาคเมหิ, วนฺทิสฺสามี'ติ สา วนฺทนฺตี อนฺตรวาสกํ อุกฺขิปิตฺวา มุเขน องฺคชาตํ อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''สาทิยิ ตฺวํ, ภิกฺขู''ติ? ''นาหํ, ภควา, สาทิยิ''นฺติฯ ''อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสาทิยนฺตสฺสา''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – ''เอหิ, ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวา''ติฯ ''อลํ, ภคินิ, เนตํ กปฺปตี''ติฯ ''เอหิ, ภนฺเต, อหํ วายมิสฺสามิ, ตฺวํ มา วายมิ, เอวํ เต อนาปตฺติ ภวิสฺสตี''ติฯ โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – ‘‘เอหิ, ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวา’’ติฯ ‘‘อลํ, ภคินิ, เนตํ กปฺปตี’’ติฯ ‘‘เอหิ ภนฺเต, ตฺวํ วายม, อหํ น วายมิสฺสามิ, เอวํ เต อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’’ติฯ โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – ‘‘เอหิ, ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวา’’ติฯ ‘‘อลํ, ภคินิ, เนตํ กปฺปตี’’ติฯ ‘‘เอหิ, ภนฺเต, อพฺภนฺตรํ ฆเฏฺฏตฺวา พหิ โมเจหิ…เป.… พหิ ฆเฏฺฏตฺวา อพฺภนฺตรํ โมเจหิ, เอวํ เต อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’’ติฯ โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๗๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สิวถิกํ คนฺตฺวา อกฺขายิตํ สรีรํ ปสฺสิตฺวา ตสฺมิํ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สิวถิกํ คนฺตฺวา เยภุยฺเยน อกฺขายิตํ สรีรํ ปสฺสิตฺวา ตสฺมิํ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สิวถิกํ คนฺตฺวา เยภุยฺเยน ขายิตํ สรีรํ ปสฺสิตฺวา ตสฺมิํ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สิวถิกํ คนฺตฺวา ฉินฺนสีสํ ปสฺสิตฺวา วฏฺฏกเต มุเข ฉุปนฺตํ องฺคชาตํ ปเวเสสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สิวถิกํ คนฺตฺวา ฉินฺนสีสํ ปสฺสิตฺวา วฏฺฏกเต มุเข อจฺฉุปนฺตํ องฺคชาตํ ปเวเสสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตริสฺสา อิตฺถิยา ปฏิพทฺธจิตฺโต โหติฯ สา กาลงฺกตา [กาลกตา (สี. สฺยา.)] สุสาเน ฉฑฺฑิตาฯ อฏฺฐิกานิ วิปฺปกิณฺณานิ โหนฺติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ สิวถิกํ คนฺตฺวา อฏฺฐิกานิ สงฺกฑฺฒิตฺวา นิมิตฺเต องฺคชาตํ ปฏิปาเทสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ นาคิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ… ยกฺขินิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ… เปติยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ … ปณฺฑกสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อุปหตินฺทฺริโย โหติฯ โส – ‘นาหํ เวทิยามิ [เวทยามิ (ก.)] สุขํ วา ทุกฺขํ วา, อนาปตฺติ เม ภวิสฺสตี’ติ, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘เวทยิ วา โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส น วา เวทยิ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ – ‘อิตฺถิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิสฺสามี’ติ, ฉุปิตมตฺเต วิปฺปฏิสารี อโหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสา’’ติฯ

๗๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภทฺทิเย ชาติยาวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติฯ ตสฺส องฺคมงฺคานิ วาตูปตฺถทฺธานิ โหนฺติฯ อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิตฺวา ยาวทตฺถํ กตฺวา ปกฺกามิฯ ภิกฺขู กิลินฺนํ ปสฺสิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, อากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ – ราเคน, วจฺเจน, ปสฺสาเวน, วาเตน, อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺเฐนฯ อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ ฯ อฏฺฐานเมตํ, ภิกฺขเว, อนวกาโส ยํ ตสฺส ภิกฺขุโน ราเคน องฺคชาตํ กมฺมนิยํ อสฺสฯ อรหํ โส, ภิกฺขเว, ภิกฺขุฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ตสฺส ภิกฺขุโน’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยา อนฺธวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติฯ อญฺญตรา โคปาลิกา ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิฯ โส ภิกฺขุ ปเวสนํ สาทิยิ, ปวิฏฺฐํ สาทิยิ, ฐิตํ สาทิยิ, อุทฺธรณํ สาทิยิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยา อนฺธวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติฯ อญฺญตรา อชปาลิกา ปสฺสิตฺวา… อญฺญตรา กฏฺฐหาริกา ปสฺสิตฺวา… อญฺญตรา โคมยหาริกา ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิฯ โส ภิกฺขุ ปเวสนํ สาทิยิ, ปวิฏฺฐํ สาทิยิ, ฐิตํ สาทิยิ, อุทฺธรณํ สาทิยิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๗๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติฯ อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิตฺวา ยาวทตฺถํ กตฺวา สามนฺตา หสมานา ฐิตา โหติ ฯ โส ภิกฺขุ ปฏิพุชฺฌิตฺวา ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘ตุยฺหิทํ กมฺม’’นฺติ? ‘‘อาม, มยฺหํ กมฺม’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘สาทิยิ ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, ชานามี’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อชานนฺตสฺสา’’ติฯ

๗๖. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน ทิวาวิหารคโต รุกฺขํ อปสฺสาย นิปนฺโน โหติฯ อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิฯ โส ภิกฺขุ สหสา วุฏฺฐาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘สาทิยิ ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, สาทิยิ’’นฺติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสาทิยนฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน ทิวาวิหารคโต รุกฺขํ อปสฺสาย นิปนฺโน โหติฯ อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิฯ โส ภิกฺขุ อกฺกมิตฺวา ปวเตฺตสิ [ปวฏฺฏสิ (สี. สฺยา.)]ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘สาทิยิ ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, สาทิยิ’’นฺติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสาทิยนฺตสฺสา’’ติฯ

๗๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ทิวาวิหารคโต ทฺวารํ วิวริตฺวา นิปนฺโน โหติฯ ตสฺส องฺคมงฺคานิ วาตูปตฺถทฺธานิ โหนฺติฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อิตฺถิโย คนฺธญฺจ มาลญฺจ อาทาย อารามํ อาคมํสุ วิหารเปกฺขิกาโยฯ อถ โข ตา อิตฺถิโย ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิตฺวา ยาวทตฺถํ กตฺวา, ปุริสูสโภ วตายนฺติ วตฺวา คนฺธญฺจ มาลญฺจ อาโรเปตฺวา ปกฺกมึสุฯ ภิกฺขู กิลินฺนํ ปสฺสิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโร

เจสุํฯ ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, อากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ – ราเคน, วเจฺจน, ปสฺสาเวน, วาเตน, อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐเนฯ อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ อฏฺฐานเมตํ, ภิกฺขเว, อนวกาโส, ยํ ตสฺส ภิกฺขุโน ราเคน องฺคชาตํ กมฺมนิยํ อสฺสฯ อรหํ โส, ภิกฺขเว, ภิกฺขุฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ตสฺส ภิกฺขุโนฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ทิวา ปฏิสลฺลียเนฺตน ทฺวารํ สํวริตฺวา ปฏิสลฺลียิตุ’’นฺติฯ

๗๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภารุกจฺฉโก ภิกฺขุ สุปินเนฺต [สุปินเนฺตน (สี. สฺยา.)] ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา – ‘อสฺสมโณ อหํ, วิพฺภมิสฺสามี’ติ, ภารุกจฺฉํ คจฺฉโนฺต อนฺตรามเคฺค อายสฺมนฺตํ อุปาลึ ปสฺสิตฺวา เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ อายสฺมา อุปาลิ เอวมาห – ‘‘อนาปตฺติ, อาวุโส, สุปินเนฺตนา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห สุปพฺพา นาม อุปาสิกา มุธปฺปสนฺนา [มุทฺธปฺปสนฺนา (สี.)] โหติฯ สา เอวํทิฏฺฐิกา โหติ – ‘‘ยา เมถุนํ ธมฺมํ เทติ สา อคฺคทานํ เทตี’’ติฯ สา ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – ‘‘เอหิ, ภเนฺต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวา’’ติฯ ‘‘อลํ, ภคินิ, เนตํ กปฺปตี’’ติฯ ‘‘เอหิ, ภเนฺต, อูรุนฺตริกาย [อูรนฺตริกาย (สี.)] ฆเฏฺฏหิ, เอวํ เต อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’’ติ…เป.… เอหิ, ภเนฺต, นาภิยํ ฆเฏฺฏหิ… เอหิ, ภเนฺต, อุทรวฏฺฏิยํ ฆเฏฺฏหิ… เอหิ, ภเนฺต, อุปกจฺฉเก ฆเฏฺฏหิ… เอหิ, ภเนฺต, คีวายํ ฆเฏฺฏหิ… เอหิ, ภเนฺต, กณฺณจฺฉิเทฺท ฆเฏฺฏหิ… เอหิ, ภเนฺต, เกสวฏฺฏิยํ ฆเฏฺฏหิ… เอหิ, ภเนฺต, องฺคุลนฺตริกาย ฆเฏฺฏหิ… ‘‘เอหิ, ภเนฺต, หเตฺถน อุปกฺกมิตฺวา โมเจสฺสามิ, เอวํ เต อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’’ติฯ โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสา’’ติฯ

๗๙. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ สทฺธา นาม อุปาสิกา มุธปฺปสนฺนา โหติฯ สา เอวํทิฏฺฐิกา โหติ – ‘‘ยา เมถุนํ ธมฺมํ เทติ สา อคฺคทานํ เทตี’’ติฯ สา ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – ‘‘เอหิ, ภเนฺต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวา’’ติฯ ‘‘อลํ, ภคินิ, เนตํ กปฺปตี’’ติฯ ‘‘เอหิ, ภเนฺต, อูรุนฺตริกาย ฆเฏฺฏหิ…เป.… เอหิ, ภเนฺต, หเตฺถน อุปกฺกมิตฺวา โมเจสฺสามิ, เอวํ เต อนาปตฺติ ภวิสฺสตี’’ติฯ โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสา’’ติฯ

๘๐. เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขุํ คเหตฺวา ภิกฺขุนิยา วิปฺปฏิปาเทสุํ… สิกฺขมานาย วิปฺปฏิปาเทสุํ… สามเณริยา วิปฺปฏิปาเทสุํฯ อุโภ สาทิยิํสุฯ อุโภ นาเสตพฺพาฯ อุโภ น สาทิยิํสุฯ อุภินฺนํ อนาปตฺติฯ

๘๑. เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขุํ คเหตฺวา เวสิยา วิปฺปฏิปาเทสุํ… ปณฺฑเก วิปฺปฏิปาเทสุํ… คิหินิยา วิปฺปฏิปาเทสุํฯ ภิกฺขุ สาทิยิฯ ภิกฺขุ นาเสตโพฺพฯ ภิกฺขุ น สาทิยิฯ ภิกฺขุสฺส อนาปตฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขู คเหตฺวา อญฺญมญฺญํ วิปฺปฏิปาเทสุํฯ อุโภ สาทิยิํสุฯ อุโภ นาเสตพฺพาฯ อุโภ น สาทิยิํสุฯ อุภินฺนํ อนาปตฺติฯ

๘๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร วุฑฺฒปพฺพชิโต ภิกฺขุ ปุราณทุติยิกาย ทสฺสนํ อคมาสิฯ สา – ‘เอหิ, ภเนฺต, วิพฺภมา’ติ อคฺคเหสิฯ โส ภิกฺขุ ปฏิกฺกมโนฺต อุตฺตาโน ปริปติฯ สา อุพฺภชิตฺวา [อุพฺภุชิตฺวา (สี. สฺยา.)] องฺคชาเต [องฺคชาเตน (สี.)] อภินิสีทิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ

อโหสิ ...เป.... ‘‘สาทิยิ ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, สาทิยิ’’นฺติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสาทิยนฺตสฺสา’’ติฯ

๘๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อรญฺญ วิหรติฯ มิคโปตโก ตสฺส ปสฺสาวฏฺฐานํ อาคนฺตฺวา ปสฺสาวํ ปิวโนฺต มุเขน องฺคชาตํ อคฺคเหสิฯ โส ภิกฺขุ สาทิยิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก’’นฺติฯ

ปฐมปาราชิกํ สมตฺตํฯ

๒. ทุติยปาราชิกํ

๘๔. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเตฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา สนฺทิฏฺฐา สมฺภตฺตา ภิกฺขู อิสิคิลิปเสฺส ติณกุฏิโย กริตฺวา วสฺสํ อุปคจฺฉิํสุฯ อายสฺมาปิ ธนิโย กุมฺภการปุโตฺต ติณกุฏิกํ กริตฺวา วสฺสํ อุปคจฺฉิฯ อถ โข เต ภิกฺขู วสฺสํวุฏฺฐา เตมาสจฺจเยน ติณกุฏิโย ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ ปฏิสาเมตฺวา ชนปทจาริกํ ปกฺกมิํสุฯ อายสฺมา ปน ธนิโย กุมฺภการปุโตฺต ตเตฺถว วสฺสํ วสิ, ตตฺถ เหมนฺตํ, ตตฺถ คิมฺหํฯ อถ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุโตฺต ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ สํกฑฺฒิตฺวา ติณกุฏิกํ อกาสิฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุโตฺต ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ สํกฑฺฒิตฺวา ติณกุฏิกํ อกาสิฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุฯ

อถ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส เอตทโหสิ – ‘‘ยาวตติยกํ โข เม คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุฯ อหํ โข ปน สุสิกฺขิโต อนวโย สเก อาจริยเก กุมฺภการกเมฺม ปริโยทาตสิโปฺป ฯ ยํนูนาหํ สามํ จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา สพฺพมตฺติกามยํ กุฏิกํ กเรยฺย’’นฺติ! อถ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุโตฺต สามํ จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา สพฺพมตฺติกามยํ กุฏิกํ กริตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ โคมยญฺจ สํกฑฺฒิตฺวา ตํ กุฏิกํ ปจิฯ สา อโหสิ กุฏิกา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา โลหิติกา [โลหิตกา (สฺยา.)], เสยฺยถาปิ อินฺทโคปโกฯ เสยฺยถาปิ นาม กิงฺกณิกสโทฺท [กิงฺกิณิกสโทฺท (สี. สฺยา.)] เอวเมวํ ตสฺสา กุฏิกาย สโทฺท อโหสิฯ

๘๕. อถ โข ภควา สมฺพหุเลหิ ภิกฺขูหิ สทฺธิํ คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทส ตํ กุฏิกํ อภิรูปํ ทสฺสนียํ ปาสาทิกํ โลหิติกํฯ ทิสฺวาน ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘กิํ เอตํ, ภิกฺขเว, อภิรูปํ ทสฺสนียํ ปาสาทิกํ โลหิติกํ, เสยฺยถาปิ อินฺทโคปโก’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, ภิกฺขเว, ตสฺส โมฆปุริสสฺส อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส สพฺพมตฺติกามยํ กุฏิกํ กริสฺสติ! น หิ นาม, ภิกฺขเว, ตสฺส โมฆปุริสสฺส ปาเณสุ อนุทฺทยา อนุกมฺปา อวิเหสา ภวิสฺสติ! คจฺฉเถตํ, ภิกฺขเว, กุฏิกํ ภินฺทถฯ มา ปจฺฉิมา ชนตา ปาเณสุ ปาตพฺยตํ อาปชฺชิฯ น จ, ภิกฺขเว, สพฺพมตฺติกามยา กุฏิกา กาตพฺพาฯ โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ ‘‘เอวํ, ภเนฺต’’ติ, โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา เยน สา กุฏิกา เตนุปสงฺกมิํสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ กุฏิกํ ภินฺทิํสุฯ อถ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุโตฺต เต ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส เม ตุเมฺห,

อาวุโส, กุฏิกํ ภินฺทถา’’ติ? ‘‘ภควา, อาวุโส, เภทาเปตี’’ติฯ ‘‘ภินฺทถาวุโส, สเจ ธมฺมสฺสามี เภทาเปตี’’ติฯ

๘๖. อถ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส เอตทโหสิ – ‘‘ยาวตติยกํ โข เม คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุฯ ยาปิ มยา สพฺพมตฺติกามยา กุฏิกา กตา สาปิ ภควตา เภทาปิตาฯ อตฺถิ จ เม ทารุคเห คณโก สนฺทิฏฺโฐฯ ยํนูนาหํ ทารุคเห คณกํ ทารูนิ ยาจิตฺวา ทารุกุฏิกํ กเรยฺย’’นฺติฯ อถ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต เยน ทารุคเห คณโก เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ทารุคเห คณกํ เอตทโวจ – ‘‘ยาวตติยกํ โข เม, อาวุโส, คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุฯ ยาปิ มยา สพฺพมตฺติกามยา กุฏิกา กตา สาปิ ภควตา เภทาปิตา ฯ เทหิ เม, อาวุโส, ทารูนิฯ อิจฺฉามิ ทารุกุฏิกํ [ทารุกุฑฺฑิกํ กุฏิกํ (สี.)] กาตุ’’นฺติฯ ‘‘นตฺถิ, ภนฺเต, ตาทิสานิ ทารูนิ ยานาหํ อยฺยสฺส ทเทยฺยํฯ อตฺถิ , ภนฺเต, เทวคหทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิฯ สเจ ตานิ ทารูนิ ราชา ทาเปติ หราเปถ, ภนฺเต’’ติฯ ‘‘ทินฺนานิ, อาวุโส, รญฺญา’’ติฯ อถ โข ทารุคเห คณกสฺส เอตทโหสิ – ‘‘อิเม โข สมณา สกฺยปุตฺติยา ธมฺมจาริโน สมจาริโน [สมฺมจาริโน (ก.)] พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมาฯ ราชาปิเมสํ อภิปฺปสนฺโนฯ นารหติ อทินฺนํ ทินฺนนฺติ วตฺตุ’’นฺติฯ อถ โข ทารุคเห คณโก อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘หราเปถ, ภนฺเต’’ติฯ อถ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ตานิ ทารูนิ ขณฺฑาขณฺฑิกํ เฉทาเปตฺวา สกเฏหิ นิพฺพาหาเปตฺวา ทารุกุฏิกํ อกาสิฯ

๘๗. อถ โข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต ราชคเห กมฺมนฺเต อนุสญฺญายมาโน เยน ทารุคเห คณโก เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ทารุคเห คณกํ เอตทโวจ – ‘‘ยานิ ตานิ, ภเณ, เทวคหทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ กหํ ตานิ ทารูนี’’ติ? ‘‘ตานิ, สามิ, ทารูนิ เทเวน อยฺยสฺส ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส ทินฺนานี’’ติฯ อถ โข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต อนตฺตมโน อโหสิ – ‘‘กถญฺหิ นาม เทโว เทวคหทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส ทสฺสตี’’ติ! อถ โข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต เยน ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ เอตทโวจ – ‘‘สจฺจํ กิร, เทเวน [สจฺจํ กิร เทว เทเวน (สี.)] เทวคหทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส ทินฺนานี’’ติ? ‘‘โก เอวมาหา’’ติ? ‘‘ทารุคเห คณโก, เทวา’’ติฯ ‘‘เตน หิ, พฺราหฺมณ, ทารุคเห คณกํ อาณาเปหี’’ติฯ อถ โข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต ทารุคเห คณกํ พนฺธํ [พทฺธํ (สี.)] อาณาเปสิฯ อทฺทส โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ทารุคเห คณกํ พนฺธํ นิยฺยมานํฯ ทิสฺวาน ทารุคเห คณกํ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อาวุโส, พนฺโธ นิยฺยาสี’’ติ? ‘‘เตสํ, ภนฺเต, ทารูนํ กิจฺจา’’ติฯ ‘‘คจฺฉาวุโส, อหมฺปิ อาคจฺฉามี’’ติฯ ‘‘เอยฺยาสิ, ภนฺเต, ปุราหํ หญฺญามี’’ติฯ

๘๘. อถ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต เยน รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เยนายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สจฺจํ กิร มยา, ภนฺเต, เทวคหทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ อยฺยสฺส ทินฺนานี’’ติ? ‘‘เอวํ, มหาราชา’’ติฯ ‘‘มยํ โข, ภนฺเต, ราชาโน นาม พหุกิจฺจา พหุกรณียา, ทตฺวาปิ น สเรยฺยาม; อิงฺฆ, ภนฺเต, สราเป

หี’’ติฯ ‘‘สรสิ ตฺวํ, มหาราช, ปฐมาภิสิตฺโต เอวรูปึ วาจํ ภาสิตา – ‘ทินฺนเญฺเญว สมณพฺราหฺมณานํ ติณกฏฺฐทกํ ปริภุญฺชนฺตู’’ติฯ ‘‘สรามหํ, ภนฺเต, สนฺติ, ภนฺเต, สมณพฺราหฺมณา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามาฯ เตสํ อปฺปมตฺตเกปิ กุกฺกุจฺจํ อุปฺปชฺชติฯ เตสํ มยา สนฺธาย ภาสิตํ, ตญฺจ โข อรญฺเญ อปริคฺคหิตํฯ โส ตฺวํ, ภนฺเต, เตน เลเสน ทารูนิ อทินฺนํ หริตุํ มญฺญสิ! กถญฺหิ นาม มาทิโส สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา วิชิเต วสนฺตํ หเนยฺย วา พนฺเธยฺย วา ปพฺพาเชยฺย วา! คจฺฉ, ภนฺเต, โลเมน ตฺวํ มุตฺโตสิฯ มาสฺสุ ปุนปิ เอวรูปํ อกาสี’’ติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโนฯ อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ! นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ, นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํฯ นฏฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ, นฏฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํฯ กุโต อิเมสํ สามญฺญํ, กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ! อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญาฯ ราชานมฺปิ อิเม วเญฺจนฺติ, กึ ปนเญฺญ มนุสฺเส’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต รโญฺญ ทารูนิ อทินฺนํ อาทิยิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, ธนิย, รโญฺญ ทารูนิ อทินฺนํ อาทิยี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส , รโญฺญ ทารูนิ อทินฺนํ อาทิยิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวาย; อถเขฺวตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุราณโวหาริโก มหามตฺโต ภิกฺขูสุ ปพฺพชิโต ภควโต อวิทูเร นิสิโนฺน โหติฯ อถ โข ภควา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘กิตฺตเกน โข ภิกฺขุ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร โจรํ คเหตฺวา หนติ วา พนฺธติ วา ปพฺพาเชติ วา’’ติ? ‘‘ปาเทน วา, ภควา, ปาทารเหน วา’’ติ [ปาทารเหนวา อติเรกปาเทนวาติ (สฺยา.)]ฯ เตน โข ปน สมเยน ราชคเห ปญฺจมาสโก ปาโท โหติฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๘๙. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิเยยฺย, ยถารูเป อทินฺนาทาเน ราชาโน โจรํ คเหตฺวา หเนยฺยุํ วา พนฺเธยฺยุํ วา ปพฺพาเชยฺยุํ วา – ‘โจโรสิ พาโลสิ มูโฬฺหสิ เถโนสี’ติ, ตถารูปํ ภิกฺขุ อทินฺนํ อาทิยมาโน อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสํวาโส’’ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๙๐. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหริตฺวา อารามํ หริตฺวา ภาเชสุํฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘มหาปุญฺญตฺถ ตุเมฺห, อาวุโสฯ พหุํ ตุมฺหากํ จีวรํ อุปฺปนฺน’’นฺติฯ ‘‘กุโต อาวุโส, อมฺหากํ ปุญฺญํ, อิทานิ มยํ รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหริมฺหา’’ติฯ ‘‘นนุ, อาวุโส, ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํฯ กิสฺส ตุเมฺห, อาวุโส, รชกภณฺฑิกํ อวหริตฺถา’’ติ ? ‘‘สจฺจํ, อาวุโส, ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํฯ ตญฺจ โข คาเม, โน อรเญฺญ’’ติฯ ‘‘นนุ, อาวุโส, ตเถเวตํ โหติฯ อนนุจฺฉวิกํ, อาวุโส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสาม

ณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, อาวุโส, รชกภณฺฑิกํ อวหริสฺสถ! เนตํ, อาวุโส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวาย; อถเขฺวตํ, อาวุโส, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา''ติฯ อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ''สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหริตฺถา''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ''อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริสา, อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, รชกภณฺฑิกํ อวหริสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวาย; อถ เขฺวตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา''ติฯ อถ โข ภควา ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย…เป.… วีริยารมฺภสฺส วณฺณํ ภาสิตฺวา ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ…เป.… ''เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๙๑. ''โย ปน ภิกฺขุ คามา วา อรญฺญา วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิเยยฺย, ยถารูเป อทินฺนาทาเน ราชาโน โจรํ คเหตฺวา หเนยฺยุํ วา พเนฺธยฺยุํ วา ปพฺพาเชยฺยุํ วา – 'โจโรสิ พาโลสิ มูโฬฺหสิ เถโนสี'ติ, ตถารูปํ ภิกฺขุ อทินฺนํ อาทิยมาโน อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสํวาโส''ติฯ

๙๒. โย ปนาติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

คาโม นาม เอกกุฏิโกปิ คาโม, ทฺวิกุฏิโกปิ คาโม, ติกุฏิโกปิ คาโม, จตุกุฏิโกปิ คาโม, สมนุสฺสสปิ คาโม, อมนุสฺสสปิ คาโม, ปริกฺขิโตฺตปิ คาโม, อปริกฺขิโตฺตปิ คาโม, โคนิสาทินิวิโฎฺฐปิ คาโม, โยปิ สโตฺถ อติเรกจตุมาสนิวิโฎฺฐ โสปิ วุจฺจติ คาโมฯ

คามูปจาโร นาม ปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส อินฺทขีเล [อินฺทขิเล (ก.)] ฐิตสฺส มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส เลฑฺฑุปาโต, อปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส ฆรูปจาเร ฐิตสฺส มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส เลฑฺฑุปาโตฯ

อรญฺญํ นาม ฐเปตฺวา คามญฺจ คามูปจารญฺจ อวเสสํ อรญฺญํ นามฯ

อทินฺนํ นามํ ยํ อทินฺนํ อนิสฺสฎฺฐํ อปริจฺจตฺตํ รกฺขิตํ โคปิตํ มมายิตํ ปรปริคฺคหิตํฯ เอตํ อทินฺนํ นามฯ

เถยฺยสงฺขาตนฺติ เถยฺยจิโตฺต อวหรณจิโตฺตฯ

อาทิเยยฺยาติ อาทิเยยฺย หเรยฺย อวหเรยฺย อิริยาปถํ วิโกเปยฺย ฐานา จาเวยฺย สเงฺกตํ วีตินาเมยฺยฯ

ยถารูปํ นาม ปาทํ วา ปาทารหํ วา อติเรกปาทํ วาฯ

ราชาโน นาม ปถพฺยาราชา ปเทสราชา มณฺฑลิกา อนฺตรโภคิกา อกฺขทสฺสา มหามตฺตา, เย วา ปน เฉชฺชเภชฺชํ กโรนฺตา อนุสาสนฺติฯ เอเต ราชาโน นามฯ

โจโร นาม โย ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิยติฯ เอโส โจโร นามฯ

หเนยฺยุํ วาติ หเตฺถน วา ปาเทน วา กสาย วา เวเตฺตน วา อฑฺฒทณฺฑเกน วา เฉชฺชาย วา หเนยฺยุํฯ

พเนฺธยฺยุํ วาติ รชฺชุพนฺธเนน วา อนฺทุพนฺธเนน วา สงฺขลิกพนฺธเนน วา ฆรพนฺธเนน วา นครพนฺธเนน วา คามพนฺธเนน วา นิคมพนฺธเนน วา พเนฺธยฺยุํ, ปุริสคุตฺตึ วา กเรยฺยุํฯ

ปพฺพาเชยฺยุํ วาติ คามา วา นิคมา วา นครา วา ชนปทา วา ชนปทปเทสา วา ปพฺพาเชยฺยุํฯ

โจโรสิ พาโลสิ มูโฬฺหสิ เถโนสีติ ปริภาโส เอโสฯ

ตถารูปํ นาม ปาทํ วา ปาทารหํ วา อติเรกปาทํ วาฯ

อาทิยมาโนติ อาทิยมาโน หรมาโน อวหรมาโน อิริยาปถํ วิโกปยมาโน ฐานา จาวยมาโน สเงฺกตํ วีตินามยมาโนฯ

อยมฺปีติ ปุริมํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปณฺฑุปลาโส พนฺธนา ปวุโตฺต [หริตตฺตาย (สี. สฺยา.)] อภโพฺพ หริตตฺถาย [หริตตฺตาย (สี. สฺยา.)], เอวเมว ภิกฺขุ ปาทํ วา ปาทารหํ วา อติเรกปาทํ วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิยิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโยฯ เตน วุจฺจติ – ‘ปาราชิโก โหตี’ติฯ

อสํวาโสติ สํวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุเทฺทโส สมสิกฺขตาฯ เอโส สํวาโส นามฯ โส เตน สทฺธึ นตฺถิฯ เตน วุจฺจติ – ‘อสํวาโส’ติฯ

๙๓. ภูมฏฺฐํ ถลฏฺฐํ อากาสฏฺฐํ เวหาสฏฺฐํ อุทกฏฺฐํ นาวฏฺฐํ ยานฏฺฐํ ภารฏฺฐํ อารามฏฺฐํ วิหารฏฺฐํ เขตฺตฏฺฐํ วตฺถุฏฺฐํ คามฏฺฐํ อรญฺญฏฺฐํ อุทกํ ทนฺตโปณํ [ทนฺตโปนํ (สี. ก.)] วนปฺปติ หรณกํ อุปนิธิ สุงฺกฆาตํ ปาโณ อปทํ ทฺวิปทํ จตุปฺปทํ พหุปฺปทํ โอจรโก โอณิรโกฺข สํวิทาวหาโร สเงฺกตกมฺมํ นิมิตฺตกมฺมนฺติฯ

๙๔. **ภูมฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ ภูมิยํ นิกฺขิตฺตํ โหติ นิขาตํ ปฏิจฺฉนฺนํฯ ภูมฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ กุทาลํ วา ปิฏกํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตตฺถ ชาตกํ กฏฺฐํ วา ลตํ วา ฉินฺทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตตฺถ ปํสุํ ขณติ วา พฺยูหติ [วิยูหติ (สฺยา.)] วา อุทฺธรติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ กุมฺภึ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ อตฺตโน ภาชนํ ปเวเสตฺวา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อตฺตโน ภาชนคตํ วา กโรติ มุฏฺฐึ วา ฉินฺทติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ สุตฺตารุฬฺหํ ภณฺฑํ ปามงฺคํ วา กณฺฐสุตฺตกํ วา กฏิสุตฺตกํ วา สาฏกํ วา เวฐนํ วา เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ โกฏิยํ คเหตฺวา อุจฺจาเรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฆํสโนฺต นีหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อนฺตมโส เกสคฺ

คมตฺตมฺปิ กุมฺภิมฺขา โมเจติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ สปฺปึ วา เตลํ วา มธุํ วา ผาณิตํ วา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต เอเกน ปโยเคน ปิวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ตเตฺถว ภินฺทติ วา ฉเฑฺฑติ วา ฌาเปติ วา อปริโภคํ วา กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๙๕. **ถลฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ ถเล นิกฺขิตฺตํ โหติฯ ถลฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๙๖. **อากาสฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ อากาสคตํ โหติฯ โมโร วา กปิญฺชโร วา ติตฺติโร วา วฏฺฏโก วา, สาฏกํ วา เวฐนํ วา หิรญฺญํ วา สุวณฺณํ วา ฉิชฺชมานํ ปตติฯ อากาสฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ คมนํ อุปจฺฉินฺทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๙๗. **เวหาสฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ เวหาสคตํ โหติฯ มเญฺจ วา ปีเฐ วา จีวรวํเส วา จีวรรชฺชุยา วา ภิตฺติขิเล วา นาคทเนฺต วา รุเกฺข วา ลคฺคิตํ โหติ, อนฺตมโส ปตฺตาธารเกปิฯ เวหาสฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๙๘. **อุทกฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ อุทเก นิกฺขิตฺตํ โหติฯ อุทกฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นิมุชฺชติ วา อุมฺมุชฺชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ตตฺถ ชาตกํ อุปฺปลํ วา ปทุมํ วา ปุณฺฑรีกํ วา ภิสํ วา มจฺฉํ วา กจฺฉปํ วา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๙๙. **นาวา** นาม ยาย ตรติฯ **นาวฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ นาวาย นิกฺขิตฺตํ โหติฯ ‘‘นาวฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามี’’ติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ นาวํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ พนฺธนํ โมเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ พนฺธนํ โมเจตฺวา อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อุทฺธํ วา อโธ วา ติริยํ วา อนฺตมโส เกสคฺคมตฺตมฺปิ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๐. **ยานํ** นาม วยฺหํ รโถ สกฏํ สนฺทมานิกาฯ **ยานฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ ยาเน นิกฺขิตฺตํ โหติฯ ยานฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ยานํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๑. **ภาโร** นาม สีสภาโร ขนฺธภาโร กฏิภาโร โอลมฺพโกฯ สีเส ภารํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ขนฺธํ โอโรเปติ, อาปตฺติ ปาราชิ

กสฺสฯ ขเนฺธ ภารํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ กฏึ โอโรเปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ กฏิยา ภารํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ หเตฺถน คณฺหาติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ หเตฺถ ภารํ เถยฺยจิโตฺต ภูมิยํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ เถยฺยจิโตฺต ภูมิโต คณฺหาติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๒. **อาราโม** นาม ปุปฺผาราโม ผลาราโมฯ **อารามฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ อาราเม จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ – ภูมฏฺฐํ ถลฏฺฐํ, อากาสฏฺฐํ, เวหาสฏฺฐํฯ อารามฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ตตฺถ ชาตกํ มูลํ วา ตจํ วา ปตฺตํ วา ปุปฺผํ วา ผลํ วา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ อารามํ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ สามิโก น มยฺหํ ภวิสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต ปรชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

๑๐๓. **วิหารฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ วิหาเร จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ – ภูมฏฺฐํ, ถลฏฺฐํ, อากาสฏฺฐํ, เวหาสฏฺฐํฯ วิหารฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ วิหารํ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ สามิโก น มยฺหํ ภวิสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต ปรชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

๑๐๔. **เขตฺตํ** นาม ยตฺถ ปุพฺพณฺณํ วา อปรณฺณํ วา ชายติฯ **เขตฺตฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ เขเตฺต จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ – ภูมฏฺฐํ, ถลฏฺฐํ, อากาสฏฺฐํ, เวหาสฏฺฐํฯ เขตฺตฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ, ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ตตฺถ ชาตกํ ปุพฺพณฺณํ วา อปรณฺณํ วา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ เขตฺตํ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ สามิโก น มยฺหํ ภวิสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต ปรชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ขิลํ วา รชฺชุํ วา วตึ วา มริยาทํ วา สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกํ ปโยคํ อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ตสฺมึ ปโยเค อาคเต, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๕. **วตฺถุ** นาม อารามวตฺถุ วิหารวตฺถุฯ **วตฺถุฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ วตฺถุสฺมึ จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ – ภูมฏฺฐํ, ถลฏฺฐํ, อากาสฏฺฐํ, เวหาสฏฺฐํฯ วตฺถุฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ วตฺถุํ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ สามิโก น มยฺหํ ภวิสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ธมฺมํ จรโนฺต ปรชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ขีลํ วา รชฺชุํ วา วตึ วา ปาการํ วา สงฺกาเมติ, อาปตฺติ

ทุกฺกฏสฺสฯ เอกํ ปโยคํ อนาคเต อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ตสฺมึ ปโยเค อาคเต อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๖. **คามฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ คาเม จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ – ภูมฏฺฐํ, ถลฏฺฐํ, อากาสฏฺฐํ, เวหาสฏฺฐํฯ คามฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๗. **อรญฺญํ** นาม ยํ มนุสฺสานํ ปริคฺคหิตํ โหติ, ตํ อรญฺญํฯ **อรญฺญฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ อรเญฺญ จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ – ภูมฏฺฐํ, ถลฏฺฐํ, อากาสฏฺฐํ, เวหาสฏฺฐํฯ อรญฺญฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิโตฺต ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ตตฺถ ชาตกํ กฏฺฐํ วา ลตํ วา ติณํ วา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๐๘. **อุทกํ** นาม ภาชนคตํ วา โหติ โปกฺขรณิยา วา ตฬาเก วาฯ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ อตฺตโน ภาชนํ ปเวเสตฺวา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อตฺตโน ภาชนคตํ กโรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ มริยาทํ ภินฺทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มริยาทํ ภินฺทิตฺวา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ นิกฺขาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ อติเรกมาสกํ วา อูนปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ นิกฺขาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มาสกํ วา อูนมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ นิกฺขาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๑๐๙. **ทนฺตโปณํ** นาม ฉินฺนํ วา อจฺฉินฺนํ วาฯ ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๑๐. **วนปฺปติ** นาม โย มนุสฺสานํ ปริคฺคหิโต โหติ รุกฺโข ปริโภโคฯ เถยฺยจิโตฺต ฉินฺทติ, ปหาเร ปหาเร อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกํ ปหารํ อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ตสฺมึ ปหาเร อาคเต, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๑๑. **หรณกํ** นาม อญฺญสฺส หรณกํ ภณฺฑํฯ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ สหภณฺฑหารกํ ปทสา เนสฺสามีติ ปฐมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ทุติยํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ปติตํ ภณฺฑํ คเหสฺสามีติ ปาตาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปติตํ ภณฺฑํ ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๑๒. **อุปนิธิ** นาม อุปนิกฺขิตฺตํ ภณฺฑํฯ เทหิ เม ภณฺฑนฺติ วุจฺจมาโน นาหํ คณฺหามีติ ภณติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ , อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ สามิโก น

มยฺหํ ทสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ ธมฺมํ จรโนฺต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ ธมฺมํ จรโนฺต ปรชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ

๑๑๓. สุงฺกฆาตํ นาม รญฺญา ฐปิตํ โหติ ปพฺพตขเณฺฑ วา นทีติเตฺถ วา คามทฺวาเร วา – ‘อตฺร ปวิฏฺฐสฺส สุงฺกํ คณฺหนฺตู’ติ ฯ ตตฺร ปวิสิตฺวา ราชคฺคํ [ราชคฺฆํ (สี. สฺยา.)] ภณฺฑํ ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ปฐมํ ปาทํ สุงฺกฆาตํ อติกฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ทุติยํ ปาทํ อติกฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ อโนฺตสุงฺกฆาเต ฐิโต พหิสุงฺกฆาตํ ปาเตติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ สุงฺกํ ปริหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ

๑๑๔. ปาโณ นาม มนุสฺสปาโณ วุจฺจติ ฯ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ ปทสา เนสฺสามีติ ปฐมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ทุติยํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

อปทํ นาม อหิ มจฺฉา ฯ ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๑๕. ทฺวิปทํ นาม มนุสฺสา, ปกฺขชาตา ฯ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ ปทสา เนสฺสามีติ ปฐมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ทุติยํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๑๖. จตุปฺปทํ นาม – หตฺถี อสฺสา โอฏฺฐา โคณา คทฺรภา ปสุกา ฯ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ ปทสา เนสฺสามีติ ปฐมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ทุติยํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ตติยํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ จตุตฺถํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๑๗. พหุปฺปทํ นาม – วิจฺฉิกา สตปที อุจฺจาลิงฺคปาณกา ฯ ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ ปทสา เนสฺสามีติ สงฺกาเมติ, ปเท ปเท อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ปจฺฉิมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๑๘. โอจรโก นาม ภณฺฑํ โอจริตฺวา อาจิกฺขติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส ฯ

โอณิรกฺโข นาม อาหฏํ ภณฺฑํ โคเปโนฺต ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิโตฺต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

สํวิทาวหาโร นาม สมฺพหุลา สํวิทหิตฺวา เอโก ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ สเพฺพสํ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๑๙. **สเงฺกตกมฺมํ** นาม สเงฺกตํ กโรติ – ‘‘ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา รตฺตึ วา ทิวา วา เตน สเงฺกเตน ตํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เตน สเงฺกเตน ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ ตํ สเงฺกตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๒๐. **นิมิตฺตกมฺมํ** นาม นิมิตฺตํ กโรติฯ อกฺขึ วา นิขณิสฺสามิ ภมุกํ วา อุกฺขิปิสฺสามิ สีสํ วา อุกฺขิปิสฺสามิ, เตน นิมิตฺเตน ตํ ภณฺฑํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เตน นิมิตฺเตน ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ ตํ นิมิตฺตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๒๑. ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ มญฺญมาโน ตํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท – ‘อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ – อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรตู’’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อิตรสฺส อาโรเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวหารโก ปฏิคฺคณฺหาติ, มูลฏฺฐสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ สพฺพสํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท – ‘อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ – อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรตู’’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวหารโก ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ อาณาปกสฺส จ อวหารกสฺส จ อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส คนฺตฺวา ปุน ปจฺจาคจฺฉติ – ‘‘นาหํ สโกฺกมิ ตํ ภณฺฑํ อวหริตุ’’นฺติฯ โส ปุน อาณาเปติ – ‘‘ยทา สโกฺกสิ ตทา ตํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี น สาเวติ – ‘‘มา อวหรี’’ติฯ โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ – ‘‘มา อวหรี’’ติฯ โส ‘‘อาณตฺโต อหํ ตยา’’ติ, ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – “อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรา”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ – “มา อวหรี”ติฯ โส “สาธู”ติ [สุฏฺฐูติ (ก.)]? โอรมติ, อุภินฺนํ อนาปตฺติฯ

๑๒๒. ปญฺจหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปรปริคฺคหิตญฺจ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ครุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, ปญฺจมาสโก วา อติเรกปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๒๓. ปญฺจหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส – ปรปริคฺคหิตญฺจ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, อติเรกมาสโก วา อูนปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

๑๒๔. ปญฺจหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปรปริคฺคหิตญฺจ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, มาสโก วา อูนมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๑๒๕. ฉหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ น จ สกสญฺญี, น จ วิสฺสาสคฺคาหี, น จ ตาวกาลิกํ, ครุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, ปญฺจมาสโก วา อติเรกปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๒๖. ฉหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ น จ สกสญฺญี, น จ วิสฺสาสคฺคาหี, น จ ตาวกาลิกํ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร อติเรกมาสโก วา อูนปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

๑๒๗. ฉหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น จ สกสญฺญี, น จ วิสฺสาสคฺคาหี, น จ ตาวกาลิกํ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, มาสโก วา อูนมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๑๒๘. ปญฺจหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น จ ปรปริคฺคหิตํ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ครุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, ปญฺจมาสโก วา อติเรกปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๑๒๙. ปญฺจหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น จ ปรปริคฺคหิตํ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, อติเรกมาสโก วา อูนปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๑๓๐. ปญฺจหิ อากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น จ ปรปริคฺคหิตํ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร, มาสโก วา อูนมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติฯ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๑๓๑. อนาปตฺติ สสญฺญิสฺส, วิสฺสาสคฺคาเห, ตาวกาลิเก, เปตปริคฺคเห, ติรจฺฉานคตปริคฺคเห, ปํสุกูลสญฺญิสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, (ขิตฺตจิตฺตสฺส เวทนาฏฺฏสฺส) [(ขิตฺตจิตฺตสฺส เวทนาฏฺฏสฺส) กตฺถจิ นตฺถิ] อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อทินฺนาทานมฺหิ ปฐมภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

รชเกหิ ปญฺจ อกฺขาตา, จตฺโร อตฺถรเณหิ จ;
อนฺธกาเรน เว ปญฺจ, ปญฺจ หารณเกน จฯ

นิรุตฺติยา ปญฺจ อกฺขาตา, วาเตหิ อปเร ทุเว;
อสมฺภินฺเน กุสาปาโต, ชนฺตเคฺคน [ชนฺตาฆเรน (สฺยา.)] สหา ทสฯ

วิฆาเสหิ ปญฺจ อกฺขาตา, ปญฺจ เจว อมูลกา;
ทุพฺภิกฺเข กุรมํสญฺจ [กูรมํสญฺจ (สฺยา.)], ปูวสกฺขลิโมทกาฯ

ฉปริกฺขารถวิกา , ภิสิวํสา น นิกฺขเม;
ขาทนียญฺจ วิสฺสาสํ, สสญฺญายปเร ทุเวฯ

สตฺต นาวหรามาติ, สตฺต เจว อวาหรุํ;
สงฺฆสฺส อวหรุํ สตฺต, ปุเปฺผหิ อปเร ทุเวฯ

ตโย จ วุตฺตวาทิโน, มณิ ตีณิ อติกฺกเม;
สูกรา จ มิคา มจฺฉา, ยานญฺจาปิ ปวตฺตยิฯ

ทุเว เปสี ทุเว ทารู, ปํสุกูลํ ทุเว ทกา;
อนุปุพฺพวิธาเนน , ตทโญฺญ น ปริปูรยิฯ

สาวตฺถิยา จตฺโร มุฏฺฐี, เทฺว วิฆาสา ทุเว ติณา;
สงฺฆสฺส ภาชยุํ สตฺต, สตฺต เจว อสฺสามิกาฯ

ทารุทกา มตฺติกา เทฺว ติณานิ;
สงฺฆสฺส สตฺต อวหาสิ เสยฺยํ;
สสฺสามิกํ น จาปิ นีหเรยฺย;
หเรยฺย สสฺสามิกํ ตาวกาลิกํฯ

จมฺปา ราชคเห เจว, เวสาลิยา จ อชฺชุโก;
พาราณสี จ โกสมฺพี, สาคลา ทฬฺหิเกน จาติฯ

วินีตวตฺถุ

๑๓๒. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหรึสุฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํฯ กจฺจิ นุ โข มยํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺนา’’ติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อาปตฺตึ ตุมฺเห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา มหคฺฆํ ทุสฺสํ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺตํ อุปฺปาเทสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, จิตฺตุปฺปาเท’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา มหคฺฆํ ทุสฺสํ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต อามสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา มหคฺฆํ ทุสฺสํ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา มหคฺฆํ ทุสฺสํ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต ฐานา จาเวสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๓๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ มหคฺฆํ อุตฺตรตฺถรณํ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺตํ อุปฺปาเทสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต อามสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ฐานา จาเวสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๓๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ภณฺฑํ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตํ อกาสิ – ‘รตฺตึ อวหริสฺสามี’ติฯ โส ตํ มญฺญมาโน ตํ อวหริ…เป.… ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหริ…เป.… อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ อวหริ…เป.… อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ภณฺฑํ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตํ อกาสิ – ‘‘รตฺตึ อวหริสฺสามี’’ติฯ โส ตํ มญฺญมาโน อตฺตโน ภณฺฑํ อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญสฺส ภณฺฑํ หรนฺโต สีเส ภารํ เถยฺยจิตฺโต อามสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ขนฺธํ โอโรเปสิ…เป.… ขนฺเธ ภารํ เถยฺยจิตฺโต อามสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต กฏึ โอโรเปสิ…เป.… กฏิยา ภารํ เถยฺยจิตฺโต อามสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต หตฺเถน อคฺคเหสิ…เป.… หตฺเถ ภารํ เถยฺยจิตฺโต ภูมิยํ นิกฺขิปิ…เป.… เถยฺยจิตฺโต ภูมิโต อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๓๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อโชฺฌกาเส จีวรํ ปตฺถริตฺวา วิหารํ ปาวิสิฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ – ‘มายิทํ จีวรํ นสฺสี’ติ, ปฏิสาเมสิฯ โส นิกฺขมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ ปุจฺฉิ – ‘‘อาวุโส, มยฺหํ จีวรํ เกน อวหฏ’’นฺติ ? โส เอวมาห – ‘‘มยา อวหฏ’’นฺติฯ ‘‘โส ตํ อาทิยิ, อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป….ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นิรุตฺติปโถ อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นิรุตฺติปเถ’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปีเฐ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวาฯ ปีเฐ นิสีทนํ นิกฺขิปิตฺวา… เหฏฺฐาปีเฐ ปตฺตํ นิกฺขิปิตฺวา วิหารํ ปาวิสิฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ – ‘‘มายํ ปตฺโต นสฺสี’’ติ ปฏิสาเมสิฯ โส นิกฺขมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ ปุจฺฉิ – ‘‘อาวุโส, มยฺหํ ปตฺโต เกน อวหโฏ’’ติ? โส เอวมาห – ‘‘มยา อวหโฏ’’ติฯ ‘‘โส ตํ อาทิยิ, อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นิรุตฺติปเถ’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี วติยา จีวรํ ปตฺถริตฺวา วิหารํ ปาวิสิฯ อญฺญตรา ภิกฺขุนี – ‘มายิทํ จีวรํ นสฺสี’ติ ปฏิสาเมสิฯ สา นิกฺขมิตฺวา ตํ ภิกฺขุนิํ ปุจฺฉิ – ‘‘อเยฺย, มยฺหํ จีวรํ เกน อวหฏ’’นฺติ? สา เอวมาห – ‘‘มยา อวหฏ’’นฺติฯ ‘‘สา ตํ อาทิยิ, อสฺสมณีสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺสา กุกฺกุจฺจํ อโหสิฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นิรุตฺติปเถ’’ติฯ

๑๓๖. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วาตมณฺฑลิกาย อุกฺขิตฺตํ สาฏกํ ปสฺสิตฺวา สามิกานํ ทสฺสามีติ, อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อเถยฺยจิตฺโต อหํ, ภควา’’ติฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อเถยฺยจิตฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วาตมณฺฑลิกาย อุกฺขิตฺตํ เวฐนํ ปสฺสิตฺวา ‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’ติ เถยฺยจิตฺโต อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๓๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สุสานํ คนฺตฺวา อภิเนฺน สรีเร ปํสุกูลํ อคฺคเหสิฯ ตสฺมิญฺจ สรีเร เปโต อธิวตฺโถ โหติ ฯ อถ โข โส เปโต ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘มา, ภเนฺต, มยฺหํ สาฏกํ อคฺคเหสี’’ติฯ โส ภิกฺขุ อนาทิยโนฺต อคมาสิ ฯ อถ โข ตํ สรีรํ อุฏฺฐหิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อนุพนฺธิฯ อถ โข โส ภิกฺขุ วิหารํ ปวิสิตฺวา ทฺวารํ ถเกสิฯ อถ โข ตํ สรีรํ ตเตฺถว ปริปติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, อภิเนฺน สรีเร ปํสุกูลํ คเหตพฺพํฯ โส คเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๑๓๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส จีวเร ภาชียมาเน เถยฺยจิตฺโต กุสํ สงฺกาเมตฺวา จีวรํ อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺติํ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๓๙. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อานโนฺท ชนฺตาฆเร อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรวาสกํ อตฺตโน มญฺญมาโน นิวาเสสิฯ อถ โข โส ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส เม ตฺวํ, อาวุโส อานนฺท, อนฺตรวาสกํ นิวาเสสี’’ติ? ‘‘สกสญฺญี อหํ, อาวุโส’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, สกสญฺญิสฺสา’’ติฯ

๑๔๐. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺตา สีหวิฆาสํ ปสฺสิตฺวา ปจาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, สีหวิฆาเส”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺตา พฺยคฺฆวิฆาสํ ปสฺสิตฺวา… ทีปิวิฆาสํ ปสฺสิตฺวา… ตรจฺฉวิฆาสํ ปสฺสิตฺวา… โกกวิฆาสํ ปสฺสิตฺวา ปจาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ติรจฺฉานคตปริคฺคเห”ติฯ

๑๔๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส โอทเน ภาชียมาเน – ‘อปรสฺส ภาคํ เทหี’ติ อมูลกํ อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชิยมาเน… สงฺฆสฺส ปูเว ภาชิยมาเน… สงฺฆสฺส อุจฺฉุมฺหิ ภาชิยมาเน… สงฺฆสฺส ติมฺพรูสเก ภาชิยมาเน – ‘อปรสฺส ภาคํ เทหี’ติ อมูลกํ อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.…ฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสา”ติฯ

๑๔๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทุพฺภิกฺเข โอทนียฆรํ ปวิสิตฺวา ปตฺตปูรํ โอทนํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทุพฺภิกฺเข สูนฆรํ [สูนาฆรํ (สี. สฺยา)] ปวิสิตฺวา ปตฺตปูรํ มํสํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทุพฺภิกฺเข ปูวฆรํ ปวิสิตฺวา ปตฺตปูรํ ปูวํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ…เป.… ปตฺตปูรา สกฺขลิโย เถยฺยจิตฺโต อวหริ…เป.… ปตฺตปูเร โมทเก เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

๑๔๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ปริกฺขารํ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตํ อกาสิ – “รตฺตึ อวหริสฺสามี”ติฯ โส ตํ มญฺญมาโน ตํ อวหริ…เป.… ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหริ…เป.… อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ อวหริ…เป.… อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ปริกฺขารํ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตํ อกาสิ – “รตฺตึ อวหริสฺสามี”ติฯ โส ตํ มญฺญมาโน อตฺตโน ปริกฺขารํ อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

๑๔๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปีเฐ ถวิกํ ปสฺสิตฺวา – “อิโต คณฺหนฺโต ปาราชิโก ภวิสฺสามี”ติ สห ปีฐเกน สงฺกาเมตฺวา อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ภิสึ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

๑๔๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ จีวรวํเส จีวรํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วิหาเร จีวรํ อวหริตฺวา – “อิโต นิกฺขมนฺโต ปาราชิโก ภวิสฺสามี”ติ วิหารา น นิกฺขมิ…เป.… ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “นิกฺขมิ [นิกฺขเมยฺย (สี. สฺยา.)] วา โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส น วา นิกฺขมิ [นิกฺขเมยฺย (สี. สฺยา.)], อาปตฺติ ปาราชิกสฺสา”ติฯ

๑๔๖. เตน โข ปน สมเยน เทฺว ภิกฺขู สหายกา โหนฺติฯ เอโก ภิกฺขุ คามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ ทุติโย ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชียมาเน สหายกสฺส ภาคํ คเหตฺวา ตสฺส วิสฺสสนฺโต ปริภุญฺชิฯ โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – “อสฺสมโณสิ ตฺว”นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “กึ จิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “วิสฺสาสคฺคาโห อหํ, ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, วิสฺสาสคฺคาเห”ติฯ

๑๔๗. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู จีวรกมฺมํ กโรนฺติฯ สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชียมาเน สเพฺพสํ ปฏิวิสา อาหริตฺวา อุปนิกฺขิตฺตา โหนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปฏิวิสํ อตฺตโน มญฺญมาโน ปริภุญฺชิฯ โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – “อสฺสมโณสิ ตฺว”นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “สกสญฺญี อหํ, ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สกสญฺญิสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู จีวรกมฺมํ กโรนฺติฯ สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชิยมาเน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปเตฺตน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปฏิวิโส อาหริตฺวา อุปนิกฺขิโตฺต โหติฯ ปตฺตสามิโก ภิกฺขุ อตฺตโน มญฺญมาโน ปริภุญฺชิฯ โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – “อสฺสมโณสิ ตฺว”นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สกสญฺญิสฺสา”ติฯ

๑๔๘. เตน โข ปน สมเยน อมฺพโจรกา อมฺพํ ปาเตตฺวา ภณฺฑิกํ อาทาย อคมํสุฯ สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธิํสุฯ โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกํ ปาเตตฺวา ปลายิํสุฯ ภิกฺขู ปํสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชิํสุฯ สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – “อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห”ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “กึจิตฺตา ตุเมฺห, ภิกฺขเว”ติ? “ปํสุกูลสญฺญิโน มยํ, ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปํสุกูลสญฺญิสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ชมฺพุโจรกา… ลพุชโจรกา… ปนสโจรกา… ตาลปกฺกโจรกา… อุจฺฉุโจรกา… ติมฺพรูสกโจรกา ติมฺพรูสเก อุจฺจินิตฺวา ภณฺฑิกํ อาทาย อคมํสุฯ สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธิํสุฯ โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกํ ปาเตตฺวา ปลายิํสุฯ ภิกฺขู ปํสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชิํสุฯ สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – “อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห”ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปํสุกูลสญฺญิสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อมฺพโจรกา อมฺพํ ปาเตตฺวา ภณฺฑิกํ อาทาย อคมํสุฯ สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธิํสุฯ โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกํ ปาเตตฺวา ปลายิํสุฯ ภิกฺขู – ‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’ติ, เถยฺยจิตฺตา ปริภุญฺชิํสุฯ สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – “อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห”ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ชมฺพุโจรกา… ลพุชโจรกา… ปนสโจรกา… ตาลปกฺกโจรกา… อุจฺฉุโจรกา… ติมฺพรูสกโจรกา ติมฺพรูสเก อุจฺจินิตฺวา ภณฺฑิกํ อาทาย อคมํสุฯ สามิกา เต

โจรเก อนุพนฺธึสุฯ โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกํ ปาเตตฺวา ปลายึสุฯ ภิกฺขู – ‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’ติ, เถยฺยจิตฺตา ปริภุญฺชึสุฯ สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส อมฺพํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ… สงฺฆสฺส ชมฺพุํ… สงฺฆสฺส ลพุชํ… สงฺฆสฺส ปนสํ… สงฺฆสฺส ตาลปกฺกํ… สงฺฆสฺส อุจฺฉุํ… สงฺฆสฺส ติมฺพรูสกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๔๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุปฺผารามํ คนฺตฺวา โอจิตํ ปุปฺผํ ปญฺจมาสคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุปฺผารามํ คนฺตฺวา ปุปฺผํ โอจินิตฺวา ปญฺจมาสคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๕๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คามกํ คจฺฉนฺโต อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, ตุยฺหํ อุปฏฺฐากกุลํ วุตฺโต วเชฺชมี’’ติฯ โส คนฺตฺวา เอกํ สาฏกํ อาหราเปตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิฯ โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, วุตฺโต วเชฺชมีติ วตฺตพฺพํฯ โย วเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คามกํ คจฺฉติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, มยฺหํ อุปฏฺฐากกุลํ วุตฺโต วเชฺชหี’’ติฯ โส คนฺตฺวา ยุคสาฏกํ อาหราเปตฺวา เอกํ อตฺตนา ปริภุญฺชิ, เอกํ ตสฺส ภิกฺขุโน อทาสิฯ โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, วุตฺโต วเชฺชหีติ วตฺตพฺพํฯ โย วเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คามกํ คจฺฉนฺโต อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, ตุยฺหํ อุปฏฺฐากกุลํ วุตฺโต วเชฺชมี’’ติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘วุตฺโต วเชฺชหี’’ติฯ โส คนฺตฺวา อาฬฺหกํ สปฺปึ ตุลํ คุฬํ โทณํ ตณฺฑุลํ อาหราเปตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิฯ โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, วุตฺโต วเชฺชมีติ วตฺตพฺพํ, น จ วุตฺโต วเชฺชหีติ วตฺตพฺพํฯ โย วเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๑๕๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส มหคฺฆํ มณึ อาทาย อญฺญตเรน ภิกฺขุนา สทฺธึ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน โหติฯ อถ โข โส ปุริโส สุงฺกฏฺฐานํ ปสฺสิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน อชานนฺตสฺส ถวิกาย มณึ ปกฺขิปิตฺวา สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกมิตฺวา อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, ชานามี’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อชานนฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส มหคฺฆํ มณึ อาทาย อญฺญตเรน ภิกฺขุนา สทฺธึ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน โหติฯ อถ โข โส ปุริโส สุงฺกฏฺฐานํ ปสฺสิตฺวา คิลานาลยํ กริตฺวา อตฺตโน ภณฺฑิกํ ตสฺส ภิกฺขุโน อทาสิฯ อถ โข โส ปุริโส สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาหร เม, ภนฺเต, ภณฺฑิกํ; นาหํ อกลฺลโก’’ติฯ ‘‘กิสฺส ปน ตฺวํ, อาวุโส, เอวรูปํ อกาสี’’ติ? อถ โข โส ปุริโส ตสฺส ภิกฺขุโน เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, ชานามี’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อชานนฺตสฺสา’’ติฯ

๑๕๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สเตฺถน สทฺธึ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน โหติฯ อญฺญตโร ปุริโส ตํ ภิกฺขุํ อามิเสน อุปลาเปตฺวา สุงฺกฏฺฐานํ ปสฺสิตฺวา มหคฺฆํ มณึ ตสฺส ภิกฺขุโน อทาสิ – ‘‘อิมํ, ภนฺเต, มณึ สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกาเมหี’’ติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ มณึ สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกาเมสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๕๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาเส พนฺธํ สูกรํ การุเญฺญน มุญฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘การุญฺญาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, การุญฺญาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาเส พนฺธํ สูกรํ – ‘‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’’ติ, เถยฺยจิตฺโต มุญฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาเส พนฺธํ มิคํ การุเญฺญน มุญฺจิ… ปาเส พนฺธํ มิคํ – ‘‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’’ติ, เถยฺยจิตฺโต มุญฺจิ … กุมิเน พเนฺธ มเจฺฉ การุเญฺญน มุญฺจิ… กุมิเน พเนฺธ มเจฺฉ – ‘‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’’ติ เถยฺยจิตฺโต มุญฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ยาเน ภณฺฑํ ปสฺสิตฺวา – ‘‘อิโต คณฺหนฺโต ปาราชิโก ภวิสฺสามี’’ติ, อติกฺกมิตฺวา ปวเฏฺฏตฺวา [ปวเตฺตตฺวา (ก.)] อคฺคเหสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ , ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กุลเลน อุกฺขิตฺตํ มํสเปสึ – ‘‘สามิกานํ ทสฺสามี’’ติ อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อเถยฺยจิตฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กุลเลน อุกฺขิตฺตํ มํสเปสึ – ‘‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’’ติ, เถยฺยจิตฺโต อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๕๔. เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา อุฬุมฺปํ พนฺธิตฺวา อจิรวติยา นทิยา โอสาเรนฺติฯ พนฺธเน ฉินฺเน กฏฺฐานิ วิปฺปกิณฺณานิ อคมํสุฯ ภิกฺขู ปํสุกูลสญฺญิโน อุตฺตาเรสุํฯ สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปํสุกูลสญฺญิสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา อุฬุมฺปํ พนฺธิตฺวา อจิรวติยา นทิยา โอสาเรนฺติฯ พนฺธเน ฉินฺเน กฏฺฐานิ วิปฺปกิณฺณานิ อคมํสุฯ ภิกฺขู – ‘‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’’ติ, เถยฺยจิตฺตา อุตฺตาเร

สุํฯ สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร โคปาลโก รุกฺเข สาฏกํ อาลเคฺคตฺวา อุจฺจารํ อคมาสิฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ ปํสุกูลสญฺญี อคฺคเหสิ ฯ อถ โข โส โคปาลโก ตํ ภิกฺขุํ โจเทสิ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปํสุกูลสญฺญิสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน นทึ ตรนฺตสฺส รชกานํ หตฺถโต มุตฺตํ สาฏกํ ปาเท ลคฺคํ โหติฯ โส ภิกฺขุ – ‘‘สามิกานํ ทสฺสามี’’ติ อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อเถยฺยจิตฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน นทึ ตรนฺตสฺส รชกานํ หตฺถโต มุตฺตํ สาฏกํ ปาเท ลคฺคํ โหติ ฯ โส ภิกฺขุ – ‘‘ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตี’’ติ, เถยฺยจิตฺโต อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมโณสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

๑๕๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สปฺปิกุมฺภึ ปสฺสิตฺวา โถกํ โถกํ ปริภุญฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู สํวิทหิตฺวา อคมํสุ – ‘‘ภณฺฑํ อวหริสฺสามา’’ติฯ เอโก ภณฺฑํ อวหริฯ เต เอวมาหํสุ – ‘‘น มยํ ปาราชิกาฯ โย อวหโฏ โส ปาราชิโก’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ… ‘‘อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู สํวิทหิตฺวา ภณฺฑํ อวหริตฺวา ภาเชสุํ ฯ เตหิ ภาชียมาเน เอกเมกสฺส ปฏิวิโส น ปญฺจมาสโก ปูริฯ เต เอวมาหํสุ – ‘‘น มยํ ปาราชิกา’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยํ ทุพฺภิกฺเข อาปณิกสฺส ตณฺฑุลมุฏฺฐึ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยํ ทุพฺภิกฺเข อาปณิกสฺส มุคฺคมุฏฺฐึ… มาสมุฏฺฐึ… ติลมุฏฺฐึ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อนฺธวเน โจรกา คาวึ หนฺตฺวา มํสํ ขาทิตฺวา เสสกํ ปฏิสาเมตฺวา อคมํสุฯ ภิกฺขู ปํสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุฯ โจรกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปํสุกูลสญฺญิสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อนฺธวเน โจรกา สูกรํ หนฺตฺวา มํสํ ขาทิตฺวา เสสกํ ปฏิสาเมตฺวา อคมํสุฯ ภิกฺขู ปํสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุฯ โจรกา เต ภิกฺขู โจเทสุํ – ‘‘อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปํสุกูลสญฺญิสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ติณเกฺขตฺตํ คนฺตฺวา ลูตํ ติณํ ปญฺจมาสคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ …เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ติณเกฺขตฺตํ คนฺตฺวา ติณํ ลายิตฺวา ปญฺจมาสคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

๑๕๖. เตน โข ปน สมเยน อาคนฺตุกา ภิกฺขู สงฺฆสฺส อมฺพํ ภาชาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุฯ อาวาสิกา ภิกฺขู เต ภิกฺขู โจเทสุํ – “อสฺสมณาตฺถ ตุเมฺห”ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “กึจิตฺตา ตุเมฺห, ภิกฺขเว”ติ? “ปริโภคตฺถาย [ปริโภคตฺถา (สี.)] มยํ ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปริโภคตฺถายา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาคนฺตุกา ภิกฺขู สงฺฆสฺส ชมฺพุํ… สงฺฆสฺส ลพุชํ… สงฺฆสฺส ปนสํ… สงฺฆสฺส ตาลปกฺกํ… สงฺฆสฺส อุจฺฉุํ… สงฺฆสฺส ติมฺพรูสกํ ภาชาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุฯ อาวาสิกา ภิกฺขู เต ภิกฺขู โจเทสุํ – “อสฺสมณาตฺถ, ตุเมฺห”ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปริโภคตฺถายา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อมฺพปาลกา ภิกฺขูนํ อมฺพผลํ เทนฺติฯ ภิกฺขู – “โคเปตุํ อิเม อิสฺสรา, นยิเม ทาตุ”นฺติ, กุกฺกุจฺจายนฺตา น ปฏิคฺคณฺหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โคปกสฺส ทาเน”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ชมฺพุปาลกา… ลพุชปาลกา… ปนสปาลกา… ตาลปกฺกปาลกา… อุจฺฉุปาลกา… ติมฺพรูสกปาลกา ภิกฺขูนํ ติมฺพรูสกํ เทนฺติฯ ภิกฺขู – “โคเปตุํ อิเม อิสฺสรา, นยิเม ทาตุ”นฺติ, กุกฺกุจฺจายนฺตา น ปฏิคฺคณฺหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โคปกสฺส ทาเน”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ทารุํ ตาวกาลิกํ หริตฺวา อตฺตโน วิหารสฺส กุฏฺฏํ อุปตฺถเมฺภสิฯ ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – “อสฺสมโณสิ ตฺว”นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ “กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “ตาวกาลิโก อหํ, ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ตาวกาลิเก”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส อุทกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ… สงฺฆสฺส มตฺติกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ… สงฺฆสฺส ปุญฺชกิตํ ติณํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ… ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ปุญฺชกิตํ ติณํ เถยฺยจิตฺโต ฌาเปสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส มญฺจํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ… ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ปีฐํ… สงฺฆสฺส ภิสึ… สงฺฆสฺส พิโพฺพหนํ [พิมฺโพหนํ (สี. สฺยา.)] … สงฺฆสฺส กวาฏํ… สงฺฆสฺส อาโลกสนฺธึ… สงฺฆสฺส โคปานสึ เถยฺยจิตฺโต อวหริ… ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

๑๕๗. [จูฬว. ๓๒๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อญฺญตรสฺส อุปาสกสฺส วิหารปริโภคํ เสนาสนํ อญฺญตฺร ปริภุญฺชนฺติฯ อถ โข โส อุปาสโก อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภทนฺตา อญฺญตฺร ปริโภคํ อญฺญตฺร ปริภุญฺชิสฺสนฺตี’’ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, อญฺญตฺร ปริโภโค อญฺญตฺร ปริภุญฺชิตพฺโพฯ โย ปริภุญฺเชยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

[จูฬว. ๓๒๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อุโปสถคฺคมฺปิ สนฺนิสชฺชมฺปิ หริตุํ กุกฺกุจฺจายนฺตา ฉมายํ นิสีทนฺติฯ คตฺตานิปิ จีวรานิปิ ปํสุกิตานิ โหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตาวกาลิกํ หริตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน จมฺปายํ ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อเนฺตวาสินี ภิกฺขุนี ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อุปฏฺฐากกุลํ คนฺตฺวา – ‘‘อยฺยา อิจฺฉติ เตกฏุลยาคุํ ปาตุ’’นฺติ, ปจาเปตฺวา หริตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิฯ สา ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – ‘‘อสฺสมณีสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺสา กุกฺกุจฺจํ อโหสิฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อเนฺตวาสินี ภิกฺขุนี ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อุปฏฺฐากกุลํ คนฺตฺวา – ‘‘อยฺยา อิจฺฉติ มธุโคฬกํ ขาทิตุ’’นฺติ, ปจาเปตฺวา หริตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิฯ สา ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ – ‘‘อสฺสมณีสิ ตฺว’’นฺติฯ ตสฺสา กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสา’’ติฯ

๑๕๘. เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ อายสฺมโต อชฺชุกสฺส อุปฏฺฐากสฺส คหปติโน เทฺว ทารกา โหนฺติ – ปุตฺโต จ ภาคิเนยฺโย จฯ อถ โข โส คหปติ อายสฺมนฺตํ อชฺชุกํ เอตทโวจ – ‘‘อิมํ, ภเนฺต, โอกาสํ โย อิเมสํ ทฺวินฺนํ ทารกานํ สทฺโธ โหติ ปสนฺโน ตสฺส อาจิกฺเขยฺยาสี’’ติ [อาจิกฺเขยฺยาสีติ โส กาลมกาสิ (สฺยา.)]ฯ เตน โข ปน สมเยน ตสฺส คหปติโน ภาคิเนยฺโย สทฺโธ โหติ ปสนฺโนฯ อถ โข อายสฺมา อชฺชุโก ตํ โอกาสํ ตสฺส ทารกสฺส อาจิกฺขิฯ โส เตน สาปเตยฺเยน กุฏุมฺพญฺจ สณฺฐเปสิ ทานญฺจ ปฏฺฐเปสิฯ อถ โข ตสฺส คหปติโน ปุตฺโต อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ – ‘‘โก นุ โข, ภเนฺต อานนฺท, ปิตุโน ทายโชฺช – ปุตฺโต วา ภาคิเนยฺโย วา’’ติ? ‘‘ปุตฺโต โข, อาวุโส, ปิตุโน ทายโชฺช’’ติฯ ‘‘อยํ, ภเนฺต, อยฺโย อชฺชุโก อมฺหากํ สาปเตยฺยํ อมฺหากํ เมถุนกสฺส อาจิกฺขี’’ติฯ ‘‘อสฺสมโณ, อาวุโส, อายสฺมา อชฺชุโก’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อชฺชุโก อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ – ‘‘เทหิ เม, อาวุโส อานนฺท, วินิจฺฉย’’นฺติฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปาลิ อายสฺมโต อชฺชุกสฺส ปกฺโข โหติฯ อถ โข อายสฺมา อุปาลิ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ – ‘‘โย นุ โข, อาวุโส อานนฺท, สามิเกน ‘อิมํ โอกาสํ อิตฺถนฺนามสฺส อาจิกฺเขยฺยาสี’ติ วุตฺโต ตสฺส อาจิกฺขติ, กึ โส อาปชฺชตี’’ติ? ‘‘น, ภเนฺต, กิญฺจิ อาปชฺชติ, อนฺตมโส ทุกฺกฏมตฺตมฺปี’’ติฯ ‘‘อยํ, อาวุโส, อายสฺมา อชฺชุโก สามิเกน – ‘อิมํ โอกาสํ อิตฺถนฺนามสฺส อาจิกฺขา’ติ วุตฺโต ตสฺส อาจิกฺขติ; อนาปตฺติ, อาวุโส, อายสฺมโต อชฺชุกสฺสา’’ติฯ

๑๕๙. เตน โข ปน สมเยน พาราณสิยํ อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส อุปฏฺฐากกุลํ โจเรหิ อุปทฺทุตํ โหติฯ เทฺว จ ทารกา นีตา โหนฺติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวโจฺฉ เต ทารเก อิทฺธิยา อาเนตฺวา ปาสาเท ฐเปสิฯ มนุสฺสา เต ทารเก ปสฺสิตฺวา – ‘‘อยฺยสฺสายํ ปิลินฺทวจฺฉสฺส อิทฺธานุภาโว’’ติ, อายสฺมเนฺต ปิลินฺทวเจฺฉ อภิปฺปสีทึสุฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ –

“กถญฺหิ นาม อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ โจเรหิ นีเต ทารเก อาเนสฺสตี”ติ! ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว [อิทฺธิมโต (สี.), อิทฺธิมนฺตสฺส (สฺยา.)], อิทฺธิมสฺส อิทฺธิวิสเย”ติฯ

๑๖๐. เตน โข ปน สมเยน เทฺว ภิกฺขู สหายกา โหนฺติ – ปณฺฑุโก จ กปิโล จฯ เอโก คามเก วิหรติ, เอโก โกสมฺพิยํฯ อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน คามกา โกสมฺพิํ คจฺฉนฺตสฺส อนฺตรามเคฺค นทิํ ตรนฺตสฺส สูกริกานํ หตฺถโต มุตฺตา เมทวฏฺฏิ ปาเท ลคฺคา โหติฯ โส ภิกฺขุ – “สามิกานํ ทสฺสามี”ติ อคฺคเหสิฯ สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุํ – “อสฺสมโณสิ ตฺว”นฺติฯ ตํ อุตฺติณฺณํ โคปาลิกา [อญฺญตรา โคปาลิกา (สี. สฺยา.)] ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ – “เอหิ, ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวา”ติฯ โส – “ปกติยาปาหํ อสฺสมโณ”ติ ตสฺสา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา โกสมฺพิํ คนฺตฺวา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ โอโรเจสุํฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, อทินฺนาทาเน ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ เมถุนธมฺมสมาโยเค ปาราชิกสฺสา”ติฯ

๑๖๑. เตน โข ปน สมเยน สาคลายํ อายสฺมโต ทฬฺหิกสฺส สทฺธิวิหาริโก ภิกฺขุ อนภิรติยา ปีฬิโต อาปณิกสฺส เวฐนํ อวหริตฺวา อายสฺมนฺตํ ทฬฺหิกํ เอตทโวจ – “อสฺสมโณ อหํ, ภนฺเต, วิพฺภมิสฺสามี”ติฯ “กิํ ตยา, อาวุโส, กต”นฺติ? โส ตมตฺถํ อาโรเจสิฯ อาหราเปตฺวา อคฺฆาเปสิฯ ตํ อคฺฆาเปนฺตํ น ปญฺจมาสเก อคฺฆติ ฯ “อนาปตฺติ, อาวุโส, ปาราชิกสฺสา”ติฯ ธมฺมกถํ อกาสิฯ โส ภิกฺขุ อภิรมตีติ [อภิรมีติ (สี. สฺยา.)]ฯ

ทุติยปาราชิกํ สมตฺตํฯ

๓. ตติยปาราชิกํ

๑๖๒. [อิทํ วตฺถุ สํ. นิ. ๕.๙๘๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขูนํ อเนกปริยาเยน อสุภกถํ กเถติ, อสุภาย วณฺณํ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณํ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณํ ภาสติฯ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – “อิจฺฉามหํ, ภิกฺขเว, อทฺธมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํฯ นมฺหิ เกนจิ อุปสงฺกมิตพฺโพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนา”ติฯ “เอวํ, ภนฺเต”ติ, โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา นาสฺสุธ โกจิ ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ ภิกฺขู – “ภควา โข อเนกปริยาเยน อสุภกถํ กเถติ, อสุภาย วณฺณํ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณํ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณํ ภาสตี”ติ (เต) [( ) (?) เอวมุปริปิ อีทิเสสุ ฐาเนสุ] อเนกาการโวการํ อสุภภาวนานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติฯ เต สเกน กาเยน อฏฺฏียนฺติ หรายนฺติ ชิคุจฺฉนฺติฯ เสยฺยถาปิ นาม อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร ยุวา มณฺฑนกชาติโก สีสํนฺหาโต อหิกุณเปน วา กุกฺกุรกุณเปน วา มนุสฺสกุณเปน วา กณฺเฐ อาสตฺเตน อฏฺฏีเยยฺย หราเยยฺย ชิคุจฺเฉยฺย, เอวเมว เต ภิกฺขู สเกน กาเยน อฏฺฏียนฺตา หรายนฺตา ชิคุจฺฉนฺตา อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – “สาธุ โน, อาวุโส, ชีวิตา โวโรเปหิ ฯ อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตี”ติฯ อถ โข มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก ปตฺตจีวเรหิ ภโฏ สมฺพหุเล ภิกฺขู ชีวิตา โวโรเปตฺวา โลหิตกํ [โลหิตคตํ (ก.)] อสิํ อาทาย เยน วคฺคุมุทา นที เตนุปสงฺกมิฯ

๑๖๓. อถ โข มิคลณฺฑิกสฺส สมณกุตฺตกสฺส โลหิตกํ ตํ อสิํ โธวนฺตสฺส อหุเทว กุกฺกุจฺจํ อหุ วิปฺปฏิสาโร – “อลาภา วต เม, น วต เม ลาภา; ทุลฺลทฺธํ วต เม, น วต เม สุลทฺธํ ฯ พหุํ วต มยา อปุญฺญํ ปสุตํ, โยหํ ภิกฺขู สีลวนฺเต กลฺยาณธมฺเม ชีวิตา โวโรเปสิ”นฺติฯ อถ โข อญฺญตรา มารกายิกา เทวตา อภิชฺชมาเนน อุทเก อาคนฺตฺวา มิคลณฺฑิกํ สมณกุตฺตกํ เอตท

โวจ – ‘‘สาธุ สาธุ สปฺปุริส, ลาภา เต สปฺปุริส, สุลทฺธํ เต สปฺปุริสฯ พหุํ ตยา สปฺปุริส ปุญฺญํ ปสุตํ, ยํ ตฺวํ อติเณฺณ ตาเรสี’’ติฯ อถ โข มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก – ‘‘ลาภา กิร เม, สุลทฺธํ กิร เม, พหุํ กิร มยา ปุญฺญํ ปสุตํ, อติโณฺณ กิราหํ ตาเรมี’’ติ ติณฺหํ อสิํ อาทาย วิหาเรน วิหารํ ปริเวเณน ปริเวณํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ – ‘‘โก อติโณฺณ, กํ ตาเรมี’’ติ? ตตฺถ เย เต ภิกฺขู อวีตราคา เตสํ ตสฺมิํ สมเย โหติเยว ภยํ โหติ ฉมฺภิตตฺตํ โหติ โลมหํโสฯ เย ปน เต ภิกฺขู วีตราคา เตสํ ตสฺมิํ สมเย น โหติ ภยํ น โหติ ฉมฺภิตตฺตํ น โหติ โลมหํโสฯ อถ โข มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก เอกมฺปิ ภิกฺขุํ เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, เทฺวปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ตโยปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, จตฺตาโรปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ปญฺจปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ทสปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, วีสมฺปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ติํสมฺปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, จตฺตาลีสมฺปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ปญฺญาสมฺปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, สฎฺฐิมฺปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิฯ

๑๖๔. อถ โข ภควา ตสฺส อทฺธมาสสฺส อจฺจเยน ปฎิสลฺลานา วุฎฺฐิโต อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามเนฺตสิ – ‘‘กิํ นุ โข, อานนฺท, ตนุภูโต วิย ภิกฺขุสโงฺฆ’’ติ? ‘‘ตถา หิ ปน, ภเนฺต, ภควา ภิกฺขูนํ อเนกปริยาเยน อสุภกถํ กเถติ, อสุภาย วณฺณํ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณํ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณํ ภาสติฯ เต จ, ภเนฺต, ภิกฺขู – ‘ภควา โข อเนกปริยาเยน อสุภกถํ กเถติ, อสุภาย วณฺณํ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณํ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณํ ภาสตี’ติ, เต อเนกาการโวการํ อสุภภาวนานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติฯ เต สเกน กาเยน อฎฺฎียนฺติ หรายนฺติ ชิคุจฺฉนฺติฯ เสยฺยถาปิ นาม อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร ยุวา มณฺฑนกชาติโก สีสํนฺหาโต อหิกุณเปน วา กุกฺกุรกุณเปน วา มนุสฺสกุณเปน วา กเณฺฐ อาสเตฺตน อฎฺฎีเยยฺย หราเยยฺย ชิคุเจฺฉยฺย, เอวเมว เต ภิกฺขู สเกน กาเยน อฎฺฎียนฺตา หรายนฺตา ชิคุจฺฉนฺตา อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘สาธุ โน, อาวุโส, ชีวิตา โวโรเปหิฯ อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตี’ติฯ อถ โข, ภเนฺต, มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก ปตฺตจีวเรหิ ภโฎ เอกมฺปิ ภิกฺขุํ เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ…เป.… สฎฺฐิมฺปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิฯ สาธุ, ภเนฺต, ภควา อญฺญํ ปริยายํ อาจิกฺขตุ ยถายํ ภิกฺขุสโงฺฆ อญฺญาย สณฺฐเหยฺยา’’ติฯ ‘‘เตนหานนฺท, ยาวติกา ภิกฺขู เวสาลิํ อุปนิสฺสาย วิหรนฺติ เต สเพฺพ อุปฎฺฐานสาลายํ สนฺนิปาเตหี’’ติ ฯ ‘‘เอวํ, ภเนฺต’’ติ, โข อายสฺมา อานโนฺท ภควโต ปฎิสฺสุณิตฺวา ยาวติกา ภิกฺขู เวสาลิํ อุปนิสฺสาย วิหรนฺติ เต สเพฺพ อุปฎฺฐานสาลายํ สนฺนิปาเตตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สนฺนิปติโต, ภเนฺต ภิกฺขุสโงฺฆ; ยสฺส ทานิ, ภเนฺต, ภควา กาลํ มญฺญตี’’ติฯ

๑๖๕. อถ โข ภควา เยน อุปฎฺฐานสาลา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อยมฺปิ โข, ภิกฺขเว, อานาปานสฺสติสมาธิ ภาวิโต พหุลีกโต สโนฺต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร อุปฺปนฺนุปฺปเนฺน จ ปาปเก อกุสเล ธเมฺม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติฯ เสยฺยถาปิ, ภิกฺขเว, คิมฺหานํ ปจฺฉิเม มาเส อุหตํ [อูหตํ (ก.)] รโชชลฺลํ ตเมนํ มหา อกาลเมโฆ ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติ, เอวเมว โข, ภิกฺขเว, อานาปานสฺสติสมาธิ ภาวิโต พหุลีกโต สโนฺต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร อุปฺปนฺนุปฺปเนฺน จ ปาปเก อกุสเล ธเมฺม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติฯ กถํ ภาวิโต จ, ภิกฺขเว, อานาปานสฺสติสมาธิ กถํ พหุลีกโต สโนฺต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร อุปฺปนฺนุปฺปเนฺน จ ปาปเก อกุสเล ธเมฺม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติ? อิธ, ภิกฺขเว,

ภิกฺขุ อรญฺญคโต วา รุกฺขมูลคโต วา สุญฺญาคารคโต วา นิสีทติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุํ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวาฯ โส สโตว อสฺสสติ สโต ปสฺสสติฯ ทีฆํ วา อสฺสสนฺโต ทีฆํ อสฺสสามีติ ปชานาติ, ทีฆํ วา ปสฺสสนฺโต ทีฆํ ปสฺสสามีติ ปชานาติฯ รสฺสํ วา อสฺสสนฺโต รสฺสํ อสฺสสามีติ ปชานาติ, รสฺสํ วา ปสฺสสนฺโต รสฺสํ ปสฺสสามีติ ปชานาติฯ สพฺพกายปฺปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ สพฺพกายปฺปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปสฺสมฺภยํ กายสงฺขารํ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปสฺสมฺภยํ กายสงฺขารํ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปีติปฺปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปีติปฺปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ สุขปฺปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ สุขปฺปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ จิตฺตสงฺขารปฺปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ จิตฺตสงฺขารปฺปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปสฺสมฺภยํ จิตฺตสงฺขารํ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปสฺสมฺภยํ จิตฺตสงฺขารํ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ จิตฺตปฺปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ จิตฺตปฺปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ อภิปฺปโมทยํ จิตฺตํ…เป…. สมาทหํ จิตฺตํ…เป…. วิโมจยํ จิตฺตํ…เป…. อนิจฺจานุปสฺสี…เป…. วิราคานุปสฺสี…เป…. นิโรธานุปสฺสี…เป…. ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติฯ เอวํ ภาวิโต โข, ภิกฺขเว, อานาปานสฺสติสมาธิ เอวํ พหุลีกโต สนฺโต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร อุปฺปนฺนุปฺปเนฺน จ ปาปเก อกุสเล ธเมฺม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมตี’’ติฯ

๑๖๖. อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปนฺติ มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘สาธุ โน, อาวุโส , ชีวิตา โวโรเปหิ, อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตี’’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อननุจฺฉวิกํ, ภิกฺขเว, เตสํ ภิกฺขูนํ อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปสฺสนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปสฺสนฺติ, มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘สาธุ โน, อาวุโส, ชีวิตา โวโรเปหิ, อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตี’ติฯ เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๑๖๗. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ มนุสฺสวิคฺคหํ ชีวิตา โวโรเปยฺย สตฺถหารกํ วาสฺส ปริเยเสยฺย, อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสํวาโส’’ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๑๖๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร อุปาสโก คิลาโน โหติฯ ตสฺส ปชาปติ อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ตสฺสา อิตฺถิยา ปฏิพทฺธจิตฺตา โหนฺติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘สเจ โข โส, อาวุโส , อุปาสโก ชีวิสฺสติ น มยํ ตํ อิตฺถึ ลภิสฺสามฯ หนฺท มยํ, อาวุโส, ตสฺส อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สํวเณฺณมา’’ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู เยน โส อุปาสโก เตนุปสงฺกมิํสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อุปาสกํ เอตทโวจุํ – ‘‘ตฺวํ โขสิ, อุปาสก, กตกลฺยาโณ กตกุสโล กตภีรุตฺตาโณ อกตปาโป อกตลุทฺโท อกตกิพฺพิโสฯ กตํ ตยา กลฺยาณํ, อกตํ ตยา ปาปํ ฯ กิํ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน! มตํ เต ชีวิตา เสโยฺยฯ อิโต ตฺวํ กาลงฺกโต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา สุคติํ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชิสฺสสิฯ ตตฺถ ทิเพฺพหิ ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรสฺสสี’’ติฯ

๑๖๙. อถ โข โส อุปาสโก – ‘‘สจฺจํ โข อยฺยา อาหํสุฯ อหญฺหิ กตกลฺยาโณ กตกุสโล กตภีรุตฺตาโณ อกตปาโป อกตลุทฺโท อกตกิพฺพิโสฯ กตํ มยา กลฺยาณํ, อกตํ มยา ปาปํ ฯ กิํ

มยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน! มตํ เม ชีวิตา เสโยฺยฯ อิโต อหํ กาลงฺกโต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชิสฺสามิฯ ตตฺถ ทิเพฺพหิ ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรสฺสามี’’ติ, โส อสปฺปายานิ เจว โภชนานิ ภุญฺชิ อสปฺปายานิ จ ขาทนียานิ ขาทิ อสปฺปายานิ จ สายนียานิ สายิ อสปฺปายานิ จ ปานานิ ปิวิฯ ตสฺส อสปฺปายานิ เจว โภชนานิ ภุญฺชโต อสปฺปายานิ จ ขาทนียานิ ขาทโต อสปฺปายานิ จ สายนียานิ สายโต อสปฺปายานิ จ ปานานิ ปิวโต ขโร อาพาโธ อุปฺปชฺชิฯ โส เตเนว อาพาเธน กาลมกาสิฯ ตสฺส ปชาปติ อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโนฯ อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวโนฺต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ! นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, นฎฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ นฎฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, กุโต อิเมสํ สามญฺญํ กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, อปคตา อิเม สามญฺญา อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญาฯ อิเม เม สามิกสฺส มรณวณฺณํ สํวเณฺณสุํฯ อิเมหิ เม สามิโก มาริโต’’ติฯ อเญฺญปิ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโนฯ อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวโนฺต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ! นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, นฎฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ นฎฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, กุโต อิเมสํ สามญฺญํ กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, อปคตา อิเม สามญฺญา อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญาฯ อิเม อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สํวเณฺณสุํฯ อิเมหิ อุปาสโก มาริโต’’ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สํวณฺณิสฺสนฺตี’’ติ!

๑๗๐. อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สํวเณฺณถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริสา, อนนุโลมิกํ อปฺปฎิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สํวณฺณิสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๑๗๑. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ มนุสฺสวิคฺคหํ ชีวิตา โวโรเปยฺย สตฺถหารกํ วาสฺส ปริเยเสยฺย มรณวณฺณํ วา สํวเณฺณยฺย มรณาย วา สมาทเปยฺย – ‘อโมฺภ ปุริส, กึ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน, มตํ เต ชีวิตา เสโยฺย’ติ, อิติ จิตฺตมโน จิตฺตสงฺกโปฺป อเนกปริยาเยน มรณวณฺณํ วา สํวเณฺณยฺย, มรณาย วา สมาทเปยฺย, อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสํวาโส’’ติฯ

๑๗๒. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

สญฺจิจฺจาติ ชานโนฺต สญฺชานโนฺต เจจฺจ อภิวิตริตฺวา วีติกฺกโมฯ

มนุสฺสวิคฺคโห นาม ยํ มาตุกุจฺฉิสฺมึ ปฐมํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ปฐมํ วิญฺญาณํ ปาตุภูตํ, ยาว มรณกาลา เอตฺถนฺตเร เอโส มนุสฺสวิคฺคโห นามฯ

ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ชีวิตินฺทฺริยํ อุปจฺฉินฺทติ อุปโรเธติ สนฺตตึ วิโกเปติฯ

สตฺถหารกํ วาสฺส ปริเยเสยฺยาติ อสึ วา สตฺตึ วา เภณฺฑึ วา [เภนฺทึ วา (ก.)] ลคุฬํ วา [สูลํวา ลคุฬํวา (สฺยา.)] ปาสาณํ วา สตฺถํ วา วิสํ วา รชฺชุํ วาฯ

มรณวณฺณํ วา สํวณฺเณยฺยาติ ชีวิเต อาทีนวํ ทเสฺสติ, มรเณ วณฺณํ ภณติฯ

มรณาย วา สมาทเปยฺยาติ สตฺถํ วา อาหร, วิสํ วา ขาท, รชฺชุยา วา อุพฺพนฺธิตฺวา กาลงฺกโรหีติฯ

อโมฺภ ปุริสาติ อาลปนาธิวจนเมตํฯ

กึ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตนาติ ปาปกํ นาม ชีวิตํ อฑฺฒานํ ชีวิตํ อุปาทาย ทลิทฺทานํ ชีวิตํ ปาปกํ ลามกํ, สธนานํ ชีวิตํ อุปาทาย อธนานํ ชีวิตํ ปาปกํ, เทวานํ ชีวิตํ อุปาทาย มนุสฺสานํ ชีวิตํ ปาปกํ ฯ

ทุชฺชีวิตํ นาม หตฺถจฺฉินฺนสฺส ปาทจฺฉินฺนสฺส หตฺถปาทจฺฉินฺนสฺส กณฺณจฺฉินฺนสฺส นาสจฺฉินฺนสฺส กณฺณนาสจฺฉินฺนสฺส, อิมินา จ ปาปเกน อิมินา จ ทุชฺชีวิเตน มตํ เต ชีวิตา เสโยฺยติฯ

อิติ จิตฺตมโนติ ยํ จิตฺตํ ตํ มโน, ยํ มโน ตํ จิตฺตํฯ

จิตฺตสงฺกปฺโปติ มรณสญฺญี มรณเจตโน มรณาธิปฺปาโยฯ

อเนกปริยาเยนาติ อุจฺจาวเจหิ อากาเรหิฯ

มรณวณฺณํ วา สํวณฺเณยฺยาติ ชีวิเต อาทีนวํ ทเสฺสติ, มรเณ วณฺณํ ภณติ – ‘‘อิโต ตฺวํ กาลงฺกโต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชิสฺสสิ, ตตฺถ ทิเพฺพหิ ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรสฺสสี’’ติฯ

มรณาย วา สมาทเปยฺยาติ สตฺถํ วา อาหร, วิสํ วา ขาท, รชฺชุยา วา อุพฺพนฺธิตฺวา กาลงฺกโรหิ, โสเพฺภ วา นรเก วา ปปาเต วา ปปตาติฯ

อยมฺปีติ ปุริเม อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปุถุสิลา ทฺวิธา ภินฺนา [เทฺวธา ภินฺนา (สฺยา.)] อปฺปฏิสนฺธิกา โหติ, เอวเมว ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ มนุสฺสวิคฺคหํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโยฯ เตน วุจฺจติ – ‘ปาราชิโก โหตี’ติฯ

อสํวาโสติ สํวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุเทฺทโส สมสิกฺขตา – เอโส สํวาโส นามฯ โส เตน สทฺธึ นตฺถิ, เตน วุจฺจติ อสํวาโสติฯ

๑๗๓. สามํ, อธิฏฺฐาย, ทูเตน, ทูตปรํปราย, วิสกฺกิเยน ทูเตน, คตปจฺจาคเตน ทูเตน, อรโห รโหสญฺญี, รโห อรโหสญฺญี, อรโห อรโหสญฺญี, รโห รโหสญฺญี กาเยน สํวณฺเณติ, วาจาย สํวณฺเณติ, กาเยน วาจาย สํวณฺเณติ, ทูเตน สํวณฺเณติ, เลขาย สํวณฺเณติ, โอปาตํ อปเสฺสนํ, อุปนิกฺขิปนํ, เภสชฺชํ, รูปูปหาโร, สทฺทูปหาโร, คนฺธูปหาโร, รสูปหาโร, โผฏฺฐพฺพูปหาโร, ธมฺมูปหาโร, อาจิกฺขนา, อนุสาสนี, สเงฺกตกมฺมํ, นิมิตฺตกมฺมนฺติฯ

๑๗๔. สามนฺติ สยํ หนติ กาเยน วา กายปฏิพเทฺธน วา นิสฺสคฺคิเยน วาฯ

อธิฏฺฐายาติ อธิฏฺฐหิตฺวา อาณาเปติ – ‘‘เอวํ วิชฺฌ, เอวํ ปหร, เอวํ ฆาเตหี’’ติฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ มญฺญมาโน ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ ชีวิตา โวโรเปตฺติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ ชีวิตา โวโรเปติ; มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท – ‘อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ – อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปตู’’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อิตรสฺส อาโรเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ วธโก ปฏิคฺคณฺหาติ, มูลฏฺฐสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ สเพฺพสํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท – ‘อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ – อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปตู’’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ วธโก ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ; อาณาปกสฺส จ วธกสฺส จ อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส คนฺตฺวา ปุน ปจฺจาคจฺฉติ – ‘‘นาหํ สโกฺกมิ ตํ ชีวิตา โวโรเปตุ’’นฺติฯ โส ปุน อาณาเปติ – ‘‘ยทา สโกฺกสิ ตทา ตํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี น สาเวติ – ‘‘มา ฆาเตหี’’ติฯ โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ – ‘‘มา ฆาเตหี’’ติฯ โส – ‘‘อาณโตฺต อหํ ตยา’’ติ ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติฯ วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ – ‘‘มา ฆาเตหี’’ติฯ โส สาธูติ โอรมติ, อุภินฺนํ อนาปตฺติฯ

๑๗๕. อรโห รโหสญฺญี อุลฺลปติ – ‘‘อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ รโห อรโหสญฺญี อุลฺลปติ – ‘‘อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรโห อรโหสญฺญี อุลฺลปติ – ‘‘อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ รโห รโหสญฺญี อุลฺลปติ – ‘‘อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสา’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

กาเยน สํวณฺเณติ นาม กาเยน วิการํ กโรติ – ‘‘โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตาย สํวณฺณนาย มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

วาจาย สํวเณฺณติ นาม วาจาย ภณติ – ‘‘โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตาย สํวณฺณนาย มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

กาเยน วาจาย สํวเณฺณติ นาม กาเยน จ วิการํ กโรติ, วาจาย จ ภณติ – ‘‘โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตาย สํวณฺณนาย มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ทูเตน สํวเณฺณติ นาม ทูตสฺส สาสนํ อาโรเจติ – ‘‘โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทูตสฺส สาสนํ สุตฺวา มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๑๗๖. **เลขาย สํวเณฺณติ** นาม เลขํ ฉินฺทติ – ‘‘โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี’’ติ, อกฺขรกฺขราย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เลขํ ปสฺสิตฺวา มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

โอปาตํ นาม มนุสฺสํ อุทฺทิสฺส โอปาตํ ขนติ – ‘‘ปปติตฺวา มริสฺสตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปปติเต ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ อโนทิสฺส โอปาตํ ขนติ – ‘‘โย โกจิ ปปติตฺวา มริสฺสตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มนุสฺโส ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปปติเต ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ , อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ยกฺโข วา เปโต วา ติรจฺฉานคตมนุสฺสวิคฺคโห วา ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปปติเต ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ติรจฺฉานคโต ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปปติเต ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺสฯ

๑๗๗. **อปเสฺสนํ** นาม อปเสฺสเน สตฺถํ วา ฐเปติ วิเสน วา มกฺเขติ ทุพฺพลํ วา กโรติ โสเพฺภ วา นรเก วา ปปาเต วา ฐเปติ – ‘‘ปปติตฺวา มริสฺสตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สเตฺถน วา วิเสน วา ปปติเตน วา ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ , อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

อุปนิกฺขิปนํ นาม อสึ วา สตฺตึ วา เภณฺฑึ วา ลคุฬํ วา ปาสาณํ วา สตฺถํ วา วิสํ วา รชฺชุํ วา อุปนิกฺขิปติ – ‘‘อิมินา มริสฺสตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ‘‘เตน มริสฺสามี’’ติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

เภสชฺชํ นาม สปฺปึ วา นวนีตํ วา เตลํ วา มธุํ วา ผาณิตํ วา เทติ – “อิมํ สายิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สายิเต ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๗๘. **รูปูปหาโร** นาม อมนาปิกํ รูปํ อุปสํหรติ ภยานกํ เภรวํ – “อิมํ ปสฺสิตฺวา อุตฺตสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ ปสฺสิตฺวา อุตฺตสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ มนาปิกํ รูปํ อุปสํหรติ [อุปสํหรติ เปมนียํ หทยงฺคมํ (สฺยา.)] – “อิมํ ปสฺสิตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ ปสฺสิตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

สทฺทูปหาโร นาม อมนาปิกํ สทฺทํ อุปสํหรติ ภยานกํ เภรวํ – “อิมํ สุตฺวา อุตฺตสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สุตฺวา อุตฺตสติ , อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ มนาปิกํ สทฺทํ อุปสํหรติ เปมนียํ หทยงฺคมํ – “อิมํ สุตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สุตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ , อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

คนฺธูปหาโร นาม อมนาปิกํ คนฺธํ อุปสํหรติ เชคุจฺฉํ ปาฏิกุลฺยํ [ปฏิกูลํ (?)] – “อิมํ ฆายิตฺวา เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ ฆายิเต เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ มนาปิกํ คนฺธํ อุปสํหรติ – “อิมํ ฆายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ ฆายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

รสูปหาโร นาม อมนาปิกํ รสํ อุปสํหรติ เชคุจฺฉํ ปาฏิกุลฺยํ [ปฏิกูลํ (?)] – “อิมํ สายิตฺวา เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สายิเต เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ มนาปิกํ รสํ อุปสํหรติ – “อิมํ สายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

โผฏฺฐพฺพูปหาโร นาม อมนาปิกํ โผฏฺฐพฺพํ อุปสํหรติ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ขรสมฺผสฺสํ – “อิมินา ผุฏฺโฐ มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ เตน ผุฏฺฐสฺส ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ มนาปิกํ โผฏฺฐพฺพํ อุปสํหรติ สุขสมฺผสฺสํ มุทุสมฺผสฺสํ – “อิมินา ผุฏฺโฐ อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ เตน ผุฏฺโฐ อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

ธมฺมูปหาโร นาม เนรยิกสฺส นิรยกถํ กเถติ – “อิมํ สุตฺวา อุตฺตสิตฺวา มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สุตฺวา อุตฺตสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ กลฺยาณกมฺมสฺส สคฺคกถํ กเถติ – “อิมํ สุตฺวา อธิมุตฺโต มริสฺสตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตํ สุตฺวา อธิมุตฺโต มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

๑๗๙. **อาจิกฺขนา** นาม ปุฏฺโฐ ภณติ – “เอวํ มรสฺสุ ฯ โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี”ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ตาย อาจิกฺขนาย มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

อนุสาสนี นาม อปุโฏฺฐ ภณติ – ‘‘เอวํ มรสฺสุฯ โย เอวํ มรติ โส ธนํ วา ลภติ ยสํ วา ลภติ สคฺคํ วา คจฺฉตี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตาย อนุสาสนิยา มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

สเงฺกตกมฺมํ นาม สเงฺกตํ กโรติ ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา รตฺตึ วา ทิวา วา – ‘‘เตน สเงฺกเตน ตํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เตน สเงฺกเตน ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ ตํ สเงฺกตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

นิมิตฺตกมฺมํ นาม นิมิตฺตํ กโรติ – ‘‘อกฺขึ วา นิขณิสฺสามิ ภมุกํ วา อุกฺขิปิสฺสามิ สีสํ วา อุกฺขิปิสฺสามิ, เตน นิมิเตฺตน ตํ ชีวิตา โวโรเปหี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เตน นิมิเตฺตน ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺสฯ ตํ นิมิตฺตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ อชานนฺตสฺส นมรณาธิปฺปายสฺส อุมฺมตฺตกสฺส [อุมฺมตฺตกสฺส ขิตฺตจิตฺตสฺส เวทนาฏฺฏสฺส (สฺยา.)] อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกมฺหิ ปฐมภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

สํวณฺณนา นิสีทโนฺต, มุสโลทุกฺขเลน จ;
วุฑฺฒปพฺพชิตาภิสโนฺน, อคฺควีมํสนาวิสํฯ

ตโย จ วตฺถุกเมฺมหิ, อิฏฺฐกาหิปเร ตโย;
วาสี โคปานสี เจว, อฏฺฏโกตรณํ ปติฯ

เสทํ นตฺถุญฺจ สมฺพาโห, นฺหาปนพฺภญฺชเนน จ;
อุฏฺฐาเปโนฺต นิปาเตโนฺต, อนฺนปาเนน มารณํฯ

ชารคโพฺภ สปตฺตี จ, มาตา ปุตฺตํ อุโภ วธิ;
อุโภ น มิยฺยเร มทฺทา, ตาปํ วญฺฌา วิชายินีฯ

ปโตทํ นิคฺคเห ยโกฺข, วาฬยกฺขญฺจ ปาหิณิ;
ตํ มญฺญมาโน ปหริ, สคฺคญฺจ นิรยํ ภเณฯ

อาฬวิยา ตโย รุกฺขา, ทาเยหิ อปเร ตโย;
มา กิลเมสิ น ตุยฺหํ, ตกฺกํ โสวีรเกน จาติฯ

วินีตวตฺถุ

๑๘๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตสฺส ภิกฺขู การุเญฺญน มรณวณฺณํ สํวเณฺณสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข มยํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺนา’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อาปตฺตึ ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อาปนฺนา ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ปีฐเก ปิโลติกาย ปฏิจฺฉนฺนํ ทารกํ นิสีทโนฺต โอตฺถริตฺวา มาเรสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, อปฺปฏิเวกฺขิตฺวา อาสเน นิสีทิตพฺพํ; โย นิสีเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภตฺตเคฺค อนฺตรฆเร อาสนํ ปญฺญเปโนฺต มุสเล อุสฺสิเต เอกํ มุสลํ อคฺคเหสิฯ ทุติโย มุสโล ปริปติตฺวา อญฺญตรสฺส ทารกสฺส มตฺถเก อวตฺถาสิฯ โส กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อสญฺจิจฺจ อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสญฺจิจฺจา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภตฺตเคฺค อนฺตรฆเร อาสนํ ปญฺญเปโนฺต อุทุกฺขลภณฺฑิกํ อกฺกมิตฺวา ปวเฏฺฏสิฯ อญฺญตรํ ทารกํ โอตฺถริตฺวา มาเรสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสญฺจิจฺจา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ปิตาปุตฺตา ภิกฺขูสุ ปพฺพชิตา โหนฺติฯ กาเล อาโรจิเต ปุโตฺต ปิตรํ เอตทโวจ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, สโงฺฆ ตํ ปติมาเนตี’’ติ ปิฏฺฐิยํ คเหตฺวา ปณาเมสิฯ โส ปปติตฺวา กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, มรณาธิปฺปาโย’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ปิตาปุตฺตา ภิกฺขูสุ ปพฺพชิตา โหนฺติฯ กาเล อาโรจิเต ปุโตฺต ปิตรํ เอตทโวจ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, สโงฺฆ ตํ ปติมาเนตี’’ติ มรณาธิปฺปาโย ปิฏฺฐิยํ คเหตฺวา ปณาเมสิฯ โส ปปติตฺวา กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ปิตาปุตฺตา ภิกฺขูสุ ปพฺพชิตา โหนฺติฯ กาเล อาโรจิเต ปุโตฺต ปิตรํ เอตทโวจ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, สโงฺฆ ตํ ปติมาเนตี’’ติ มรณาธิปฺปาโย ปิฏฺฐิยํ คเหตฺวา ปณาเมสิฯ โส ปปติตฺวา น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส ; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๘๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ภุญฺชนฺตสฺส มํสํ กเณฺฐ วิลคฺคํ โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน คีวายํ ปหารํ อทาสิฯ สโลหิตํ มํสํ ปติฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ภุญฺชนฺตสฺส มํสํ กเณฺฐ วิลคฺคํ โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตสฺส ภิกฺขุโน คีวายํ ปหารํ อทาสิฯ สโลหิตํ มํสํ ปติฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ภุญฺชนฺตสฺส มํสํ กเณฺฐ วิลคฺคํ โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตสฺส ภิกฺขุโน คีวายํ ปหารํ อทาสิฯ สโลหิตํ มํสํ ปติฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ วิสคตํ ปิณฺฑปาตํ ลภิตฺวา ปฏิกฺกมนํ หริตฺวา ภิกฺขูนํ อคฺคการิกํ อทาสิฯ เต ภิกฺขู กาลมกํสุฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “นาหํ, ภควา, ชานามี”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อชานนฺตสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วีมํสาธิปฺปาโย อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน วิสํ อทาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “วีมํสาธิปฺปาโย อหํ, ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

๑๘๒. เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา [อาฬวิกา (สฺยา.)] ภิกฺขู วิหารวตฺถุํ กโรนฺติ ฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา สิลํ อุจฺจาเรสิฯ อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา สิลา เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสญฺจิจฺจา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู วิหารวตฺถุํ กโรนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา สิลํ อุจฺจาเรสิฯ อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก สิลํ มุญฺจิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ...เป.... โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู วิหารสฺส กุฏฺฏํ อุฏฺฐาเปนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา อิฏฺฐกํ อุจฺจาเรสิฯ อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา อิฏฺฐกา เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปติ, ภิกฺขุ, อสญฺจิจฺจา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู วิหารสฺส กุฏฺฏํ อุฏฺฐาเปนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา อิฏฺฐกํ อุจฺจาเรสิฯ อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อิฏฺฐกํ มุญฺจิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ...เป.... โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

๑๘๓. เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา วาสึ อุจฺจาเรสิฯ อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา วาสี เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสญฺจิจฺจา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา วาสึ อุจฺจาเรสิฯ อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก วาสึ มุญฺจิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ...เป.... โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา โคปานสึ อุจฺจาเรสิฯ อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา โคปานสี เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ...เป.... “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อสญฺจิจฺจา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา โคปานสึ อุจฺจาเรสิฯ อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก โคปานสึ มุญฺจิฯ

โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวิกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺตา อฏฺฏกํ พนฺธนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, อตฺรฏฺฐิโต พนฺธาหี’’ติฯ โส ตตฺรฏฺฐิโต พนฺธโนฺต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, มรณาธิปฺปาโย’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวิกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺตา อฏฺฏกํ พนฺธนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, อตฺรฏฺฐิโต พนฺธาหี’’ติฯ โส ตตฺรฏฺฐิโต พนฺธโนฺต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ…เป…. ปริปติตฺวา น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วิหารํ ฉาเทตฺวา โอตรติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, อิโต โอตราหี’’ติฯ โส เตน โอตรโนฺต ปริปติตฺวา กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วิหารํ ฉาเทตฺวา โอตรติ ฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, อิโต โอตราหี’’ติฯ โส เตน โอตรโนฺต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ…เป…. ปริปติตฺวา น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อนภิรติยา ปีฬิโต คิชฺฌกูฏํ ปพฺพตํ อภิรุหิตฺวา ปปาเต ปปตโนฺต อญฺญตรํ วิลีวการํ โอตฺถริตฺวา มาเรสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, อตฺตานํ ปาเตตพฺพํฯ โย ปาเตยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏํ ปพฺพตํ อภิรุหิตฺวา ทวาย สิลํ ปวิชฺฌึสุฯ สา อญฺญตรํ โคปาลกํ โอตฺถริตฺวา มาเรสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ …เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, ทวาย สิลา ปวิชฺฌิตพฺพาฯ โย ปวิเชฺฌยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๑๘๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เสเทสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ ฯ ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา เสเทสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน สีสาภิตาโป โหติฯ ตสฺส ภิกฺขู นตฺถุํ อทํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน สีสาภิตาโป โหติฯ ตสฺส ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา นตฺถุํ อทํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.

… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู สมฺพาเหสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา สมฺพาเหสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู นฺหาเปสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา นฺหาเปสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เตเลน อพฺภญฺชิํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา เตเลน อพฺภญฺชิํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๘๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู อุฏฺฐาเปสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา อุฏฺฐาเปสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู นิปาเตสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา นิปาเตสุํฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตสฺส ภิกฺขู อนฺนํ อทํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตสฺส ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา อนฺนํ อทํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตสฺส ภิกฺขุ ปานํ อทํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตสฺส ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา ปานํ อทํสุฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป.… โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว , ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๘๖. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ปวุตฺถปติกา ชาเรน คพฺภินี โหติฯ สา กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อิงฺฆายฺย คพฺภปาตนํ ชานาหี’’ติฯ ‘‘สุฏฺฐุ, ภคินี’’ติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิฯ ทารโก กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส เทฺว ปชาปติโย โหนฺติ – เอกา วญฺฌา, เอกา วิชายินีฯ วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘สเจ สา, ภนฺเต, วิชายิสฺสติ สพฺพสฺส กุฏุมฺพสฺส อิสฺสรา ภวิสฺสติฯ อิงฺฆายฺย, ตสฺสา คพฺภปาตนํ ชานาหี’’ติ ฯ‘‘สุฏฺฐุ, ภคินี’’ติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิฯ ทารโก กาลมกาสิ, มาตา น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส เทฺว ปชาปติโย โหนฺติ – เอกา วญฺฌา, เอกา วิชายินีฯ วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘สเจ สา, ภนฺเต, วิชายิสฺสติ สพฺพสฺส กุฏุมฺพสฺส อิสฺสรา ภวิสฺสติฯ อิงฺฆายฺย, ตสฺสา คพฺภปาตนํ ชานาหี’’ติฯ ‘‘สุฏฺฐุ, ภคินี’’ติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิฯ มาตา กาลมกาสิ, ทารโก น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส ; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส เทฺว ปชาปติโย โหนฺติ – เอกา วญฺฌา , เอกา วิชายินีฯ วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘สเจ สา, ภนฺเต, วิชายิสฺสติ สพฺพสฺส กุฏุมฺพสฺส อิสฺสรา ภวิสฺสติฯ อิงฺฆายฺย, ตสฺสา คพฺภปาตนํ ชานาหี’’ติฯ ‘‘สุฏฺฐุ, ภคินี’’ติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิฯ อุโภ กาลมกํสุ…เป.… อุโภ น กาลมกํสุฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๘๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา คพฺภินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อิงฺฆายฺย, คพฺภปาตนํ ชานาหี’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภคินิ, มทฺทสฺสู’’ติฯ สา มทฺทาเปตฺวา คพฺภํ ปาเตสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา คพฺภินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อิงฺฆายฺย, คพฺภปาตนํ ชานาหี’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภคินิ, ตาเปหี’’ติฯ สา ตาเปตฺวา คพฺภํ ปาเตสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อิงฺฆายฺย, เภสชฺชํ ชานาหิ เยนาหํ วิชาเยยฺย’’นฺติฯ ‘‘สุฏฺฐุ, ภคินี’’ติ ตสฺสา เภสชฺชํ อทาสิ ฯ สา กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วิชายินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อิงฺฆายฺย, เภสชฺชํ ชานาหิ เยนาหํ น วิชาเยยฺย’’นฺติฯ ‘‘สุฏฺฐุ, ภคินี’’ติ ตสฺสา เภสชฺชํ อทาสิฯ สา กาลม

กาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ , ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สตฺตรสวคฺคิยํ ภิกฺขุํ องฺคุลิปโตทเกน หาเสสุํฯ โส ภิกฺขุ อุตฺตโนฺต อนสฺสาสโก กาลมกาสิฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺสา”ติ [ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺสาติ (สฺยา.)]ฯ

เตน โข ปน สมเยน สตฺตรสวคฺคิยา ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิยํ ภิกฺขุํ กมฺมํ กริสฺสามาติ โอตฺถริตฺวา มาเรสุํฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภูตเวชฺชโก ภิกฺขุ ยกฺขํ ชีวิตา โวโรเปสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ วาฬยกฺขวิหารํ ปาเหสิฯ ตํ ยกฺขา ชีวิตา โวโรเปสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุํ วาฬยกฺขวิหารํ ปาเหสิฯ ตํ ยกฺขา ชีวิตา โวโรเปสุํ…เป…. ตํ ยกฺขา ชีวิตา น โวโรเปสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ วาฬกนฺตารํ ปาเหสิ ฯ ตํ วาฬา ชีวิตา โวโรเปสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุํ วาฬกนฺตารํ ปาเหสิฯ ตํ วาฬา ชีวิตา โวโรเปสุํ…เป…. ตํ วาฬา ชีวิตา น โวโรเปสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ โจรกนฺตารํ ปาเหสิฯ ตํ โจรา ชีวิตา โวโรเปสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุํ โจรกนฺตารํ ปาเหสิฯ ตํ โจรา ชีวิตา โวโรเปสุํ…เป…. ตํ โจรา ชีวิตา น โวโรเปสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

๑๘๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ มญฺญมาโน ตํ ชีวิตา โวโรเปสิ…เป…. ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ ชีวิตา โวโรเปสิ…เป…. อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ ชีวิตา โวโรเปสิ…เป…. อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ ชีวิตา โวโรเปสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อมนุสฺเสน คหิโต โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน ปหารํ อทาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ , นมรณาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อมนุสฺเสน คหิโต โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตสฺส ภิกฺขุโน ปหารํ อทาสิฯ โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ…เป…. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิฯ

ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กลฺยาณกมฺมสฺส สคฺคกถํ กเถสิฯ โส อธิมุตฺโต กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย กลฺยาณกมฺมสฺส สคฺคกถํ กเถสิฯ โส อธิมุตฺโต กาลมกาสิ…เป…. โส อธิมุตฺโต น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เนรยิกสฺส นิรยกถํ กเถสิฯ โส อุตฺตสิตฺวา กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เนรยิกสฺส นิรยกถํ กเถสิฯ โส อุตฺตสิตฺวา กาลมกาสิ…เป…. โส อุตฺตสิตฺวา น กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๘๙. เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺตา รุกฺขํ ฉินฺทนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, อตฺรฏฺฐิโต ฉินฺทาหี’’ติฯ ตํ ตตฺรฏฺฐิตํ ฉินฺทนฺตํ รุกฺโข โอตฺถริตฺวา มาเรสิ ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺตา รุกฺขํ ฉินฺทนฺติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, อตฺรฏฺฐิโต ฉินฺทาหี’’ติฯ ตํ ตตฺรฏฺฐิตํ ฉินฺทนฺตํ รุกฺโข โอตฺถริตฺวา มาเรสิ…เป…. รุกฺโข โอตฺถริตฺวา น มาเรสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๙๐. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ทายํ อาลิเมฺปสุํ [อาฬิเมฺปสุํ (สฺยา. ก.)]; มนุสฺสา ทฑฺฒา กาลมกํสุฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, นมรณาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา ทายํ อาลิเมฺปสุํฯ มนุสฺสา ทฑฺฒา กาลมกํสุ…เป…. มนุสฺสา ทฑฺฒา น กาลมกํสุฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๑๙๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อาฆาตนํ คนฺตฺวา โจรฆาตํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, มายิมํ กิลเมสิฯ เอเกน ปหาเรน ชีวิตา โวโรเปหี’’ติฯ ‘‘สุฏฺฐุ, ภเนฺต’’ติ เอเกน ปหาเรน ชีวิตา โวโรเปสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อาฆาตนํ คนฺตฺวา โจรฆาตํ เอตทโวจ – ‘‘อาวุโส, มายิมํ กิลเมสิ ฯ เอเกน ปหาเรน ชีวิตา โวโรเปหี’’ติฯ โส – ‘‘นาหํ ตุยฺหํ วจนํ กริสฺสามี’’ติ ตํ ชีวิตา โวโรเปสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๑๙๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส ญาติฆเร หตฺถปาทจฺฉิโนฺน ญาตเกหิ สมฺปริกิโณฺณ โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ เต มนุเสฺส เอตทโวจ – ''อาวุโส, อิจฺฉถ อิมสฺส มรณ''นฺติ? ''อาม, ภเนฺต, อิจฺฉามา''ติฯ ''เตน หิ ตกฺกํ ปาเยถา''ติฯ เต ตํ ตกฺกํ ปาเยสุํฯ โส กาลมกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส กุลฆเร หตฺถปาทจฺฉิโนฺน ญาตเกหิ สมฺปริกิโณฺณ โหติฯ อญฺญตรา ภิกฺขุนี เต มนุเสฺส เอตทโวจ – ''อาวุโส, อิจฺฉถ อิมสฺส มรณ''นฺติ? ''อาม เยฺย, อิจฺฉามา''ติฯ ''เตน หิ โลณโสวีรกํ ปาเยถา''ติฯ เต ตํ โลณโสวีรกํ ปาเยสุํฯ โส กาลมกาสิฯ ตสฺสา กุกฺกุจฺจํ อโหสิฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ''อาปตฺตึ สา, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี อาปนฺนา ปาราชิก''นฺติฯ

ตติยปาราชิกํ สมตฺตํฯ

๔. จตุตฺถปาราชิกํ

๑๙๓. [อิทํ วตฺถุ ปาจิ. ๖๗] เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฎาคารสาลายํฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา สนฺทิฎฺฐา สมฺภตฺตา ภิกฺขู วคฺคุมุทาย นทิยา ตีเร วสฺสํ อุปคจฺฉิํสุฯ เตน โข ปน สมเยน วชฺชี ทุพฺภิกฺขา โหติ ทฺวีหิติกา เสตฎฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''เอตรหิ โข วชฺชี ทุพฺภิกฺขา ทฺวีหิติกา เสตฎฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ เกน นุ โข มยํ อุปาเยน สมคฺคา สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วเสยฺยาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลเมยฺยามา''ติ? เอกเจฺจ เอวมาหํสุ – ''หนฺท มยํ, อาวุโส, คิหีนํ กมฺมนฺตํ อธิเฎฺฐม, เอวํ เต อมฺหากํ ทาตุํ มญฺญิสฺสนฺติฯ เอวํ มยํ สมคฺคา สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิสฺสาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามา''ติฯ เอกเจฺจ เอวมาหํสุ – ''อลํ, อาวุโส, กิํ คิหีนํ กมฺมนฺตํ อธิฎฺฐิเตน! หนฺท มยํ , อาวุโส, คิหีนํ ทูเตยฺยํ หราม, เอวํ เต อมฺหากํ ทาตุํ มญฺญิสฺสนฺติฯ เอวํ มยํ สมคฺคา สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิสฺสาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามา''ติฯ เอกเจฺจ เอวมาหํสุ – ''อลํ, อาวุโส, กิํ คิหีนํ กมฺมนฺตํ อธิฎฺฐิเตน! กิํ คิหีนํ ทูเตยฺยํ หเฎน! หนฺท มยํ, อาวุโส, คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสิสฺสาม – 'อสุโก ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ ทุติยสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ ตติยสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ โสตาปโนฺน, อสุโก ภิกฺขุ สกทาคามี, อสุโก ภิกฺขุ อนาคามี, อสุโก ภิกฺขุ อรหา, อสุโก ภิกฺขุ เตวิโชฺช, อสุโก ภิกฺขุ ฉฬภิโญฺญ'ติฯ เอวํ เต อมฺหากํ ทาตุํ มญฺญิสฺสนฺติฯ เอวํ มยํ สมคฺคา สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิสฺสาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามา''ติฯ ''เอโสเยว โข, อาวุโส, เสโยฺย โย อมฺหากํ คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วโณฺณ ภาสิโต''ติฯ

๑๙๔. อถ โข เต ภิกฺขู คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสิํสุ – ''อสุโก ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี…เป.… อสุโก ภิกฺขุ ฉฬภิโญฺญ''ติฯ อถ โข เต มนุสฺสา – ''ลาภา วต โน, สุลทฺธํ วต โน, เยสํ วต โน เอวรูปา ภิกฺขู วสฺสํ อุปคตา; น วต โน อิโต ปุเพฺพ เอวรูปา ภิกฺขู วสฺสํ อุปคตา ยถยิเม ภิกฺขู สีลวโนฺต กลฺยาณธมฺมา''ติ, เต น ตาทิสานิ โภชนานิ อตฺตนา ปริภุญฺชนฺติ มาตาปิตูนํ เทนฺติ ปุตฺตทารสฺส เทนฺติ ทาสกมฺมกรโปริสสฺส เทนฺติ มิตฺตามจฺจานํ เทนฺติ ญาติสาโลหิตานํ เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขูนํ เทนฺติฯ เต น ตาทิสานิ ขาทนียานิ สายนียานิ ปานานิ อตฺตนา ขาทนฺติ สายนฺติ ปิวนฺติ มาตาปิตูนํ เทนฺติ ปุตฺตทารสฺส เทนฺติ

ทาสกมฺมกรโปริสสฺส เทนฺติ มิตฺตามจฺจานํ เทนฺติ ญาติสาโลหิตานํ เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขูนํ เทนฺติฯ อถ โข เต ภิกฺขู วณฺณวา อเหสุํ ปีณินฺทฺริยา ปสนฺนมุขวณฺณา วิปฺปสนฺนฉวิวณฺณาฯ

อาจิณฺณํ โข ปเนตํ วสฺสํวุฏฺฐานํ ภิกฺขูนํ ภควนฺตํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํฯ อถ โข เต ภิกฺขู วสฺสํวุฏฺฐา เตมาสจฺจเยน เสนาสนํ สํสาเมตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย เยน เวสาลี เตน ปกฺกมึสุฯ อนุปุพฺเพน เยน เวสาลี มหาวนํ กูฏาคารสาลา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุฯ

เตน โข ปน สมเยน ทิสาสุ วสฺสํวุฏฺฐา ภิกฺขู กิสา โหนฺติ ลูขา ทุพฺพณฺณา อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตา ธมนิสนฺถตคตฺตา; วคฺคุมุทาตีริยา ปน ภิกฺขู วณฺณวา โหนฺติ ปีณินฺทฺริยา ปสนฺนมุขวณฺณา วิปฺปสนฺนฉวิวณฺณาฯ อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ ปฏิสโมฺมทิตุํฯ อถ โข ภควา วคฺคุมุทาตีริเย ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ, ภิกฺขเว, ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียํ กจฺจิ สมคฺคา สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิตฺถ น จ ปิณฺฑเกน กิลมิตฺถา’’ติ? ‘‘ขมนียํ, ภควา, ยาปนียํ, ภควาฯ สมคฺคา จ มยํ, ภนฺเต, สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิมฺหา, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิมฺหา’’ติฯ ชานนฺตาปิ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, ชานนฺตาปิ น ปุจฺฉนฺติ…เป.… ทฺวีหากาเรหิ พุทฺธา ภควนฺโต ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉนฺติ – ธมฺมํ วา เทเสสฺสาม, สาวกานํ วา สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปสฺสามาติฯ อถ โข ภควา วคฺคุมุทาตีริเย ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘ยถา กถํ ปน ตุเมฺห, ภิกฺขเว, สมคฺคา สโมฺมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิตฺถ น จ ปิณฺฑเกน กิลมิตฺถา’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ – ‘‘กจฺจิ ปน โว, ภิกฺขเว, ภูต’’นฺติ? ‘‘อภูตํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริสา, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อุทรสฺส การณา คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสิสฺสถ! วรํ ตุเมฺหหิ, โมฆปุริสา, ติเณฺหน โควิกนฺตเนน [โควิกตฺตเนน (สี. ก.)] กุจฺฉิ ปริกนฺโต, น เตฺวว อุทรสฺส การณา คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วโณฺณ ภาสิโต! ตํ กิสฺส เหตุ? ตโต นิทานญฺหิ, โมฆปุริสา, มรณํ วา นิคเจฺฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปเชฺชยฯ อิโต นิทานญฺจ โข, โมฆปุริสา, กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปเชฺชยฺยฯ เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย’’…เป.… วิครหิตฺวา ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ –

๑๙๕. ‘‘ปญฺจิเม, ภิกฺขเว, มหาโจรา สโนฺต สํวิชฺชมานา โลกสฺมึฯ กตเม ปญฺจ? อิธ, ภิกฺขเว, เอกจฺจสฺส มหาโจรสฺส เอวํ โหติ – ‘กุทาสฺสุ นามาหํ สเตน วา สหเสฺสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ อาหิณฺฑิสฺสามิ หนโนฺต ฆาเตโนฺต ฉินฺทโนฺต เฉทาเปโนฺต ปจโนฺต ปาเจโนฺต’ติ! โส อปเรน สมเยน สเตน วา สหเสฺสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ อาหิณฺฑติ หนโนฺต ฆาเตโนฺต ฉินฺทโนฺต เฉทาเปโนฺต ปจโนฺต ปาเจโนฺตฯ เอวเมว โข, ภิกฺขเว, อิเธกจฺจสฺส ปาปภิกฺขุโน เอวํ โหติ – ‘กุทาสฺสุ นามาหํ สเตน วา สหเสฺสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ จาริกํ จริสฺสามิ สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต คหฏฺฐานเญฺจว ปพฺพชิตานญฺจ, ลาภี จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาราน’นฺติ ! โส อปเรน สมเยน สเตน วา สหเสฺสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ จาริกํ จรติ สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต คหฏฺฐานเญฺจว ปพฺพชิตานญฺจ, ลาภี จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํฯ อยํ, ภิกฺขเว, ปฐโม มหาโจโร สโนฺต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมึฯ

“ปุน จปรํ, ภิกฺขเว, อิเธกโจฺจ ปาปภิกฺขุ ตถาคตปฺปเวทิตํ ธมฺมวินยํ ปริยาปุณิตฺวา อตฺตโน ทหติฯ อยํ, ภิกฺขเว, ทุติโย มหาโจโร สโนฺต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมิํฯ

“ปุน จปรํ, ภิกฺขเว, อิเธกโจฺจ ปาปภิกฺขุ สุทฺธํ พฺรหฺมจาริํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จรนฺตํ อมูลเกน อพฺรหฺมจริเยน อนุทฺธํเสติฯ อยํ, ภิกฺขเว, ตติโย มหาโจโร สโนฺต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมิํฯ

“ปุน จปรํ, ภิกฺขเว, อิเธกโจฺจ ปาปภิกฺขุ ยานิ ตานิ สงฺฆสฺส ครุภณฺฑานิ ครุปริกฺขารานิ, เสยฺยถิทํ – อาราโม อารามวตฺถุ วิหาโร วิหารวตฺถุ มโญฺจ ปีฐํ ภิสิ พิโมฺพหนํ [พิโมฺพหนํ (สี. สฺยา.)] โลหกุมฺภี โลหภาณกํ โลหวารโก โลหกฏาหํ วาสี ปรสุ [ผรสุ (สี. สฺยา.)] กุฐารี กุทาโล นิขาทนํ วลฺลิ เวฬุ มุญฺชํ ปพฺพชํ ติณํ มตฺติกา ทารุภณฺฑํ มตฺติกาภณฺฑํ, เตหิ คิหีสงฺคณฺหาติ อุปลาเปติฯ อยํ, ภิกฺขเว, จตุโตฺถ มหาโจโร สโนฺต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมิํฯ

“สเทวเก, ภิกฺขเว, โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อยํ อโคฺค มหาโจโร โย อสนฺตํ อภูตํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ ตํ กิสฺส เหตุ? เถยฺยาย โว, ภิกฺขเว, รฎฺฐปิโณฺฑ ภุโตฺต”ติฯ

[สํ. นิ. ๑.๓๕] อญฺญถา สนฺตมตฺตานํ, อญฺญถา โย ปเวทเย;
นิกจฺจ กิตวเสฺสว, ภุตฺตํ เถเยฺยน ตสฺส ตํฯ

[ธ. ป. ๓๐๗ ธมฺมปเทปิ] กาสาวกณฺฐา พหโว, ปาปธมฺมา อสญฺญตา;
ปาปา ปาเปหิ กเมฺมหิ, นิรยํ เต อุปปชฺชเรฯ

[ธ. ป. ๓๐๗ ธมฺมปเทปิ] เสโยฺย อโยคุโฬ ภุโตฺต, ตโตฺต อคฺคิสิขูปโม;
ยเญฺจ ภุเญฺชยฺย ทุสฺสีโล, รฎฺฐปิณฺฑํ อสญฺญโตติฯ

อถ โข ภควา เต วคฺคุมุทาตีริเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ทุโปฺปสตาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

“โย ปน ภิกฺขุ อนภิชานํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อตฺตุปนายิกํ อลมริยญาณทสฺสนํ สมุทาจเรยฺย – ‘อิติ ชานามิ อิติ ปสฺสามี’ติ, ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหียมาโน วา อสมนุคฺคาหียมาโน วา อาปโนฺน วิสุทฺธาเปโกฺข เอวํ วเทยฺย – ‘อชานเมวํ, อาวุโส, อวจํ ชานามิ , อปสฺสํ ปสฺสามิฯ ตุจฺฉํ มุสา วิลปิ’นฺติ, อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสํวาโส”ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๑๙๖. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู อทิเฎฺฐ ทิฎฺฐสญฺญิโน อปเตฺต ปตฺตสญฺญิโน อนธิคเต อธิคตสญฺญิโน อสจฺฉิกเต สจฺฉิกตสญฺญิโน อธิมาเนน อญฺญํ พฺยากริํสุฯ เตสํ อปเรน สมเยน ราคายปิ จิตฺตํ นมติ โทสายปิ จิตฺตํ นมติ โมหายปิ จิตฺตํ นมติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – “ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํฯ มยญฺจมฺห อทิเฎฺฐ ทิฎฺฐสญฺญิโน อปเตฺต ปตฺตสญฺญิโน อนธิคเต อธิคตสญฺญิโน อสจฺฉิกเต สจฺฉิกตสญฺญิโน, อธิมาเนน อญฺญํ พฺยากริมฺหาฯ กจฺจิ นุ โข มยํ ปาราชิกํ อาปตฺติํ อาปนฺนา”ติ? เต อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อายสฺมา อานโนฺท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ “โหนฺติ เย เต, อานนฺท [โหนฺติ เยวานนฺท (สฺยา.), โหนฺติ เต อานนฺท (สี.)], ภิกฺขู อทิเฎฺฐ ทิฎฺฐสญฺญิโน อปเตฺต ปตฺตสญฺญิ

โน อนธิคเต อธิคตสญฺญิโน อสจฺฉิกเต สจฺฉิกตสญฺญิโน อธิมาเนน อญฺญํ พฺยากโรนฺติฯ ตญฺจ โข เอตํ อโพฺพหาริก’’นฺติฯ

‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๑๙๗. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ อนภิชานํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อตฺตุปนายิกํ อลมริยญาณทสฺสนํ สมุทาจเรยฺย – ‘อิติ ชานามิ อิติ ปสฺสามี’ติ, ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหียมาโน วา อสมนุคฺคาหียมาโน วา อาปโนฺน วิสุทฺธาเปกฺโข เอวํ วเทยฺย – ‘อชานเมวํ, อาวุโส, อวจํ ชานามิ, อปสฺสํ ปสฺสามิฯ ตุจฺฉํ มุสา วิลปิ’นฺติ, อญฺญตฺร อธิมานา, อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสํวาโส’’ติฯ

๑๙๘. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อนภิชานนฺติ อสนฺตํ อภูตํ อสํวิชฺชมานํ อชานโนฺต อปสฺสโนฺต อตฺตนิ กุสลํ ธมฺมํ – อตฺถิ เม กุสโล ธโมฺมติฯ

[ปาจิ. ๗๐] **อุตฺตริมนุสฺสธโมฺม** นาม ฌานํ วิโมโกฺข [วิโมกฺขํ (สี. สฺยา.)] สมาธิ สมาปตฺติ ญาณทสฺสนํ มคฺคภาวนา ผลสจฺฉิกิริยา กิเลสปฺปหานํ วินีวรณตา จิตฺตสฺส สุญฺญาคาเร อภิรติฯ

อตฺตุปนายิกนฺติ เต วา กุสเล ธเมฺม อตฺตนิ อุปเนติ อตฺตานํ วา เตสุ กุสเลสุ ธเมฺมสุ อุปเนติฯ

ญาณนฺติ ติโสฺส วิชฺชาฯ **ทสฺสน**นฺติ ยํ ญาณํ ตํ ทสฺสนํฯ ยํ ทสฺสนํ ตํ ญาณํฯ

สมุทาจเรยฺยาติ อาโรเจยฺย อิตฺถิยา วา ปุริสสฺส วา คหฏฺฐสฺส วา ปพฺพชิตสฺส วาฯ

อิติ ชานามิ อิติ ปสฺสามีติ ชานามหํ เอเต ธเมฺม, ปสฺสามหํ เอเต ธเมฺม อตฺถิ จ เอเต ธมฺมา มยิ, อหญฺจ เอเตสุ ธเมฺมสุ สนฺทิสฺสามีติฯ

ตโต อปเรน สมเยนาติ ยสฺมิํ ขเณ สมุทาจิณฺณํ โหติ ตํ ขณํ ตํ ลยํ ตํ มุหุตฺตํ วีติวเตฺตฯ

สมนุคฺคาหียมาโนติ ยํ วตฺถุ ปฏิญฺญาตํ โหติ ตสฺมิํ วตฺถุสฺมิํ สมนุคฺคาหียมาโน – ‘‘กิเนฺต อธิคตํ, กินฺติ เต อธิคตํ, กทา เต อธิคตํ, กตฺถ เต อธิคตํ, กตเม เต กิเลสา ปหีนา, กตเมสํ ตฺวํ ธมฺมานํ ลาภี’’ติฯ

อสมนุคฺคาหียมาโนติ น เกนจิ วุจฺจมาโนฯ

อาปโนฺนติ ปาปิโจฺฉ อิจฺฉาปกโต อสนฺตํ อภูตํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปิตฺวา ปาราชิกํ อาปตฺติํ อาปโนฺน โหติฯ

วิสุทฺธาเปโกฺขติ คิหี วา โหตุกาโม อุปาสโก วา โหตุกาโม อารามิโก วา โหตุกาโม สามเณโร วา โหตุกาโมฯ

อชานเมวํ , อาวุโส, อวจํ – ชานามิ, อปสฺสํ ปสฺสามีติ นาหํ เอเต ธมฺเม ชานามิ, นาหํ เอเต ธมฺเม ปสฺสามิ, นตฺถิ จ เอเต ธมฺมา มยิ, น จาหํ เอเตสุ ธมฺเมสุ สนฺทิสฺสามีติฯ

ตุจฺฉํ มุสา วิลปินฺติ ตุจฺฉกํ มยา ภณิตํ, มุสา มยา ภณิตํ, อภูตํ มยา ภณิตํ, อชานนฺเตน มยา ภณิตํฯ

อญฺญตฺร อธิมานาติ ฐเปตฺวา อธิมานํฯ

อยมฺปีติ ปุริเม อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ตาโล มตฺถกจฺฉินฺโน อภพฺโพ ปุน วิรูฬฺหิยา, เอวเมว ภิกฺขุ ปาปิจฺโฉ อิจฺฉาปกโต อสนฺตํ อภูตํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโยฯ เตน วุจฺจติ – ‘‘ปาราชิโก โหตี’’ติฯ

อสํวาโสติ สํวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขตา – เอโส สํวาโส นามฯ โส เตน สทฺธึ นตฺถิฯ เตน วุจฺจติ – ‘‘อสํวาโส’’ติฯ

๑๙๙. **อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม** นาม ฌานํ วิโมกฺโข สมาธิ สมาปตฺติ ญาณทสฺสนํ มคฺคภาวนา ผลสจฺฉิกิริยา กิเลสปฺปหานํ วินีวรณตา จิตฺตสฺส สุญฺญาคาเร อภิรติฯ

[ปาจิ. ๗๐] **ฌาน**นฺติ ปฐมํ ฌานํ ทุติยํ ฌานํ ตติยํ ฌานํ จตุตฺถํ ฌานํฯ

[ปาจิ. ๗๐] **วิโมกฺโข**ติ สุญฺญโต วิโมกฺโข อนิมิตฺโต วิโมกฺโข อปฺปณิหิโต วิโมกฺโขฯ

[ปาจิ. ๗๐] **สมาธี**ติ สุญฺญโต สมาธิ อนิมิตฺโต สมาธิ อปฺปณิหิโต สมาธิฯ

[ปาจิ. ๗๐] **สมาปตฺตี**ติ สุญฺญตา สมาปตฺติ อนิมิตฺตา สมาปตฺติ อปฺปณิหิตา สมาปตฺติฯ

[ปาจิ. ๗๐] **ญาณทสฺสน**นฺติ ติสฺโส วิชฺชาฯ

[ปาจิ. ๗๐] **มคฺคภาวนา**ติ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา, จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา, จตฺตาโร อิทฺธิปาทา, ปญฺจินฺทฺริยานิ, ปญฺจ พลานิ, สตฺต โพชฺฌงฺคา, อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโคฯ

[ปาจิ. ๗๐] **ผลสจฺฉิกิริยา**ติ โสตาปตฺติผลสฺส สจฺฉิกิริยา, สกทาคามิผลสฺส สจฺฉิกิริยา, อนาคามิผลสฺส สจฺฉิกิริยา, อรหตฺตสฺส [อรหตฺตผลสฺส (สฺยา.)] สจฺฉิกิริยาฯ

[ปาจิ. ๗๐] **กิเลสปฺปหาน**นฺติ ราคสฺส ปหานํ โทสสฺส ปหานํ โมหสฺส ปหานํฯ

[ปาจิ. ๗๐] **วินีวรณตา จิตฺตสฺสา**ติ ราคา จิตฺตํ วินีวรณตา, โทสา จิตฺตํ วินีวรณตา, โมหา จิตฺตํ วินีวรณตาฯ

[ปาจิ. ๗๐] **สุญฺญาคาเร อภิรตี**ติ ปฐเมน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ, ทุติเยน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ, ตติเยน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ, จตุตฺเถน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติฯ

๒๐๐. ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติฯ

จตูหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํฯ

ปญฺจหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํ วินิธาย ขนฺติํฯ

ฉหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํฯ

สตฺตหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

๒๐๑. ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติฯ

จตูหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํฯ

ปญฺจหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํฯ

ฉหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํฯ

สตฺตหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

๒๐๒. ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปโนฺนนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติฯ

จตูหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปโนฺนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึฯ

ปญฺจหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปโนฺนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺติํฯ

ฉหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปโนฺนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํฯ

สตฺตหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปโนฺนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

๒๐๓. ตีหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติฯ

จตูหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึฯ

ปญฺจหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ , ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺติํฯ

ฉหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํฯ

สตฺตหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

๒๐๔. ตีหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส วสีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติฯ

จตูหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส วสีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึฯ

ปญฺจหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส วสีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึฯ

ฉหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส วสีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึฯ

สตฺตหากาเรหิ ปฐมสฺส ฌานสฺส วสีมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

๒๐๕. ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติฯ

จตูหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึฯ

ปญฺจหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึฯ

ฉหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึฯ

สตฺตหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

ยถา อิทํ ปฐมํ ฌานํ วิตฺถาริตํ ตํ สพฺพมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํฯ

๒๐๖. ตีหากาเรหิ…เป.… สตฺตหากาเรหิ ทุติยํ ฌานํ…เป.… ตติยํ ฌานํ…เป.… จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฎฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

๒๐๗. ตีหากาเรหิ สุญฺญตํ วิโมกฺขํ… อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ… อปฺปณิหิตํ วิโมกฺขํ… สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… อปฺปณิหิตสฺส วิโมกฺขสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… อปฺปณิหิโต วิโมโกฺข สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป.…ฯ

ตีหากาเรหิ สุญฺญตํ สมาธึ... อนิมิตฺตํ สมาธึ... อปฺปณิหิตํ สมาธึ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... อปฺปณิหิตสฺส สมาธิสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... อปฺปณิหิโต สมาธิ สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ สุญฺญตํ สมาปตฺตึ... อนิมิตฺตํ สมาปตฺตึ... อปฺปณิหิตํ สมาปตฺตึ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... อปฺปณิหิตาย สมาปตฺติยา ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... อปฺปณิหิตา สมาปตฺติ สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ติโสฺส วิชฺชา สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ สมาปนฺโน... ติสฺสนฺนํ วิชฺชานํ ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ติโสฺส วิชฺชา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ จตฺตาโร สติปฏฺฐาเน... จตฺตาโร สมฺมปฺปธาเน... จตฺตาโร อิทฺธิปาเท สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... จตุนฺนํ อิทฺธิปาทานํ ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... จตฺตาโร อิทฺธิปาทา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปญฺจินฺทฺริยานิ... ปญฺจ พลานิ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน ... ปญฺจนฺนํ พลานํ ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ปญฺจพลานิ สจฺฉิกตานิ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ สตฺต โพชฺฌงฺเค สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺคานํ ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... สตฺต โพชฺฌงฺคา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... อริโย อฏฺฐงฺคิโก มโคฺค สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โสตาปตฺติผลํ... สกทาคามิผลํ... อนาคามิผลํ... อรหตฺตํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... อรหตฺตสฺส ลาภีมฺหิ วสีมฺหิ อรหตฺตํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯ

ตีหากาเรหิ ราโค เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โทโส เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมโห เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ราคา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ …เป…. สตฺตหากาเรหิ โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส – ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

สุทฺธิกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๐๘. ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส…เป….ฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ… ปฐมญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ… ปฐมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณิหิตสฺส จ วิโมกฺขสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิโต จ วิโมโกฺข สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ… ปฐมญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ… ปฐมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณิหิตสฺส จ สมาธิสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิโต จ สมาธิ สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ… ปฐมญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ… ปฐมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณิหิตาย จ สมาปตฺติยา ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตา จ สมาปตฺติ สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ ติโสฺส จ วิชฺชา สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ติสฺสนฺนญฺจ วิชฺชานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ ติโสฺส จ วิชฺชา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน… ปฐมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน… ปฐมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส จตุนฺนญฺจ อิทฺธิปาทานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ อิทฺธิปาทา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ… ปฐมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ พลานิ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ปญฺจนฺนญฺจ พลานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ พลานิ สจฺฉิกตานิ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๒๐๙. ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส สตฺตนฺนญฺจ โพชฺฌงฺคานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ สตฺต จ โพชฺฌงฺคา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อริยสฺส จ อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ลาภีมฺหิ วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ อริโย จ อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ โสตาปตฺติผลญฺจ… ปฐมญฺจ ฌานํ สกทาคามิผลญฺจ… ปฐมญฺจ ฌานํ อนาคามิผลญฺจ… ปฐมญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อรหตฺตสฺส จ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยา, ราโค จ เม จโตฺต… โทโส จ เม จโตฺต… โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ…เป…. สตฺตหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ปฐมญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยา, ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๑๐. ตีหากาเรหิ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ทุติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชิํ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ทุติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… ทุติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ทุติยญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ… อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ… อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ… สุญฺญตญฺจ สมาธิํ… อนิมิตฺตญฺจ สมาธิํ… อปฺปณิหิตญฺจ สมาธิํ… สุญฺญตญฺจ สมาปตฺติํ… อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺติํ… อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺติํ… ติโสฺส จ วิชฺชา… จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน… จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน… จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท… ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ…

ปญฺจ จ พลานิ... สตฺต จ โพชฺฌงฺเค... อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ... โสตาปตฺติผลญฺจ... สกทาคามิผลญฺจ... อนาคามิผลญฺจ... อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... ทุติยสฺส จ ฌานสฺส อรหตฺตสฺส จ ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ทุติยญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ทุติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยา, ราโค จ เม จโตฺต... โทโส จ เม จโตฺต... โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ... โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ... โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ...เป.... สตฺตหากาเรหิ ทุติยญฺจ ฌานํ ปฐมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ทุติยญฺจ ฌานํ ปฐมญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส...เป.... วินิธาย ภาวํฯ

พทฺธจกฺกํฯ

เอวํ เอเกกํ มูลํ กาตุน พทฺธจกฺกํ ปริวตฺตกํ กตฺตพฺพํฯ

อิทํ สํขิตฺตํฯ

๒๑๑. ตีหากาเรหิ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ...เป.... ตติยญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... ตติยสฺส จ ฌานสฺส อรหตฺตสฺส จ ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ตติยญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... ตติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ตติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยา, ราโค จ เม จโตฺต... โทโส จ เม จโตฺต... โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ... โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ... โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ตติยญฺจ ฌานํ ปฐมญฺจ ฌานํ... ตติยญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... ตติยสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... ตติยญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีกาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ปฐมญฺจ ฌานํ...เป.... ทุติยญฺจ ฌานํ... ตติยญฺจ ฌานํ... จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ... วสีมฺหิ... โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๒๑๒. ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ... อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ... อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สมาปชฺชึ... สมาปชฺชามิ... สมาปนฺโน... โมหา จ เม จิตฺตํ วินีว

รณํ อปฺปณิหิตสฺส จ วิโมกฺขสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อปฺปณิหิโต จ วิโมโกฺข สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ… อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ… อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อปฺปณิหิตสฺส จ สมาธิสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อปฺปณิหิโต จ สมาธิ สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ… อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ… อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ สมาปชฺชึ สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อปฺปณิหิตาย จ สมาปตฺติยา ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อปฺปณิหิตา จ สมาปตฺติ สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ติโสฺส จ วิชฺชา สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… ‘โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ติสฺสนฺนญฺจ วิชฺชานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ติโสฺส จ วิชฺชา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน… จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน… จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ จตุนฺนญฺจ อิทฺธิปาทานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ จตฺตาโร จ อิทฺธิปาทา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

๒๑๓. ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ… ปญฺจ จ พลานิ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ปญฺจนฺนญฺจ พลานํ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ปญฺจ จ พลานิ สจฺฉิกตานิ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ สตฺต จ โพชฺฌเงฺค สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ สตฺตนฺนญฺจ โพชฺฌงฺคานํ ลาภีมฺหิ … วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ สตฺต จ โพชฺฌงฺคา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อริยสฺส จ อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อริโย จ อฏฺฐงฺคิโก มโคฺค สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ โสตาปตฺติผลญฺจ… สกทาคามิผลญฺจ… อนาคามิผลญฺจ… อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปนฺโน… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อรหตฺตสฺส จ ลาภีมฺหิ… วสีมฺหิ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ อรหตฺตญฺจ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ราโค จ เม จโตฺต… โทโส จ เม จโตฺต… โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฎฺฐ อุเกฺขฎิโต สมุเกฺขฎิโตติ สมฺปชานมุสา

ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ

ตีหากาเรหิ…เป…. สตฺตหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ [เอกมูลกํ สงฺขิตฺตํ นิฏฺฐิตํ (สฺยา.)]

ยถา เอกมูลกํ วิตฺถาริตํ เอวเมว ทุมูลกาทิปิ วิตฺถาเรตพฺพํฯ

อิทํ สพฺพมูลกํ

๒๑๔. ตีหากาเรหิ …เป…. สตฺตหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ติโสฺส จ วิชฺชา จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พลานิ สตฺต จ โพชฺฌเงฺค อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ… สมาปชฺชามิ… สมาปโนฺน…เป…. ราโค จ เม จโตฺต, โทโส จ เม จโตฺต, โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

สพฺพมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

สุทฺธิกวารกถา นิฏฺฐิตาฯ

๒๑๕. ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม ตติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ …เป…. สตฺตหากาเรหิ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม สุญฺญตํ วิโมกฺขํ… อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ… อปฺปณิหิตํ วิโมกฺขํ… สุญฺญตํ สมาธึ… อนิมิตฺตํ สมาธึ… อปฺปณิหิตํ สมาธึ… สุญฺญตํ สมาปตฺตึ… อนิมิตฺตํ สมาปตฺตึ… อปฺปณิหิตํ สมาปตฺตึ… ติโสฺส วิชฺชา… จตฺตาโร สติปฏฺฐาเน… จตฺตาโร สมฺมปฺปธาเน… จตฺตาโร อิทฺธิปาเท… ปญฺจินฺทฺริยานิ…

ปญฺจ พลานิ… สตฺต โพชฺฌงฺเค… อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ… โสตาปตฺติผลํ… สกทาคามิผลํ… อนาคามิผลํ… อรหตฺตํ สมาปชฺชึ…เป…. ราโค เม จโตฺต… โทโส เม จโตฺต… โมโห เม จ โตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตฯ ราคา เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

วตฺถุวิสารกสฺส เอกมูลกสฺส ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๑๖. ตีหากาเรหิ ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม ตติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ…เป…. โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ…เป…. สตฺตหากาเรหิ ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. วินิธาย ภาวํฯ

วตฺถุวิสารกสฺส เอกมูลกสฺส พทฺธจกฺกํฯ

มูลํ สํขิตฺตํฯ

๒๑๗. ตีหากาเรหิ โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ…เป…. สตฺตหากาเรหิ โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป…. วินิธาย ภาวํฯ

วตฺถุวิสารกสฺส เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ยถา เอกมูลกํ วิตฺถาริตํ เอวเมว ทุมูลกาทิปิ วิตฺถาเรตพฺพํฯ

อิทํ สพฺพมูลกํ

๒๑๘. ตีหากาเรหิ…เป…. สตฺตหากาเรหิ ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ติโสฺส จ วิชฺชา จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน จตฺตาโร จ

สมฺมปฺปธาเน จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พลานิ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ…เป…. ราโค จ เม จโตฺต… โทโส จ เม จโตฺต… โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ [[ ] เอตฺถนฺตเร ปาฐา สฺยาม โปตฺถเก นตฺถิ]

๒๑๙. ตีหากาเรหิ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ติโสฺส จ วิชฺชา จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พลานิ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ…เป…. ราโค จ เม จโตฺต… โทโส จ เม จโตฺต… โมโห จ เม จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ… โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ…เป…. โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ปฐมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ตีหากาเรหิ…เป…. สตฺตหากาเรหิ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ…เป…. ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํฯ

วตฺถุวิสารกสฺส สพฺพมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

วตฺถุวิสารกสฺส จกฺกเปยฺยาลํ นิฏฺฐิตํฯ

วตฺถุกามวารกถา นิฏฺฐิตาฯ

๒๒๐. ตีหากาเรหิ โย เต วิหาเร วสิ โส ภิกฺขุ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชิ… สมาปชฺชติ… สมาปโนฺน… โส ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี… วสี… เตน ภิกฺขุนา ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

จตูหากาเรหิ … ปญฺจหากาเรหิ… ฉหากาเรหิ… สตฺตหากาเรหิ โย เต วิหาเร วสิ โส ภิกฺขุ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชิ… สมาปชฺชติ… สมาปโนฺน… โส ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี…

วสี… เตน ภิกฺขุนา ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

ตีหากาเรหิ โย เต วิหาเร วสิ โส ภิกฺขุ ทุติยํ ฌานํ… ตติยํ ฌานํ… จตุตฺถํ ฌานํ… สุญฺญตํ วิโมกฺขํ… อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ… อปฺปณิหิตํ วิโมกฺขํ… สุญฺญตํ สมาธิํ… อนิมิตฺตํ สมาธิํ… อปฺปณิหิตํ สมาธิํ… สุญฺญตํ สมาปตฺติํ… อนิมิตฺตํ สมาปตฺติํ… อปฺปณิหิตํ สมาปตฺติํ… ติโสฺส วิชฺชา… จตฺตาโร สติปฏฺฐาเน… จตฺตาโร สมฺมปฺปธาเน… จตฺตาโร อิทฺธิปาเท… ปญฺจ อินฺทฺริยานิ… ปญฺจ พลานิ… สตฺต โพชฺฌเงฺค… อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ… โสตาปตฺติผลํ… สกทาคามิผลํ… อนาคามิผลํ… อรหตฺตํ สมาปชฺชิ… สมาปชฺชติ… สมาปโนฺน… โส ภิกฺขุ อรหตฺตสฺส ลาภี… วสี… เตน ภิกฺขุนา อรหตฺตํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ตีหากาเรหิ โย เต วิหาเร วสิ, ตสฺส ภิกฺขุโน ราโค จโตฺต… โทโส จโตฺต… โมโห จโตฺต วโนฺต มุโตฺต ปหีโน ปฏินิสฺสโฏฺฐ อุเกฺขฏิโต สมุเกฺขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ตีหากาเรหิ…เป.… สตฺตหากาเรหิ โย เต วิหาเร วสิ, ตสฺส ภิกฺขุโน ราคา จิตฺตํ วินีวรณํ… โทสา จิตฺตํ วินีวรณํ… โมหา จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

ตีหากาเรหิ…เป.… สตฺตหากาเรหิ โย เต วิหาเร วสิ โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร ปฐมํ ฌานํ… ทุติยํ ฌานํ… ตติยํ ฌานํ… จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชิ … สมาปชฺชติ… สมาปโนฺน… โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี… วสี… เตน ภิกฺขุนา สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปุเพฺพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ ภณิตสฺส โหติ, มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

ยถา อิทํ วิตฺถาริตํ เอวเมว เสสานิปิ วิตฺถาเรตพฺพานิฯ

๒๒๑. ตีหากาเรหิ…เป.… สตฺตหากาเรหิ โย เต จีวรํ ปริภุญฺชิ… โย เต ปิณฺฑปาตํ ปริภุญฺชิ… โย เต เสนาสนํ ปริภุญฺชิ… โย เต คิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปริภุญฺชิ โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชิ… สมาปชฺชติ… สมาปโนฺน… โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี… วสี… เตน ภิกฺขุนา สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… วินิธาย ภาวํฯ

ตีหากาเรหิ…เป.… สตฺตหากาเรหิ เยน เต วิหาโร ปริภุโตฺต… เยน เต จีวรํ ปริภุตฺตํ… เยน เต ปิณฺฑปาโต ปริภุโตฺต… เยน เต เสนาสนํ ปริภุตฺตํ… เยน เต คิลานปฺปจฺจยเภสชฺช

ปริกฺขาโร ปริภุโตฺต… โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชิ… สมาปชฺชติ… สมาปนฺโน… โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี… วสี… เตน ภิกฺขุนา สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… วินิธาย ภาวํฯ

ตีหากาเรหิ …เป.… สตฺตหากาเรหิ ยํ ตฺวํ อาคมฺม วิหารํ อทาสิ… จีวรํ อทาสิ… ปิณฺฑปาตํ อทาสิ… เสนาสนํ อทาสิ… คิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ อทาสิ โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชิ… สมาปชฺชติ… สมาปนฺโน… โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี… วสี… เตน ภิกฺขุนา สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปุพฺเพวสฺส โหติ มุสา ภณิสฺสนฺติ , ภณนฺตสฺส โหติ มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐิํ, วินิธาย ขนฺติํ, วินิธาย รุจิํ, วินิธาย ภาวํฯ

เปยฺยาลปนฺนรสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปจฺจยปฺปฏิสํยุตฺตวารกถา นิฏฺฐิตาฯ

อุตฺตริมนุสฺสธมฺมจกฺกเปยฺยาลํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๒๒. อนาปตฺติ อธิมาเนน, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

อธิมาเน [อธิมาเนน (ปี.)] อรญฺญมฺหิ, ปิโณฺฑปชฺฌาริยาปโถ;
สํโยชนา รโหธมฺมา, วิหาโร ปจฺจุปฏฺฐิโตฯ

น ทุกฺกรํ วีริยมโถปิ มจฺจุโน;
ภายาวุโส วิปฺปฏิสาริ สมฺมา;
วิริเยน โยเคน อาราธนาย;
อถ เวทนาย อธิวาสนา ทุเวฯ

พฺราหฺมเณ ปญฺจ วตฺถูนิ, อญฺญํ พฺยากรณา ตโย;
อคาราวรณา กามา, รติ จาปิ อปกฺกมิฯ

อฏฺฐิ เปสิ อุโภ คาวฆาตกา;
ปิโณฺฑ สากุณิโก นิจฺฉวิ โอรพฺภิ;
อสิ จ สูกริโก สตฺติ มาควิ;
อุสุ จ การณิโก สูจิ สารถิฯ

โย จ สิพฺพียติ สูจโก หิ โส;
อณฺฑภาริ อหุ คามกูฏโก;
กูเป นิมฺโคฺค หิ โส ปารทาริโก;
คูถขาที อหุ ทุฏฺฐพฺราหฺมโณฯ

นิจฺฉวิตฺถี อติจาริณี อหุ;
มงฺคุลิตฺถี อหุ อิกฺขณิตฺถิกา;
โอกิลินี หิ สปตฺตงฺคาโรกิริ;
สีสจฺฉินฺนฺน อหุ โจรฆาตโกฯ

ภิกฺขุ ภิกฺขุนี สิกฺขมานา;
สามเณโร อถ สามเณริกา;
กสฺสปสฺส วินยสฺมึ ปพฺพชํ;
ปาปกมฺมมกรึสุ ตาวเทฯ

ตโปทา ราชคเห ยุทฺธํ, นาคาโนคาหเนน จ;
โสภิโต อรหํ ภิกฺขุ, ปญฺจกปฺปสตํ สเรติฯ

วินีตวตฺถุ

๒๒๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อธิมาเนน อญฺญํ พฺยากาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํฯ กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อธิมาเนนา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย อรญฺเญ วิหรติ – ‘‘เอวํ มํ ชโน สมฺภาเวสฺสตี’’ติฯ ตํ ชโน สมฺภาเวสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, ปณิธาย อรญฺเญ วตฺถพฺพํฯ โย วเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย ปิณฺฑาย จรติ – ‘‘เอวํ มํ ชโน สมฺภาเวสฺสตี’’ติฯ ตํ ชโน สมฺภาเวสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, ปณิธาย ปิณฺฑาย จริตพฺพํฯ โย จเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘เย, อาวุโส, อมฺหากํ อุปชฺฌายสฺส สทฺธิวิหาริกา สพฺเพว อรหนฺโต’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘เย, อาวุโส, อมฺหากํ อุปชฺฌายสฺส อนฺเตวาสิกา สพฺเพว มหิทฺธิกา มหานุภาวา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย จงฺกมติ… ปณิธาย ติฏฺฐติ… ปณิธาย นิสีทติ… ปณิธาย เสยฺยํ กปฺเปติ – ‘‘เอวํ มํ ชโน สมฺภาเวสฺสตี’’ติฯ ตํ ชโน สมฺภาเวสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, ปณิธาย เสยฺยา กปฺเปตพฺพาฯ โย กปฺเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘มยฺหมฺปิ, อาวุโส, สํโยชนา ปหีนา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อา

ปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน ปาราชิก’’นฺติฯ

๒๒๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รโหคโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ ปรจิตฺตวิทู ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ อปสาเทสิ – ‘‘มา, อาวุโส, เอวรูปํ อภณิฯ นเตฺถโส ตุยฺห’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รโหคโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ เทวตา ตํ ภิกฺขุํ อปสาเทสิ – ‘‘มา, ภเนฺต, เอวรูปํ อภณิฯ นเตฺถโส ตุยฺห’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ อุปาสกํ เอตทโวจ – ‘‘โย, อาวุโส , ตุยฺหํ วิหาเร วสติ โส ภิกฺขุ อรหา’’ติ ฯ โส จ ตสฺส วิหาเร วสติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ อุปาสกํ เอตทโวจ – ‘‘ยํ ตฺวํ, อาวุโส, อุปเฎฺฐสิ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน โส ภิกฺขุ อรหา’’ติฯ โส จ ตํ อุปเฎฺฐติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรนฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๒๒๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธโมฺม’’ติ? ‘‘นาวุโส, ทุกฺกรํ อญฺญํ พฺยากาตุ’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘เย โข เต ภควโต สาวกา เต เอวํ วเทยฺยุํฯ อหญฺจมฺหิ น ภควโต สาวโกฯ กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปโนฺน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อนุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธโมฺม’’ติ? ‘‘อาราธนีโย โข, อาวุโส, ธโมฺม อารทฺธวีริเยนา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘มา โข, อาวุโส, ภายี’’ติฯ นาหํ, อาวุโส, มจฺจุโน ภายามี’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘มา โข, อาวุโส, ภายี’’ติฯ ‘‘โย นูนาวุโส, วิปฺปฏิสารี อสฺส โส ภาเยยฺยา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธโมฺม’’ติ? ‘‘อาราธนีโย โข, อาวุโส, ธโมฺม สมฺมาปยุเตฺตนา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม’’ติ? ‘‘อาราธนีโย โข, อาวุโส, ธมฺโม อารทฺธวีริเยนา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม’’ติ? ‘‘อาราธนีโย โข, อาวุโส, ธมฺโม ยุตฺตโยเคนา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘กจฺจาวุโส, ขมนียํ, กจฺจิ ยาปนีย’’นฺติ? ‘‘นาวุโส, สกฺกา เยน วา เตน วา อธิวาเสตุ’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติฯ ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘กจฺจาวุโส ขมนียํ, กจฺจิ ยาปนีย’’นฺติ? ‘‘นาวุโส, สกฺกา ปุถุชฺชเนน อธิวาเสตุ’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, ปาราชิกสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๒๒๖. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร พฺราหฺมโณ ภิกฺขู นิมนฺเตตฺวา เอตทโวจ – ‘‘อายนฺตุ, โภนฺโต อรหนฺโต’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘มยญฺจมฺห น อรหนฺโต [อนรหนฺโต (สี.)]ฯ อยญฺจ พฺราหฺมโณ อมฺเห อรหนฺตวาเทน สมุทาจรติฯ กถํ นุ โข อมฺเหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปสาทภญฺญ’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร พฺราหฺมโณ ภิกฺขู นิมนฺเตตฺวา เอตทโวจ – ‘‘นิสีทนฺตุ, โภนฺโต อรหนฺโต’’ติ… ‘‘ภุญฺชนฺตุ, โภนฺโต อรหนฺโต’’ติ… ‘‘ตปฺเปนฺตุ, โภนฺโต อรหนฺโต’’ติ… ‘‘คจฺฉนฺตุ, โภนฺโต อรหนฺโต’’ติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘มยญฺจมฺห น อรหนฺโต ฯ อยญฺจ พฺราหฺมโณ อมฺเห อรหนฺตวาเทน สมุทาจรติฯ กถํ นุ โข อมฺเหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, ปสาทภญฺญ’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘มยฺหมฺปิ, อาวุโส, อาสวา ปหีนา’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘มยฺหมฺปิ, อาวุโส, เอเต ธมฺมา สํวิชฺชนฺตี’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘อหมฺปาวุโส, เตสุ ธมฺเมสุ สนฺทิสฺสามี’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ , ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุํ ญาตกา เอตทโวจุํ – ‘‘เอหิ, ภนฺเต, อคารํ อชฺฌาวสา’’ติฯ ‘‘อภพฺโพ โข, อาวุโส, มาทิโส อคารํ อชฺฌาวสิตุ’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

๒๒๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุํ ญาตกา เอตทโวจุํ – “เอหิ, ภนฺเต, กาเม ปริภุญฺชา”ติฯ “อาวฏา เม, อาวุโส, กามา”ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุํ ญาตกา เอตทโวจุํ – “อภิรมสิ, ภนฺเต”ติ? “อภิรโต อหํ, อาวุโส, ปรมาย อภิรติยา”ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิฯ “เย โข เต ภควโต สาวกา เต เอวํ วเทยฺยุํ! อหญฺจมฺหิ น ภควโต สาวโกฯ กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน”ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ “กึจิตฺโต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “อนุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ, ภควา”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู กติกํ กตฺวา อญฺญตรสฺมึ อาวาเส วสฺสํ อุปคจฺฉึสุ – “โย อิมมฺหา อาวาสา ปฐมํ ปกฺกมิสฺสติ ตํ มยํ อรหาติ ชานิสฺสามา”ติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ – “มํ อรหาติ ชานนฺตู”ติ, ตมฺหา อาวาสา ปฐมํ ปกฺกามิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน ปาราชิก”นฺติฯ

๒๒๘. [อิมานิ วตฺถูนิ สํ. นิ. ๒.๒๐๒ อาคตานิ] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ ลกฺขโณ อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต วิหรนฺติฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย เยนายสฺมา ลกฺขโณ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ลกฺขณํ เอตทโวจ – “อายามาวุโส ลกฺขณ, ราชคหํ ปิณฺฑาย ปวิสิสฺสามา”ติฯ “เอวมาวุโส”ติ โข อายสฺมา ลกฺขโณ อายสฺมโต มหาโมคฺคลฺลานสฺส ปจฺจสฺโสสิฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อญฺญตรสฺมึ ปเทเส สิตํ ปาตฺวากาสิฯ อถ โข อายสฺมา ลกฺขโณ อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ เอตทโวจ – “โก นุ โข, อาวุโส โมคฺคลฺลาน, เหตุ โก ปจฺจโย สิตสฺส ปาตุกมฺมายา”ติ? “อกาโล โข, อาวุโส ลกฺขณ, เอตสฺส ปญฺหสฺส [ปญฺหสฺส พฺยากรณาย (สฺยา.)]ฯ ภควโต มํ สนฺติเก เอตํ ปญฺหํ ปุจฺฉาติฯ อถ โข อายสฺมา จ ลกฺขโณ อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน ราชคเห ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา ลกฺขโณ อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ เอตทโวจ – “อิธายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อญฺญตรสฺมึ ปเทเส สิตํ ปาตฺวากาสิฯ โก นุ โข, อาวุโส โมคฺคลฺลาน, เหตุ โก ปจฺจโย สิตสฺส ปาตุกมฺมายา”ติ? “อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ อฏฺฐิกสงฺขลิกํ เวหาสํ คจฺฉนฺตึฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา ผาสุฬนฺตริกาหิ วิตุเฑนฺติ [วิตุเทนฺติ วิตจฺฉนฺติ วิราเชนฺติ (สฺยา.)]ฯ สา สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติฯ ตสฺส มยฺหํ, อาวุโส, เอตทโหสิ – ‘อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ วต โภ, เอวรูโปปิ นาม สตฺโต ภวิสฺสติ! เอวรูโปปิ นาม ยกฺโข ภวิสฺสติ! เอวรูโปปิ นาม อตฺตภาวปฺปฏิลาโภ ภวิสฺสตี’”ติ! ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – “อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตี”ติฯ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – “จกฺขุภูตา วต, ภิกฺขเว, สาวกา วิหรนฺติฯ ญาณภูตา วต, ภิกฺขเว, สาวกา วิหรนฺติฯ ยตฺร หิ นาม สาวโก เอวรูปํ ญสฺสติ วา ทกฺขติ วา สกฺขึ วา กริสฺสติฯ ปุพฺเพว เม โส, ภิกฺขเว, สตฺโต ทิฏฺโฐ อโหสิฯ อปิ จาหํ น พฺยากาสึฯ อหเญฺจตํ พฺยากเรยฺยํ ปเร จ เม น สทฺทเหยฺยุํฯ เย เม น สทฺทเหยฺยุํ เตสํ ตํ อสฺส ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขายฯ เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห โคฆาตโก อโหสิฯ โส ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตสหสฺสานิ นิรเย ปจฺจิตฺวา ตสฺเสว กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน เอวรูปํ

อตฺตภาวปฺปฏิลาภํ ปฏิสํเวเทติฯ สจฺจํ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลาโน อาหฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลานสฺสา’’ติฯ

๒๒๙. ‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ มํสเปสึ เวหาสํ คจฺฉนฺตึฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตจฺเฉนฺติ วิภชฺเชนฺติ [วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ (สฺยา.)]ฯ สา สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห โคฆาตโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ มํสปิณฺฑํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตจฺเฉนฺติ วิภชฺเชนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห สากุณิโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ นิจฺฉวิํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตจฺเฉนฺติ วิภชฺเชนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห โอรพฺภิโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ อสิโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส เต อสี อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห สูกริโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ สตฺติโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส ตา สตฺติโย อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห มาควิโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ อุสุโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส เต อุสู อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห การณิโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ สูจิโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส ตา สูจิโย อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห สารถิโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ สูจิโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส ตา สูจิโย สีเส ปวิสิตฺวา มุขโต นิกฺขมนฺติ; มุเข ปวิสิตฺวา อุรโต นิกฺขมนฺติ; อุเร ปวิสิตฺวา อุทรโต นิกฺขมนฺติ; อุทเร ปวิสิตฺวา อูรูหิ นิกฺขมนฺติ; อูรูสุ ปวิสิตฺวา ชงฺฆาหิ นิกฺขมนฺติ; ชงฺฆาสุ ปวิสิตฺวา ปาเทหิ นิกฺขมนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห สูจโก อโหสิ…เป.…ฯ

‘‘อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ กุมฺภณฺฑํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ โส คจฺฉนฺโตปิ เตว อณฺฑํ ขนฺเธ อาโรเปตฺวา คจฺฉติ, นิสีทนฺโตปิ เตสฺเวว อณฺเฑสุ นิสีทติฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตจฺเฉนฺติ วิภชฺเชนฺติฯ โส สุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สตฺโต อิมสฺมิํเยว ราชคเห คามกูโฏ อโหสิ…เป.…ฯ

“อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ ปุริสํ คูถกูเป สสีสกํ นิมุคฺคํ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สโตฺต อิมสฺมิํเยว ราชคเห ปารทาริโก อโหสิ…เป.…ฯ

“อิธาหํ , อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ ปุริสํ คูถกูเป สสีสกํ นิมุคฺคํ อุโภหิ หเตฺถหิ คูถํ ขาทนฺตํ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สโตฺต อิมสฺมิํเยว ราชคเห ทุฎฺฐพฺราหฺมโณ อโหสิฯ โส กสฺสปสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาวจเน ภิกฺขุสงฺฆํ ภเตฺตน นิมเนฺตตฺวา โทณิโย [โทณิโย (อิติปิ)] คูถสฺส ปูราเปตฺวา กาลํ อาโรจาเปตฺวา เอตทโวจ – ‘อโต [อิโต (สฺยา.) อโห (อิติปิ)], โภโนฺต, ยาวทตฺถํ ภุญฺชนฺตุ เจว หรนฺตุ จา’”ติ…เป.…ฯ

๒๓๐. “อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทสํ นิจฺฉวิํ อิตฺถิํ เวหาสํ คจฺฉนฺติํฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตเจฺฉนฺติ วิภเชฺชนฺติฯ สา สุทํ อฎฺฎสฺสรํ กโรติ…เป.… เอสา, ภิกฺขเว, อิตฺถี อิมสฺมิํเยว ราชคเห อติจารินี อโหสิ…เป.…ฯ

“อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทสํ อิตฺถิํ ทุคฺคนฺธํ มงฺคุลิํ เวหาสํ คจฺฉนฺติํฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตเจฺฉนฺติ วิภเชฺชนฺติฯ สา สุทํ อฎฺฎสฺสรํ กโรติ…เป.… เอสา, ภิกฺขเว, อิตฺถี อิมสฺมิํเยว ราชคเห อิกฺขณิกา อโหสิ…เป.…ฯ

“อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทสํ อิตฺถิํ อุปฺปกฺกํ โอกิลินิํ โอกิรินิํ เวหาสํ คจฺฉนฺติํฯ สา สุทํ อฎฺฎสฺสรํ กโรติ…เป.… เอสา, ภิกฺขเว , อิตฺถี กาลิงฺคสฺส รโญฺญ อคฺคมเหสี อโหสิฯ สา อิสฺสาปกตา สปตฺติํ องฺคารกฎาเหน โอกิริ…เป.…ฯ

“อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทสํ อสีสกํ กพนฺธํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส อุเร อกฺขีนิ เจว โหนฺติ มุขญฺจฯ ตเมนํ คิชฺฌาปิ กากาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตเจฺฉนฺติ วิภเชฺชนฺติฯ โส สุทํ อฎฺฎสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, สโตฺต อิมสฺมิํเยว ราชคเห หาริโก นาม โจรฆาตโก อโหสิ…เป.…ฯ

“อิธาหํ , อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทสํ ภิกฺขุํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํฯ ตสฺส สงฺฆาฎิปิ อาทิตฺตา สมฺปชฺชลิตา สโชติภูตา, ปโตฺตปิ อาทิโตฺต สมฺปชฺชลิโต สโชติภูโต, กายพนฺธนมฺปิ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สโชติภูตํ, กาโยปิ อาทิโตฺต สมฺปชฺชลิโต สโชติภูโตฯ โส สุทํ อฎฺฎสฺสรํ กโรติ…เป.… เอโส, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ กสฺสปสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาวจเน ปาปภิกฺขุ อโหสิ…เป.…ฯ

“อิธาหํ, อาวุโส, คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหโนฺต อทฺทสํ ภิกฺขุนิํ… อทฺทสํ สิกฺขมานํ… อทฺทสํ สามเณรํ… อทฺทสํ สามเณริํ เวหาสํ คจฺฉนฺติํฯ ตสฺสา สงฺฆาฎิปิ อาทิตฺตา สมฺปชฺชลิตา สโชติภูตา, ปโตฺตปิ อาทิโตฺต สมฺปชฺชลิโต สโชติภูโต, กายพนฺธนมฺปิ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สโชติภูตํ, กาโยปิ อาทิโตฺต สมฺปชฺชลิโต สโชติภูโตฯ สา สุทํ อฎฺฎสฺสรํ กโรติฯ ตสฺส มยฺหํ, อาวุโส, เอตทโหสิ – ‘อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ วต โภ, เอวรูโปปิ นาม สโตฺต ภวิสฺสติ! เอวรูโปปิ นาม ยโกฺข ภวิสฺสติ! เอวรูโปปิ นาม อตฺตภาวปฺปฎิลาโภ ภวิสฺสตี’”ติ! ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – “อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตี”ติฯ

อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘จกฺขุภูตา วต, ภิกฺขเว, สาวกา วิหรนฺติฯ ญาณภูตา วต , ภิกฺขเว, สาวกา วิหรนฺติฯ ยตฺร หิ นาม สาวโก เอวรูปํ ญสฺสติ วา ทกฺขติ วา สกฺขิํ วา กริสฺสติ! ปุพฺเพว เม สา, ภิกฺขเว, สามเณรี ทิฏฺฐา อโหสิฯ อปิ จาหํ น พฺยากาสิํฯ อหเญฺจตํ พฺยากเรยฺยํ ปเร จ เม น สทฺทเหยฺยุํฯ เย เม น สทฺทเหยฺยุํ เตสํ ตํ อสฺส ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขายฯ เอสา, ภิกฺขเว, สามเณรี กสฺสปสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาวจเน ปาปสามเณรี อโหสิฯ สา ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตสหสฺสานิ นิรเย ปจฺจิตฺวา ตเสฺสว กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน เอวรูปํ อตฺตภาวปฺปฏิลาภํ ปฏิสํเวเทติฯ สจฺจํ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลาโน อาหฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลานสฺสา’’ติฯ

๒๓๑. อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘ยตายํ, อาวุโส, ตโปทา สนฺทติ โส ทโห อโจฺฉทโก สีโตทโก สาโตทโก เสตโก สุปฺปติตฺโถ รมณีโย ปหูตมจฺฉกจฺฉโป จกฺกมตฺตานิ จ ปทุมานิ ปุปฺผนฺตี’’ติฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เอวํ วกฺขติ – ‘ยตายํ, อาวุโส , ตโปทา สนฺทติ โส ทโห อโจฺฉทโก สีโตทโก สาโตทโก เสตโก สุปฺปติตฺโถ รมณีโย ปหูตมจฺฉกจฺฉโป จกฺกมตฺตานิ จ ปทุมานิ ปุปฺผนฺตี’ติฯ อถ จ ปนายํ ตโปทา กุถิตา สนฺทติฯ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘ยตายํ, ภิกฺขเว, ตโปทา สนฺทติ โส ทโห อโจฺฉทโก สีโตทโก สาโตทโก เสตโก สุปฺปติตฺโถ รมณีโย ปหูตมจฺฉกจฺฉโป จกฺกมตฺตานิ จ ปทุมานิ ปุปฺผนฺติฯ อปิ จายํ, ภิกฺขเว, ตโปทา ทฺวินฺนํ มหานิรยานํ อนฺตริกาย อาคจฺฉติฯ เตนายํ ตโปทา กุถิตา สนฺทติฯ สจฺจํ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลาโน อาหฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลานสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร ลิจฺฉวีหิ สทฺธิํ สงฺคาเมโนฺต ปภโคฺค อโหสิฯ อถ ราชา ปจฺฉา เสนํ สงฺกฑฺฒิตฺวา ลิจฺฉวโย ปราเชสิฯ สงฺคาเม จ นนฺทิ จรติ – ‘‘รญฺญา ลิจฺฉวี ปภคฺคา’’ติฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘ราชา, อาวุโส, ลิจฺฉวีหิ ปภโคฺค’’ติฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เอวํ วกฺขติ – ‘ราชา , อาวุโส, ลิจฺฉวีหิ ปภโคฺค’ติ! สงฺคาเม จ นนฺทิํ จรติ – ‘รญฺญา ลิจฺฉวี ปภคฺคา’ติ! อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘ปฐมํ, ภิกฺขเว, ราชา ลิจฺฉวีหิ ปภโคฺคฯ อถ ราชา ปจฺฉา เสนํ สงฺกฑฺฒิตฺวา ลิจฺฉวโย ปราเชสิฯ สจฺจํ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลาโน อาหฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลานสฺสา’’ติฯ

๒๓๒. อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘อิธาหํ, อาวุโส, สปฺปินิกาย นทิยา ตีเร อาเนญฺชํ สมาธิํ สมาปโนฺน นาคานํ โอคยฺห อุตฺตรนฺตานํ โกญฺจํ กโรนฺตานํ สทฺทํ อโสฺสสิ’’นฺติฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อาเนญฺชํ สมาธิํ สมาปโนฺน สทฺทํ โสสฺสติ! อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อเตฺถโส, ภิกฺขเว, สมาธิ โส จ โข อปริสุทฺโธฯ สจฺจํ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลาโน อาหฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โมคฺคลฺลานสฺสา’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา โสภิโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘อหํ, อาวุโส, ปญฺจ กปฺปสตานิ อนุสฺสรามี’’ติฯ ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา โสภิโต เอวํ วกฺขติ – ‘อหํ, อาวุโส , ปญฺจ กปฺปสตานิ อนุสฺสรามี’ติ! อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา โสภิโต อุลฺลป

ตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อเตฺถสา, ภิกฺขเว, โสภิตสฺสฯ สา จ โข เอกาเยว ชาติฯ สจฺจํ, ภิกฺขเว, โสภิโต อาหฯ อนาปตฺติ, ภิกฺขเว, โสภิตสฺสาติฯ

จตุตฺถปาราชิกํ สมตฺตํฯ

๒๓๓. อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมโนฺต จตฺตาโร ปาราชิกา ธมฺมา, เยสํ ภิกฺขุ อญฺญตรํ วา อญฺญตรํ วา อาปชฺชิตฺวา น ลภติ ภิกฺขูหิ สทฺธิํ สํวาสํ, ยถา ปุเร ตถา ปจฺฉา, ปาราชิโก โหติ อสํวาโสฯ ตตฺถายสฺมเนฺต ปุจฺฉามิ – ‘‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’’? ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’’? ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’’? ปริสุเทฺธตฺถายสฺมโนฺต, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

ปาราชิกํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

เมถุนาทินฺนาทานญฺจ, มนุสฺสวิคฺคหุตฺตริ;
ปาราชิกานิ จตฺตาริ, เฉชฺชวตฺถู อสํสยาติฯ

ปาราชิกกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

๒. สงฺฆาทิเสสกณฺฑํ

๑. สุกฺกวิสฺสฏฺฐิสิกฺขาปทํ

อิเม โข ปนายสฺมนฺโต เตรส สงฺฆาทิเสสา

ธมฺมา อุทฺเทสํ อาคจฺฉนฺติฯ

๒๓๔. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา เสยฺยสโก อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรติฯ โส เตน กิโส โหติ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตฯ อทฺทส โข อายสฺมา อุทายี อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ กิสํ ลูขํ ทุพฺพณฺณํ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตํ ธมนิสนฺถตคตฺตํฯ ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อาวุโส เสยฺยสก, กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต? กจฺจิ โน ตฺวํ, อาวุโส เสยฺยสก, อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรสี’’ติ? ‘‘เอวมาวุโส’’ติฯ ‘‘เตน หิ ตฺวํ, อาวุโส เสยฺยสก, ยาวทตฺถํ ภุญฺช ยาวทตฺถํ สุป ยาวทตฺถํ นฺหายฯ ยาวทตฺถํ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถํ สุปิตฺวา ยาวทตฺถํ นฺหายิตฺวา ยทา เต อนภิรติ อุปฺปชฺชติ ราโค จิตฺตํ อนุทฺธํเสติ ตทา หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจหี’’ติฯ ‘‘กึ นุ โข, อาวุโส, กปฺปติ เอวรูปํ กาตุ’’นฺติ? ‘‘อาม, อาวุโสฯ อหมฺปิ เอวํ กโรมี’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา เสยฺยสโก ยาวทตฺถํ ภุญฺชิ ยาวทตฺถํ สุปิ ยาวทตฺถํ นฺหายิฯ ยาวทตฺถํ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถํ สุปิตฺวา ยาวทตฺถํ นฺหายิตฺวา ยทา อนภิรติ อุปฺปชฺชติ ราโค จิตฺตํ อนุทฺธํเสติ ตทา หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสิ ฯ อถ โข อายสฺมา เสยฺยสโก อปเรน สมเยน วณฺณวา อโหสิ ปีณินฺทฺริโย ปสนฺนมุขวณฺโณ วิปฺปสนฺนฉวิวณฺโณฯ อถ โข อายสฺมโต เสยฺยสกสฺส สหายกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ เอตทโวจุํ – ‘‘ปุพฺเพ โข ตฺวํ, อาวุโส เสยฺยสก, กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตฯ โส ทานิ ตฺวํ เอตรหิ วณฺณวา ปีณินฺทฺริโย ปสนฺนมุขวณฺโณ วิปฺปสนฺนฉวิวณฺโณฯ กึ นุ โข ตฺวํ, อาวุโส เสยฺยสก, เภสชฺชํ กโรสี’’ติ? ‘‘น โข อหํ, อาวุโส, เภสชฺชํ กโรมิ ฯ อปิจาหํ ยาวทตฺถํ ภุญฺชามิ ยาวทตฺถํ สุปามิ ยาวทตฺถํ นฺหายามิฯ ยาวทตฺถํ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถํ สุปิตฺวา ยาวทตฺถํ นฺหายิตฺวา ยทา เม อนภิรติ อุปฺปชฺชติ ราโค จิตฺตํ อนุทฺธํเสติ ตทา หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจมี’’ติฯ ‘‘กึ ปน ตฺวํ, อาวุโส เสยฺยสก, เยเนว หตฺเถน สทฺธาเทยฺยํ ภุญฺชสิ เตเนว หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสี’’ติ? ‘‘เอวมาวุโส’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา เสยฺยสโก หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสฺสตี’’ติ!

อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, เสยฺยสก, หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสฺสสิ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต โน สราคาย, วิสญฺโญคาย ธมฺโม เทสิโต โน สญฺโญคาย, อนุปาทานาย ธมฺโม เทสิโต โน สอุปาทานาย! ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มยา วิราคาย ธมฺเม เทสิเต สราคาย เจเตสฺสสิ, วิสญฺโญคาย ธมฺเม เทสิเต สญฺโญคาย

เจเตสฺสสิ, อนุปาทานาย ธมฺมํ เทสิเต สอุปาทานาย เจเตสฺสสิ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน ราควิราคาย ธมฺโม เทสิโต, มทนิมฺมทนาย ปิปาสวินยาย อาลยสมุคฺฆาตาย วฏฺฏุปจฺเฉทาย ตณฺหกฺขยาย วิราคาย นิโรธาย นิพฺพานาย ธมฺโม เทสิโต? นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน กามานํ ปหานํ อกฺขาตํ, กามสญฺญานํ ปริญฺญา อกฺขาตา, กามปิปาสานํ ปฏิวินโย อกฺขาโต, กามวิตกฺกานํ สมุคฺฆาโต อกฺขาโต, กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต? เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย, ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวายฯ อถ เขฺวตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย, ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา’’ติฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย…เป.… ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

‘‘สเญฺจตนิกา สุกฺกวิสฺสฏฺฐิ [วิสฏฺฐิ (สี. สฺยา.)] **สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๒๓๕. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ปณีตโภชนานิ ภุญฺชิตฺวา มุฏฺฐสฺสตี อสมฺปชานา นิทฺทํ โอกฺกมนฺติฯ เตสํ มุฏฺฐสฺสตีนํ อสมฺปชานานํ นิทฺทํ โอกฺกมนฺตานํ สุปินนฺเตน อสุจิ มุจฺจติฯ เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘สเญฺจตนิกา สุกฺกวิสฺสฏฺฐิ สงฺฆาทิเสโส’ติฯ อมฺหากญฺจ สุปินนฺเตน อสุจิ มุจฺจติฯ อตฺถิ เจตฺถ เจตนา ลพฺภติฯ กจฺจิ นุ โข มยํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺนา’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘อเตฺถสา, ภิกฺขเว, เจตนา; สา จ โข อโพฺพหาริกาติฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๒๓๖. **‘‘สเญฺจตนิกา สุกฺกวิสฺสฏฺฐิ อญฺญตฺร สุปินนฺตา สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

๒๓๗. **สเญฺจตนิกา**ติ ชานนฺโต สญฺชานนฺโต เจจฺจ อภิวิตริตฺวา วีติกฺกโมฯ

สุกฺกนฺติ ทส สุกฺกานิ – นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ ตกฺกวณฺณํ ทกวณฺณํ เตลวณฺณํ ขีรวณฺณํ ทธิวณฺณํ สปฺปิวณฺณํฯ

วิสฺสฏฺฐีติ ฐานโต จาวนา วุจฺจติ วิสฺสฏฺฐีติฯ

อญฺญตฺร สุปินนฺตาติ ฐเปตฺวา สุปินนฺตํฯ

สงฺฆาทิเสโสติ สโงฺฆว ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ เทติ, มูลาย ปฏิกสฺสติ, มานตฺตํ เทติ, อเพฺภติ; น สมฺพหุลา, น เอกปุคฺคโลฯ เตน วุจฺจติ – ‘‘สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ ตเสฺสว อาปตฺตินิกายสฺส นามกมฺมํ อธิวจนํฯ เตนปิ วุจฺจติ – ‘‘สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ

อชฺฌตฺตรูเป โมเจติ, พหิทฺธารูเป โมเจติ, อชฺฌตฺตพหิทฺธารูเป โมเจติ, อากาเส กฏิํ กเมฺปโนฺต โมเจติ; ราคูปตฺถเมฺภ โมเจติ, วจฺจูปตฺถเมฺภ โมเจติ, ปสฺสาวูปตฺถเมฺภ โมเจติ, วาตูปตฺถเมฺภ โมเจติ , อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐูปตฺถเมฺภ โมเจติ; อาโรคฺยตฺถาย โมเจติ, สุขตฺถาย โมเจติ, เภสชฺชตฺถาย โมเจติ, ทานตฺถาย โมเจติ, ปุญฺญตฺถาย โมเจติ, ยญฺญตฺถาย โมเจติ, สคฺคตฺถาย โมเจติ, พีชตฺถาย โมเจติ, วีมํสตฺถาย โมเจติ, ทวตฺถาย โมเจติ; นีลํ โมเจติ, ปีตกํ โมเจติ, โลหิตกํ โมเจติ, โอทาตํ โมเจติ, ตกฺกวณฺณํ โมเจติ, ทกวณฺณํ โมเจติ, เตลวณฺณํ โมเจติ, ขีรวณฺณํ โมเจติ, ทธิวณฺณํ โมเจติ, สปฺปิวณฺณํ โมเจติฯ

๒๓๘. อชฺฌตฺตรูเปติ อชฺฌตฺตํ อุปาทินฺน [อุปาทิเณฺณ (สี. ก.)] รูเปฯ

พหิทฺธารูเปติ พหิทฺธา อุปาทินฺเน วา อนุปาทินฺเน วาฯ

อชฺฌตฺตพหิทฺธารูเปติ ตทุภเยฯ

อากาเส กฏึ กเมฺปโนฺตติ อากาเส วายมนฺตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ

ราคูปตฺถเมฺภติ ราเคน ปีฬิตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ

วจฺจูปตฺถเมฺภติ วเจฺจน ปีฬิตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ

ปสฺสาวูปตฺถเมฺภติ ปสฺสาเวน ปีฬิตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ

วาตูปตฺถเมฺภติ วาเตน ปีฬิตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ

อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐูปตฺถเมฺภติ อุจฺจาลิงฺคปาณกทเฏฺฐน องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติฯ

๒๓๙. อาโรคฺยตฺถายาติ อโรโค ภวิสฺสามิฯ

สุขตฺถายาติ สุขํ เวทนํ อุปฺปาเทสฺสามิฯ

เภสชฺชตฺถายาติ เภสชฺชํ ภวิสฺสติฯ

ทานตฺถายาติ ทานํ ทสฺสามิฯ

ปุญฺญตฺถายาติ ปุญฺญํ ภวิสฺสติฯ

ยญฺญตฺถายาติ ยญฺญํ ยชิสฺสามิฯ

สคฺคตฺถายาติ สคฺคํ คมิสฺสามิฯ

พีชตฺถายาติ พีชํ ภวิสฺสติฯ

วีมํสตฺถายาติ นีลํ ภวิสฺสติ, ปีตกํ ภวิสฺสติ, โลหิตกํ ภวิสฺสติ, โอทาตํ ภวิสฺสติ, ตกฺกวณฺณํ ภวิสฺสติ, ทกวณฺณํ ภวิสฺสติ, เตลวณฺณํ ภวิสฺสติ, ขีรวณฺณํ ภวิสฺสติ, ทธิวณฺณํ ภวิสฺสติ, สปฺปิวณฺณํ ภวิสฺสตีติฯ

ทวตฺถายาติ ขิฑฺฑาธิปฺปาโยฯ

๒๔๐. อชฺฌตฺตรูเป เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พหิทฺธารูเป เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อชฺฌตฺตพหิทฺธารูเป เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อากาเส กฏึ กเมฺปโนฺต เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ราคูปตฺถเมฺภ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

วจฺจูปตฺถเมฺภ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปสฺสาวูปตฺถเมฺภ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

วาตูปตฺถเมฺภ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐูปตฺถเมฺภ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อาโรคฺยตฺถาย เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุขตฺถาย…เป…. เภสชฺชตฺถาย… ทานตฺถาย… ปุญฺญตฺถาย… ยญฺญตฺถาย… สคฺคตฺถาย… พีชตฺถาย… วีมํสตฺถาย… ทวตฺถาย เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นีลํ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯ

ปีตกํ… โลหิตกํ… โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุทฺธิกํ นิฏฺฐิตํฯ

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อาโรคฺยตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ…เป…. อาโรคฺยตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ… อาโรคฺยตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… อาโรคฺยตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ… อาโรคฺยตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… อาโรคฺยตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… อาโรคฺยตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… อาโรคฺยตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกสฺส ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๔๑. สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุขตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ…เป…. สุขตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… สุขตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ… สุขตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… สุขตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… สุขตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… สุขตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุขตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๒๔๒. เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ…เป…. เภสชฺชตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… เภสชฺชตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ… เภสชฺชตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… เภสชฺชตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… เภสชฺชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… เภสชฺชตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เภสชฺชตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. เภสชฺชตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ…เป…. ทานตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ… ทานตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… ทานตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… ทานตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… ทานตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทานตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. ทานตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… ทานตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ…เป…. ปุญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… ปุญฺญตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… ปุญฺญตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… ปุญฺญตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุญฺญตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. ปุญฺญตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… ปุญฺญตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ… ปุญฺญตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ…เป…. ยญฺญตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… ยญฺญตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… ยญฺญตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ยญฺญตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. ยญฺญตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… ยญฺญตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ… ยญฺญตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ… ยญฺญตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สคฺคตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ…เป…. สคฺคตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ… สคฺคตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สคฺคตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. สคฺคตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… สคฺคตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ… สคฺคตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ… สคฺคตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… สคฺคตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พีชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ…เป…. พีชตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พีชตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. พีชตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… พีชตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ… พีชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ… พีชตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… พีชตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ… พีชตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

วีมํสตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. วีมํสตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… วีมํสตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ… วีมํสตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ… วีมํสตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… วีมํสตฺถญฺจ

ยญฺญตฺถญฺจ… วีมํสตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… วีมํสตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทวตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ…เป…. ทวตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ… ทวตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกสฺส พทฺธจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป…. อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทุมูลกสฺส ขณฺฑจกฺกํฯ

สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป…. สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ…เป…. สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทุมูลกสฺส พทฺธจกฺกํ สํขิตฺตํฯ

วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทุมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ติมูลกมฺปิ จตุมูลกมฺปิ ปญฺจมูลกมฺปิ ฉมูลกมฺปิ สตฺตมูลกมฺปิ อฏฺฐมูลกมฺปิ นวมูลกมฺปิ เอวเมว วิตฺถาเรตพฺพํฯ

อิทํ สพฺพมูลกํฯ

๒๔๓. อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สพฺพมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๔๔. นีลญฺจ ปีตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นีลญฺจ โลหิตกญฺจ…เป…. นีลญฺจ โอทาตญฺจ… นีลญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ… นีลญฺจ ทกวณฺณญฺจ… นีลญฺจ เตลวณฺณญฺจ… นีลญฺจ ขีรวณฺณญฺจ… นีลญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… นีลญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจตฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกสฺส ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๔๕. ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีตกญฺจ โอทาตญฺจ…เป.… ปีตกญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ… ปีตกญฺจ ทกวณฺณญฺจ… ปีตกญฺจ เตลวณฺณญฺจ… ปีตกญฺจ ขีรวณฺณญฺจ… ปีตกญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… ปีตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีตกญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกสฺส พทฺธจกฺกํฯ

๒๔๖. โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

โลหิตกญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ…เป.… โลหิตกญฺจ ทกวณฺณญฺจ… โลหิตกญฺจ เตลวณฺณญฺจ… โลหิตกญฺจ ขีรวณฺณญฺจ… โลหิตกญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… โลหิตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

โลหิตกญฺจ นีลญฺจ…เป.… โลหิตกญฺจ ปีตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ…เป.… โอทาตญฺจ ทกวณฺณญฺจ… โอทาตญฺจ เตลวณฺณญฺจ… โอทาตญฺจ ขีรวณฺณญฺจ… โอทาตญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… โอทาตญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

โอทาตญฺจ นีลญฺจ…เป.… โอทาตญฺจ ปีตกญฺจ… โอทาตญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ…เป.… ตกฺกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ… ตกฺกวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ… ตกฺกวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… ตกฺกวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ตกฺกวณฺณญฺจ นีลญฺจ…เป.… ตกฺกวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ… ตกฺกวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ… ตกฺกวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ…เป.… ทกวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ… ทกวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… ทกวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทกวณฺณญฺจ นีลญฺจ…เป.… ทกวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ… ทกวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ… ทกวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ… ทกวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ , อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ…เป.… เตลวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ… เตลวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เตลวณฺณญฺจ นีลญฺจ…เป.… เตลวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ… เตลวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ… เตลวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ… เตลวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ… เตลวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เจ

เตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ…เป…. ขีรวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขีรวณฺณญฺจ นีลญฺจ…เป…. ขีรวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ… ขีรวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ… ขีรวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ… ขีรวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ… ขีรวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ… ขีรวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทธิวณฺณญฺจ นีลญฺจ…เป…. ทธิวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ… ทธิวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ… ทธิวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ… ทธิวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ… ทธิวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ… ทธิวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ… ทธิวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปฺปิวณฺณญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปฺปิวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ…เป…. สปฺปิวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ… สปฺปิวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ… สปฺปิวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ… สปฺปิวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ… สปฺปิวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ… สปฺปิวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ … สปฺปิวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกสฺส พทฺธจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป…. นีลญฺจ ปีตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทุมูลกสฺส ขณฺฑจกฺกํฯ

ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป…. ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ…เป…. ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทุมูลกสฺส พทฺธจกฺกํ สํขิตฺตํฯ

ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป…. ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทุมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ติมูลกมฺปิ จตุมูลกมฺปิ ปญฺจมูลกมฺปิ ฉมูลกมฺปิ สตฺตมูลกมฺปิ อฏฺฐมูลกมฺปิ นวมูลกมฺปิ เอวเมว วิตฺถาเรตพฺพํฯ

อิทํ สพฺพมูลกํฯ

๒๔๗. นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สพฺพมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๔๘. อาโรคฺยตฺถญฺจ นีลญฺจ [อาโรคฺยตฺถํ นีลํ (?)] เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อุภโต วฑฺฒกํ เอวเมว วเฑฺฒตพฺพํฯ

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ พีชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มิสฺสกจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๔๙. นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ปีตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โลหิตกํ…เป.… โอทาตํ … ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๐. ปีตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โลหิตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โอทาตํ…เป.… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ… นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกมูลํ สํขิตฺตํฯ

๒๕๑. สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ปีตกํ…เป.… โลหิตกํ… โอทาตํ … ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

กุจฺฉิจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๒. ปีตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

โลหิตกํ…เป…. โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีฏฺฐิจกฺกสฺส ปฐมํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๓. โลหิตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ปีตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

โอทาตํ…เป…. ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ

… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ… นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ปีตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีฏฺฐิจกฺกสฺส ทุติยํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๔. โอทาตํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โลหิตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ตกฺกวณฺณํ…เป…. ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ…

สปฺปิวณฺณํ… นีลํ … ปีตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โลหิตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีฏฺฐิจกฺกสฺส ตติยํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๕. ตกฺกวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โอทาตํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทกวณฺณํ…เป…. เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ… นีลํ… ปีตกํ… โลหิตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ โอทาตํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีฏฺฐิจกฺกสฺส จตุตฺถํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๖. ทกวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ตกฺกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เตลวณฺณํ …เป…. ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ… นีล…

ปีตกํ… โลหิตกํ… โอทาตํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ตกฺกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีฏฺฐิจกฺกสฺส ปญฺจมํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๗. เตลวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ทกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขีรวณฺณํ…เป…. ทธิวณฺณํ… สปฺปิวณฺณํ… นีลํ … ปีตกํ… โลหิตกํ…

โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ทกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ฉฏฺฐํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๘. ขีรวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ เตลวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทธิวณฺณํ…เป…. สปฺปิวณฺณํ… นีลํ… ปีตกํ… โลหิตกํ… โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ เตลวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส สตฺตมํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๕๙. ทธิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ขีรวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปฺปิวณฺณํ…เป…. นีลํ… ปีตกํ… โลหิตกํ… โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ขีรวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส อฏฺฐมํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๖๐. สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ทธิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นีลํ…เป…. ปีตกํ… โลหิตกํ… โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ… เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ ทธิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส นวมํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๖๑. นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ สปฺปิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปีตกํ …เป…. โลหิตกํ… โอทาตํ… ตกฺกวณฺณํ… ทกวณฺณํ … เตลวณฺณํ… ขีรวณฺณํ… ทธิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ สปฺปิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ทสมํ คมนํ นิฏฺฐิตํฯ

ปิฏฺฐิจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๖๒. เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เจเตติ อุปกฺกมติ น มุจฺจติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

เจเตติ น อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อนาปตฺติฯ

เจเตติ น อุปกฺกมติ น มุจฺจติ, อนาปตฺติฯ

น เจเตติ อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อนาปตฺติฯ

น เจเตติ อุปกฺกมติ น มุจฺจติ, อนาปตฺติฯ

น เจเตติ น อุปกฺกมติ มุจฺจติ, อนาปตฺติฯ

น เจเตติ น อุปกฺกมติ น มุจฺจติ, อนาปตฺติฯ

อนาปตฺติ สุปินนฺเตน, นโมจนาธิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

สุปิโนจฺจารปสฺสาโว , วิตกฺกุโณฺหทเกน จ;
เภสชฺชํ กณฺฑุวํ มโคฺค, วตฺถิ ชนฺตาฆรุปกฺกโม [ชนฺตคฺคุปกฺกโม (สี.), ชนฺตาฆรํ อูรุ (สฺยา.)]ฯ

สามเณโร จ สุโตฺต จ, อูรุ มุฏฺฐินา ปีฬยิ;
อากาเส ถมฺภํ นิชฺฌายิ, ฉิทฺทํ กฏฺเฐน ฆฏฺฏยิฯ

โสโต อุทญฺชลํ ธาวํ, ปุปฺผาวลิยํ โปกฺขรํ;
วาลิกา กทฺทมุเสฺสโก [กทฺทโมเสโก (?)], สยนงฺคุฏฺฐเกน จาติฯ

วินีตวตฺถุ

๒๖๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน สุปินนฺเตน อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปโนฺน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สุปินนฺเตนา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุจฺจารํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, โมจนาธิปฺปาโย’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปสฺสาวํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน กามวิตกฺกํ วิตเกฺกนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, วิตเกฺกนฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุโณฺหทเกน นฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “กึจิโตฺต ตฺวํ, ภิกฺขู”ติ? “นาหํ, ภควา, โมจนาธิปฺปาโย”ติฯ “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุโณฺหทเกน นฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส”นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุโณฺหทเกน นฺหายนฺตสฺส อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน องฺคชาเต วโณ โหติฯ เภสเชฺชน [ตสฺส เภสเชฺชน (?)] อาลิเมฺปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน องฺคชาเต วโณ โหติฯ โมจนาธิปฺปายสฺส [ตสฺส โมจนามิปฺปายสฺส (สฺยา.)] เภสเชฺชน อาลิเมฺปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อณฺฑํ กณฺฑุวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ , ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อณฺฑํ กณฺฑุวนฺตสฺส [กณฺฑูวนฺตสฺส (สี.)] อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

๒๖๔. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน มคฺคํ คจฺฉนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส มคฺคํ คจฺฉนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน วตฺถึ คเหตฺวา ปสฺสาวํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส วตฺถึ คเหตฺวา ปสฺสาวํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ชนฺตาฆเร อุทรวฏฺฏึ ตาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. “อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ชนฺตาฆเร อุทรวฏฺฏึ ตาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ชนฺตาฆเร อุปชฺฌายสฺส ปิฏฺฐิปริกมฺมํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ชนฺตาฆเร อุปชฺฌายสฺส ปิฏฺฐิปริกมฺมํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๒๖๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อูรุํ ฆฏฺฏาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อูรุํ ฆฏฺฏาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ โมจนาธิปฺปาโย อญฺญตรํ สามเณรํ เอตทโวจ – ‘‘เอหิ เม ตฺวํ, อาวุโส สามเณร, องฺคชาตํ คณฺหาหี’’ติฯ โส ตสฺส องฺคชาตํ อคฺคเหสิฯ ตเสฺสว อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สุตฺตสฺส สามเณรสฺส องฺคชาตํ อคฺคเหสิฯ ตเสฺสว อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ …เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๒๖๖. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อูรูหิ องฺคชาตํ ปีเฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส มุฏฺฐินา องฺคชาตํ ปีเฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อากาเส กฏึ กเมฺปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน กายํ ถเมฺภนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส กายํ ถเมฺภนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อา

ปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต มาตุคามสฺส องฺคชาตํ อุปนิชฺฌายิฯ ตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺสฯ น จ, ภิกฺขเว, สารเตฺตน มาตุคามสฺส องฺคชาตํ อุปนิชฺฌายิตพฺพํฯ โย อุปนิชฺฌาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๒๖๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ตาฬจฺฉิทฺทํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส กเฏฺฐน องฺคชาตํ ฆเฏฺฏนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส ; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปฏิโสเต นฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ปฏิโสเต นฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุทญฺชลํ กีฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุทญฺชลํ กีฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุทเก ธาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุทเก ธาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปุปฺผาวลิยํ [ปุปฺผาวฬิยํ (สฺยา. ก.)] กีฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ปุปฺผาวลิยํ กีฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป…. อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

๒๖๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โปกฺขรวเน ธาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส โปกฺขรวเน ธาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส วาลิกํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส กทฺทมํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิ ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุทเกน องฺคชาตํ โอสิญฺจนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นโมจนาธิปฺปายสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุทเกน องฺคชาตํ โอสิญฺจนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส สยเน องฺคชาตํ ฆเฏฺฏนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส องฺคุเฏฺฐน องฺคชาตํ ฆเฏฺฏนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ…เป.… อสุจิ น มุจฺจิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

สุกฺกวิสฺสฏฺฐิสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. กายสํสคฺคสิกฺขาปทํ

๒๖๙. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี อรญฺเญ วิหรติฯ ตสฺสายสฺมโต วิหาโร อภิรูโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโก, มเชฺฌคพฺโภ, สมนฺตาปริยาคาโร, สุปญฺญตฺตํ มญฺจปีฐํ ภิสิพิมฺโพหนํ, ปานียํ ปริโภชนียํ สุปฏฺฐิตํ, ปริเวณํ สุสมฺมฏฺฐํฯ พหู มนุสฺสา อายสฺมโต อุทายิสฺส วิหารเปกฺขกา อาคจฺฉนฺติฯ อญฺญตโรปิ พฺราหฺมโณ สปชาปติโก เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ – ‘‘อิจฺฉาม มยํ โภโต อุทายิสฺส วิหารํ เปกฺขิตุ’’นฺติฯ ‘‘เตน หิ, พฺราหฺมณ, เปกฺขสฺสู’’ติ, อวาปุรณํ [อปาปุรณํ (สฺยา.)] อาทาย ฆฏิกํ อุคฺฆาเฏตฺวา กวาฏํ ปณาเมตฺวา วิหารํ ปาวิสิฯ โสปิ โข พฺราหฺมโณ อายสฺมโต อุทายิสฺส ปิฏฺฐิโต ปาวิสิฯ สาปิ โข พฺราหฺมณี ตสฺส พฺราหฺมณสฺส ปิฏฺฐิโต ปาวิสิฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี เอกเจฺจ วาต

ปาเน วิวรโนฺต เอกเจฺจ วาตปาเน ถเกโนฺต คพฺภํ อนุปริคนฺตฺวา ปิฏฺฐิโต อาคนฺตฺวา ตสฺสา พฺราหฺมณิยา องฺคมงฺคานิ ปรามสิฯ อถ โข โส พฺราหฺมโณ อายสฺมตา อุทายินา สทฺธึ ปฏิสโมฺมทิตฺวา อคมาสิฯ อถ โข โส พฺราหฺมโณ อตฺตมโน อตฺตมนวาจํ นิจฺฉาเรสิ – ‘‘อุฬารา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา เย อิเม เอวรูเป อรเญฺญ วิหรนฺติฯ ภวมฺปิ อุทายี อุฬาโร โย เอวรูเป อรเญฺญ วิหรตี’’ติฯ

เอวํ วุเตฺต สา พฺราหฺมณี ตํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจ – ‘‘กุโต ตสฺส อุฬารตฺตตา! ยเถว เม ตฺวํ องฺคมงฺคานิ ปรามสิ เอวเมว เม สมโณ อุทายี องฺคมงฺคานิ ปรามสี’’ติฯ อถ โข โส พฺราหฺมโณ อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโนฯ อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวโนฺต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ! นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, นฎฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ นฎฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, กุโต อิเมสํ สามญฺญํ กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, อปคตา อิเม สามญฺญา อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญาฯ กถญฺหิ นาม สมโณ อุทายี มม ภริยาย องฺคมงฺคานิ ปรามสิสฺสติ! น หิ สกฺกา กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ อารามํ วา วิหารํ วา คนฺตุํฯ สเจ [สเจ หิ (สฺยา.)] กุลิตฺถิโย กุลธีตโร [กุลธีตาโย (สี. สฺยา.)] กุลกุมาริโย กุลสุณฺหาโย กุลทาสิโย อารามํ วา วิหารํ วา คเจฺฉยฺยุํ, ตาปิ สมณา สกฺยปุตฺติยา ทูเสยฺยุ’’นฺติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส พฺราหฺมณสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิสฺสสิ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน วิราคาย ธโมฺม เทสิโต โน สราคาย…เป.… กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโตฯ เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๒๗๐. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ โอติโณฺณ วิปริณเตน จิเตฺตน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปเชฺชยฺย หตฺถคฺคาหํ วา เวณิคฺคาหํ วา อญฺญตรสฺส วา อญฺญตรสฺส วา องฺคสฺส ปรามสนํ, สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ

๒๗๑. โย ปนาติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

โอติโณฺณ นาม สารโตฺต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิโตฺตฯ

วิปริณตนฺติ รตฺตมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํฯ ทุฎฺฐมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํฯ มูฬฺหมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํฯ อปิจ, รตฺตํ จิตฺตํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตํ วิปริณตนฺติฯ

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี น เปตี, น ติรจฺฉานคตาฯ อนฺตมโส ตทหุชาตาปิ ทาริกา, ปเคว มหตฺตรีฯ

สทฺธินฺติ เอกโตฯ

กายสํสคฺคํ สมาปชฺเชยฺยาติ อชฺฌาจาโร วุจฺจติฯ

หโตฺถ นาม กปฺปรํ อุปาทาย ยาว อคฺคนขาฯ

เวณี นาม สุทฺธเกสา วา, สุตฺตมิสฺสา วา, มาลามิสฺสา วา, หิรญฺญมิสฺสา วา, สุวณฺณมิสฺสา วา, มุตฺตามิสฺสา วา, มณิมิสฺสา วาฯ

องฺคํ นาม หตฺถญฺจ เวณิญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสํ องฺคํ นามฯ

๒๗๒. อามสนา , ปรามสนา, โอมสนา, อุมฺมสนา, โอลงฺฆนา, อุลฺลงฺฆนา, อากฑฺฒนา, ปติกฑฺฒนา, อภินิคฺคณฺหนา, อภินิปฺปีฬนา, คหณํ, ฉุปนํฯ

อามสนา นาม อามฏฺฐมตฺตาฯ

ปรามสนา นาม อิโตจิโต จ สํโจปนาฯ

โอมสนา นาม เหฏฺฐา โอโรปนาฯ

อุมฺมสนา นาม อุทฺธํ อุจฺจารณาฯ

โอลงฺฆนา นาม เหฏฺฐา โอนมนาฯ

อุลฺลงฺฆนา นาม อุทฺธํ อุจฺจารณาฯ

อากฑฺฒนา นาม อาวิญฺฉนา [อาวิญฺชนา (สี. สฺยา.)]ฯ

ปติกฑฺฒนา นาม ปติปฺปณามนาฯ

อภินิคฺคณฺหนา นาม องฺคํ คเหตฺวา นิปฺปีฬนาฯ

อภินิปฺปีฬนา นาม เกนจิ สห นิปฺปีฬนาฯ

คหณํ นาม คหิตมตฺตํฯ

ฉุปนํ นาม ผุฏฺฐมตฺตํฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป…. เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๒๗๓. อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จ ภิกฺขุ จฯ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ โอมสติ อุมฺมสติ โอลเงฺฆติ อุลฺลเงฺฆติ อากฑฺฒติ ปติกฑฺฒติ อภินิคฺคณฺหาติ อภินิปฺปีเฬติ คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อิตฺถี จ โหติ เวมติโก สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิตฺถี จ โหติ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิตฺถี จ โหติ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิตฺถี จ โหติ ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ เวมติโก สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ , อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ปุริโส จ โหติ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ปุริโส จ โหติ เวมติโก…เป…. ปุริโส จ โหติ ติรจฺฉานคตสญฺญี… ปุริโส จ โหติ อิตฺถิสญฺญี… ปุริโส จ โหติ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ติรจฺฉานคโต จ โหติ ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ติรจฺฉานคโต จ โหติ เวมติโก…เป…. ติรจฺฉานคโต จ โหติ อิตฺถิสญฺญี… ติรจฺฉานคโต จ โหติ ปณฺฑกสญฺญี… ติรจฺฉานคโต จ โหติฯ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๗๔. เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ เวมติโก สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ ปณฺฑกสญฺญี…เป…. ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํฯ

เทฺว ปณฺฑกา ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํฯ

เทฺว ปณฺฑกา ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ เวมติโก…เป…. ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี… อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฎานํฯ

เทฺว ปุริสา ทฺวินฺนํ ปุริสานํ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปุริสานํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฎานํฯ

เทฺว ปุริสา ทฺวินฺนํ ปุริสานํ เวมติโก…เป…. ติรจฺฉานคตสญฺญี… อิตฺถิสญฺญี… ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปุริสานํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฎานํฯ

เทฺว ติรจฺฉานคตา ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฎานํฯ

เทฺว ติรจฺฉานคตา ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ เวมติโก…เป…. อิตฺถิสญฺญี… ปณฺฑกสญฺญี… ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฎานํฯ

๒๗๕. อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฎสฺสฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ เวมติโก สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฎสฺสฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฎสฺสฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฎสฺสฯ

อิตฺถี จ ปุริโส จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฎสฺสฯ

อิตฺถี จ ปุริโส จ อุภินฺนํ เวมติโก…เป…. ปณฺฑกสญฺญี… ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺสฯ

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ อุภินฺนํ เวมติโก…เป…. ปณฺฑกสญฺญี… ปุริสสญฺญี … ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺสฯ

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺสฯ

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ อุภินฺนํ เวมติโก…เป…. ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี… อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺสฯ

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ อุภินฺนํ เวมติโก…เป…. ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี… อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ อุภินฺนํ เวมติโก…เป…. ติรจฺฉานคตสญฺญี… อิตฺถิสญฺญี… ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

ทุมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๗๖. อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ …เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กายปฏิพเทฺธน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กายปฏิพเทฺธน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กายปฏิพเทฺธน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กายปฏิพเทฺธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กายปฏิพเทฺธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กายปฏิพเทฺธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

ภิกฺขุเปยฺยาโล นิฏฺฐิโตฯ

๒๗๗. อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายํ อามสติ ปรามสติ โอมสติ อุมฺมสติ โอลเงฺฆติ อุลฺลเงฺฆติ อากฑฺฒติ ปติกฑฺฒติ อภินิคฺคณฺหาติ อภินิปฺปีเฬติ คณฺหาติ ฉุปติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ โอมสนฺติ อุมฺมสนฺติ โอลเงฺฆนฺติ อุลฺลเงฺฆนฺติ อากฑฺฒนฺติ ปติกฑฺฒนฺติ อภินิคฺคณฺหนฺติ อภินิปฺปีเฬนฺติ คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพเทฺธน กายํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพเทฺธน กายํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพเทฺธน กายํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

๒๗๘. อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพเทฺธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ ปรามสติ…เป…. คณฺหาติ ฉุปติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารตฺโต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพเทฺธน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วาย

มติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพเทฺธน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ ปรามสนฺติ…เป…. คณฺหนฺติ ฉุปนฺติ, เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสนฺติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสนฺติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสนฺติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสนฺติฯ เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

๒๗๙. เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

เสวนาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติฯ

เสวนาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติฯ

โมกฺขาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติฯ

โมกฺขาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ , อนาปตฺติฯ

โมกฺขาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติฯ

โมกฺขาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติฯ

๒๘๐. อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, อสาทิยนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

มาตา ธีตา ภคินี จ, ชายา ยกฺขี จ ปณฺฑโก;
สุตฺตา มตา ติรจฺฉานา, ทารุธิตลิกาย จฯ

สมฺปีเฬ สงฺกโม มโคฺค, รุโกฺข นาววา จ รชฺชุ จ;
ทโณฺฑ ปตฺตํ ปณาเมสิ, วเนฺท วายมิ นจฺฉุเปติฯ

วินีตวตฺถุ

๒๘๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มาตุยา มาตุเปเมน อามสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปโนฺน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ธีตุยา ธีตุเปเมน อามสิ…เป…. ภคินิยา ภคินิเปเมน อามสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุราณทุติยิกาย กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ยกฺขินิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณฺฑกสฺส กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ , ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สุตฺติตฺถิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มติตฺถิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ติรจฺฉานคติตฺถิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทารุธีตลิกาย กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๒๘๒. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อิตฺถิโย อญฺญตรํ ภิกฺขุํ สมฺปีเฬตฺวา พาหาปรมฺปราย อาเนสุํฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘สาทิยิ ตฺวํ, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาหํ, ภควา, สาทิยิ’’นฺติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขู, อสาทิยนฺตสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา อภิรูฬฺหํ สงฺกมํ สารโตฺต สญฺจาเลสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถึ ปฏิปเถ ปสฺสิตฺวา สารโตฺต อํสกูเฏน ปหารํ อทาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา อภิรูฬฺหํ รุกฺขํ สารโตฺต สญฺจาเลสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา อภิรูฬฺหํ นาวํ สารโตฺต สญฺจาเลสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา คหิตํ รชฺชุํ สารโตฺต อาวิญฺฉิ [อาวิญฺชิ (สี. สฺยา.)]ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา คหิตํ ทณฺฑํ สารโตฺต อาวิญฺฉิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต อิตฺถึ ปเตฺตน ปณาเมสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา วนฺทนฺติยา สารโตฺต ปาทํ อุจฺจาเรสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถึ คเหสฺสามีติ วายมิตฺวา น ฉุปิฯ

ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

กายสํสคฺคสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. ทุฏฺฐุลฺลวาจาสิกฺขาปทํ

๒๘๓. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี อรญฺเญ วิหรติฯ ตสฺสายสฺมโต วิหาโร อภิรูโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโกฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อิตฺถิโย อารามํ อาคมํสุ วิหารเปกฺขิกาโยฯ อถ โข ตา อิตฺถิโย เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิํสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายิํ เอตทโวจุํ – ‘‘อิจฺฉาม มยํ, ภนฺเต, อยฺยสฺส วิหารํ เปกฺขิตุ’’นฺติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ตา อิตฺถิโย วิหารํ เปกฺขาเปตฺวา ตาสํ อิตฺถีนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ ยาจติปิ อายาจติปิ ปุจฺฉติปิ ปฏิปุจฺฉติปิ อาจิกฺขติปิ อนุสาสติปิ อโกฺกสติปิฯ ยา ตา อิตฺถิโย ฉินฺนิกา ธุตฺติกา อหิริกาโย ตา อายสฺมตา อุทายินา สทฺธิํ อุหสนฺติปิ อุลฺลปนฺติปิ อุชฺชคฺฆนฺติปิ อุปฺปเณฺฑนฺติปิฯ ยา ปน ตา อิตฺถิโย หิริมนา ตา นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขู อุชฺฌาเปนฺติ – ‘‘อิทํ, ภนฺเต, นจฺฉนฺนํ นปฺปติรูปํฯ สามิเกนปิ มยํ เอวํ วุตฺตา น อิเจฺฉยฺยาม, กิํ ปนาเยฺยน อุทายินา’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายิํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายิํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิสฺสสิ! นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต โน สราคาย…เป.… กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโตฯ เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๒๘๔. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ โอติโณฺณ วิปริณเตน จิเตฺตน มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาเสยฺย ยถา ตํ ยุวา ยุวติํ เมถุนุปสํหิตาหิ, สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

๒๘๕. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

โอติโณฺณ นาม สารโตฺต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิโตฺตฯ

วิปริณตนฺติ รตฺตมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ, ทุฏฺฐมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ มูฬฺหมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํฯ อปิจ, รตฺตํ จิตฺตํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปตํ วิปริณตนฺติฯ

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตาฯ วิญฺญู ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตํ ทุฏฺฐุลฺลาทุฏฺฐุลฺลํ อาชานิตุํฯ

ทุฏฺฐุลฺลา นาม **วาจา** วจฺจมคฺคปสฺสาวมคฺคเมถุนธมฺมปฺปฏิสํยุตฺตา วาจาฯ

โอภาเสยฺยาติ อชฺฌาจาโร วุจฺจติฯ

ยถา ตํ ยุวา ยุวตินฺติ ทหโร ทหริํ, ตรุโณ ตรุณิํ, กามโภคี กามโภคินิํฯ

เมถุนุปสํหิตาหีติ เมถุนธมฺมปฺปฏิสํยุตฺตาหิฯ

สงฺฆาทิเสโสติ …เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

เทฺว มเคฺค อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ, ยาจติปิ, อายาจติปิ, ปุจฺฉติปิ, ปฏิปุจฺฉติปิ, อาจิกฺขติปิ, อนุสาสติปิ, อโกฺกสติปิฯ

วณฺณํ ภณติ นาม เทฺว มเคฺค โถเมติ วเณฺณติ ปสํสติฯ

อวณฺณํ ภณติ นาม เทฺว มเคฺค ขุํเสติ วเมฺภติ ครหติฯ

ยาจติ นาม เทหิ เม, อรหสิ เม ทาตุนฺติฯ

อายาจติ นาม กทา เต มาตา ปสีทิสฺสติ, กทา เต ปิตา ปสีทิสฺสติ, กทา เต เทวตาโย ปสีทิสฺสนฺติ, กทา [กทา เต (สฺยา.)] สุขโณ สุลโย สุมุหุโตฺต ภวิสฺสติ, กทา เต เมถุนํ ธมฺมํ ลภิสฺสามีติฯ

ปุจฺฉติ นาม กถํ ตฺวํ สามิกสฺส เทสิ, กถํ ชารสฺส เทสีติ?

ปฏิปุจฺฉติ นาม เอวํ กิร ตฺวํ สามิกสฺส เทสิ, เอวํ ชารสฺส เทสีติฯ

อาจิกฺขติ นาม ปุโฏฺฐ ภณติ – ‘‘เอวํ เทหิฯ เอวํ เทนฺตา สามิกสฺส ปิยา ภวิสฺสสิ มนาปา จา’’ติฯ

อนุสาสติ นาม อปุโฏฺฐ ภณติ – ‘‘เอวํ เทหิฯ เอวํ เทนฺตา สามิกสฺส ปิยา ภวิสฺสติ มนาปา จา’’ติฯ

อโกฺกสติ นาม อนิมิตฺตาสิ, นิมิตฺตมตฺตาสิ, อโลหิตาสิ, ธุวโลหิตาสิ , ธุวโจฬาสิ, ปคฺฆรนฺตีสิ, สิขรณีสิ, อิตฺถิปณฺฑกาสิ, เวปุริสิกาสิ, สมฺภินฺนาสิ, อุภโตพฺยญฺชนาสีติฯ

๒๘๖. อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ ยาจติปิ อายาจติปิ ปุจฺฉติปิ ปฏิปุจฺฉติปิ อาจิกฺขติปิ อนุสาสติปิ อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส…เป.… ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณํปิ ภณติ…เป.… อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ…เป.… ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป.… อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ ฐเปตฺวา อธกฺขกํ อุพฺภชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป.… อโกฺกสติปิ , อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส…เป.…ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ ฐเปตฺวา อธกฺขกํ อุพฺภชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป.… อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ…เป.…ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ ฐเปตฺวา อธกฺขกํ อุพฺภชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา อุพฺภกฺขกํ อโธชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อุพฺภกฺขกํ อโธชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ อุพฺภกฺขกํ อโธชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กายปฏิพทฺธํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป….ฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กายปฏิพทฺธํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กายปฏิพทฺธํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ อวณฺณมฺปิ ภณติ…เป…. อโกฺกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป….ฯ

๒๘๗. อนาปตฺติ อตฺถปุเรกฺขารสฺส, ธมฺมปุเรกฺขารสฺส, อนุสาสนิปุเรกฺขารสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

โลหิตํ กกฺกสากิณฺณํ, ขรํ ทีฆญฺจ วาปิตํ;
กจฺจิ สํสีทติ มโคฺค, สทฺธา ทาเนน กมฺมุนาติฯ

วินีตวตฺถุ

๒๘๘. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี นวรตฺตํ กมฺพลํ ปารุตา โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถิํ เอตทโวจ – ‘‘โลหิตํ โข เต, ภคินี’’ติฯ สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อามายฺย, นวรโตฺต กมฺพโล’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺติํ อาปโนฺน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ขรกมฺพลํ ปารุตา โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถิํ เอตทโวจ – ‘‘กกฺกสโลมํ โข เต, ภคินี’’ติฯ สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อามายฺย, ขรกมฺพล

โก’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี นวาวุตํ กมฺพลํ ปารุตา โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘อากิณฺณโลมํ โข เต, ภคินี’’ติฯ สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อามายฺย, นวาวุโต กมฺพโล’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ขรกมฺพลํ ปารุตา โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘ขรโลมํ โข เต, ภคินี’’ติฯ สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อามายฺย, ขรกมฺพลโก’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ปาวารํ [ทีฆปาวารํ (สฺยา.)] ปารุตา โหติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘ทีฆโลมํ โข เต, ภคินี’’ติฯ สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อามายฺย, ปาวาโร’’ [ทีฆปาวาโร (สฺยา.)] ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๒๘๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี เขตฺตํ วปาเปตฺวา อาคจฺฉติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘วาปิตํ โข เต, ภคินี’’ติ? สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อามายฺย, โน จ โข ปฏิวุตฺต’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปริพฺพาชิกํ ปฏิปเถ ปสฺสิตฺวา สารโตฺต ตํ ปริพฺพาชิกํ เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ, ภคินิ, มโคฺค สํสีทตี’’ติ? สา น ปฏิวิชานิฯ ‘‘อาม ภิกฺขุ, ปฏิปชฺชิสฺสสี’’ติ ฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต อญฺญตรํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘สทฺธาสิ ตฺวํ, ภคินิฯ อปิจ, ยํ สามิกสฺส เทสิ ตํ นามฺหากํ เทสี’’ติ ฯ ‘‘กึ, ภเนฺต’’ติ? ‘‘เมถุนธมฺม’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต อญฺญตรํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘สทฺธาสิ ตฺวํ, ภคินิฯ อปิจ, ยํ อคฺคทานํ ตํ นามฺหากํ เทสี’’ติฯ ‘‘กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน’’นฺติ? ‘‘เมถุนธมฺม’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กมฺมํ กโรติฯ อญฺญตโร ภิกฺขุ สารโตฺต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘ติฏฺฐ, ภคินิ, อหํ กริสฺสามีติ…เป.… นิสีท, ภคินิ, อหํ กริสฺสามีติ…เป.… นิปชฺช, ภคินิ, อหํ กริสฺสามี’’ติฯ สา น ปฏิวิชานิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

ทุฏฺฐุลฺลวาจาสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยํฯ

๔. อตฺตกามปาริจริยสิกฺขาปทํ

๒๙๐. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี สาวตฺถิยํ กุลูปโก โหติ, พหุกานิ กุลานิ อุปสงฺกมติฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี มตปติกา อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน ตสฺสา อิตฺถิยา นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข สา อิตฺถี เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ตํ อิตฺถึ อายสฺมา อุทายี ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข สา อิตฺถี อายสฺมตา อุทายินา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุตฺเตชิตา สมฺปหํสิตา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ – ''วเทยฺยาถ, ภนฺเต, เยน อตฺโถฯ ปฏิพลา มยํ อยฺยสฺส ทาตุํ ยทิทํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาร''นฺติฯ

''น โข เต, ภคินิ, อมฺหากํ ทุลฺลภา ยทิทํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาราฯ อปิจ, โย อมฺหากํ ทุลฺลโภ ตํ เทหี''ติฯ ''กึ, ภนฺเต''ติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ''อโตฺถ , ภนฺเต''ติ? ''อโตฺถ, ภคินี''ติฯ ''เอหิ, ภนฺเต''ติ, โอวรกํ ปวิสิตฺวา สาฏกํ นิกฺขิปิตฺวา มญฺจเก อุตฺตานา นิปชฺชิฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี เยน สา อิตฺถี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา – ''โก อิมํ วสลํ ทุคฺคนฺธํ อามสิสฺสตี''ติ, นิฏฺฐุหิตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข สา อิตฺถี อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ''อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโนฯ อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวโนฺต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ! นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, นฏฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ นฏฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, กุโต อิเมสํ สามญฺญํ กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ, อปคตา อิเม สามญฺญา อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญาฯ กถญฺหิ นาม สมโณ อุทายี มํ สามํ เมถุนธมฺมํ ยาจิตฺวา, 'โก อิมํ วสลํ ทุคฺคนฺธํ อามสิสฺสตี''ติ นิฏฺฐุหิตฺวา ปกฺกมิสฺสติ! กึ เม ปาปกํ กึ เม ทุคฺคนฺธํ, กสฺสาหํ เกน หายามี''ติ? อญฺญาปิ อิตฺถิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน…เป.… กถญฺหิ นาม สมโณ อุทายี อิมิสฺสา สามํ เมถุนธมฺมํ ยาจิตฺวา, 'โก อิมํ วสลํ ทุคฺคนฺธํ อามสิสฺสตี'ติ นิฏฺฐุหิตฺวา ปกฺกมิสฺสติ! กึ อิมิสฺสา ปาปกํ กึ อิมิสฺสา ทุคฺคนฺธํ, กสฺสายํ เกน หายตี''ติ? อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตาสํ อิตฺถีนํ อุชฺฌายนฺตีนํ ขิยฺยนฺตีนํ วิปาเจนฺตีนํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสิสฺสตี''ติ!

อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ – ''สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสสี''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ''อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสิสฺสสิ! นนุ มยา , โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน วิราคาย ธโมฺม เทสิโต โน สราคาย…เป.… กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต? เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๒๙๑. **''โย ปน ภิกฺขุ โอติโณฺณ วิปริณเตน จิเตฺตน มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาเสยฺย – 'เอตทคฺคํ, ภคินิ, ปาริจริยานํ ยา มาทิสํ สีลวนฺตํ กลฺยาณธมฺมํ พฺรหฺมจารึ เอเตน ธเมฺมน ปริจเรยฺยาติ เมถุนุปสํหิเตน', สงฺฆาทิเสโส''ติฯ**

๒๙๒. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. ***ภิกฺขู***ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

โอติโณฺณ นาม สารโตฺต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิโตฺตฯ

วิปริณตนฺติ รตฺตมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตฺตํ, ทุฎฺฐมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ, มูฬฺหมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํฯ อปิจ, รตฺตํ จิตฺตํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตํ วิปริณตนฺติฯ

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตาฯ วิญฺญู ปฏิพลา สุภาสิต ทุพฺภาสิตํ ทุฎฺฐุลฺลาทุฎฺฐุลฺลํ อาชานิตุํฯ

มาตุคามสฺส สนฺติเกติ มาตุคามสฺส สามนฺตา, มาตุคามสฺส อวิทูเรฯ

อตฺตกามนฺติ อตฺตโน กามํ อตฺตโน เหตุํ อตฺตโน อธิปฺปายํ อตฺตโน ปาริจริยํฯ

เอตทคฺคนฺติ เอตํ อคฺคํ เอตํ เสฎฺฐํ เอตํ โมกฺขํ เอตํ อุตฺตมํ เอตํ ปวรํฯ

ยาติ ขตฺติยี [ขตฺติยา (สฺยา.)] วา พฺราหฺมณี วา เวสฺสี วา สุทฺที วาฯ

มาทิสนฺติ ขตฺติยํ วา พฺราหฺมณํ วา เวสฺสํ วา สุทฺทํ วาฯ

สีลวนฺตนฺติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรตํ, อทินฺนาทานา ปฏิวิรตํ, มุสาวาทา ปฏิวิรตํฯ

พฺรหฺมจารินฺติ เมถุนธมฺมา ปฏิวิรตํฯ

กลฺยาณธมฺมํ นาม เตน จ สีเลน เตน จ พฺรหฺมจริเยน กลฺยาณธมฺม โหติฯ

เอเตน ธเมฺมนาติ เมถุนธเมฺมนฯ

ปริจเรยฺยาติ อภิรเมยฺยฯ

เมถุนุปสํหิเตนาติ เมถุนธมฺมปฺปฏิสํยุเตฺตนฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป…. เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๒๙๓. อิตฺถี จ โหติ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯ

อิตฺถี จ โหติ เวมติโก…เป…. ปณฺฑกสญฺญี… ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ ปณฺฑกสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

ปณฺฑโก จ โหติ เวมติโก…เป…. ปุริสสญฺญี… ติรจฺฉานคตสญฺญี… อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทุกฺ

กฎสฺสฯ

ปุริโส จ โหติ…เป…. ติรจฺฉานคโต จ โหติ ติรจฺฉานคตสญฺญี…เป…. เวมติโก อิตฺถิสญฺญี… ปณฺฑกสญฺญี… ปุริสสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

เทฺว อิตฺถิโย ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ…เป…. ฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ อุภินฺนํ อิตฺถิสญฺญี สารโตฺต จฯ ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. ฯ

๒๙๔. อนาปตฺติ ''จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน อุปฏฺฐหา''ติ ภณติ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

กถํ วญฺฌา ลเภ ปุตฺตํ, ปิยา จ สุภคา สิยํ;
กึ ทชฺชํ เกนุปเฏฺฐยฺยํ, กถํ คเจฺฉยฺยํ สุคฺคตินฺติฯ

วินีตวตฺถุ

๒๙๕. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ''กถาหํ, ภเนฺต, วิชาเยยฺย''นฺติ? ''เตน หิ, ภคินิ, อคฺคทานํ เทหี''ติฯ ''กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน''นฺติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วิชายินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ''กถาหํ, ภเนฺต, ปุตฺตํ ลเภยฺย''นฺติ? ''เตน หิ, ภคินิ, อคฺคทานํ เทหี''ติฯ ''กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน''นฺติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ''กถาหํ, ภเนฺต, สามิกสฺส ปิยา อสฺส''นฺติ? ''เตน หิ, ภคินิ, อคฺคทานํ เทหี''ติฯ ''กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน''นฺติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ''กถาหํ, ภเนฺต, สุภคา อสฺส''นฺติ? ''เตน หิ , ภคินิ, อคฺคทานํ เทหี''ติฯ ''กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน''นฺติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ''กฺยาหํ, ภเนฺต, อยฺยสฺส ทชฺชามี''ติ? ''อคฺคทานํ, ภคินี''ติฯ ''กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน''นฺติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ''เกนาหํ, ภเนฺต, อยฺยํ อุปเฏฺฐมี''ติ? ''อคฺคทาเนน, ภคินี''ติฯ ''กึ, ภเนฺต, อคฺคทาน''นฺติ? ''เมถุนธมฺม''นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป…. ''อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปโนฺน สงฺฆาทิเสส''นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘กถาหํ,

ภนฺเต, สุคตึ คเจฺฉยฺย’’นฺติ? ‘‘เตน หิ, ภคินิ, อคฺคทานํ เทหี’’ติฯ ‘‘กึ, ภนฺเต, อคฺคทาน’’นฺติ? ‘‘เมถุนธมฺม’’นฺติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อาปตฺตึ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาปนฺโน สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

อตฺตกามปาริจริยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. สญฺจริตฺตสิกฺขาปทํ

๒๙๖. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี สาวตฺถิยํ กุลูปโก โหติฯ พหุกานิ กุลานิ อุปสงฺกมติฯ ยตฺถ ปสฺสติ กุมารกํ วา อปชาปติกํ, กุมาริกํ วา อปติกํ, กุมารกสฺส มาตาปิตูนํ สนฺติเก กุมาริกาย วณฺณํ ภณติ – ‘‘อมุกสฺส กุลสฺส กุมาริกา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา ปณฺฑิตา พฺยตฺตา เมธาวินี ทกฺขา อนลสาฯ ฉนฺนา สา กุมาริกา อิมสฺส กุมารกสฺสา’’ติฯ เต เอวํ วทนฺติ – ‘‘เอเต โข, ภนฺเต, อเมฺห น ชานนฺติ – ‘เก วา อิเม กสฺส วา’ติฯ สเจ, ภนฺเต, อโยฺย ทาเปยฺย อาเนยฺยาม มยํ ตํ กุมาริกํ อิมสฺส กุมารกสฺสา’’ติฯ กุมาริกาย มาตาปิตูนํ สนฺติเก กุมารกสฺส วณฺณํ ภณติ – ‘‘อมุกสฺส กุลสฺส กุมารโก อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปณฺฑิโต พฺยโตฺต เมธาวี ทโกฺข อนลโสฯ ฉนฺนายํ กุมาริกา ตสฺส กุมารกสฺสา’’ติ [ฉโนฺน โส กุมารโก อิมิสฺสา กุมาริกายาติ (สฺยา.)]ฯ เต เอวํ วทนฺติ – ‘‘เอเต โข, ภนฺเต, อเมฺห น ชานนฺติ – ‘เก วา อิเม กสฺส วา’ติ, กิสฺมึ วิย กุมาริกาย วตฺตุํฯ สเจ, ภนฺเต, อโยฺย ยาจาเปยฺย ทเชฺชยฺยาม มยํ อิมํ กุมาริกํ ตสฺส กุมารกสฺสา’’ติฯ เอเตเนว อุปาเยน อาวาหานิปิ การาเปติ , วิวาหานิปิ การาเปติ, วาเรยฺยานิปิ การาเปติฯ

๒๙๗. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตริสฺสา ปุราณคณกิยา ธีตา อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ ติโรคามกา อาชีวกสาวกา อาคนฺตฺวา ตํ คณกึ เอตทโวจุํ – ‘‘เทหาเยฺย, อิมํ กุมาริกํ อมฺหากํ กุมารกสฺสา’’ติฯ สา เอวมาห – ‘‘อหํ ขฺวโยฺย [ขฺวยฺยา (สฺยา.), ขฺวาโยฺย (ก.)] ตุเมฺห น ชานามิ – ‘เก วา อิเม กสฺส วา’ติฯ อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตโพฺพ, นาหํ ทสฺสามี’’ติฯ มนุสฺสา เต อาชีวกสาวเก เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตุเมฺห, อโยฺย , อาคตตฺถา’’ติ? ‘‘อิธ มยํ, อโยฺย, อมุกํ นาม คณกึ ธีตรํ ยาจิมฺหา อมฺหากํ กุมารกสฺสฯ สา เอวมาห – ‘อหํ, ขฺวโยฺย ตุเมฺห น ชานามิ – เก วา อิเม กสฺส วา’ติฯ อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตโพฺพ, นาหํ ทสฺสามี’’ติฯ ‘‘กิสฺส ตุเมฺห, อโยฺย, ตํ คณกึ ธีตรํ ยาจิตฺถ? นนุ อโยฺย อุทายี วตฺตโพฺพฯ อโยฺย อุทายี ทาเปสฺสตี’’ติฯ

อถ โข เต อาชีวกสาวกา เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจุํ – ‘‘อิธ มยํ, ภนฺเต, อมุกํ นาม คณกึ ธีตรํ ยาจิมฺหา อมฺหากํ กุมารกสฺสฯ สา เอวมาห – ‘อหํ ขฺวโยฺย ตุเมฺห น ชานามิ – เก วา อิเม กสฺส วาติฯ อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตโพฺพ, นาหํ ทสฺสามี’ติฯ สาธุ, ภนฺเต, อโยฺย ตํ คณกึ ธีตรํ ทาเปตุ อมฺหากํ กุมารกสฺสา’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี เยน สา คณกี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ คณกึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺสิเมสํ ธีตรํ น เทสี’’ติ? ‘‘อหํ ขฺวยฺย, อิเม น ชานามิ – ‘เก วา อิเม กสฺส วา’ติฯ อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตโพฺพ, นาหํ ทสฺสามี’’ติฯ ‘‘เทหิเมสํฯ อหํ อิเม ชานามี’’ติฯ ‘‘สเจ, ภนฺเต, อโยฺย ชานาติ, ทสฺสามี’’ติฯ อถ โข สา คณกี เตสํ อาชีวกสา

วกานํ ธีตรํ อทาสิฯ อถ โข เต อาชีวกสาวกา ตํ กุมาริกํ เนตฺวา มาสํเยว สุณิสโภเคน ภุญฺชิํสุฯ ตโต อปเรน ทาสิโภเคน ภุญฺชนฺติฯ

อถ โข สา กุมาริกา มาตุยา สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘อหมฺหิ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา, น สุขํ ลภามิฯ มาสํเยว มํ สุณิสโภเคน ภุญฺชิํสุฯ ตโต อปเรน ทาสิโภเคน ภุญฺชนฺติฯ อาคจฺฉตุ เม มาตา, มํ เนสฺสตู’’ติฯ อถ โข สา คณกี เยน เต อาชีวกสาวกา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต อาชีวกสาวเก เอตทโวจ – ‘‘มาโยฺย, อิมํ กุมาริกํ ทาสิโภเคน ภุญฺชิตฺถฯ สุณิสโภเคน อิมํ กุมาริกํ ภุญฺชถา’’ติฯ เต เอวมาหํสุ – ‘‘นตฺถมฺหากํ ตยา สทฺธิํ อาหารูปหาโร, สมเณน สทฺธิํ อมฺหากํ อาหารูปหาโร ฯ คจฺฉ ตฺวํฯ น มยํ ตํ ชานามา’’ติฯ อถ โข สา คณกี เตหิ อาชีวกสาวเกหิ อปสาทิตา ปุนเทว สาวตฺถิํ ปจฺจาคญฺฉิฯ ทุติยมฺปิ โข สา กุมาริกา มาตุยา สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘อหมฺหิ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา, น สุขํ ลภามิฯ มาสํเยว มํ สุณิสโภเคน ภุญฺชิํสุฯ ตโต อปเรน ทาสิโภเคน ภุญฺชนฺติฯ อาคจฺฉตุ เม มาตา, มํ เนสฺสตู’’ติฯ อถ โข สา คณกี เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายิํ เอตทโวจ – ‘‘สา กิร, ภนฺเต, กุมาริกา ทุคฺคตา ทุกฺขิตา, น สุขํ ลภติฯ มาสํเยว นํ สุณิสโภเคน ภุญฺชิํสุฯ ตโต อปเรน ทาสิโภเคน ภุญฺชนฺติฯ วเทยฺยาถ, ภนฺเต – ‘มาโยฺย, อิมํ กุมาริกํ ทาสิโภเคน ภุญฺชิตฺถฯ สุณิสโภเคน อิมํ กุมาริกํ ภุญฺชถา’’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อุทายี เยน เต อาชีวกสาวกา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต อาชีวกสาวเก เอตทโวจ – ‘‘มาโยฺย, อิมํ กุมาริกํ ทาสิโภเคน ภุชฺชิตฺถฯ สุณิสโภเคน อิมํ กุมาริกํ ภุญฺชถา’’ติฯ เต เอวมาหํสุ – ‘‘นตฺถมฺหากํ ตยา สทฺธิํ อาหารูปหาโร, คณกิยา สทฺธิํ อมฺหากํ อาหารูปหาโรฯ สมเณน ภวิตพฺพํ อพฺยาวเฏนฯ สมโณ อสฺส สุสมโณ, คจฺฉ ตฺวํ, น มยํ ตํ ชานามา’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี เตหิ อาชีวกสาวเกหิ อปสาทิโต ปุนเทว สาวตฺถิํ ปจฺจาคญฺฉิฯ ตติยมฺปิ โข สา กุมาริกา มาตุยา สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘อหมฺหิ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา, น สุขํ ลภามิฯ มาสํเยว มํ สุณิสโภเคน ภุญฺชิํสุฯ ตโต อปเรน ทาสิโภเคน ภุญฺชนฺติฯ อาคจฺฉตุ เม มาตา, มํ เนสฺสตู’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข สา คณกี เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายิํ เอตทโวจ – ‘‘สา กิร, ภนฺเต, กุมาริกา ทุคฺคตา ทุกฺขิตา, น สุขํ ลภติฯ มาสํเยว นํ สุณิสโภเคน ภุญฺชิํสุฯ ตโต อปเรน ทาสิโภเคน ภุญฺชนฺติฯ วเทยฺยาถ, ภนฺเต – ‘มาโยฺย, อิมํ กุมาริกํ ทาสิโภเคน ภุญฺชิตฺถ, สุณิสโภเคน อิมํ กุมาริกํ ภุญฺชถา’’’ติฯ ‘‘ปฐมํ ปาหํ เตหิ อาชีวกสาวเกหิ อปสาทิโตฯ คจฺฉ ตฺวํฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติฯ

๒๙๘. อถ โข สา คณกี อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘เอวํ ทุคฺคโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ ทุกฺขิโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ มา สุขํ ลภตุ อโยฺย อุทายี, ยถา เม กุมาริกา ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภติ ปาปิกาย สสฺสุยา ปาปเกน สสุเรน ปาปเกน สามิเกนา’’ติฯ สาปิ โข กุมาริกา อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘เอวํ ทุคฺคโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ ทุกฺขิโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ มา สุขํ ลภตุ อโยฺย อุทายี, ยถาหํ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภามิ ปาปิกาย สสฺสุยา ปาปเกน สสุเรน ปาปเกน สามิเกนา’’ติฯ อญฺญาปิ อิตฺถิโย อสนฺตุฏฺฐา สสฺสูหิ วา สสุเรหิ วา สามิเกหิ วา, ตา เอวํ โอยาจนฺติ – ‘‘เอวํ ทุคฺคโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ ทุกฺขิโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ มา สุขํ ลภตุ อโยฺย อุทายี, ยถา มยํ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภาม ปาปิกาหิ สสฺสูหิ ปาปเกหิ สสุเรหิ ปาปเกหิ สามิเกหี’’ติฯ ยา ปน ตา อิตฺถิโย สนฺตุฏฺฐา สสฺสูหิ วา สสุเรหิ วา สามิเกหิ วา ตา เอวํ อายาจนฺติ – ‘‘เอวํ สุขิโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ สชฺชิโต โหตุ อโยฺย อุทายี, เอวํ สุขเมโธ [สุขเมธิโต (สี. ก.)] โหตุ อโยฺย อุทายี, ยถา มยํ สุขิตา สชฺชิตา สุขเมธา ภทฺทิกาหิ สสฺสูหิ ภทฺทเกหิ สสุเรหิ ภทฺทเกหิ สามิเกหี’’ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เอกจฺจานํ อิตฺถีนํ โอยาจนฺตีนํ เอกจฺจานํ อิตฺถีนํ อายาจนฺตีนํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๒๙๙. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สญฺจริตฺตํ สมาปเชฺชยฺย, อิตฺถิยา วา ปุริสมตึ ปุริสสฺส วา อิตฺถิมตึ, ชายตฺตเน วา ชารตฺตเน วา, สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๓๐๐. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ธุตฺตา อุยฺยาเน ปริจาเรนฺตา อญฺญตริสฺสา เวสิยา สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุํ – ‘‘อาคจฺฉตุ อุยฺยาเน, ปริจาเรสฺสามา’’ติฯ สา เอวมาห – ‘‘อหํ ขฺวโยฺย ตุเมฺห น ชานามิ – ‘เก วา อิเม กสฺส วา’ติฯ อหญฺจมฺหิ พหฺภณฺฑา พหุปริกฺขารา, พหินครญฺจ คนฺตพฺพํฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติฯ อถ โข โส ทูโต เตสํ ธุตฺตานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ เอวํ วุเตฺต, อญฺญตโร ปุริโส เต ธุเตฺต เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตุเมฺห อโยฺย เอตํ เวสึ ยาจิตฺถ? นนุ อโยฺย อุทายี วตฺตโพฺพ! อโยฺย อุทายี อุโยฺยเชสฺสตี’’ติฯ เอวํ วุเตฺต, อญฺญตโร อุปาสโก ตํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘‘มาโยฺย เอวํ อวจฯ น กปฺปติ สมณานํ สกฺยปุตฺติยานํ เอวรูปํ กาตุํฯ นาโยฺย อุทายี เอวํ กริสฺสตี’’ติฯ เอวํ วุเตฺต, ‘‘กริสฺสติ น กริสฺสตี’’ติ อพฺภุตมกํสุฯ อถ โข เต ธุตฺตา เยน ายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจุํ – ‘‘อิธ มยํ, ภเนฺต, อุยฺยาเน ปริจาเรนฺตา อสุกาย นาม เวสิยา สนฺติเก ทูตํ ปหิณิมฺหา – ‘อาคจฺฉตุ อุยฺยาเน, ปริจาเรสฺสามา’ติฯ สา เอวมาห – ‘อหํ ขฺวโยฺย ตุเมฺห น ชานามิ – เก วา อิเม กสฺส วาติ, อหญฺจมฺหิ พหุภณฺฑา พหุปริกฺขารา, พหินครญฺจ คนฺตพฺพํฯ นาหํ คมิสฺสามี’ติฯ สาธุ, ภเนฺต, อโยฺย ตํ วสึ อุโยฺยเชตู’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อุทายี เยน สา เวสี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ เวสึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺสิเมสํ น คจฺฉสี’’ติ? ‘‘อหํ ขฺวยฺย อิเม น ชานามิ – ‘เก วา อิเม กสฺส วา’ติฯ อหญฺจมฺหิ พหุภณฺฑา พหุปริกฺขารา, พหินครญฺจ คนฺตพฺพํฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติฯ ‘‘คจฺฉิเมสํฯ อหํ อิเม ชานามี’’ติฯ ‘‘สเจ, ภเนฺต, อโยฺย ชานาติ อหํ คมิสฺสามี’’ติฯ อถ โข เต ธุตฺตา ตํ เวสึ อาทาย อุยฺยานํ อคมํสุฯ อถ โข โส อุปาสโก อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อโยฺย อุทายี ตงฺขณิกํ สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชิสฺสตี’’ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส อุปาสกสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี ตงฺขณิกํ สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, ตงฺขณิกํ สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. ‘‘กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ตงฺขณิกํ สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชิสฺสสิ? เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๓๐๑. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สญฺจริตฺตํ สมาปเชฺชยฺย, อิตฺถิยา วา ปุริสมตึ ปุริสสฺส วา อิตฺถิมตึ, ชายตฺตเน วา ชารตฺตเน วา, อนฺตมโส ตงฺขณิกายปิ, สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

๓๐๒. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

สญฺจริตฺตํ สมาปเชฺชยฺยาติ อิตฺถิยา วา ปหิโต ปุริสสฺส สนฺติเก คจฺฉติ, ปุริเสน วา ปหิโต อิตฺถิยา สนฺติเก คจฺฉติฯ

อิตฺถิยา วา ปุริสมตินฺติ ปุริสสฺส มตึ อิตฺถิยา อาโรเจติฯ

ปุริสสฺส วา อิตฺถิมตินฺติ อิตฺถิยา มตึ ปุริสสฺส อาโรเจติฯ

ชายตฺตเน วาติ ชายา ภวิสฺสสิฯ

ชารตฺตเน วาติ ชารี ภวิสฺสสิฯ

อนฺตมโส ตงฺขณิกายปีติ มุหุตฺติกา ภวิสฺสสิ ฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป…. เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๓๐๓. ทส อิตฺถิโย – มาตุรกฺขิตา ปิตุรกฺขิตา มาตาปิตุรกฺขิตา ภาตุรกฺขิตา ภคินิรกฺขิตา ญาติรกฺขิตา โคตฺตรกฺขิตา ธมฺมรกฺขิตา สารกฺขา สปริทณฺฑาฯ

ทส ภริยาโย – ธนกฺกีตา ฉนฺทวาสินี โภควาสินี ปฏวาสินี โอทปตฺตกินี โอภฏจุมฺพฏา ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา มุหุตฺติกาฯ

๓๐๔. **มาตุรกฺขิตา** นาม มาตา รกฺขติ โคเปติ อิสฺสริยํ กาเรติ วสํ วเตฺตติฯ

ปิตุรกฺขิตา นาม ปิตา รกฺขติ โคเปติ อิสฺสริยํ กาเรติ วสํ วเตฺตติฯ

มาตาปิตุรกฺขิตา นาม มาตาปิตโร รกฺขนฺติ โคเปนฺติ อิสฺสริยํ กาเรนฺติ วสํ วเตฺตนฺติฯ

ภาตุรกฺขิตา นาม ภาตา รกฺขติ โคเปติ อิสฺสริยํ กาเรติ วสํ วเตฺตติฯ

ภคินิรกฺขิตา นาม ภคินี รกฺขติ โคเปติ อิสฺสริยํ กาเรติ วสํ วเตฺตติฯ

ญาติรกฺขิตา นาม ญาตกา รกฺขนฺติ โคเปนฺติ อิสฺสริยํ กาเรนฺติ วสํ วเตฺตนฺติฯ

โคตฺตรกฺขิตา นาม สโคตฺตา รกฺขนฺติ โคเปนฺติ อิสฺสริยํ กาเรนฺติ วสํ วเตฺตนฺติฯ

ธมฺมรกฺขิตา นาม สหธมฺมิกา รกฺขนฺติ โคเปนฺติ อิสฺสริยํ กาเรนฺติ วสํ วเตฺตนฺติฯ

สารกฺขา นาม คเพฺภปิ ปริคฺคหิตา โหติ – มยฺหํ เอสาติฯ อนฺตมโส มาลาคุฬปริกฺขิตฺตาปิฯ

สปริทณฺฑา นาม เกหิจิ ทโณฺฑ ฐปิโต โหติ – โย อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ คจฺฉติ เอตฺตโก ทโณฺฑติฯ

ธนกฺกีตา นาม ธเนน กิณิตฺวา วาเสติฯ

ฉนฺทวาสินี นาม ปิโย ปิยํ วาเสติฯ

โภควาสินี นาม โภคํ ทตฺวา วาเสติฯ

ปฏวาสินี นาม ปฏํ ทตฺวา วาเสติฯ

โอทปตฺตกินี นาม อุทกปตฺตํ อามสิตฺวา วาเสติฯ

โอภฏจุมฺพฏา นาม จุมฺพฏํ โอโรเปตฺวา วาเสติฯ

ทาสี นาม ทาสี เจว โหติ ภริยา จฯ

กมฺมการี นาม กมฺมการี เจว โหติ ภริยา จฯ

ธชาหฏา นาม กรมรานีตา วุจฺจติฯ

มุหุตฺติกา นาม ตงฺขณิกา วุจฺจติฯ

๓๐๕. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ…เป.… มาตาปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ… ภาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ… ภคินิรกฺขิตํ พฺรูหิ… ญาติรกฺขิตํ พฺรูหิ… โคตฺตรกฺขิตํ พฺรูหิ… ธมฺมรกฺขิตํ พฺรูหิ… สารกฺขํ พฺรูหิ… สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๐๖. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรอขตญฺจ…เป.…

มาตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ… มาตุรกฺขิตญฺจ ภคินิรกฺขิตญฺจ… มาตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ… มาตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ… มาตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ… มาตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ… มาตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๐๗. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ…เป…. ปิตุรกฺขิตญฺจ ภคินิรกฺขิตญฺจ… ปิตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ… ปิตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ… ปิตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ… ปิตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ… ปิตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

๓๐๘. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑญฺจ ปิตุรอขตญฺจ…เป….

สปริทณฺฑญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ… สปริทณฺฑญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ… สปริทณฺฑญฺจ ภคินิรกฺขิตญฺจ… สปริทณฺฑญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ… สปริทณฺฑญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ… สปริทณฺฑญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ… สปริทณฺฑญฺจ สารกฺขญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

เอวํ ทฺวิมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ กาตพฺพํฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๐๙. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินิรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธนกฺกีตาจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

๓๑๐. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป…. โภควาสินี… ปฏวาสินี… โอทปตฺตกินี… โอภฏจุมฺพฏา… ทาสี จ ภริยา จ… กมฺมการี จ ภริยา จ… ธชาหฏา… มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ…เป.… มาตาปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ… ภาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ… ภคินิรกฺขิตํ พฺรูหิ… ญาติรกฺขิตํ พฺรูหิ… โคตฺตรกฺขิตํ พฺรูหิ… ธมฺมรกฺขิตํ พฺรูหิ… สารกฺขํ พฺรูหิ… สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๑๑. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ…เป.… มาตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๑๒. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ…เป.… ปิตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

๓๑๓. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติ ฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ…เป.… สปริทณฺฑญฺจ สารกฺขญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุมูลกาทีนิปิ เอวเมว กาตพฺพานิฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๑๔. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินิรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มุหุตฺติกาจกฺกํ นิฎฺฐิตํฯ

๓๑๕. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป.… โภควาสินี… ปฎวาสินี… โอทปตฺตกินี… โอภฎจุมฺพฎา… ทาสี จ ภริยา จ… กมฺมการี จ ภริยา จ… ธชาหฎา… มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๑๖. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ…เป.… ธนกฺกีตา จ ปฎวาสินี จ… ธนกฺกีตา จ โอทปตฺตกินี จ… ธนกฺกีตา จ โอภฎจุมฺพฎา จ… ธนกฺกีตา จ ทาสี จ ภริยา จ… ธนกฺกีตา จ กมฺมการี จ ภริยา จ… ธนกฺกีตา จ ธชาหฎา จ… ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๑๗. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ…เป.… ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ… ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

๓๑๘. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ธชาหฎา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฎฺฐิตํฯ

ทุมูลกาทีนิปิ เอวเมว กาตพฺพานิฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๑๙. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มาตุรกฺขิตาจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตํ…เป…. มาตาปิตุรกฺขิตํ… ภาตุรกฺขิตํ… ภคินิรกฺขิตํ … ญาติรกฺขิตํ… โคตฺตรกฺขิตํ… ธมฺมรกฺขิตํ … สารกฺขํ… สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป…. โภควาสินี, ปฏวาสินี, โอทปตฺตกินี, โอภฏจุมฺพฏา, ทาสี จ ภริยา จ, กมฺมการี จ ภริยา จ, ธชาหฏา, มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๒๐. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ…เป…. ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ…เป…. ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ, ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ…เป…. มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ, มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํฯ

อิทํ ทสมูลกํฯ

๓๒๑. ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปริทณฺฑาจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ – ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอวํ อุภโตวฑฺฒกํ กาตพฺพํฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินิรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ – ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อุภโตวฑฺฒกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปุริสสฺส มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ…เป.… ปุริสสฺส ปิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ…เป.… ปุริสสฺส มาตาปิตโร ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ…เป.… ปุริสสฺส ภาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ…เป.… ปุริสสฺส ภคินี ภิกฺขุํ ปหิณติ…เป.… ปุริสสฺส ญาตกา ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ…เป.… ปุริสสฺส โคตฺตา ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ…เป.… ปุริสสฺส สหธมฺมิกา ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ…เป.…ฯ

ปุริสสฺส เปยฺยาโล วิตฺถาเรตโพฺพฯ

อุภโตวฑฺฒกํ ยถา ปุริมนโย ตเถว วิตฺถาเรตพฺพํฯ

๓๒๒. มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป.… โภควาสินี, ปฏวาสินี, โอทปตฺตกินี, โอภฏจุมฺพฏา, ทาสี จ

ภริยา จ, กมฺมการี จ ภริยา จ, ธชาหฏา, มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๒๓. มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป.… ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ, ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๒๔. มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ…เป.… ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ, ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

๓๒๕. มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๒๖. มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มาตุจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปิตุรกฺขิตาย ปิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ…เป.… มาตาปิตุรกฺขิตาย มาตาปิตโร ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ… ภาตุรกฺขิตาย ภาตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… ภคินิรกฺขิตาย ภคินี ภิกฺขุํ ปหิณติ… ญาติรกฺขิตาย ญาตกา ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ… โคตฺตรกฺขิตาย โคตฺตา [สโคตฺตา (?)] ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ… ธมฺมรกฺขิตาย สหธมฺมิกา ภิกฺขุํ ปหิณนฺติ… สารกฺขาย เยน ปริคฺคหิตา โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ… สปริทณฺฑาย เยน ทโณฺฑ ฐปิโต โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปริทณฺฑาย เยน ทโณฺฑ ฐปิโต โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป.… โภควาสินี… ปฏวาสินี… โอทปตฺตกิ

นี… โอภฏจุมฺพฏา… ทาสี จ ภริยา จ… กมฺมการี จ ภริยา จ… ธชาหฏา… มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๒๗. สปริทณฺฑาย เยน ทโณฺฑ ฐปิโต โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป…. ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ… ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๒๘. สปริทณฺฑาย เยน ทโณฺฑ ฐปิโต โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ…เป…. ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ… ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จา’’’ ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

๓๒๙. สปริทณฺฑาย เยน ทโณฺฑ, ฐปิโต โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ…เป…. มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป…. มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๓๐. สปริทณฺฑาย เยน ทโณฺฑ ฐปิโต โหติ โส ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทณฺฑฐปิตจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป…. โภควาสินี… ปฏวาสินี… โอทปตฺตกินี… โอภฏจุมฺพฏา… ทาสี จ ภริยา จ… กมฺมการี จ ภริยา จ… ธชาหฏา… มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๓๑. มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ…เป.… ธนกฺกีตา จ ปฏวาสินี จ…เป.… ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๓๒. มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ…เป.… ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ… ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุมูลกาทีนิปิ เอวเมว กาตพฺพานิฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๓๓. มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อปรํ มาตุรกฺขิตาจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปิตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ…เป.… มาตาปิตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… ภาตุรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… ภคินิรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… ญาติรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… โคตฺตรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… ธมฺมรกฺขิตา ภิกฺขุํ ปหิณติ… สารกฺขา ภิกฺขุํ ปหิณติ… สปริทณฺฑา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สปริทณฺฑา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี…เป.… โภควาสินี… ปฏวาสินี… โอทปตฺตกินี… โอภฏจุมฺพฏา… ทาสี จ ภริยา จ… กมฺมการี จ ภริยา จ… ธชาหฏา… มุหุตฺติกา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

นิเกฺขปปทานิฯ

๓๓๔. สปริทณฺฑา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป.… ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ขณฺฑจกฺกํฯ

๓๓๕. สปริทณฺฑา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ…เป.… ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ… ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พทฺธจกฺกํ มูลํ สํขิตฺตํฯ

๓๓๖. สปริทณฺฑา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ…เป.… มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํฯ

ทุมูลกาทีนิปิ เอวเมว กาตพฺพานิฯ

อิทํ ทสมูลกํ

๓๓๗. สปริทณฺฑา ภิกฺขุํ ปหิณติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ – ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภฏจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จา’’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อปรํ สปริทณฺฑาจกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

สพฺพํ จกฺกเปยฺยาลํ นิฏฺฐิตํฯ

๓๓๘. ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ น ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ปฏิคฺคณฺหาติ น วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ปฏิคฺคณฺหาติ น วีมํสติ น ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ น ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ น ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น ปฏิคฺคณฺหาติ น วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น ปฏิคฺคณฺหาติ น วีมํสติ น ปจฺจาหรติ, อนาปตฺติฯ

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉถ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสถา’’ติฯ สเพฺพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ สเพฺพ วีมํสนฺติ สเพฺพ ปจฺจาหรนฺติ, อาปตฺติ สเพฺพสํ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉถ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสถา’’ติฯ สเพฺพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ สเพฺพ วีมํสนฺติ เอกํ ปจฺจาหราเปนฺติ, อาปตฺติ สเพฺพสํ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉถ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสถา’’ติฯ สเพฺพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ, เอกํ วีมํสาเปตฺวา สเพฺพ ปจฺจาหรนฺติ, อาปตฺติ สเพฺพสํ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉถ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสถา’’ติฯ สเพฺพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ, เอกํ วีมํสาเปตฺวา เอกํ ปจฺจาหราเปนฺติ, อาปตฺติ สเพฺพสํ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสา’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสา’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ อเนฺตวาสึ ปจฺจาหราเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสา’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ อเนฺตวาสึ วีมํสาเปตฺวา อตฺตนา ปจฺจาหรติ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปุริโส ภิกฺขุํ อาณาเปติ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถิ วิมํสา’’ติฯ ปฏิคฺคณฺหาติ อเนฺตวาสึ วีมํสาเปติ อเนฺตวาสี วีมํสิตฺวา พหิทฺธา ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

๓๓๙. คจฺฉโนฺต สมฺปาเทติ, อาคจฺฉโนฺต วิสํวาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

คจฺฉโนฺต วิสํวาเทติ, อาคจฺฉโนฺต สมฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

คจฺฉโนฺต สมฺปาเทติ, อาคจฺฉโนฺต สมฺปาเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

คจฺฉโนฺต วิสํวาเทติ, อาคจฺฉโนฺต วิสํวาเทติ, อนาปตฺติฯ

๓๔๐. อนาปตฺติ สงฺฆสฺส วา เจติยสฺส วา คิลานสฺส วา กรณีเยน คจฺฉติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

> สุตฺตา มตา จ นิกฺขนฺตา, อนิตฺถี อิตฺถิปณฺฑกา;
> กลหํ กตฺวาน สโมฺมทิ, สญฺจริตฺตญฺจ ปณฺฑเกติฯ

วินีตวตฺถุ

๓๔๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ภิกฺขุํ อาณาเปสิ – [อาณาเปติ (สฺยา. ก.)] ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสา’’ติฯ โส คนฺตฺวา มนุเสฺส ปุจฺฉิ – ‘‘กหํ อิตฺถนฺนามา’’ติ? ‘‘สุตฺตา, ภเนฺต’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปโนฺน’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ภิกฺขุํ อาณาเปสิ – ‘‘คจฺฉ, ภเนฺต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสา’’ติฯ โส คนฺตฺวา มนุเสฺส ปุจฺฉิ – ‘‘กหํ อิตฺถนฺนามา’’ติ? ‘‘มตา, ภเนฺต’’ติ…

เป.… ‘‘นิกฺขนฺตา, ภนฺเต’’ติ… ‘‘อนิตฺถี, ภนฺเต’’ติ… ‘‘อิตฺถิปณฺฑกา, ภนฺเต’’ติฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี สามิเกน สห ภณฺฑิตฺวา มาตุฆรํ อคมาสิฯ กุลูปโก ภิกฺขุ สโมฺมทนียํ อกาสิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อลํวจนียา, ภิกฺขู’’ติ? ‘‘นาลํวจนียา, ภควา’’ติฯ ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, นาลํวจนียายา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณฺฑเก สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชิฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ…เป.… ‘‘อนาปตฺติ, ภิกฺขุ, สงฺฆาทิเสสสฺส; อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสา’’ติฯ

สญฺจริตฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. กุฏิการสิกฺขาปทํ

๓๔๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อาฬวกา ภิกฺขู สญฺญาจิกาโย กุฏิโย การาเปนฺติ อสฺสามิกาโย อตฺตุเทฺทสิกาโย อปฺปมาณิกาโยฯ ตาโย น นิฏฺฐานํ คจฺฉนฺติฯ เต ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘‘ปุริสํ เทถ, ปุริสตฺถกรํ เทถ, โคณํ เทถ, สกฏํ เทถ, วาสึ เทถ, ปรสุํ เทถ, กุฐารึ เทถ, กุทาลํ เทถ, นิขาทนํ เทถ, วลฺลึ เทถ, เวฬุํ เทถ, มุญฺชํ เทถ, ปพฺพชํ เทถ, ติณํ เทถ, มตฺติกํ เทถา’’ติฯ มนุสฺสา อุปทฺทุตา ยาจนาย อุปทฺทุตา วิญฺญตฺติยา ภิกฺขู ทิสฺวา อุพฺพิชฺชนฺติปิ อุตฺตสนฺติปิ ปลายนฺติปิ อเญฺญนปิ คจฺฉนฺติ อเญฺญนปิ มุขํ กโรนฺติ ทฺวารมฺปิ ถเกนฺติ, คาวิมฺปิ ทิสฺวา ปลายนฺติ ภิกฺขูติ มญฺญมานาฯ

อถ โข อายสฺมา มหากสฺสโป ราชคเห วสฺสํวุโฏฺฐ เยน อาฬวี เตน ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน เยน อาฬวี ตทวสริฯ ตตฺร สุทํ อายสฺมา มหากสฺสโป อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเยฯ อถ โข อายสฺมา มหากสฺสโป ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย อาฬวึ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ มนุสฺสา อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปํ ปสฺสิตฺวา อุพฺพิชฺชนฺติปิ อุตฺตสนฺติปิ ปลายนฺติปิ อเญฺญนปิ คจฺฉนฺติ อเญฺญนปิ มุขํ กโรนฺติ ทฺวารมฺปิ ถเกนฺติฯ อถ โข อายสฺมา มหากสฺสโป อาฬวิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกโนฺต ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘ปุพฺพายํ, อาวุโส, อาฬวี สุภิกฺขา อโหสิ สุลภปิณฺฑา สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ; เอตรหิ ปนายํ อาฬวี ทุพฺภิกฺขา ทุลฺลภปิณฺฑา, น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํฯ โก นุ โข, อาวุโส, เหตุ โก ปจฺจโย, เยนายํ อาฬวี ทุพฺภิกฺขา ทุลฺลภปิณฺฑา, น สุกรา อุเญฺฉน ปคฺคเหน ยาเปตุ’’นฺติ? อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต มหากสฺสปสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

๓๔๓. อถ โข ภควา ราชคเห ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน อาฬวี เตน จาริกํ ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน จาริกํ จรมาโน เยน อาฬวี ตทวสริฯ ตตฺร สุทํ ภควา อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเยฯ อถ โข อายสฺมา มหากสฺสโป เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา มหากสฺสโป ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อาฬวเก ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, สญฺญาจิกาโย กุฏิโย การาเปถ อสฺสามิกาโย อตฺตุเทฺทสิกาโย อปฺปมาณิกาโย ฯ ตาโย น นิฏฺฐานํ คจฺฉนฺติฯ เต ตุเมฺห ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรถ – ‘ปุริสํ เทถ ปุริสตฺถกรํ เทถ…เป.… ติณํ เทถ มตฺติกํ เทถา’ติฯ มนุสฺสา อุปทฺทุตา ยาจนาย อุปทฺทุตา วิญฺญตฺติยา ภิกฺขู ทิสฺวา อุพฺพิชฺชนฺติปิ อุตฺตสนฺติปิ ปลายนฺติปิ อเญฺญนปิ

คจฺฉนฺติ อเญฺญนปิ มุขํ กโรนฺติ ทฺวารมฺปิ ถเกนฺติ, คาวิมฺปิ ทิสฺวา ปลายนฺติ ภิกฺขูติ มญฺญมานา''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… ''กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, สํยาจิกาโย กุฏิโย การาเปสฺสถ อสฺสามิกาโย อตฺตุเทฺทสิกาโย อปฺปมาณิกาโย! ตาโย น นิฏฺฐานํ คจฺฉนฺติฯ เต ตุเมฺห ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสถ – 'ปุริสํ เทถ ปุริสตฺถกรํ เทถ…เป.… ติณํ เทถ มตฺติกํ เทถา'ติ! เนตํ โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.…'' วิครหิตฺวา ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ –

๓๔๔. ''ภูตปุพฺพํ , ภิกฺขเว, เทฺว ภาตโร อิสโย คงฺคํ นทึ อุปนิสฺสาย วิหรึสุฯ อถ โข, ภิกฺขเว, มณิกณฺโฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา เยน กนิโฏฺฐ อิสิ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา กนิฏฺฐํ อิสึ สตฺตกฺขตฺตุํ โภเคหิ ปริกฺขิปิตฺวา อุปริมุทฺธนิ มหนฺตํ ผณํ กริตฺวา อฏฺฐาสิฯ อถ โข, ภิกฺขเว, กนิโฏฺฐ อิสิ ตสฺส นาคสฺส ภยา กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพโณฺณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตฯ อทฺทส โข, ภิกฺขเว, เชโฏฺฐ อิสิ กนิฏฺฐํ อิสึ กิสํ ลูขํ ทุพฺพณฺณํ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตํ ธมนิสนฺถตคตฺตํฯ ทิสฺวาน กนิฏฺฐํ อิสึ เอตทโวจ – ''กิสฺส ตฺวํ, โภ, กิโส ลูโข ทุพฺพโณฺณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคโตฺต''ติ? ''อิธ, โภ, มณิกโณฺฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ สตฺตกฺขตฺตุํ โภเคหิ ปริกฺขิปิตฺวา อุปริมุทฺธนิ มหนฺตํ ผณํ กริตฺวา อฏฺฐาสิฯ ตสฺสาหํ, โภ, นาคสฺส ภยา [ภยามฺหิ (สี.)] กิโส ลูโข ทุพฺพโณฺณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคโตฺต''ติฯ ''อิจฺฉสิ ปน ตฺวํ, โภ, ตสฺส นาคสฺส อนาคมน''นฺติ? ''อิจฺฉามหํ, โภ, ตสฺส นาคสฺส อนาคมน''นฺติฯ ''อปิ ปน ตฺวํ, โภ, ตสฺส นาคสฺส กิญฺจิ ปสฺสสี''ติ? ''ปสฺสามหํ, โภ, มณิมสฺส [มณิสฺส (สี. ก.)] กเณฺฐ ปิลนฺธน''นฺติฯ ''เตน หิ ตฺวํ, โภ, ตํ นาคํ มณึ ยาจ – 'มณึ เม, โภ, เทหิ; มณินา เม อโตฺถ'''ติฯ

อถ โข, ภิกฺขเว, มณิกโณฺฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา เยน กนิโฏฺฐ อิสิ เตนุปสงฺกมิ ; อุปสงฺกมิตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตํ โข, ภิกฺขเว, มณิกณฺฐํ นาคราชานํ กนิโฏฺฐ อิสิ เอตทโวจ – ''มณึ เม, โภ, เทหิ; มณินา เม อโตฺถ''ติฯ อถ โข, ภิกฺขเว, มณิกโณฺฐ นาคราชา – 'ภิกฺขุ มณึ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส มณินา อโตฺถ'ติ ขิปฺปเญฺญว อคมาสิฯ ทุติยมฺปิ โข, ภิกฺขเว, มณิกโณฺฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา เยน กนิโฏฺฐ อิสิ เตนุปสงฺกมิฯ อทฺทส โข, ภิกฺขเว, กนิโฏฺฐ อิสิ มณิกณฺฐํ นาคราชานํ ทูรโตว อาคจฺฉนฺตํฯ ทิสฺวาน มณิกณฺฐํ นาคราชานํ เอตทโวจ – ''มณึ เม, โภ, เทหิ; มณินา เม อโตฺถ''ติฯ อถ โข, ภิกฺขเว, มณิกโณฺฐ นาคราชา – ''ภิกฺขุ มณึ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส มณินา อโตฺถ''ติ ตโตว ปฏินิวตฺติฯ ตติยมฺปิ โข, ภิกฺขเว, มณิกโณฺฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตรติฯ อทฺทส โข, ภิกฺขเว, กนิโฏฺฐ อิสิ มณิกณฺฐํ นาคราชานํ คงฺคํ นทึ อุตฺตรนฺตํฯ ทิสฺวาน มณิกณฺฐํ นาคราชานํ เอตทโวจ – ''มณึ เม, โภ, เทหิ; มณินา เม อโตฺถ''ติฯ อถ โข, ภิกฺขเว, มณิกโณฺฐ นาคราชา กนิฏฺฐํ อิสึ คาถาหิ อชฺฌภาสิ –

[ชา. ๑.๓.๗ มณิกณฺฐชาตเกปิ] ''มมนฺนปานํ วิปุลํ อุฬารํ,
อุปฺปชฺชตีมสฺส มณิสฺส เหตุ;
ตํ เต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ;
น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสํฯ

[ชา. ๑.๓.๘ มณิกณฺฐชาตเกปิ] ''สุสู ยถา สกฺขรโธตปาณี;
ตาเสสิ มํ เสลมายาจมาโน;
ตํ เต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ;
น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺส''นฺติฯ

อถ โข, ภิกฺขเว, มณิกณฺโฐ นาคราชา – ‘‘ภิกฺขุ มณึ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส มณินา อโตฺถ’’ติ ปกฺกามิฯ ตถา ปกฺกโนฺตว [ตทาปกฺกโนฺตว (ก.)] อโหสิ, น ปุน ปจฺจาคญฺฉิฯ อถ โข, ภิกฺขเว, กนิโฏฺฐ อิสิ ตสฺส นาคสฺส ทสฺสนียสฺส อทสฺสเนน ภิโยฺยโสมตฺตาย กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพโณฺณ, อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคโตฺตฯ อทฺทส โข, ภิกฺขเว, เชโฏฺฐ อิสิ กนิฏฺฐํ อิสึ ภิโยฺยโสมตฺตาย กิสํ ลูขํ ทุพฺพณฺณํ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตํ ธมนิสนฺถตคตฺตํฯ ทิสฺวาน กนิฏฺฐํ อิสึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, โภ, ภิโยฺยโสมตฺตาย กิโส ลูโข ทุพฺพโณฺณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคโตฺต’’ติ? ‘‘ตสฺสาหํ, โภ, นาคสฺส ทสฺสนียสฺส อทสฺสเนน ภิโยฺยโสมตฺตาย กิโส ลูโข ทุพฺพโณฺณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคโตฺต’’ติฯ อถ โข, ภิกฺขเว, เชโฏฺฐ อิสิ กนิฏฺฐํ อิสึ คาถาย อชฺฌภาสิ –

> [ชา. ๑.๓.๙ มณิกณฺฐชาตเกปิ] ‘‘น ตํ ยาเจ ยสฺส ปิยํ ชิคีเส,
> วิเทโสฺส [เทโสฺส (สี.), เทโสฺส จ (สฺยา.)] โหติ อติยาจนาย;
> นาโค มณึ ยาจิโต พฺราหฺมเณน;
> อทสฺสนเญฺญว ตทชฺฌคมา’’ติฯ

เตสญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ติรจฺฉานคตานํ ปาณานํ อมนาปา ภวิสฺสติ ยาจนา อมนาปา วิญฺญตฺติฯ กิมงฺคํ [กิมงฺค (สี.)] ปน มนุสฺสภูตานํ!

๓๔๕. ‘‘ภูตปุพฺพํ, ภิกฺขเว, อญฺญตโร ภิกฺขุ หิมวนฺตปเสฺส วิหรติ อญฺญตรสฺมึ วนสเณฺฑฯ ตสฺส โข, ภิกฺขเว, วนสณฺฑสฺส อวิทูเร มหนฺตํ นินฺนํ ปลฺลลํฯ อถ โข,

วาสาย อุปคจฺฉติฯ อถ โข, ภิกฺขเว, โส ภิกฺขุ ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส สเทฺทน อุพฺพาโฬฺห เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อหํ, ภิกฺขเว, ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘กจฺจิ, ภิกฺขุ, ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียํ กจฺจิสิ อปฺปกิลมเถน อทฺธานํ อาคโต? กุโต จ ตฺวํ, ภิกฺขุ, อาคจฺฉสี’ติ? ‘ขมนียํ, ภควา, ยาปนียํ, ภควาฯ อปฺปกิลมเถน จาหํ, ภเนฺต, อทฺธานํ อาคโตฯ อตฺถิ, ภเนฺต, หิมวนฺตปเสฺส มหาวนสโณฺฑฯ ตสฺส โข ปน, ภเนฺต, วนสณฺฑสฺส อวิทูเร มหนฺตํ นินฺนํ ปลฺลลํฯ อถ โข, ภเนฺต, มหาสกุณสโงฺฆ ตสฺมึ ปลฺลเล ทิวสํ โคจรํ จริตฺวา สายํ ตํ วนสณฺฑํ วาสาย อุปคจฺฉติฯ ตโต อหํ, ภควา, อาคจฺฉามิ – ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส สเทฺทน อุพฺพาโฬฺห’ติฯ ‘อิจฺฉสิ ปน ตฺวํ, ภิกฺขุ, ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส อนาคมน’นฺติ ? ‘อิจฺฉามหํ, ภควา, ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส อนาคมน’นฺติฯ ‘เตน หิ ตฺวํ, ภิกฺขุ, ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ วนสณฺฑํ อโชฺฌคาเหตฺวา รตฺติยา ปฐมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวหิ – สุณนฺตุ เม, โภโนฺต สกุณา, ยาวติกา อิมสฺมึ วนสเณฺฑ วาสํ อุปคตา, ปเตฺตน เม อโตฺถฯ เอเกกํ เม, โภโนฺต, ปตฺตํ ททนฺตู’ติฯ รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ… รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวหิ – ‘สุณนฺตุ เม, โภโนฺต สกุณา, ยาวติกา อิมสฺมึ วนสเณฺฑ วาสํ อุปคตา, ปเตฺตน เม อโตฺถฯ เอเกกํ เม, โภโนฺต, ปตฺตํ ททนฺตู’ติฯ

‘‘อถ โข, ภิกฺขเว, โส ภิกฺขุ ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ วนสณฺฑํ อโชฺฌคาเหตฺวา รตฺติยา ปฐมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวสิ – ‘สุณนฺตุ เม, โภโนฺต สกุณา, ยาวติกา อิมสฺมึ วนสเณฺฑ วาสํ อุปคตา, ปเตฺตน เม อโตฺถฯ เอเกกํ เม, โภโนฺต, ปตฺตํ ททนฺตู’ติฯ รตฺติยา มชฺฌิม ยามํ… รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวสิ – ‘สุณนฺตุ เม, โภโนฺต สกุณา, ยาวติกา อิมสฺมึ วนสเณฺฑ วาสํ อุปคตา, ปเตฺตน เม อโตฺถฯ เอเกกํ เม, โภโนฺต, ปตฺตํ ททนฺตู’ติฯ อถ โข, ภิกฺขเว, โส สกุณสโงฺฆ – ‘ภิกฺขุ ปตฺตํ ยาจติ ภิกฺขุสฺส ปเตฺตน อโตฺถ’ติ ตมฺหา วนสณฺฑา ปกฺ

กามิฯ ตถา ปกฺกโนฺตว อโหสิ น ปุน ปจฺจาคญฺฉิฯ เตสญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ติรจฺฉานคตานํ ปาณานํ อมนาปา ภวิสฺสติ ยาจนา อมนาปา วิญฺญตฺติฯ กิมงฺคํ ปน มนุสฺสภูตานํ''!

๓๔๖. ''ภูตปุพฺพํ, ภิกฺขเว, รฏฺฐปาลสฺส กุลปุตฺตสฺส ปิตา รฏฺฐปาลํ กุลปุตฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ –

'อปาหํ เต น ชานามิ, รฏฺฐปาล พหู ชนา;
[ชา. ๑.๗.๕๔] เต มํ สงฺคมฺม ยาจนฺติ, กสฺมา มํ ตฺวํ น ยาจสี'ติฯ

[ชา. ๑.๗.๕๕] 'ยาจโก อปฺปิโย โหติ, ยาจํ อททมปฺปิโย;
ตสฺมาหํ ตํ น ยาจามิ, มา เม วิเทสฺสนา อหู'ติฯ

''โส หิ นาม, ภิกฺขเว, รฏฺฐปาโล กุลปุตฺโต สกํ ปิตรํ เอวํ วกฺขติฯ กิมงฺคํ ปน ชโน ชนํ!

๓๔๗. ''คิหีนํ, ภิกฺขเว, ทุสฺสํหรานิ โภคานิ สมฺภตานิปิ ทุรกฺขิยานิ ฯ ตตฺถ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, เอวํ ทุสฺสํหเรสุ โภเคสุ สมฺภเตสุปิ ทุรกฺขิเยสุ ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสถ – 'ปุริสํ เทถ, ปุริสตฺถกรํ เทถ, โคณํ เทถ, สกฏํ เทถ, วาสึ เทถ, ปรสุํ เทถ, กุฐารึ เทถ, กุทาลํ เทถ, นิขาทนํ เทถ, วลฺลึ เทถ, เวฬุํ เทถ, มุญฺชํ เทถ , ปพฺพชํ เทถ, ติณํ เทถ, มตฺติกํ เทถา''ติ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๓๔๘. **''สญฺญาจิกาย ปน ภิกฺขุนา กุฏึ การยมาเนน อสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํ ปมาณิกา กาเรตพฺพาฯ ตตฺริทํ ปมาณํ – ทีฆโส ทฺวาทส วิทตฺถิโย, สุคตวิทตฺถิยา; ติริยํ สตฺตนฺตราฯ ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนายฯ เตหิ ภิกฺขูหิ วตฺถุ เทเสตพฺพํ – อนารมฺภํ [อนารพฺภํ (ก.)] สปริกฺกมนํฯ สารมฺเภ [สารพฺเภ (ก.)] เจ ภิกฺขุ วตฺถุสฺมึ อปริกฺกมเน สญฺญาจิกาย กุฏึ กาเรยฺย, ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย วตฺถุเทสนาย, ปมาณํ วา อติกฺกาเมยฺย, สงฺฆาทิเสโส''**ติฯ

๓๔๙. **สญฺญาจิกา** นาม สยํ ยาจิตฺวา ปุริสมฺปิ ปุริสตฺถกรมฺปิ โคณมฺปิ สกฏมฺปิ วาสิมฺปิ ปรสุมฺปิ กุฐาริมฺปิ กุทาลมฺปิ นิขาทนมฺปิ วลฺลิมฺปิ เวฬุมฺปิ มุญฺชมฺปิ ปพฺพชมฺปิ ติณมฺปิ มตฺติกมฺปิฯ

กุฏิ นาม อุลฺลิตฺตา วา โหติ อวลิตฺตา วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺตา วาฯ

การยมาเนนาติ กโรโนฺต วา การาเปโนฺต วาฯ

อสฺสามิกนฺติ น อโญฺญ โกจิ สามิโก โหติ, อิตฺถี วา ปุริโส วา คหโฎฺฐ วา ปพฺพชิโต วาฯ

อตฺตุทฺเทสนฺติ อตฺตโน อตฺถายฯ

ปมาณิกา กาเรตพฺพาฯ ตตฺริทํ ปมาณํ – ทีฆโส ทฺวาทส วิทตฺถิโย, สุคตวิทตฺถิยาติ พาหิริเมน มาเนนฯ

ติริยํ สตฺตนฺตราติ อพฺภนฺตริเมน มาเนนฯ

ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนายาติ เตน กุฏิการเกน ภิกฺขุนา กุฏิวตฺถุํ โสเธตฺวา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อหํ, ภนฺเต, สญฺญาจิกาย กุฏิํ กตฺตุกาโม อสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โสหํ, ภนฺเต, สงฺฆํ กุฏิวตฺถุโอโลกนํ ยาจามี''ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ สเจ สโพฺพ สโงฺฆ อุสฺสหติ กุฏิวตฺถุํ โอโลเกตุํ, สเพฺพน สเงฺฆน โอโลเกตพฺพํฯ โน เจ สโพฺพ สโงฺฆ อุสฺสหติ กุฏิวตฺถุํ โอโลเกตุํ, เย ตตฺถ โหนฺติ ภิกฺขู พฺยตฺตา ปฏิพลา สารมฺภํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ อปริกฺกมนํ ชานิตุํ เต ยาจิตฺวา สมฺมนฺนิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓๕๐. ''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏิํ กตฺตุกาโม อสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โส สงฺฆํ กุฏิวตฺถุโอโลกนํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมเนฺนยฺย อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุํ โอโลเกตุํฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏิํ กตฺตุกาโม อสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โส สงฺฆํ กุฏิวตฺถุโอโลกนํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมนฺนติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุํ โอโลเกตุํฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมฺมุติ [สมฺมติ (สฺยา.)] อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุํ โอโลเกตุํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''สมฺมตา สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุํ โอโลเกตุํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

๓๕๑. เตหิ สมฺมเตหิ ภิกฺขูหิ ตตฺถ คนฺตฺวา กุฏิวตฺถุ โอโลเกตพฺพํ, สารมฺภํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ อปริกฺกมนํ ชานิตพฺพํฯ สเจ สารมฺภํ โหติ อปริกฺกมนํ, 'มา อิธ กรี'ติ วตฺตโพฺพฯ สเจ อนารมฺภํ โหติ สปริกฺกมนํ, สงฺฆสฺส อาโรเจตพฺพํ – 'อนารมฺภํ สปริกฺกมน'นฺติฯ เตน กุฏิการเกน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อหํ, ภนฺเต, สญฺญาจิกาย กุฏิํ กตฺตุกาโม อสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํ ฯ โสหํ, ภนฺเต, สงฺฆํ กุฏิวตฺถุเทสนํ ยาจามี''ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓๕๒. ''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏิํ กตฺตุกาโม อสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โส สงฺฆํ กุฏิวตฺถุเทสนํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุํ เทเสยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏิํ กตฺตุกาโม อสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โส สงฺฆํ กุฏิวตฺถุเทสนํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุํ เทเสติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุสฺส เทสนา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''เทสิตํ สเงฺฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

๓๕๓. **สารมฺภํ** นาม กิปิลฺลิกานํ วา อาสโย โหติ, อุปจิกานํ วา อาสโย โหติ, อุนฺทุรานํ วา อาสโย โหติ, อหีนํ วา อาสโย โหติ, วิจฺฉิกานํ วา อาสโย โหติ, สตปทีนํ วา อาสโย โหติ, หตฺถีนํ วา อาสโย โหติ, อสฺสานํ วา อาสโย โหติ, สีหานํ วา อาสโย โหติ, พฺยคฺฆานํ วา อาสโย โหติ, ทีปีนํ วา อาสโย โหติ, อจฺฉานํ วา อาสโย โหติ, ตรจฺฉานํ วา อาสโย โหติ, เยสํ เกสญฺจิ ติรจฺฉานคตานํ ปาณานํ อาสโย โหติ, ปุพฺพณฺณนิสฺสิตํ วา โหติ, อปรณฺณนิสฺสิตํ วา โหติ, อพฺภาฆาตนิสฺสิตํ วา โหติ, อาฆาตนนิสฺสิตํ วา โหติ, สุสานนิสฺสิตํ วา โหติ, อุยฺยานนิสฺสิตํ วา โหติ, ราชวตฺถุนิสฺสิตํ วา โหติ, หตฺถิสาลานิสฺสิตํ วา โหติ, อสฺสสาลานิสฺสิตํ วา โหติ, พนฺธนาคารนิสฺสิตํ วา โหติ, ปานาคารนิสฺสิตํ วา โหติ, สูนนิสฺสิตํ วา โหติ, รจฺฉานิสฺสิตํ วา โหติ, จจฺจรนิสฺสิตํ วา โหติ, สภานิสฺสิตํ วา โหติ, สํสรณนิสฺสิตํ วา [สญฺจรณนิสฺสิตํ วา (ก.)] โหติฯ เอตํ สารมฺภํ นามฯ

อปริกฺกมนํ นาม น สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุํ สมนฺตา นิเสฺสณิยา อนุปริคนฺตุํฯ เอตํ อปริกฺกมนํ นามฯ

อนารมฺภํ นาม น กิปิลฺลิกานํ วา อาสโย โหติ, น อุปจิกานํ วา อาสโย โหติ, น อุนฺทุรานํ วา อาสโย โหติ, น อหีนํ วา อาสโย โหติ, น วิจฺฉิกานํ วา อาสโย โหติ, น สตปทีนํ วา อาสโย โหติ…เป.… น สํสรณนิสฺสิตํ วา โหติฯ เอตํ อนารมฺภํ นามฯ

สปริกฺกมนํ นาม สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุํ, สมนฺตา นิเสฺสณิยา อนุปริคนฺตุํฯ เอตํ สปริกฺกมนํ นามฯ

สญฺญาจิกา นาม สยํ ยาจิตฺวา ปุริสมฺปิ ปุริสตฺถกรมฺปิ…เป.… มตฺติกมฺปิ ฯ

กุฏิ นาม อุลฺลิตฺตา วา โหติ วา อวลิตฺตา วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺตา วาฯ

กาเรยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วาฯ

ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย, วตฺถุเทสนาย ปมาณํ วา อติกฺกาเมยฺยาติ ญตฺติทุติเยน กเมฺมน กุฏิวตฺถุํ น เทสาเปตฺวา, อายามโต วา วิตฺถารโต วา อนฺตมโส เกสคฺคมตฺตมฺปิ อติกฺกาเมตฺวา กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ปโยเค ทุกฺกฏํฯ เอกํ ปิณฺฑํ อนาคเต อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ตสฺมิํ ปิเณฺฑ อาคเต อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๓๕๔. ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๕๕. ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏิํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํฯ

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๕๖. ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏาน…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ , อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํฯ

ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๕๗. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ , อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส …เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป.… สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป.… อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๕๘. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา สารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา

า สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา สารมฺภา สปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จา’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา อนารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา อนารมฺภา สปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา โหตู’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา สารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘อนารมฺภา จ โหตุ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา สารมฺภา สปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘อนารมฺภา โหตู’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา อนารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘สปริกฺกมนา โหตู’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๕๙. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ ปมาณาติกฺกนฺตา สารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตพฺโพ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติ…เป…. ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จา’’ติ…เป…. ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ สปริกฺกมนา จา’’ติ…เป…. ‘‘ปมาณิกา โหตู’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ ปมาณิกา สารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตพฺโพ – ‘‘อนารมฺภา จ โหตุ สปริกฺกมนา จา’’ติ…เป…. ‘‘อนารมฺภา โหตู’’ติ…เป…. ‘‘สปริกฺกมนา โหตู’’ติ…เป…. อนาปตฺติฯ

๓๖๐. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา ปมาณาติกฺกนฺตา สารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตพฺโพ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติ…เป…. ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จา’’ติ…เป…. ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ สปริกฺกมนา จา’’ติ…เป…. ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จา’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘กุฏิ กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา ปมาณิกา สารมฺภา อปริกฺกมนา’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตพฺโพ – ‘‘อนารมฺภา จ โหตุ สปริกฺกมนา จา’’ติ…เป…. ‘‘อนารมฺภา โหตู’’ติ…เป…. ‘‘สปริกฺกมนา โหตู’’ติ…เป…. อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกาฏนํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺ

กฏานํ…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ จตุนฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๖๑. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพาฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพาฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ…เป…. อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ…เป…. อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพาฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๖๒. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพาฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา ฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพาฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา สา กุฏิ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพาฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกาฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘กุฏึ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๖๓. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ [ปริโยสาวาเปติ (ก.)], อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ [ปริโยสาวาเปติ (ก.)], อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๖๔. อนาปตฺติ เลเณ คุหาย ติณกุฏิกาย อญฺญสฺสตฺถาย วาสาคารํ ฐเปตฺวา สพฺพตฺถ, อนาปตฺติ อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

กุฏิการสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. วิหารการสิกฺขาปทํ

๓๖๕. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต ฉนฺนสฺส อุปฏฺฐาโก คหปติ อายสฺมนฺตํ ฉนฺนํ เอตทโวจ – ‘‘วิหารวตฺถุํ, ภนฺเต, ชานาหิ อยฺยสฺส วิหารํ การาเปสฺสามี’’ติฯ อถ โข อายสฺมา ฉนฺโน วิหารวตฺถุํ โสเธนฺโต อญฺญตรํ เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสิ คามปูชิตํ นิคมปูชิตํ นครปูชิตํ ชนปทปูชิตํ รฏฺฐปูชิตํฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสฺสนฺติ คามปูชิตํ นิคมปูชิตํ นครปูชิตํ ชนปทปูชิตํ รฏฺฐปูชิตํ! เอกินฺทฺริยํ สมณา สกฺยปุตฺติยา ชีวํ วิเหเฐนฺตี’’ [วิเหเฐสฺสนฺติ (กตฺถจิ)] ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺ

ตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา ฉนฺโน เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสฺสติ คามปูชิตํ…เป.… รฏฺฐปูชิต’’นฺติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ ฉนฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, ฉนฺน, เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสิ คามปูชิตํ…เป.… รฏฺฐปูชิต’’นฺติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… ‘‘กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสฺสสิ คามปูชิตํ นิคมปูชิตํ นครปูชิตํ ชนปทปูชิตํ รฏฺฐปูชิตํ! ชีวสญฺญิโน หิ, โมฆปุริส, มนุสฺสา รุกฺขสฺมึฯ เนตํ, โมฆปุริส , อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๓๖๖. **‘‘มหลฺลกํ ปน ภิกฺขุนา วิหารํ การยมาเนน สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํ ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนายฯ เตหิ ภิกฺขูหิ วตฺถุ เทเสตพฺพํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํฯ สารมฺเภ เจ ภิกฺขุ วตฺถุสฺมึ อปริกฺกมเน มหลฺลกํ วิหารํ กาเรยฺย ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย วตฺถุเทสนาย, สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

๓๖๗. **มหลฺลโก** นาม วิหาโร สสฺสามิโก วุจฺจติฯ

วิหาโร นาม อุลฺลิตฺโต วา โหติ อวลิตฺโต วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺโต วาฯ

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วาฯ

สสฺสามิกนฺติ อญฺโญ โกจิ สามิโก โหติ อิตฺถี วา ปุริโส วา คหฏฺโฐ วา ปพฺพชิโต วาฯ

อตฺตุทฺเทสนฺติ อตฺตโน อตฺถายฯ

ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนายาติ เตน วิหารการเกน ภิกฺขุนา วิหารวตฺถุํ โสเธตฺวา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, ภนฺเต, มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํฯ โสหํ, ภนฺเต, สงฺฆํ วิหารวตฺถุโอโลกนํ ยาจามี’’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ สเจ สโพฺพ สโงฺฆ อุสฺสหติ วิหารวตฺถุํ โอโลเกตุํ สเพฺพน สเงฺฆน โอโลเกตพฺพํฯ โน เจ สโพฺพ สโงฺฆ อุสฺสหติ วิหารวตฺถุํ โอโลเกตุํ, เย ตตฺถ โหนฺติ ภิกฺขู พฺยตฺตา ปฏิพลา สารมฺภํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ อปริกฺกมนํ ชานิตุํ เต ยาจิตฺวา สมฺมนฺนิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓๖๘. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํฯ โส สงฺฆํ วิหารวตฺถุโอโลกนํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขุ สมฺมเนฺนยฺย อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํ โอโลเกตุํฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํฯ โส สงฺฆํ วิหารวตฺถุโอโลกนํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมนฺนติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํ โอโลเกตุํฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมฺมุติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํ โอโลเกตุํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมตา สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํ โอโลเกตุํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๓๖๙. เตหิ สมฺมเตหิ ภิกฺขูหิ ตตฺถ คนฺตฺวา วิหารวตฺถุ โอโลเกตพฺพํ; สารมฺภํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ อปริกฺกมนํ ชานิตพฺพํฯ สเจ สารมฺภํ โหติ อปริกฺกมนํ, ‘มายิธ กรี’ติ วตฺตโพฺพฯ สเจ อนารมฺภํ โหติ สปริกฺกมนํ, สงฺฆสฺส อาโรเจตพฺพํ – ‘อนารมฺภํ สปริกฺกมน’นฺติ ฯ เตน วิหารการเกน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, ภนฺเต, มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํ ฯ โสหํ, ภนฺเต, สงฺฆํ วิหารวตฺถุเทสนํ ยาจามี’’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓๗๐. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โส สงฺฆํ วิหารวตฺถุเทสนํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํ เทเสยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุเทฺทสํฯ โส สงฺฆํ วิหารวตฺถุเทสนํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํ เทเสติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุสฺส เทสนา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘เทสิตํ สเงฺฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๓๗๑. **สารมฺภํ** นาม กิปิลฺลิกานํ วา อาสโย โหติ, อุปจิกานํ วา อาสโย โหติ, อุนฺทูรานํ วา…เป.… อหีนํ วา วิจฺฉิกานํ วา สตปทีนํ วา หตฺถีนํ วา อสฺสานํ วา สีหานํ วา พฺยคฺฆานํ วา ทีปีนํ วา อจฺฉานํ วา ตรจฺฉานํ วา อาสโย โหติ, เยสํ เกสญฺจิ ติรจฺฉานคตานํ ปาณานํ อาสโย โหติ, ปุพฺพณฺณนิสฺสิตํ วา โหติ, อปรณฺณนิสฺสิตํ วา โหติ, อพฺภาฆาตนิสฺสิตํ วา โหติ, อาฆาตนนิสฺสิตํ วา โหติ, สุสานนิสฺสิตํ วา โหติ, อุยฺยานนิสฺสิตํ วา โหติ, ราชวตฺถุนิสฺสิตํ วา โหติ, หตฺถิสาลานิสฺสิตํ วา โหติ, อสฺสสาลานิสฺสิตํ วา โหติ, พนฺธนาคารนิสฺสิตํ วา โหติ, ปานาคารนิสฺสิตํ วา โหติ, สูนนิสฺสิตํ วา โหติ, รจฺฉานิสฺสิตํ วา โหติ, จจฺจรนิสฺสิตํ วา โหติ, สภานิสฺสิตํ วา โหติ, สํสรณนิสฺสิตํ วา โหติฯ เอตํ สารมฺภํ นามฯ

อปริกฺกมนํ นาม น สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุํ, สมนฺตา นิเสฺสณิยา อนุปริคนฺตุํฯ เอตํ อปริกฺกมนํ นามฯ

อนารมฺภํ นาม น กิปิลฺลิกานํ วา อาสโย โหติ…เป.… น สํสรณนิสฺสิตํ วา โหติฯ เอตํ อนารมฺภํ นามฯ

สปริกฺกมนํ นาม สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุํ, สมนฺตา นิเสฺสณิยา อนุปริคนฺตุํฯ เอตํ สปริกฺกมนํ นามฯ

มหลฺลโก นาม วิหาโร สสฺสามิโก วุจฺจติฯ

วิหาโร นาม อุลฺลิโตฺต วา โหติ อวลิโตฺต วา อุลฺลิตฺตาวลิโตฺต วาฯ

กาเรยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วาฯ

ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย วตฺถุเทสนายาติ ญตฺติทุติเยน กมฺมน วิหารวตฺถุํ น เทสาเปตฺวา กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ เอกํ ปิณฺฑํ อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ ตสฺมึ ปิเณฺฑ อาคเต, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป…. เตนปิ วุจฺจติ – ‘สงฺฆาทิเสโส’ติฯ

๓๗๒. *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ วิหารํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ *ภิกฺขุ* วิหารํ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๗๓. *ภิกฺขุ* สมาทิสติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๗๔. *ภิกฺขุ* สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารโมฺภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ น จ สมาทิสติ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารโมฺภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๗๕. *ภิกฺขุ* สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารโมฺภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘วิหาโร กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุโก สารโมฺภ อปริกฺกมโน’’ติฯ เตน *ภิกฺขุนา* สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารโมฺภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติ …เป…. ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารโมฺภ จา’’ติ…เป…. ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ

สปริกฺกมโน จา’’ติ …เป…. ‘‘เทสิตวตฺถุโก โหตู’’ติฯ โน เจ สามํ วา คเจฺฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส สุณาติ – ‘‘วิหาโร กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุโก สารมฺโภ อปริกฺกมโน’’ติฯ เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตพฺโพ – ‘‘อนารมฺโภ จ โหตุ สปริกฺกมโน จา’’ติ…เป…. ‘‘อนารมฺโภ โหตู’’ติ ‘‘สปริกฺกมโน โหตู’’ติ, อนาปตฺติฯ

๓๗๖. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ สมาทิสติ จ – ‘‘เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ , อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๗๗. ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา โส วิหาโร อญฺญสฺส วา ทาตพฺโพ ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺโพฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ – ‘‘วิหารํ เม กโรถา’’ติฯ ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํฯ โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ, เตน ภิกฺขุนา โส วิหาโร อญฺญสฺส วา ทาตพฺโพ ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺโพฯ โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ…เป…. สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส…เป…. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติฯ

๓๗๘. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯ

อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๗๙. อนาปตฺติ เลเณ คุหาย ติณกุฏิกาย อญฺญสฺสตฺถาย วาสาคารํ ฐเปตฺวา สพฺพตฺถฯ อนาปตฺติ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

๘. ทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทํ

๓๘๐. [อิทํ วตฺถุ จูฬว. ๑๘๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมตา ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตํ สจฺฉิกตํ โหติฯ ยํ กิญฺจิ [ยญฺจ กิญฺจิ (สี. ก.)] สาวเกน ปตฺตพฺพํ สพฺพํ เตน อนุปฺปตฺตํ โหติฯ นตฺถิ จสฺส กิญฺจิ อุตฺตริ กรณียํ, กตสฺส วา ปติจโยฯ อถ โข อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ – ''มยา โข ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตํ สจฺฉิกตํฯ ยํ กิญฺจิ สาวเกน ปตฺตพฺพํ สพฺพํ มยา อนุปฺปตฺตํฯ นตฺถิ จ เม กิญฺจิ อุตฺตริ กรณียํ, กตสฺส วา ปติจโยฯ กินฺนุ โข อหํ สงฺฆสฺส เวยฺยาวจฺจํ กเรยฺย''นฺติ?

อถ โข อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เอตทโหสิ – ''ยํนูนาหํ สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญเปยฺยํ ภตฺตานิ จ อุทฺทิเสยฺย''นฺติฯ อถ โข อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต สายนฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต ภควนฺตํ เอตทโวจ – ''อิธ มยฺหํ, ภเนฺต, รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ มยา โข ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตํ สจฺฉิกตํ, ยํ กิญฺจิ สาวเกน ปตฺตพฺพํ, สพฺพํ มยา อนุปตฺตํ, นตฺถิ จ เม กิญฺจิ อุตฺตริ กรณียํ, กตสฺส วา ปติจโย, กึ นุ โข อหํ สงฺฆสฺส เวยฺยาวจฺจํ กเรยฺย''นฺติฯ ตสฺส มยฺหํ ภเนฺต, เอตทโหสิ ยํนูนาหํ ''สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญเปยฺยํ ภตฺตานิ จ อุทฺทิเสยฺยนฺติฯ อิจฺฉามหํ, ภเนฺต, สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญเปตุํ ภตฺตานิ จ อุทฺทิสิตุ''นฺติฯ ''สาธุ สาธุ, ทพฺพฯ เตน หิ ตฺวํ, ทพฺพ, สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญเปหิ ภตฺตานิ จ อุทฺทิสา''ติฯ ''เอวํ, ภเนฺต''ติ โข อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต ภควโต ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ''เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เสนาสนปญฺญาปกญฺจ ภตฺตุเทฺทสกญฺจ สมฺมนฺนตุฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพฯ ปฐมํ ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓๘๑. ''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ สโงฺฆ อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เสนาสนปญฺญาปกญฺจ ภตฺตุเทฺทสกญฺจ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เสนาสนปญฺญาปกญฺจ ภตฺตุเทฺทสกญฺจ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เสนาสนปญฺญาปกสฺส จ ภตฺตุเทฺทสกสฺส จ สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''สมฺมโต สเงฺฆน อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เสนาสนปญฺญาปโก จ ภตฺตุเทฺทสโก จฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี , เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

๓๘๒. สมฺมโต จ ปนายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต สภาคานํ ภิกฺขูนํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญเปติฯ เย เต ภิกฺขู สุตฺตนฺติกา เตสํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญเปติ – ''เต อญฺญมญฺญํ สุตฺตนฺตํ สงฺคายิสฺสนฺตี''ติฯ เย เต ภิกฺขู วินยธรา เตสํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญเปติ – ''เต อญฺญมญฺญํ วินยํ วินิจฺฉินิสฺสนฺตี''ติ [วินิจฺฉิสฺสนฺตีติ (ก.)]ฯ เย เต ภิกฺขู ธมฺมกถิกา เตสํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญเปติ – ''เต อญฺญมญฺญํ ธมฺมํ สากจฺฉิสฺสนฺตี''ติฯ เย เต ภิกฺขู ฌายิโน เตสํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญเปติ – ''เต อญฺญมญฺญํ น พฺยาพาธิสฺสนฺตี''ติ [น พฺยาพาหิสฺสนฺ

ตีติ (ก.)]ฯ เย เต ภิกฺขู ติรจฺฉานกถิกา กายทฬฺหิพหุลา [กายทฑฺฒิพหุลา (สี.)] วิหรนฺติ เต สมฺปิ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญเปติ – ‘‘อิมายปิเม อายสฺมนฺโต รติยา อจฺฉิสฺสนฺตี’’ติฯ เยปิ เต ภิกฺขู วิกาเล อาคจฺฉนฺติ เตสมฺปิ เตโชธาตุํ สมาปชฺชิตฺวา เตเนว อาโลเกน เสนาสนํ ปญฺญเปติฯ อปิสฺสุ ภิกฺขู สญฺจิจฺจ วิกาเล อาคจฺฉนฺติ – ‘‘มยํ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส อิทฺธิปาฏิหาริยํ ปสฺสิสฺสามา’’ติฯ

เต อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส ทพฺพ, เสนาสนํ ปญฺญเปหี’’ติฯ เต อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เอวํ วเทติ – ‘‘กตฺถายสฺมนฺตา อิจฺฉนฺติ, กตฺถ ปญฺญเปมี’’ติ? เต สญฺจิจฺจ ทูเร อปทิสนฺติ – ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส ทพฺพ, คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, โจรปปาเต เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, อิสิคิลิปเสฺส กาฬสิลายํ เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, เวภารปเสฺส สตฺตปณฺณิคุหายํ เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, สีตวเน สปฺปโสณฺฑิกปพฺภาเร เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, โคตมกกนฺทรายํ เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, ตินฺทุกกนฺทรายํ เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, ตโปทกนฺทรายํ เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, ตโปทาราเม เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, ชีวกมฺพวเน เสนาสนํ ปญฺญเปหิฯ อมฺหากํ, อาวุโส, มทฺทกุจฺฉิสฺมึ มิคทาเย เสนาสนํ ปญฺญเปหี’’ติฯ

เตสํ อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เตโชธาตุํ สมาปชฺชิตฺวา องฺคุลิยา ชลมานาย ปุรโต ปุรโต คจฺฉติฯ เตปิ เตเนว อาโลเกน อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต คจฺฉนฺติฯ เตสํ อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เอวํ เสนาสนํ ปญฺญเปติ – ‘‘อยํ มโญฺจ, อิทํ ปีฐํ, อยํ ภิสิ, อิทํ พิโมฺพหนํ, อิทํ วจฺจฏฺฐานํ, อิทํ ปสฺสาวฏฺฐานํ , อิทํ ปานียํ, อิทํ ปริโภชนียํ, อยํ กตฺตรทโณฺฑ, อิทํ สงฺฆสฺส กติกสณฺฐานํ, อิมํ กาลํ ปวิสิตพฺพํ, อิมํ กาลํ นิกฺขมิตพฺพ’’นฺติฯ เตสํ อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เอวํ เสนาสนํ ปญฺญเปตฺวา ปุนเทว เวฬุวนํ ปจฺจาคจฺฉติฯ

๓๘๓. เตน โข ปน สมเยน เมตฺติยภูมชกา [ภุมฺมชกา (สี. สฺยา.)] ภิกฺขู นวกา เจว โหนฺติ อปฺปปุญฺญา จฯ ยานิ สงฺฆสฺส ลามกานิ เสนาสนานิ ตานิ เตสํ ปาปุณนฺติ ลามกานิ จ ภตฺตานิฯ เตน โข ปน สมเยน ราชคเห มนุสฺสา อิจฺฉนฺติ เถรานํ ภิกฺขูนํ อภิสงฺขาริกํ ปิณฺฑปาตํ ทาตุํ สปฺปิมฺปิ เตลมฺปิ อุตฺตริภงฺคมฺปิฯ เมตฺติยภูมชกานํ ปน ภิกฺขูนํ ปากติกํ เทนฺติ ยถารนฺธํ กณาชกํ พิลงฺคทุติยํฯ เต ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกนฺตา เถเร ภิกฺขู ปุจฺฉนฺติ – ‘‘ตุมฺหากํ, อาวุโส, ภตฺตเคฺค กึ อโหสิ? ตุมฺหากํ, อาวุโส, ภตฺตเคฺค กึ อโหสี’’ติ? เอกเจฺจ เถรา เอวํ วทนฺติ – ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส, สปฺปิ อโหสิ เตลํ อโหสิ อุตฺตริภงฺคํ อโหสี’’ติฯ เมตฺติยภูมชกา ปน ภิกฺขู เอวํ วทนฺติ – ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส, น กิญฺจิ อโหสิ, ปากติกํ ยถารนฺธํ กณาชกํ พิลงฺคทุติย’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน กลฺยาณภตฺติโก คหปติ สงฺฆสฺส จตุกฺกภตฺตํ เทติ นิจฺจภตฺตํฯ โส ภตฺตเคฺค สปุตฺตทาโร อุปติฏฺฐิตฺวา ปริวิสติ ฯ อเญฺญ โอทเนน ปุจฺฉนฺติ, อเญฺญ สูเปน ปุจฺฉนฺติ, อเญฺญ เตเลน ปุจฺฉนฺติ, อเญฺญ อุตฺตริภเงฺคน ปุจฺฉนฺติฯ เตน โข ปน สมเยน กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ภตฺตํ สฺวาตนาย เมตฺติยภูมชกานํ ภิกฺขูนํ อุทฺทิฏฺฐํ โหติฯ อถ โข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อารามํ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยนฯ โส เยนายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข กลฺยาณภตฺติกํ คหปตึ อายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต ธมฺมิยา กถาย สนฺท

เสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อายสฺมตา ทเพฺพน มลฺลปุเตฺตน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘กสฺส, ภเนฺต, อมฺหากํ ฆเร สฺวาตนาย ภตฺตํ อุทฺทิฏฺฐ’’นฺติ? ‘‘เมตฺติยภูมชกานํ โข, คหปติ, ภิกฺขูนํ ตุมฺหากํ ฆเร สฺวาตนาย ภตฺตํ อุทฺทิฏฺฐ’’นฺติฯ อถ โข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อนตฺตมโน อโหสิ – ‘‘กถญฺหิ นาม ปาปภิกฺขู อมฺหากํ ฆเร ภุญฺชิสฺสนฺตี’’ติ! ฆรํ คนฺตฺวา ทาสิํ อาณาเปสิ – ‘‘เย, เช, เสฺว ภตฺติกา อาคจฺฉนฺติ เต โกฏฺฐเก อาสนํ ปญฺญเปตฺวา กณาชเกน พิลงฺคทุติเยน ปริวิสา’’ติฯ ‘‘เอวํ อยฺยา’’ติ โข สา ทาสี กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ปจฺจโสฺสสิฯ

อถ โข เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู – ‘‘หิโยฺย โข, อาวุโส, อมฺหากํ กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ฆเร ภตฺตํ อุทฺทิฏฺฐํ, เสฺว อเมฺห กลฺยาณภตฺติโก คหปติ สปุตฺตทาโร อุปติฏฺฐิตฺวา ปริวิสิสฺสติ; อเญฺญ โอทเนน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อเญฺญ สูเปน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อเญฺญ เตเลน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อเญฺญ อุตฺตริภเงฺคน ปุจฺฉิสฺสนฺตี’’ติฯ เต เตเนว โสมนเสฺสน น จิตฺตรูปํ รตฺติยา สุปิํสุฯ อถ โข เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย เยน กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิํสุฯ อทฺทสา โข สา ทาสี เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู ทูรโตว อาคจฺฉเนฺตฯ ทิสฺวาน โกฏฺฐเก อาสนํ ปญฺญเปตฺวา เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘นิสีทถ, ภเนฺต’’ติฯ อถ โข เมตฺติยภูมชกานํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘นิสฺสํสยํ โข น ตาว ภตฺตํ สิทฺธํ ภวิสฺสติ! ยถา [ยาว (สี.)] มยํ โกฏฺฐเก นิสีเทยฺยามา’’ติ [นิสีทาปีเยยฺยามาติ (สี.), นิสีทาปียามาติ (สฺยา.)]ฯ อถ โข สา ทาสี กณาชเกน พิลงฺคทุติเยน อุปคจฺฉิ – ‘‘ภุญฺชถ, ภเนฺต’’ติฯ ‘‘มยํ โข, ภคินิ, นิจฺจภตฺติกา’’ติฯ ‘‘ชานามิ อยฺยา นิจฺจภตฺติกาตฺถฯ อปิจาหํ หิโยฺยว คหปตินา อาณตฺตา – ‘เย, เช, เสฺว ภตฺติกา อาคจฺฉนฺติ เต โกฏฺฐเก อาสนํ ปญฺญเปตฺวา กณาชเกน พิลงฺคทุติเยน ปริวิสา’ติฯ ภุญฺชถ, ภเนฺต’’ติฯ อถ โข เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู – ‘‘หิโยฺย โข, อาวุโส, กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อารามํ อคมาสิ ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส สนฺติเกฯ นิสฺสํสยํ โข มยํ ทเพฺพน มลฺลปุเตฺตน คหปติโน อนฺตเร [สนฺติเก (สฺยา. กํ. ก.)] ปริภินฺนา’’ติฯ เต เตเนว โทมนเสฺสน น จิตฺตรูปํ ภุญฺชิํสุฯ อถ โข เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกนฺตา อารามํ คนฺตฺวา ปตฺตจีวรํ ปฏิสาเมตฺวา พหารามโกฏฺฐเก สงฺฆาฏิปลฺลตฺถิกาย นิสีทิํสุ ตุณฺหีภูตา มงฺกุภูตา ปตฺตกฺขนฺธา อโธมุขา ปชฺฌายนฺตา อปฺปฏิภาณาฯ

อถ โข เมตฺติยา ภิกฺขุนี เยน เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘วนฺทามิ, อยฺยา’’ติฯ เอวํ วุเตฺต เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู นาลปิํสุฯ ทุติยมฺปิ โข…เป.… ตติยมฺปิ โข เมตฺติยา ภิกฺขุนี เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘วนฺทามิ, อยฺยา’’ติฯ ตติยมฺปิ โข เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู นาลปิํสุฯ ‘‘กฺยาหํ อยฺยานํ อปรชฺฌามิ? กิสฺส มํ อยฺยา นาลปนฺตี’’ติ? ‘‘ตถา หิ ปน ตฺวํ, ภคินิ, อเมฺห ทเพฺพน มลฺลปุเตฺตน วิเหฐียมาเน อชฺฌุเปกฺขสี’’ติ? ‘‘กฺยาหํ, อยฺยา, กโรมี’’ติ? ‘‘สเจ โข ตฺวํ, ภคินิ, อิเจฺฉยฺยาสิ อเชฺชว ภควา ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ นาสาเปยฺยา’’ติฯ ‘‘กฺยาหํ, อยฺยา, กโรมิ, กิํ มยา สกฺกา กาตุ’’นฺติ? ‘‘เอหิ ตฺวํ, ภคินิ, เยน ภควา เตนุปสงฺกม; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอวํ วเทหิ – ‘อิทํ, ภเนฺต, นจฺฉนฺนํ นปฺปติรูปํฯ ยายํ, ภเนฺต, ทิสา อภยา อนีติกา อนุปทฺทวา สายํ ทิสา สภยา สอีติกา สอุปทฺทวาฯ ยโต นิวาตํ ตโต สวาตํ [ปวาตํ (สี. สฺยา.)]ฯ อุทกํ มเญฺญ อาทิตฺตํฯ อยฺยเยนมฺหิ ทเพฺพน มลฺลปุเตฺตน ทูสิตา’’’ติฯ ‘‘เอวํ, อยฺยา’’ติ โข เมตฺติยา ภิกฺขุนี เมตฺติยภูมชกานํ ภิกฺขูนํ ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตา โข เมตฺติยา ภิกฺขุนี ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ, ภเนฺต, นจฺฉนฺนํ นปฺปติรูปํฯ ยายํ, ภเนฺต,

ทิสา อภยา อนีติกา อนุปทฺทวา สายํ ทิสา สภยา สอีติกา สอุปทฺทวาฯ ยโต นิวาตํ ตโต สวาตํฯ อุทกํ มเญฺญ อาทิตฺตํ! อเยฺยนมฺหิ ทเพฺพน มลฺลปุเตฺตน ทูสิตา’’ติฯ

๓๘๔. อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สรสิ ตฺวํ, ทพฺพ, เอวรูปํ กตฺตา ยถายํ ภิกฺขุนี อาหา’’ติ? ‘‘ยถา มํ, ภเนฺต, ภควา ชานาตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข ภควา…เป…. ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สรสิ ตฺวํ, ทพฺพ, เอวรูปํ กตฺตา ยถายํ ภิกฺขุนี อาหา’’ติ? ‘‘ยถา มํ, ภเนฺต, ภควา ชานาตี’’ติฯ ‘‘น โข, ทพฺพ, ทพฺพา เอวํ นิเพฺพเฐนฺติฯ สเจ ตยา กตํ กตนฺติ วเทหิ, สเจ ตยา อกตํ อกตนฺติ วเทหี’’ติฯ ‘‘ยโต อหํ, ภเนฺต, ชาโต นาภิชานามิ สุปินเนฺตนปิ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตา, ปเคว ชาคโร’’ติ! อถ โข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, เมตฺติยํ ภิกฺขุนึ นาเสถ ฯ อิเม จ ภิกฺขู อนุยุญฺชถา’’ติฯ อิทํ วตฺวา ภควา อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิฯ

อถ โข เต ภิกฺขู เมตฺติยํ ภิกฺขุนึ นาเสสุํฯ อถ โข เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู เต ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘มาวุโส, เมตฺติยํ ภิกฺขุนึ นาเสถฯ น สา กิญฺจิ อปรชฺฌติฯ อเมฺหหิ สา อุสฺสาหิตา กุปิเตหิ อนตฺตมเนหิ จาวนาธิปฺปาเยหี’’ติฯ ‘‘กึ ปน ตุเมฺห, อาวุโส, อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อมูลเกน ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสถา’’ติ? ‘‘เอวมาวุโส’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อมูลเกน ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อมูลเกน ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป…. ‘‘กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อมูลเกน ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๓๘๕. **โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ทุโฎฺฐ โทโส อปฺปตีโต อมูลเกน ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสยฺย – ‘อเปฺปว นาม นํ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺย’นฺติ, ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหียมาโน วา อสมนุคฺคาหียมาโน วา อมูลกเญฺจว ตํ อธิกรณํ โหติ ภิกฺขุ จ โทสํ ปติฎฺฐาติ, สงฺฆาทิเสโส**’’ติฯ

๓๘๖. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ภิกฺขุนฺติ อญฺญํ ภิกฺขุํฯ

ทุโฎฺฐ โทโสติ กุปิโต อนตฺตมโน อนภิรโทฺธ อาหตจิโตฺต ขิลชาโตฯ

อปฺปตีโตติ เตน จ โกเปน เตน จ โทเสน ตาย จ อนตฺตมนตาย ตาย จ อนภิรทฺธิยา อปฺปตีโต โหติฯ

อมูลกํ นาม อทิฎฺฐํ อสฺสุตํ อปริสงฺกิตํฯ

ปาราชิเกน ธเมฺมนาติ จตุนฺนํ อญฺญตเรนฯ

อนุทฺธํเสยฺยาติ โจเทติ วา โจทาเปติ วาฯ

อเปฺปว นาม นํ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺยนฺติ ภิกฺขุภาวา จาเวยฺยํ, สมณธมฺมา จาเวยฺยํ, สีลกฺขนฺธา จาเวยฺยํ, ตโปคุณา จาเวยฺยํฯ

ตโต อปเรน สมเยนาติ ยสฺมึ ขเณ อนุทฺธํสิโต โหติ ตํ ขณํ ตํ ลยํ ตํ มุหุตฺตํ วีติวเตฺตฯ

สมนุคฺคาหียมาโนติ เยน วตฺถุนา อนุทฺธํสิโต โหติ ตสฺมึ วตฺถุสฺมึ สมนุคฺคาหียมาโนฯ

อสมนุคฺคาหียมาโนติ น เกนจิ วุจฺจมาโนฯ

อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ – วิวาทาธิกรณํ, อนุวาทาธิกรณํ, อาปตฺตาธิกรณํ, กิจฺจาธิกรณํฯ

ภิกฺขุ จ โทสํ ปติฏฺฐาตีติ ตุจฺฉกํ มยา ภณิตํ, มุสา มยา ภณิตํ, อภูตํ มยา ภณิตํ, อชานเนฺตน มยา ภณิตํฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๓๘๗. อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ทิโฏฺฐ มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อสุตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘สุโต มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อปริสงฺกิตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ปริสงฺกิโต มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ทิโฏฺฐ มยา สุโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ทิโฏฺฐ มยา ปริสงฺกิโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ทิโฏฺฐ มยา สุโต จ ปริสงฺกิโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อสุตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ…เป.… สุโต มยา ทิโฏฺฐ จ…เป.… สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ ทิโฏฺฐ จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ

อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อปริสงฺกิตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ปริสงฺกิโต มยา ทิโฎฺฐ จ…เป…. ปริสงฺกิโต มยา สุโต จ…เป…. ปริสงฺกิโต มยา ทิโฎฺฐ จ สุโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทิฎฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘สุโต มยา ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทิฎฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ปริสงฺกิโต มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ’’…เป…. ‘‘สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ปริสงฺกิโต มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ…เป…. ทิโฎฺฐ มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ…เป…. ปริสงฺกิโต มยา ทิโฎฺฐ จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปริสงฺกิตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ทิโฎฺฐ มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ…เป…. สุโต มยา, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ…เป…. ทิโฎฺฐ มยา สุโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทิฎฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ทิเฎฺฐ เวมติโก ทิฎฺฐํ โน กเปฺปติ ทิฎฺฐํ นสฺสรติ ทิฎฺฐํ ปมุโฎฺฐ โหติ…เป…. สุเต เวมติโก สุตํ โน กเปฺปติ สุตํ นสฺสรติ สุตํ ปมุโฎฺฐ โหติ…เป…. ปริสงฺกิเต เวมติโก ปริสงฺกิตํ โน กเปฺปติ ปริสงฺกิตํ นสฺสรติ ปริสงฺกิตํ ปมุโฎฺฐ โหติฯ ตเญฺจ โจเทติ – ‘‘ปริสงฺกิโต มยา ทิโฎฺฐ จ…เป…. ปริสงฺกิโต มยา สุโต จ…เป…. ปริสงฺกิโต มยา ทิโฎฺฐ จ สุโต จ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๘๘. อทิฎฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ทิโฎฺฐสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อสุตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติ…เป…. อปริสงฺกิตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ปริสงฺกิโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ’’…เป…. อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อทิฎฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ทิโฎฺฐสิ สุโตสิ…เป…. ทิโฎฺฐสิ ปริสงฺกิโตสิ…เป…. ทิโฎฺฐสิ สุโตสิ ปริสงฺกิโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺนสิ’’…เป…. อสุตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติ…เป…. อปริสงฺกิตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺน’’ติฯ ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ปริสงฺกิโตสิ, ทิโฎฺฐสิ…เป…. ปริ

สงฺกิโตสิ, สุโตสิ…เป.… ปริสงฺกิโตสิ, ทิโฏฺฐสิ, สุโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺตฯ ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘สุโตสิ’’…เป.… ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ปริสงฺกิโตสิ’’…เป.… ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘สุโตสิ, ปริสงฺกิโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน’’ติ…เป.… ปริสงฺกิตสฺส โหติ – ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน’’ติฯ ตเญฺจ ‘‘ทิโฏฺฐสิ’’…เป.… ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘สุโตสิ’’…เป.… ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ทิโฏฺฐสิ, สุโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺตฯ ทิเฎฺฐ เวมติโก ทิฏฺฐํ โน กเปฺปติ ทิฏฺฐํ นสฺสรติ ทิฏฺฐํ ปมุโฎฺฐ โหติ…เป.… สุเต เวมติโก สุตํ โน กเปฺปติ สุตํ นสฺสรติ สุตํ ปมุโฎฺฐ โหติ…เป.… ปริสงฺกิเต เวมติโก ปริสงฺกิตํ โน กเปฺปติ ปริสงฺกิตํ นสฺสรติ ปริสงฺกิตํ ปมุโฎฺฐ โหติฯ ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ปริสงฺกิโตสิ, ทิโฏฺฐสิ’’…เป.… ปริสงฺกิตํ ปมุโฎฺฐ โหติ, ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ปริสงฺกิโตสิ สุโตสิ’’…เป.… ปริสงฺกิตํ ปมุโฎฺฐ โหติ, ตเญฺจ โจทาเปติ – ‘‘ปริสงฺกิโตสิ, ทิโฏฺฐสิ, สุโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธิํ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๘๙. อสุเทฺธ สุทฺธทิฎฺฐิ, สุเทฺธ อสุทฺธทิฎฺฐิ, อสุเทฺธ อสุทฺธทิฎฺฐิ, สุเทฺธ สุทฺธทิฎฺฐิฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฎสฺสฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฎสฺสฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อนาปตฺติฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฎฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฎสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺสฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อนาปตฺติฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฏสฺสฯ

อสุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปโนฺนฯ ตเญฺจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฏสฺสฯ

สุโทฺธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปโนฺน ตเญฺจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา อโกฺกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺสฯ

๓๙๐. อนาปตฺติ สุเทฺธ อสุทฺธทิฏฺฐิสฺส, อสุเทฺธ อสุทฺธทิฏฺฐิสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. ทุติยทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทํ

๓๙๑. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺตา อทฺทสํสุ ฉคลกํ [ฉกลกํ (สฺยา.)] อชิกาย วิปฺปฏิปชฺชนฺตํฯ ทิสฺวาน เอวมาหํสุ – ‘‘หนฺท มยํ, อาวุโส, อิมํ ฉคลกํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ นาม กโรมฯ อิมํ อชิกํ เมตฺติยํ นาม ภิกฺขุนึ กโรมฯ เอวํ มยํ โวหริสฺสามฯ ปุเพฺพ มยํ, อาวุโส, ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ สุเตน อโวจุมฺหาฯ อิทานิ ปน อเมฺหหิ สามํ ทิโฏฺฐ เมตฺติยาย ภิกฺขุนิยา วิปฺปฏิปชฺชโนฺต’’ติฯ เต ตํ ฉคลกํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ นาม อกํสุฯ ตํ อชิกํ เมตฺติยํ นาม ภิกฺขุนึ อกํสุฯ เต ภิกฺขูนํ อาโรเจสุํ – ‘‘ปุเพฺพ มยํ, อาวุโส, ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ สุเตน อโวจุมฺหาฯ อิทานิ ปน อเมฺหหิ สามํ ทิโฏฺฐ เมตฺติยาย ภิกฺขุนิยา วิปฺปฏิปชฺชโนฺต’’ติฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘มาวุโส, เอวํ อวจุตฺถฯ นายสฺมา ทโพฺพ มลฺลปุโตฺต เอวํ กริสฺสตี’’ติฯ

อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สรสิ ตฺวํ, ทพฺพ, เอวรูปํ กตฺตา ยถยิเม ภิกฺขู อาหํสู’’ติ? ‘‘ยถา มํ, ภนฺเต, ภควา ชานาตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข ภควา…เป.… ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สรสิ ตฺวํ, ทพฺพ, เอวรูปํ กตฺตา ยถยิเม ภิกฺขู อาหํสู’’ติ? ‘‘ยถา มํ, ภนฺเต, ภควา ชานาตี’’ติฯ ‘‘น โข, ทพฺพ, ทพฺพา เอวํ นิเพฺพเฐนฺติฯ สเจ ตยา กตํ กตนฺติ วเทหิ, สเจ ตยา อกตํ อกตนฺติ วเทหี’’ติฯ ‘‘ยโต อหํ, ภนฺเต, ชาโต นาภิชานามิ สุปินนฺเตนปิ เมถุนธมฺมํ ปฏิเสวิตา, ปเคว ชาคโร’’ติ! อถ โข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, อิเม ภิกฺขู อนุยุญฺชถา’’ติฯ อิทํ วตฺวา ภควา อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิฯ

อถ โข เต ภิกฺขู เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู อนุยุญฺชิํสุฯ เต ภิกฺขูหิ อนุยุญฺชียมานา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ – ‘‘กิํ ปน ตุเมฺห, อาวุโส, อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กิญฺจิเทสํ เลสมตฺตํ อุปาทาย ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสถา’’ติ? ‘‘เอวมาวุโส’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม เมตฺติยภูมชกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กิญฺจิ เทสํ เลสมตฺตํ อุปาทาย ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เมตฺติยภูมชเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กิญฺจิ เทสํ เลสมตฺตํ อุปาทาย ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… ‘‘กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กิญฺจิ เทสํ เลสมตฺตํ อุปาทาย ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๓๙๒. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ทุโฎฺฐ โทโส อปฺปตีโต อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กิญฺจิเทสํ เลสมตฺตํ อุปาทาย ปาราชิเกน ธเมฺมน อนุทฺธํเสยฺย – ‘อเปฺปว นาม นํ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺย’นฺติฯ ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหียมาโน วา อสมนุคฺคาหียมาโน วา อญฺญภาคิยเญฺจว ตํ อธิกรณํ โหติ โกจิเทโส เลสมโตฺต อุปาทิโนฺน, ภิกฺขุ จ โทสํ ปติฏฺฐาติ, สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ

๓๙๓. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ภิกฺขุนฺติ อญฺญํ ภิกฺขุํฯ

ทุโฎฺฐ โทโสติ กุปิโต อนตฺตมโน อนภิรโทฺธ อาหตจิโตฺต ขิลชาโตฯ

อปฺปตีโตติ เตน จ โกเปน, เตน จ โทเสน, ตาย จ อนตฺตมนตาย, ตาย จ อนภิรทฺธิยา อปฺปตีโต โหติฯ

อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺสาติ อาปตฺตญฺญภาคิยํ วา โหติ อธิกรณญฺญภาคิยํ วาฯ กถํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ? วิวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณสฺส อาปตฺตาธิกรณสฺส กิจฺจาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํฯ อนุวาทาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส กิจฺจาธิกรณสฺส วิวาทาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํฯ อาปตฺตาธิกรณํ กิจฺจาธิกรณสฺส วิวาทาธิกรณสฺส อนุวาทาธิกรณสฺส

อญฺญภาคิยํฯ กิจฺจาธิกรณํ วิวาทาธิกรณสฺส อนุวาทาธิกรณสฺส อาปตฺตาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํฯ เอวํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํฯ

กถํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํ? วิวาทาธิกรณํ วิวาทาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํฯ อนุวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํฯ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส สิยา ตพฺภาคิยํ สิยา อญฺญภาคิยํฯ

กถํ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ? เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติ อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยาฯ อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติ มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยาฯ มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยาฯ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติ เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยาฯ เอวํ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํฯ

กถํ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํ? เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติ เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยาฯ อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติ อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยาฯ มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติ มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยาฯ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยาฯ เอวํ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํฯ

กิจฺจาธิกรณํ กิจฺจาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํฯ เอวํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํฯ

๓๙๔. **กิญฺจิ เทสํ เลสมตฺตํ อุปาทายา**ติ เลโส นาม ทส เลสา – ชาติเลโส , นามเลโส, โคตฺตเลโส, ลิงฺคเลโส, อาปตฺติเลโส, ปตฺตเลโส, จีวรเลโส, อุปชฺฌายเลโส, อาจริยเลโส, เสนาสนเลโสฯ

๓๙๕. **ชาติเลโส** นาม ขตฺติโย ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ อญฺญํ ขตฺติยํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘ขตฺติโย มยา ทิโฏฺฐ [เอตฺถ ‘‘ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต’’ติ ปาโฐ อูโน มเญฺญ, อฏฺฐกถายํ หิ ‘‘ขตฺติโย มยา ทิโฏฺฐ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต’’ติ ทิสฺสติ]ฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธิํ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

พฺราหฺมโณ ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… เวโสฺส ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… สุโทฺท ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโตฯ อญฺญํ สุทฺทํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘สุโทฺท มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ , อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๙๖. **นามเลโส** นาม พุทฺธรกฺขิโต ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… ธมฺมรกฺขิโต ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… สงฺฆรกฺขิโต ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ฯ อญฺญํ สงฺฆรกฺขิตํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘สงฺฆรกฺขิโต มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๙๗. **โคตฺตเลโส** นาม โคตโม ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… โมคฺคลฺลาโน ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… กจฺจายโน ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… วาสิโฏฺฐ ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ วาสิฏฺฐํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘วาสิโฏฺฐ มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๙๘. **ลิงฺคเลโส** นาม ทีโฆ ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… รโสฺส ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… กโณฺห ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… โอทาโต ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ โอทาตํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘โอทาโต มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๓๙๙. **อาปตฺติเลโส** นาม ลหุกํ อาปตฺตึ อาปชฺชโนฺต ทิโฏฺฐ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจเทติ – ‘‘อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๐. **ปตฺตเลโส** นาม โลหปตฺตธโร ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… สาฎกปตฺตธโร ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… สุมฺภกปตฺตธโร ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ สุมฺภกปตฺตธรํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘สุมฺภกปตฺตธโร มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๑. **จีวรเลโส** นาม ปํสุกูลิโก ทิโฏฺฐ โหติ…เป.… คหปติจีวรธโร ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ คหปติจีวรธรํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘คหปติจีวรธโร มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๒. **อุปชฺฌายเลโส** นาม อิตฺถนฺนามสฺส สทฺธิวิหาริโก ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ อิตฺถนฺนามสฺส สทฺธิวิหาริกํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘อิตฺถนฺนามสฺส สทฺธิวิหาริโก มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๓. **อาจริยเลโส** นาม อิตฺถนฺนามสฺส อเนฺตวาสิโก ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ อิตฺถนฺนามสฺส อเนฺตวาสิกํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘อิตฺถนฺนามสฺส อเนฺตวาสิโก มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ’’…เป.… อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๔. **เสนาสนเลโส** นาม อิตฺถนฺนามเสนาสนวาสิโก ทิโฏฺฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชโนฺตฯ อญฺญํ อิตฺถนฺนามเสนาสนวาสิกํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ – ‘‘อิตฺถนฺนามเสนาสนวาสิโก มยา ทิโฏฺฐฯ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปโนฺนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๕. **ปาราชิเกน ธเมฺมนา**ติ จตุนฺนํ อญฺญตเรนฯ

อนุทฺธํเสยฺยาติ โจเทติ วา โจทาเปติ วาฯ

อเปฺปว นาม นํ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺยนฺติ ภิกฺขุภาวา จาเวยฺยํ, สมณธมฺมา จาเวยฺยํ, สีลกฺขนฺธา จาเวยฺยํ, ตโปคุณา จาเวยฺยํฯ

ตโต อปเรน สมเยนาติ ยสฺมิํ ขเณ อนุทฺธํสิโต โหติ, ตํ ขณํ ตํ ลยํ ตํ มุหุตฺตํ วีติวตฺเตฯ

สมนุคฺคาหียมาโนติ เยน วตฺถุนา อนุทฺธํสิโต โหติ ตสฺมิํ วตฺถุสฺมิํ สมนุคฺคาหียมาโนฯ

อสมนุคฺคาหียมาโนติ น เกนจิ วุจฺจมาโนฯ

อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ – วิวาทาธิกรณํ, อนุวาทาธิกรณํ, อาปตฺตาธิกรณํ, กิจฺจาธิกรณํฯ

โกจิ เทโส เลสมตฺโต อุปาทิโนฺนติ เตสํ ทสนฺนํ เลสานํ อญฺญตโร เลโส อุปาทิโนฺน โหติฯ

ภิกฺขุ จ โทสํ ปติฏฺฐาตีติ ตุจฺฉกํ มยา ภณิตํ, มุสา มยา ภณิตํ, อภูตํ มยา ภณิตํ, อชานเนฺตน มยา ภณิตํฯ

สงฺฆาทิเสโสติ …เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๔๐๖. *ภิกฺขุ* สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส สงฺฆาทิเสสทิฎฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจเทติ – ‘‘อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธิํ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส ถุลฺลจฺจยทิฎฺฐิ โหติ…เป.… ปาจิตฺติยทิฎฺฐิ โหติ… ปาฏิเทสนียทิฎฺฐิ โหติ… ทุกฺกฏทิฎฺฐิ โหติ… ทุพฺภาสิตทิฎฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจเทติ – ‘‘อสฺสมโณสิ’’…เป.… เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ ถุลฺลจฺจยํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ ถุลฺลจฺจเย ถุลฺลจฺจยทิฎฺฐิ โหติ…เป.… ถุลฺลจฺจเย ปาจิตฺติยทิฎฺฐิ โหติ… ปาฏิเทสนียทิฎฺฐิ โหติ… ทุกฺกฏทิฎฺฐิ โหติ… ทุพฺภาสิตทิฎฺฐิ โหติ… สงฺฆาทิเสสทิฎฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจเทติ – ‘‘อสฺสมโณสิ’’ …เป.… เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ ปาจิตฺติยํ…เป.… ปาฏิเทสนียํ… ทุกฺกฏํ… ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ, ทุพฺภาสิเต ทุพฺภาสิตทิฎฺฐิ โหติ…เป.… ทุพฺภาสิเต สงฺฆาทิเสสทิฎฺฐิ โหติ… ถุลฺลจฺจยทิฎฺฐิ โหติ… ปาจิตฺติยทิฎฺฐิ โหติ… ปาฏิเทสนียทิฎฺฐิ โหติ… ทุกฺกฏทิฎฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจเทติ – ‘‘อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธิํ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา’’ติ, เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอเกกํ มูลํ กาตุน จกฺกํ พนฺธิตพฺพํฯ

๔๐๗. *ภิกฺขุ* สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ สงฺฆาทิเสเส สงฺฆาทิเสสทิฎฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจทาเปติ – ‘‘อสฺสมโณสิ’’…เป.… เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ

โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ…เป.… ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ… ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ… ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ… ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจทาเปติ – ''อสฺสมโณสิ''…เป.… เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ ถุลฺลจฺจยํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ ถุลฺลจฺจเย ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ…เป.… ถุลฺลจฺจเย ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ… ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ… ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ… ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ… สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจทาเปติ – ''อสฺสมโณสิ''…เป.… เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ภิกฺขุ ปาจิตฺติยํ…เป.… ปาฏิเทสนียํ… ทุกฺกฏํ… ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปชฺชนฺตํ ทิโฏฺฐ โหติ ทุพฺภาสิเต ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ…เป.… ทุพฺภาสิเต สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ… ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ… ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ… ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ… ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติฯ ตเญฺจ ปาราชิเกน โจทาเปติ – ''อสฺสมโณสิ , อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วา''ติ, เอวมฺปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ เลโส จ อุปาทิโนฺน, อาปตฺติ วาจาย, วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

๔๐๘. อนาปตฺติ ตถาสญฺญี โจเทติ วา โจทาเปติ วา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ทุติยทุฎฺฐโทสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํฯ

๑๐. สงฺฆเภทสิกฺขาปทํ

๔๐๙. [อิทํ วตฺถุ จูฬว. ๓๔๓] เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ อถ โข เทวทโตฺต เยน โกกาลิโก กฏโมทกติสฺสโก [กฏโมรกติสฺสโก (สี. สฺยา.)] ขณฺฑเทวิยา ปุโตฺต สมุทฺททโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา โกกาลิกํ กฏโมทกติสฺสกํ ขณฺฑเทวิยา ปุตฺตํ สมุทฺททตฺตํ เอตทโวจ – ''เอถ มยํ, อาวุโส, สมณสฺส โคตมสฺส สงฺฆเภทํ กริสฺสาม จกฺกเภท''นฺติฯ เอวํ วุเตฺต โกกาลิโก เทวทตฺตํ เอตทโวจ – ''สมโณ โข, อาวุโส, โคตโม มหิทฺธิโก มหานุภาโวฯ กถํ มยํ สมณสฺส โคตมสฺส สงฺฆเภทํ กริสฺสาม จกฺกเภท''นฺติ? ''เอถ มยํ, อาวุโส, สมณํ โคตมํ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจ วตฺถูนิ ยาจิสฺสาม – 'ภควา, ภเนฺต, อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฎฺฐสฺส สเลฺลขสฺส ธุตสฺส ปาสาทิกสฺส อปจยสฺส วีริยารมฺภสฺส [วีริยารพฺภสฺส (ก.)] วณฺณวาทีฯ อิมานิ, ภเนฺต, ปญฺจ วตฺถูนิ อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตาย สนฺตุฎฺฐิยา สเลฺลขาย ธุตตาย ปาสาทิกตาย อปจยาย วีริยารมฺภาย สํวตฺตนฺติฯ สาธุ, ภเนฺต, ภิกฺขู ยาวชีวํ อารญฺญิกา อสฺสุ; โย คามนฺตํ โอสเรยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ ปิณฺฑปาติกา อสฺสุ; โย นิมนฺตนํ สาทิเยยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ ปํสุกูลิกา อสฺสุ; โย คหปติจีวรํ สาทิเยยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ รุกฺขมูลิกา อสฺสุ; โย ฉนฺนํ อุปคเจฺฉยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ มจฺฉมํสํ น ขาเทยฺยุํ; โย มจฺฉมํสํ ขาเทยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยา'ติฯ อิมานิ สมโณ โคตโม นานุชานิสฺสติฯ เต มยํ อิเมหิ ปญฺจหิ วตฺถูหิ ชนํ สญฺญาเปสฺสามาติฯ สกฺกา โข, อาวุโส, อิเมหิ ปญฺจหิ วตฺถูหิ สมณสฺส โคตมสฺส สงฺฆเภโท กาตุํ จกฺกเภโทฯ ลูขปสนฺนา หิ, อาวุโส, มนุสฺสา''ติฯ

อถ โข เทวทตฺโต สปริโส เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข เทวทตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘ภควา, ภนฺเต, อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส…เป…. วีริยารมฺภสฺส วณฺณวาทีฯ อิมานิ, ภนฺเต, ปญฺจ วตฺถูนิ อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตาย…เป…. วีริยารมฺภาย สํวตฺตนฺติฯ สาธุ, ภนฺเต, ภิกฺขู ยาวชีวํ อารญฺญิกา อสฺสุ; โย คามนฺตํ โอสเรยฺย วชฺชํ นํ ผุเสยฺย…เป…. ยาวชีวํ มจฺฉมํสํ น ขาเทยฺยุํ, โย มจฺฉมํสํ ขาเทยฺย วชฺชํ นํ ผุเสยฺยา’’ติฯ ‘‘อลํ, เทวทตฺต, โย อิจฺฉติ อารญฺญิโก โหตุ, โย อิจฺฉติ คามนฺเต วิหรตุ; โย อิจฺฉติ ปิณฺฑปาติโก โหตุ, โย อิจฺฉติ นิมนฺตนํ สาทิยตุ; โย อิจฺฉติ ปํสุกูลิโก โหตุ, โย อิจฺฉติ คหปติจีวรํ สาทิยตุฯ อฎฺฐมาเส โข มยา, เทวทตฺต, รุกฺขมูลเสนาสนํ อนุญฺญาตํ, ติโกฏิปริสุทฺธํ มจฺฉมํสํ – อทิฎฺฐํ อสุตํ อปริสงฺกิต’’นฺติฯ อถ โข เทวทตฺโต – ‘‘น ภควา อิมานิ ปญฺจ วตฺถูนิ อนุชานาตี’’ติ หฎฺโฐ อุทคฺโค สปริโส อุฎฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

๔๑๐. อถ โข เทวทตฺโต สปริโส ราชคหํ ปวิสิตฺวา ปญฺจหิ วตฺถูหิ ชนํ สญฺญาเปสิ – ‘‘มยํ, อาวุโส, สมณํ โคตมํ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจ วตฺถูนิ ยาจิมฺหา – ‘ภควา, ภนฺเต, อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฎฺฐสฺส สเลฺลขสฺส ธุตสฺส ปาสาทิกสฺส อปจยสฺส วีริยารมฺภสฺส วณฺณวาทีฯ อิมานิ, ภนฺเต, ปญฺจ วตฺถูนิ อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตาย สนฺตุฎฺฐิยา สเลฺลขาย ธุตตาย ปาสาทิกตาย อปจยาย วีริยารมฺภาย สํวตฺตนฺติฯ สาธุ, ภนฺเต, ภิกฺขู ยาวชีวํ อารญฺญิกา อสฺสุ; โย คามนฺตํ โอสเรยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ ปิณฺฑปาติกา อสฺสุ; โย นิมนฺตนํ สาทิเยยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ ปํสุกูลิกา อสฺสุ; โย คหปติจีวรํ สาทิเยยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ รุกฺขมูลิกา อสฺสุ; โย ฉนฺนํ อุปคจฺเฉยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยฯ ยาวชีวํ มจฺฉมํสํ น ขาเทยฺยุํ; โย มจฺฉมํสํ ขาเทยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยา’ติฯ อิมานิ สมโณ โคตโม นานุชานาติ ฯ เต มยํ อิเมหิ ปญฺจหิ วตฺถูหิ สมาทาย วตฺตามา’’ติฯ ตตฺถ เย เต มนุสฺสา อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา ทุพฺพุทฺธิโน เต เอวมาหํสุ – ‘‘อิเม โข สมณา สกฺยปุตฺติยา ธุตา สเลฺลขวุตฺติโน, สมโณ ปน โคตโม พาหุลฺลิโก พาหุลฺลาย เจเตตี’’ติฯ เย ปน เต มนุสฺสา สทฺธา ปสนฺนา ปณฺฑิตา พฺยตฺตา พุทฺธิมนฺโต เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม เทวทตฺโต ภควโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสติ จกฺกเภทายา’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม เทวทตฺโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสติ จกฺกเภทายา’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เทวทตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, เทวทตฺต, สงฺฆเภทาย ปรกฺกมสิ จกฺกเภทายา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. ‘‘กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสสิ จกฺกเภทาย! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๑๑. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกเมยฺย, เภทนสํวตฺตนิกํ วา อธิกรณํ สมาทาย ปคฺคยฺห ติฎฺเฐยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย – ‘มายสฺมา สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมิ, เภทนสํวตฺตนิกํ วา อธิกรณํ สมาทาย ปคฺคยฺห อฎฺฐาสิฯ สเมตายสฺมา สงฺเฆนฯ สมคฺโค หิ สงฺโฆ สโมฺมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตี’ติฯ เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย , โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตโพฺพ ตสฺส ปฎินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยเญฺจ สมนุภาสิยมาโน ตํ ปฎินิสฺสเชฺชยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฎินิสฺสเชฺชยฺย, สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

๔๑๒. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

สมโคฺค นาม **สโงฺฆ** สมานสํวาสโก สมานสีมายํ ฐิโตฯ

เภทาย ปรกฺกเมยฺยาติ – ‘‘กถํ อิเม นานา อสฺสุ, วินา อสฺสุ, วคฺคา อสฺสู’’ติ ปกฺขํ ปริเยสติ, คณํ พนฺธติฯ

เภทนสํวตฺตนิกํ วา อธิกรณนฺติ อฎฺฐารสเภทกรวตฺถูนิฯ

สมาทายาติ อาทายฯ

ปคฺคยฺหาติ ทีเปยฺยฯ

ติเฎฺฐยฺยาติ น ปฎินิสฺสเชฺชยฺยฯ

โส ภิกฺขูติ โย โส สงฺฆเภทโก ภิกฺขุฯ

ภิกฺขูหีติ อเญฺญหิ ภิกฺขูหิฯ

เย ปสฺสนฺติ, เย สุณนฺติ, เตหิ วตฺตโพฺพ – ‘‘มายสฺมา สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมิ, เภทนสํวตฺตนิกํ วา อธิกรณํ สมาทาย ปคฺคยฺห อฎฺฐาสิฯ สเมตายสฺมา สเงฺฆนฯ สมโคฺค หิ สโงฺฆ สโมฺมทมาโน อวิวทมาโน เอกุเทฺทโส ผาสุ วิหรตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ สเจ ปฎินิสฺสชฺชติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฎินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ , อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ โส ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตโพฺพ – ‘‘มายสฺมา สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมิ, เภทนสํวตฺตนิกํ วา อธิกรณํ สมาทาย ปคฺคยฺห อฎฺฐาสิฯ สเมตายสฺมา สเงฺฆนฯ สมโคฺค หิ สโงฺฆ สโมฺมทมาโน อวิวทมาโน เอกุเทฺทโส ผาสุ วิหรตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ สเจ ปฎินิสฺสชฺชติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฎินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ โส ภิกฺขุ สมนุภาสิตโพฺพ – ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตโพฺพฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฎิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๑๓. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฎินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฎินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฎินิสฺสชฺชติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฎินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฎินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฎินิสฺสชฺชติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฎินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ

อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมนุภฏฺฐ สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๑๔. ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตสฺส ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๔๑๕. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม เวมติโก น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๔๑๖. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตสฺส, ปฏินิสฺสชฺชนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สงฺฆเภทสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

๑๑. เภทานุวตฺตกสิกฺขาปทํ

๔๑๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน เทวทตฺโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมติ จกฺกเภทายฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘อธมฺมวาที เทวทตฺโต, อวินยวาที เทวทตฺโตฯ กถญฺหิ นาม เทวทตฺโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสติ จกฺกเภทายา’’ติ! เอวํ วุตฺเต โกกาลิโก กฏโมทกติสฺสโก ขณฺฑเทวิยา ปุตฺโต สมุทฺททตฺโต เต ภิกฺขู เอตทโวจุํ – ‘‘มายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถฯ ธมฺมวาที เทวทตฺโต, วินยวาที เทวทตฺโตฯ อมฺหากญฺจ เทวทตฺโต ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ อาทาย โวหรติ ชานาติ โน ภาสติ อมฺหากํเปตํ ขมตี’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู เทวทตฺตสฺส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา ภวิสฺสนฺติ วคฺควาทกา’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อนุวตฺตเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู เทวทตฺตสฺส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา โหนฺติ วคฺควาทกา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… ‘‘กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา เทวทตฺตสฺส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา ภวิสฺสนฺติ วคฺควาทกา ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๑๘. ‘‘ตเสฺสว โข ปน ภิกฺขุสฺส ภิกฺขู โหนฺติ อนุวตฺตกา วคฺควาทกา เอโก วา เทฺว วา ตโย วาฯ เต เอวํ วเทยฺยุํ – ‘มายสฺมนฺโต เอตํ ภิกฺขุํ กิญฺจิ อวจุตฺถฯ ธมฺมวาที เจโส ภิกฺขุ, วินยวาที เจโส ภิกฺขุฯ อมฺหากเญฺจโส ภิกฺขุ ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ อาทาย โวหรติ ชานาติ โน ภาสติ อมฺหากเมฺปตํ ขมตี’ติ, เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘มายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถ, น เจโส ภิกฺขุ ธมฺมวาที, น เจโส ภิกฺขุ วินยวาที, มายสฺมนฺตานมฺปิ สงฺฆเภโท รุจฺจิตฺถ, สเมตายสฺมนฺตานํ สเงฺฆน, สมโคฺค หิ สโงฺฆ สโมฺมทมาโน อวิวทมาโน เอกุเทฺทโส ผาสุ วิหรตี’ติฯ เอวญฺจ เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคเณฺหยฺยุํ, เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยเญฺจ สมนุภาสิยมานา ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺยุํ, อิเจฺจตํ กุสลํ, โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺยุํ, สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ

๔๑๙. ตเสฺสว โข ปนาติ ตสฺส สงฺฆเภทกสฺส ภิกฺขุโนฯ

***ภิกฺขู* โหนฺตี**ติ อเญฺญ ภิกฺขู โหนฺติฯ

อนุวตฺตกาติ ยํทิฏฺฐิโก โส โหติ ยํขนฺติโก ยํรุจิโก เตปิ ตํทิฏฺฐิกา โหนฺติ ตํขนฺติกา ตํรุจิกาฯ

วคฺควาทกาติ ตสฺส วณฺณาย ปกฺขาย ฐิตา โหนฺติฯ

เอโก วา เทฺว วา ตโย วาติ เอโก วา โหติ เทฺว วา ตโย วาฯ เต เอวํ วเทยฺยุํ – ‘‘มายสฺมนฺโต เอตํ ภิกฺขุํ กิญฺจิ อวจุตฺถ, ธมฺมวาที เจโส ภิกฺขุ, วินยวาที เจโส ภิกฺขุ, อมฺหากเญฺจโส ภิกฺขุ ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ อาทาย โวหรติ ชานาติ โน ภาสติ อมฺหากํเปตํ ขมตี’ติฯ

เต *ภิกฺขู*ติ เย เต อนุวตฺตกา ภิกฺขูฯ

ภิกฺขูหีติ อเญฺญหิ ภิกฺขูหิฯ

เย ปสฺสนฺติ เย สุณนฺติ เตหิ วตฺตพฺพา – ‘‘มายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถฯ น เจโส ภิกฺขุ ธมฺมวาที, น เจโส ภิกฺขุ วินยวาทีฯ มายสฺมนฺตานมฺปิ สงฺฆเภโท รุจฺจิตฺถฯ สเมตายสฺมนฺตานํ สเงฺฆนฯ สมโคฺค หิ สโงฺฆ สโมฺมทมาโน อวิวทมาโน เอกุเทฺทโส ผาสุ วิหรตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ภิกฺขู สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺพา – ‘‘มายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถฯ น เจโส ภิกฺขุ ธมฺมวาที, น เจโส ภิกฺขุ วินยวาทีฯ มายสฺมนฺตานมฺปิ สงฺฆเภโท รุจฺจิตฺถฯ สเมตายสฺมนฺตานํ สเงฺฆนฯ สมโคฺค หิ สโงฺฆ สโมฺมทมาโน อวิวทมาโน เอกุเทฺทโส ผาสุ วิหรตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ภิกฺขู สมนุภาสิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๒๐. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา วคฺควาทกา ฯ เต ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชนฺติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา วคฺควาทกาฯ เต ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชนฺติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา วคฺควาทกาฯ เต ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชนฺติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมนุภฏฺฐา สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๒๑. ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตานํ ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ เทฺว ตโย เอกโต สมนุภาสิตพฺพา, ตทุตฺตริ น สมนุภาสิตพฺพาฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ ‘‘สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ

๔๒๒. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม เวมติกา น ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๔๒๓. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตานํ, ปฏินิสฺสชฺชนฺตานํ, อุมฺมตฺตกานํ, ขิตฺตจิตฺตานํ, เวทนาฏฺฏานํ, อาทิกมฺมิกานนฺติฯ

เภทานุวตฺตกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ เอกาทสมํฯ

๑๒. ทุพฺพจสิกฺขาปทํ

๔๒๔. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ฉนฺโน อนาจารํ อาจรติฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘มาวุโส, ฉนฺน, เอวรูปํ อกาสิฯ เนตํ กปฺปตี’’ติฯ โส เอวํ วเทติ – ‘‘กึ นุ โข นาม ตุเมฺห, อาวุโส, มํ วตฺตพฺพํ มญฺญถ? อหํ โข นาม ตุเมฺห วเทยฺยํฯ อมฺหากํ พุทฺโธ อมฺหากํ ธโมฺม อมฺหากํ อยฺยปุตฺเตน ธโมฺม อภิสมิโตฯ เสยฺยถาปิ

นาม มหาวาโต วายโนฺต ติณกฏฺฐปณฺณสฏํ [ติณกฏฺฐปณฺณกสฏํ (ก.)] เอกโต อุสฺสาเรยฺย, เสยฺยถา วา ปน นที ปพฺพเตยฺยา สงฺขเสวาลปณกํ เอกโต อุสฺสาเรยฺย, เอวเมว ตุเมฺห นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เอกโต อุสฺสริตาฯ กึ นุ โข นาม ตุเมฺห, อาวุโส, มํ วตฺตพฺพํ มญฺญถ? อหํ โข นาม ตุเมฺห วเทยฺยํ! อมฺหากํ พุโทฺธ อมฺหากํ ธโมฺม อมฺหากํ อยฺยปุเตฺตน ธโมฺม อภิสมิโต''ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อายสฺมา ฉโนฺน ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กริสฺสตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ ฉนฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ''สจฺจํ กิร ตฺวํ, ฉนฺน, ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรสี''ติ? ''สจฺจํ ภควา''ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… ''กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กริสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส , อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๒๕. **''ภิกฺขุ ปเนว ทุพฺพจชาติโก โหติ อุเทฺทสปริยาปเนฺนสุ สิกฺขาปเทสุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติ – 'มา มํ อายสฺมโนฺต กิญฺจิ อวจุตฺถ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา, อหํปายสฺมเนฺต น กิญฺจิ วกฺขามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา, วิรมถายสฺมโนฺต มม วจนายา'ติ, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย – 'มายสฺมา อตฺตานํ อวจนียํ อกาสิ, วจนียเมวายสฺมา อตฺตานํ กโรตุ, อายสฺมาปิ ภิกฺขู วเทตุ สหธเมฺมน, ภิกฺขูปิ อายสฺมนฺตํ วกฺขนฺติ สหธเมฺมนฯ เอวํ สํวทฺธา หิ ตสฺส ภควโต ปริสา ยทิทํ อญฺญมญฺญวจเนน อญฺญมญฺญวุฏฺฐาปเนนาติฯ เอวญฺจ โส ภิกฺขุํ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตโพฺพ ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยเญฺจ สมนุภาสียมาโน ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, สงฺฆาทิเสโส**''ติฯ

๔๒๖. ***ภิกฺขุ ปเนว ทุพฺพจชาติโก โหตี***ติ ทุพฺพโจ โหติ โทวจสฺสกรเณหิ ธเมฺมหิ สมนฺนาคโต อกฺขโม อปฺปทกฺขิณคฺคาหี อนุสาสนิํฯ

อุเทฺทสปริยาปเนฺนสุ สิกฺขาปเทสูติ ปาติโมกฺขปริยาปเนฺนสุ สิกฺขาปเทสุฯ

ภิกฺขูหีติ อเญฺญหิ ภิกฺขูหิฯ

สหธมฺมิกํ นาม ยํ ภควตา ปญฺญตฺตํ สิกฺขาปทํ, เอตํ สหธมฺมิกํ นามฯ

เตน วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติ – ''มา มํ อายสฺมโนฺต กิญฺจิ อวจุตฺถ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา, อหํปายสฺมเนฺต น กิญฺจิ วกฺขามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วาฯ วิรมถายสฺมโนฺต มม วจนายา''ติฯ

โส *ภิกฺขู*ติ โย โส ทุพฺพจชาติโก ภิกฺขุฯ

ภิกฺขูหีติ อเญฺญหิ ภิกฺขูหิฯ เย ปสฺสนฺติ เย สุณนฺติ เตหิ วตฺตโพฺพ – ''มายสฺมา อตฺตานํ อวจนียํ อกาสิฯ วจนียเมว อายสฺมา อตฺตานํ กโรตุฯ อายสฺมาปิ ภิกฺขู วเทตุ สหธเมฺมน, ภิกฺขูปิ อายสฺมนฺตํ วกฺขนฺติ สหธเมฺมนฯ เอวํ สํวทฺธา หิ ตสฺส ภควโต ปริสา ยทิทํ อญฺญมญฺญวจเนน อญฺญมญฺญวุฏฺฐาปเนนา''ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ , อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ,

อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺโพ – ‘‘มายสฺมา อตฺตานํ อวจนียํ อกาสิ…เป.… อญฺญมญฺญวุฏฺฐาปเนนา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺโพฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ภิกฺขุ สมนุภาสิตพฺโพฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺโพฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

๔๒๗. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมนุภโฏฺฐ สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๒๘. ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตสฺส ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๔๒๙. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม เวมติโก น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๔๓๐. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตสฺส, ปฏินิสฺสชฺชนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ทุพฺพจสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทฺวาทสมํฯ

๑๓. กุลทูสกสิกฺขาปทํ

๔๓๑. [อิทํ วตฺถุ จูฬว. ๒๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม [นาม ภิกฺขู (ก.)] กีฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา โหนฺติ อลชฺชิโน ปาปภิกฺขูฯ เต [จูฬว. ๒๙๓] เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ, โอจินนฺติปิ โอจินาเปนฺติปิ, คเนฺถนฺติปิ คนฺถาเปนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, มญฺชริกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วิธูติกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วฏํสกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อาเวฬํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุรจฺฉทํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีนํ กุลธีตานํ กุลกุมารีนํ กุลสุณฺหานํ กุลทาสีนํ เอกโตวณฺฏิกมาลํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, มญฺชริกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วิธูติกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วฏํสกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อาเวฬํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุรจฺฉทํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทนฺติ, เอกมญฺเจปิ ตุวฏฺฏนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวฏฺฏนฺติ, เอกปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏนฺติ, วิกาเลปิ ภุญฺชนฺติ, มชฺชมฺปิ ปิวนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนมฺปิ ธาเรนฺติ, นจฺจนฺติปิ คายนฺติปิ วาเทนฺติปิ ลาเสนฺติปิ, นจฺจนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ คายนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ วาเทนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ ลาเสนฺติ, คายนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, คายนฺติยาปิ คายนฺติ, คายนฺติยาปิ วาเทนฺติ, คายนฺติยาปิ ลาเสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, วาเทนฺติยาปิ คายนฺติ, วาเทนฺติยาปิ วาเทนฺติ, วาเทนฺติยาปิ ลาเสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ คายนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ วาเทนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ ลาเสนฺติฯ อฏฺฐปเทปิ กีฬนฺติ, ทสปเทปิ กีฬนฺติ, อากาเสปิ กีฬนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬนฺติ, ขลิกายปิ กีฬนฺติ, ฆฏิกายปิ กีฬนฺติ, สลากหตฺเถนปิ กีฬนฺติ, อกฺเขนปิ กีฬนฺติ, ปงฺคจีเรนปิ กีฬนฺติ, วงฺกเกนปิ กีฬนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กีฬนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬนฺติ, ปตฺตาฬฺหเกนปิ กีฬนฺติ, รถเกนปิ กีฬนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬนฺติ, มเนสิกายปิ กีฬนฺติ, ยถาวชฺชนปิ กีฬนฺติฯ หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต [ปุรโต ธาวนฺติ (สฺยา.)] ธาวนฺติปิ อาธาวนฺติปิ, อุเสฺสเฬนฺติปิ, อโปฺผเฏนฺติปิ, นิพฺพุชฺฌนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌนฺติ, รงฺคมชฺเฌปิ สงฺฆาฏึ ปตฺถริตฺวา นจฺจกึ [นจฺจนฺตึ (สี. สฺยา.)] เอวํ วทนฺติ – อิธ, ภคินิ, นจฺจสฺสูติ, นลาฏิกมฺปิ เทนฺติ, วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติฯ

๔๓๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กาสีสุ วสฺสํวุฏฺโฐ สาวตฺถึ คจฺฉนฺโต ภควนฺตํ ทสฺสนาย, เยน กีฏาคิริ ตทวสริฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กีฏาคิรึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ปาสาทิเกน อภิกฺกเนฺตน ปฏิกฺกเนฺตน อาโลกิเตน วิโลกิเตน สมิญฺชิเตน ปสาริเตน โอกฺขิตฺตจกฺขุ อิริยาปถสมฺปนฺโนฯ มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอวมาหํสุ – “กฺวายํ อพลพโล วิย มนฺทมนฺโท วิย ภากุฏิกภากุฏิโก วิย? โก อิมสฺส อุปคตสฺส ปิณฺฑกํ ทสฺสติ? อมฺหากํ ปน อยฺยา อสฺสชิปุนพฺพสุกา สณฺหา สขิลา สุขสมฺภาสา มิหิตปุพฺพงฺคมา เอหิสฺวาคตวาทิโน อพฺภากุฏิกา อุตฺตานมุขา ปุพฺพภาสิโนฯ เตสํ โข นาม ปิโณฺฑ ทาตโพฺพ”ติฯ

อทฺทสา โข อญฺญตโร อุปาสโก ตํ ภิกฺขุํ กีฏาคิริสฺมึ ปิณฺฑาย จรนฺตํฯ ทิสฺวาน เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ – “อปิ, ภเนฺต, ปิโณฺฑ

ลพฺภตี’’ติ? ‘‘น โข, อาวุโส, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’’ติฯ ‘‘เอหิ, ภเนฺต, ฆรํ คมิสฺสามา’’ติฯ อถ โข โส อุปาสโก ตํ ภิกฺขุํ ฆรํ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ – ‘‘กหํ, ภเนฺต, อโยฺย คมิสฺสตี’’ติ? ‘‘สาวตฺถึ โข อหํ, อาวุโส, คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายา’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเนฺต, มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท, เอวญฺจ วเทหิ – ‘ทุฎฺฐ, ภเนฺต, กีฎาคิริสฺมิํ อาวาโสฯ อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กีฎาคิริสฺมิํ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขูฯ เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ…เป.… วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติฯ เยปิ เต, ภเนฺต, มนุสฺสา ปุเพฺพ สทฺธา อเหสุํ ปสนฺนา เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนาฯ ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุเพฺพ ทานปถานิ ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิฯ ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู, นิวสนฺติ ปาปภิกฺขูฯ สาธุ, ภเนฺต, ภควา กีฎาคิริํ ภิกฺขู ปหิเณยฺย ยถายํ กีฎาคิริสฺมิํ อาวาโส สณฺฐเหยฺยา’’’ติฯ

เอวมาวุโสติ โข โส ภิกฺขุ ตสฺส อุปาสกสฺส ปฎิสฺสุตฺวา เยน สาวตฺถิ เตน ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน เยน สาวตฺถิ เชตวนํ อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราโม เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธิํ ปฎิสโมฺมทิตุํฯ อถ โข ภควา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ, ภิกฺขุ, ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิสิ อปฺปกิลมเถน อทฺธานํ อาคโต, กุโต จ ตฺวํ ภิกฺขุ อาคจฺฉสี’’ติ? ‘‘ขมนียํ, ภควา, ยาปนียํ, ภควาฯ อปฺปกิลมเถน จาหํ, ภเนฺต, อทฺธานํ อาคโตฯ อิธาหํ, ภเนฺต, กาสีสุ วสฺสํวุฎฺฐ สาวตฺถึ อาคจฺฉโนฺต ภควนฺตํ ทสฺสนาย เยน กีฎาคิริ ตทวสริํฯ อถ ขฺวาหํ, ภเนฺต, ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กีฎาคิริํ ปิณฺฑาย ปาวิสิํฯ อทฺทสา โข มํ, ภเนฺต, อญฺญตโร อุปาสโก กีฎาคิริสฺมิํ ปิณฺฑาย จรนฺตํฯ ทิสฺวาน เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ – ‘อปิ, ภเนฺต, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’ติ? ‘น โข, อาวุโส, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’ติฯ ‘เอหิ, ภเนฺต, ฆรํ คมิสฺสามา’ติฯ อถ โข, ภเนฺต, โส อุปาสโก มํ ฆรํ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ – ‘กหํ, ภเนฺต, อโยฺย คมิสฺสสี’ติ? ‘สาวตฺถึ โข อหํ, อาวุโส, คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายา’ติฯ เตน หิ, ภเนฺต, มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท, เอวญฺจ วเทหิ – ‘ทุฎฺฐ, ภเนฺต, กีฎาคิริสฺมิํ อาวาโส, อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กีฎาคิริสฺมิํ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขูฯ เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ…เป.… วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติฯ เยปิ เต, ภเนฺต, มนุสฺสา ปุเพฺพ สทฺธา อเหสุํ ปสนฺนา เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา, ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุเพฺพ ทานปถานิ ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิ, ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู นิวสนฺติ ปาปภิกฺขูฯ สาธุ, ภเนฺต, ภควา กีฎาคิริํ ภิกฺขู ปหิเณยฺย ยถายํ กีฎาคิริสฺมิํ อาวาโส สณฺฐเหยฺยา’ติฯ ตโต อหํ, ภควา, อาคจฺฉามี’’ติฯ

๔๓๓. อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฎิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กีฎาคิริสฺมิํ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขู เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ …เป.… วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติ, เยปิ เต, ภิกฺขเว, มนุสฺสา ปุเพฺพ สทฺธา อเหสุํ ปสนฺนา เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา; ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุเพฺพ ทานปถานิ ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิ; ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู นิวสนฺติ ปาปภิกฺขู’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… ‘‘กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา เอวรูปํ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปสฺสนฺติปิ โรปาเปสฺสนฺติปิ, สญฺจิสฺสนฺติปิ สิญฺจาเปสฺสนฺติปิ, โอจินิสฺสนฺติปิ โอจินาเปสฺสนฺติปิ, คนฺถิสฺสนฺติปิ คนฺถาเปสฺสนฺติปิ, เอกโตวณฺฎิกมาลํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อุภโตวณฺฎิกมาลํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, มญฺชริกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วิธูติกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วฎํสกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬํ กริสฺสนฺติปิ การา

เปสฺสนฺติปิ, อุรจฺฉทํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีนํ กุลธีตานํ กุลกุมารีนํ กุลสุณฺหานํ กุลทาสีนํ เอกโตวณฺฏิกมาลํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิ, มญฺชริกํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิ , วิธูติกํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิ, วฏํสกํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิ, อุรจฺฉทํ หริสฺสนฺติปิ หาราเปสฺสนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชิสฺสนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวิสฺสนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทิสฺสนฺติ, เอกมญฺเจปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, เอกปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, วิกาเลปิ ภุญฺชิสฺสนฺติ, มชฺชมฺปิ ปิวิสฺสนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนมฺปิ ธาริสฺสนฺติ, นจฺจิสฺสนฺติปิ คายิสฺสนฺติปิ วาเทสฺสนฺติปิ ลาเสสฺสนฺติปิ, นจฺจนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ นจฺจนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ นจฺจนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ นจฺจนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ คายนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ คายนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ คายนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ วาเทนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ วาเทนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ วาเทนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ ลาเสนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ ลาเสนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ ลาเสนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, อฏฺฐปเทปิ กีฬิสฺสนฺติ ทสปเทปิ กีฬิสฺสนฺติ, อกาเสปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬิสฺสนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ขลิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ฆฏิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, สลากหตฺเถนปิ กีฬิสฺสนฺติ, อกฺเขนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปงฺคจีเรนปิ กีฬิสฺสนฺติ, วงฺกเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปตฺตาฬฺหเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, รถเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬิสฺสนฺติ , มเนสิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ยถาวชฺชเนปิ กีฬิสฺสนฺติ, หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต [ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ (สฺยา.)] ธาวิสฺสนฺติปิ อาธาวิสฺสนฺติปิ, อุเสฺสเฬสฺสนฺติปิ, อโปฺผเฏสฺสนฺติปิ, นิพฺพุชฺฌิสฺสนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌิสฺสนฺติ, รงฺคมชฺเฌปิ สงฺฆาฏึ ปตฺถริตฺวา นจฺจกึ เอวํ วกฺขนฺติ “อิธ ภคินิ นจฺจสฺสู”ติ นลาฏิกมฺปิ ทสฺสนฺติ, วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. วิครหิตฺวา ธมฺมึ กถํ กตฺวา สาริปุตฺตโมคฺคลฺลาเน อามนฺเตสิ – “คจฺฉถ ตุมฺเห, สาริปุตฺตา, กีฏาคิรึ คนฺตฺวา อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรถฯ ตุมฺหากํ เอเต สทฺธิวิหาริกา”ติฯ

“กถํ มยํ, ภนฺเต, อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรม? จณฺฑา เต ภิกฺขู ผรุสา”ติฯ “เตน หิ ตุมฺเห, สาริปุตฺตา, พหุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ คจฺฉถา”ติฯ “เอวํ, ภนฺเต”ติ โข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานา ภควโต ปจฺจโสฺสสุํฯ “เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํฯ ปฐมํ อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู โจเทตพฺพาฯ โจเทตฺวา สาเรตพฺพาฯ สาเรตฺวา อาปตฺตึ โรเปตพฺพา ฯ อาปตฺตึ โรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๓๔. “สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจาราฯ อิเมสํ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย – ‘น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพ’นฺติฯ เอสา ญตฺติฯ

“สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจาราฯ อิเมสํ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ สโงฺฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรติ – ‘น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพ’นฺติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ

กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมสฺส กรณํ – ‘น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพ’นฺติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆ…เป.… โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สงฺเฆน อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ – ‘น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพ’นฺติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๓๕. อถ โข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุโข ภิกฺขุสงฺโฆ กีฏาคิรึ คนฺตฺวา อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ อกาสิ – ‘น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพ’นฺติฯ เต สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺตนฺติ, น โลมํ ปาเตนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, น ภิกฺขู ขมาเปนฺติ, อโกฺกสนฺติ ปริภาสนฺติ ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปนฺติ, ปกฺกมนฺติปิ, วิพฺภมนฺติปิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺติสฺสนฺติ, น โลมํ ปาเตสฺสนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺติสฺสนฺติ, น ภิกฺขู ขมาเปสฺสนฺติ , อโกฺกสิสฺสนฺติ ปริภาสิสฺสนฺติ, ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปสฺสนฺติ ปกฺกมิสฺสนฺติปิ วิพฺภมิสฺสนฺติปี’’ติ ! อถ โข เต ภิกฺขู อสฺสชิปุนพฺพสุเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺตนฺติ…เป.… วิพฺภมนฺติปี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๓๖. **‘‘ภิกฺขุ ปเนว อญฺญตรํ คามํ วา นิคมํ วา อุปนิสฺสาย วิหรติ กุลทูสโก ปาปสมาจาโรฯ ตสฺส โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จ เตน ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย – ‘อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโร, อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสาฯ อลํ เต อิธ วาเสนา’ติฯ เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน เต ภิกฺขู เอวํ วเทยฺย – ‘ฉนฺทคามิโน จ ภิกฺขู โทสคามิโน จ ภิกฺขู โมหคามิโน จ ภิกฺขู ภยคามิโน จ ภิกฺขู ตาทิสิกาย อาปตฺติยา เอกจฺจํ ปพฺพาเชนฺติ เอกจฺจํ น ปพฺพาเชนฺตี’ติ, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย – ‘มายสฺมา เอวํ อวจฯ น จ ภิกฺขู ฉนฺทคามิโนฯ น จ ภิกฺขู โทสคามิโนฯ น จ ภิกฺขู โมหคามิโนฯ น จ ภิกฺขู ภยคามิโนฯ อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโรฯ อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสาฯ อลํ เต อิธ วาเสนา’ติฯ เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตโพฺพ ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยเญฺจ สมนุภาสียมาโน ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย , อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, สงฺฆาทิเสโส’’**ติฯ

๔๓๗. **ภิกฺขุ ปเนว อญฺญตรํ คามํ วา นิคมํ วา**ติ คาโมปิ นิคโมปิ นครมฺปิ คาโม เจว นิคโม จฯ

อุปนิสฺสาย วิหรตีติ ตตฺถ ปฏิพทฺธา โหนฺติ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาราฯ

กุลํ นาม จตฺตาริ กุลานิ – ขตฺติยกุลํ, พฺราหฺมณกุลํ, เวสฺสกุลํ, สุทฺทกุลํฯ

กุลทูสโกติ กุลานิ ทูเสติ ปุเปฺผน วา ผเลน วา จุเณฺณน วา มตฺติกาย วา ทนฺตกเฏฺฐน วา เวฬุยา วา [เวฬุนา วา (สฺยา.)] เวชฺชิกาย วา ชงฺฆเปสนิเกน วาฯ

ปาปสมาจาโรติ มาลาวจฺฉํ โรเปติปิ โรปาเปติปิ, สิญฺจติปิ สิญฺจาเปติปิ, โอจินาติปิ โอจินาเปติปิ, คเนฺถติปิ คนฺถาเปติปิฯ

ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จาติ เย สมฺมุขา เต ปสฺสนฺติ, เย ติโรกฺขา เต สุณนฺติฯ

กุลานิ จ เตน ทุฏฺฐานีติ ปุเพฺพ สทฺธา หุตฺวา ตํ อาคมฺม อสฺสทฺธา โหนฺติ, ปสนฺนา หุตฺวา อปฺปสนฺนา โหนฺติฯ

ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จาติ เย สมฺมุขา เต ปสฺสนฺติ, เย ติโรกฺขา เต สุณนฺติฯ

โส ภิกฺขูติ โย โส กุลทูสโก ภิกฺขุฯ

***ภิกฺขูหี*ติ** อเญฺญหิ ภิกฺขูหิฯ เย ปสฺสนฺติ เย สุณนฺติฯ เตหิ วตฺตโพฺพ – ‘‘อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโรฯ อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสาฯ อลํ เต อิธ วาเสนา’’ติฯ

เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน เต ภิกฺขู เอวํ วเทยฺย – ‘‘ฉนฺทคามิโน จ ภิกฺขู, โทสคามิโน จ ภิกฺขู, โมหคามิโน จ ภิกฺขู, ภยคามิโน จ ภิกฺขูฯ ตาทิสิกาย อาปตฺติยา เอกจฺจํ ปพฺพาเชนฺติ เอกจฺจํ น ปพฺพาเชนฺตี’’ติฯ

โส *ภิกฺขู*ติ โย โส กมฺมกโต ภิกฺขุฯ

***ภิกฺขูหี*ติ** อเญฺญหิ ภิกฺขูหิฯ เย ปสฺสนฺติ เย สุณนฺติ เตหิ วตฺตโพฺพ – ‘‘มายสฺมา เอวํ อวจฯ น จ ภิกฺขู ฉนฺทคามิโน, น จ ภิกฺขู โทสคามิโน, น จ ภิกฺขู โมหคามิโน, น จ ภิกฺขู ภยคามิโนฯ อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโรฯ อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสาฯ อลํ เต อิธ วาเสนา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ

สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํฯ โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตโพฺพ – ‘‘มายสฺมา เอวํ อวจฯ น จ ภิกฺขู ฉนฺทคามิโน, น จ ภิกฺขู โทสคามิโน, น จ ภิกฺขู โมหคามิโน, น จ ภิกฺขู ภยคามิโนฯ อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโรฯ อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสาฯ อลํ เต อิธ วาเสนา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺช

ติ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โส ภิกฺขุ สมนุภาสิตพฺโพฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺโพฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

๔๓๘. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต ภิกฺขู ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต ภิกฺขู ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปติฯ โส ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.…ฯ

‘‘สมนุภฏฺโฐ สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๓๙. ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตสฺส ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ สงฺโฆว ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ เทติ, มูลาย ปฏิกสฺสติ, มานตฺตํ เทติ, อพฺเภติ; น สมฺพหุลา, น เอกปุคฺคโล ฯ เตน วุจฺจติ – ‘สงฺฆาทิเสโส’ติ, ตสฺเสว อาปตฺตินิกายสฺส นามกมฺมํ อธิวจนํฯ เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๔๔๐. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม เวมติโก น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๔๔๑. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตสฺส, ปฏินิสฺสชฺชนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

กุลทูสกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ เตรสมํฯ

๔๔๒. อุทฺทิฏฺฐา โข, อายสฺมนฺโต, เตรส สงฺฆาทิเสสา ธมฺมา, นว ปฐมาปตฺติกา, จตฺตาโร ยาวตติยกาฯ เยสํ ภิกฺขุ อญฺญตรํ วา อญฺญตรํ วา อาปชฺชิตฺวา ยาวตีหํ ชานํ ปฏิจฺฉาเทติ ตาวตีหํ เตน ภิกฺขุนา อกามา ปริวตฺถพฺพํฯ ปริวุตฺถปริวาเสน ภิกฺขุนา อุตฺตริ ฉารตฺตํ ภิกฺขุมานตฺตาย ปฏิปชฺชิตพฺพํฯ จิณฺณมานตฺโต ภิกฺขุ ยตฺถ สิยา วีสติคโณ ภิกฺขุสงฺโฆ ตตฺถ โส ภิกฺขุ อพฺเภตพฺโพฯ เอเกนปิ เจ อูโน วีสติคโณ ภิกฺขุสงฺโฆ ตํ ภิกฺขุํ อพฺเภยฺย, โส จ ภิกฺขุ อนพฺภิโต, เต จ ภิกฺขู คารยฺหา, อยํ ตตฺถ สามีจิฯ ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ – 'กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา'? ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – 'กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา'? ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – 'กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา'? ปริสุทฺเธตฺถายสฺมนฺโตฯ ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

เตรสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วิสฺสฏฺฐิ กายสํสคฺคํ, ทุฏฺฐุลฺลํ อตฺตกามญฺจ;
สญฺจริตฺตํ กุฏี เจว, วิหาโร จ อมูลกํฯ

กิญฺจิเลสญฺจ เภโท จ, ตเสฺสว อนุวตฺตกา;
ทุพฺพจํ กุลทูสญฺจ, สงฺฆาทิเสสา เตรสาติฯ

สงฺฆาทิเสสกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

๓. อนิยตกณฺฑํ

๑. ปฐมอนิยตสิกฺขาปทํ

อิเม โข ปนายสฺมนฺโต เทฺว อนิยตา ธมฺมา

อุเทฺทสํ อาคจฺฉนฺติฯ

๔๔๓. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี สาวตฺถิยํ กุลูปโก โหติ, พหุกานิ กุลานิ อุปสงฺกมติฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุทายิสฺส อุปฏฺฐากกุลสฺส กุมาริกา อญฺญตรสฺส กุลสฺส กุมารกสฺส ทินฺนา โหติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน ตํ กุลํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ – ''กหํ อิตฺถนฺนามา''ติ? เต เอวมาหํสุ – ''ทินฺนา, ภนฺเต, อมุกสฺส กุลสฺส กุมารกสฺสา''ติฯ ตมฺปิ โข กุลํ อายสฺมโต อุทายิสฺส อุปฏฺฐากํ โหติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี เยน ตํ กุลํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ – ''กหํ อิตฺถนฺนามา''ติ? เต เอวมาหํสุ – ''เอสายฺย, โอวรเก นิสินฺนา''ติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี เยน สา กุมาริกา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตสฺสา กุมาริกาย สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสิ กาลยุตฺตํ สมุลฺลปนฺโต กาลยุตฺตํ ธมฺมํ ภณนฺโตฯ

เตน โข ปน สมเยน วิสาขา มิคารมาตา พหุปุตฺตา โหติ พหุนตฺตา อโรคปุตฺตา อโรคนตฺตา อภิมงฺคลสมฺมตาฯ มนุสฺสา ยญฺเญสุ ฉเณสุ อุสฺสเวสุ วิสาขํ มิคารมาตรํ ปฐมํ โภเชนฺติฯ อถ โข วิสาขา มิคารมาตา นิมนฺติตา ตํ กุลํ อคมาสิฯ อทฺทสา โข วิสาขา มิคารมาตา อายสฺมนฺตํ อุทายิํ ตสฺสา กุมาริกาย สทฺธิํ เอกํ เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสินฺนํฯ ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ อุทายิํ เอตทโวจ – ''อิทํ, ภนฺเต, นจฺฉนฺนํ นปฺปติรูปํ ยํ อยฺโย มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปติฯ กิญฺจาปิ, ภนฺเต, อยฺโย อนตฺถิโก เตน ธมฺเมน, อปิจ ทุสฺสทฺธาปยา อปฺปสนฺนา มนุสฺสา''ติฯ เอวมฺปิ โข อายสฺมา อุทายี วิสาขาย มิคารมาตุยา วุจฺจมาโน นาทิยิฯ อถ โข วิสาขา มิคารมาตา นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสฺสตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายิํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ''สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสี''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว , อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๔๔. **''โย ปน ภิกฺขุ มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปยฺย, ตเมนํ สเทฺธยฺยวจสา อุปาสิกา ทิสฺวา ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย – ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา, นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตโพฺพ – ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเส**

เสน วา ปาจิตฺติเยน วา เยน วา สา สเทฺธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย, เตน โส ภิกฺขุ กาเรตโพฺพฯ อยํ ธโมฺม อนิยโต”ติฯ

๔๔๕. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี น เปตี น ติรจฺฉานคตาฯ อนฺตมโส ตทหุชาตาปิ ทาริกา, ปเคว มหตฺตรีฯ

สทฺธินฺติ เอกโตฯ

เอโก เอกายาติ ภิกฺขุ เจว โหติ มาตุคาโม จฯ

รโห นาม จกฺขุสฺส รโห, โสตสฺส รโหฯ **จกฺขุสฺส รโห**นาม น สกฺกา โหติ อกฺขิํ วา นิขณียมาเน ภมุกํ วา อุกฺขิปียมาเน สีสํ วา อุกฺขิปียมาเน ปสฺสิตุํฯ **โสตสฺส รโห**นาม น สกฺกา โหติ ปกติกถา โสตุํฯ

ปฏิจฺฉนฺนํ นาม อาสนํ กุเฏฺฏน วา [กุเฑฺฑน วา (สี. สฺยา.)] กวาเฏน วา กิลเญฺชน วา สาณิปาการเรน วา รุเกฺขน วา ถเมฺภน วา โกตฺถฬิยา วา เยน เกนจิ ปฏิจฺฉนฺนํ โหติฯ

อลํกมฺมนิเยติ สกฺกา โหติ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตุํฯ

นิสชฺชํ กเปฺปยฺยาติ มาตุคาเม นิสิเนฺน ภิกฺขุ อุปนิสิเนฺน วา โหติ อุปนิปเนฺน วาฯ ภิกฺขุ นิสิเนฺน มาตุคาโม อุปนิสิเนฺน วา โหติ อุปนิปเนฺน วาฯ อุโภ วา นิสินฺนา โหนฺติ อุโภ วา นิปนฺนาฯ

สเทฺธยฺยวจสา นาม อาคตผลา อภิสเมตาวินี วิญฺญาตสาสนาฯ

อุปาสิกา นาม พุทฺธํ สรณํ คตา, ธมฺมํ สรณํ คตา, สงฺฆํ สรณํ คตาฯ

ทิสฺวาติ ปสฺสิตฺวาฯ

ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย – ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วาฯ นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตโพฺพ – ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วาฯ เยน วา สา สเทฺธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย เตน โส ภิกฺขุ กาเรตโพฺพฯ

๔๔๖. สา เจ เอวํ วเทยฺย – “อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต”ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – “อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต”ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – “สจฺจาหํ นิสิโนฺน, โน จ โข เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ”นฺติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – “อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต”ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – “นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข นิปโนฺน”ติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ ฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – “อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต”ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – “นาหํ นิสิโนฺน อปิจ โข ฐิโต”ติ, น กาเรตโพฺพฯ

๔๔๗. สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิปโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิปโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต’’ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘สจฺจาหํ นิปโนฺน, โน จ โข เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ’’นฺติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิปโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต’’ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข นิสิโนฺน’’ติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิปโนฺน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวโนฺต’’ติ , โส เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘นาหํ นิปโนฺน อปิจ โข ฐิโต’’ติ, น กาเรตโพฺพฯ

๔๔๘. สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคาเมน สทฺธิํ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชโนฺต’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพ…เป.… สจฺจาหํ นิสิโนฺน โน จ โข กายสํสคฺคํ สมาปชฺชินฺติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิสิโนฺน อปิจ โข นิปโนฺนติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิสิโนฺน อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิปโนฺน มาตุคาเมน สทฺธิํ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชโนฺต’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพ…เป.… สจฺจาหํ นิปโนฺน, โน จ โข กายสํสคฺคํ สมาปชฺชินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข นิสิโนฺนติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

๔๔๙. สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉเนฺน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสิโนฺน’’ติ , โส จ ตํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิสิโนฺน อปิจ โข นิปโนฺนติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

๔๕๐. สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ มาตุคาเมน สทฺธิํ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉเนฺน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิปโนฺน’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข นิสิโนฺนติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

อนิยโตติ น นิยโต, ปาราชิกํ วา สงฺฆาทิเสโส วา ปาจิตฺติยํ วาฯ

๔๕๑. คมนํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพฯ คมนํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ น ปฏิชานาติ, น กาเรตโพฺพฯ

คมนํ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา

กาเรตโพฺพฯ คมนํ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพฯ คมนํ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ, อาปตฺติํ น ปฏิชานาติ, น กาเรตโพฺพติฯ

ปฐโม อนิยโต นิฎฺฐิโตฯ

๒. ทุติยอนิยตสิกฺขาปทํ

๔๕๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี – ‘‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลํกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปตุ’’นฺติ ตสฺสาเยว กุมาริกาย สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสิ กาลยุตฺตํ สมุลฺลปนฺโต กาลยุตฺตํ ธมฺมํ ภณนฺโตฯ ทุติยมฺปิ โข วิสาขา มิคารมาตา นิมนฺติตา ตํ กุลํ อคมาสิฯ อทฺทสา โข วิสาขา มิคารมาตา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ตสฺสาเยว กุมาริกาย สทฺธึ เอกํ เอกาย รโห นิสินฺนํฯ ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ, ภนฺเต, นจฺฉนฺนํ นปฺปติรูปํ ยํ อโยฺย มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปติฯ กิญฺจาปิ, ภนฺเต, อโยฺย อนตฺถิโก เตน ธมฺเมน, อปิจ ทุสฺสทฺธาปยา อปฺปสนฺนา มนุสฺสา’’ติฯ เอวมฺปิ โข อายสฺมา อุทายี วิสาขาย มิคารมาตุยา วุจฺจมาโน นาทิยิฯ อถ โข วิสาขา มิคารมาตา นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ …เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๕๓. ‘‘**น เหว โข ปน ปฏิจฺฉนฺนํ อาสนํ โหติ นาลํ กมฺมนิยํ, อลญฺจ โข โหติ มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิตุํฯ โย ปน ภิกฺขุ ตถารูเป อาสเน มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปยฺย, ตเมนํ สเทฺธยฺยวจสา อุปาสิกา ทิสฺวา ทฺวินฺนํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย – สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วาฯ นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ทฺวินฺนํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตโพฺพ – สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วาฯ เยน วา สา สเทฺธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย เตน โส ภิกฺขุ กาเรตโพฺพฯ อยมฺปิ ธโมฺม อนิยโต**’’ติฯ

๔๕๔. **น เหว โข ปน ปฏิจฺฉนฺนํ อาสนํ โหตี**ติ อปฺปฏิจฺฉนฺนํ โหติ กุเฏฺฏน วา กวาเฏน วา กิลเญฺชน วา สาณิปาการเรน วา รุเกฺขน วา ถเมฺภน วา โกตฺถฬิยา วา เยน เกนจิ อปฺปฏิจฺฉนฺนํ โหติฯ

นาลํ กมฺมนิยนฺติ น สกฺกา โหติ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตุํฯ

อลญฺจ โข โหติ มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิตุนฺติ สกฺกา โหติ มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิตุํฯ

โย ปนาติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ตถารูเป อาสเนติ เอวรูเป อาสเนฯ

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี น เปตี น ติรจฺฉานคตา, วิญฺญู ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตํ ทุฏฺฐุลฺลาทุฏฺฐุลฺลํ อาชานิตุํฯ

สทฺธินฺติ เอกโตฯ

เอโก เอกายาติ ภิกฺขุ เจว โหติ มาตุคาโม จฯ

รโห นาม จกฺขุสฺส รโห, โสตสฺส รโหฯ **จกฺขุสฺส รโห** นาม น สกฺกา โหติ อกฺขึ วา นิขณียมาเน ภมุกํ วา อุกฺขิปียมาเน สีสํ วา อุกฺขิปียมาเน ปสฺสิตุํฯ **โสตสฺส รโห** นาม น สกฺกา โหติ ปกติกถา โสตุํฯ

นิสชฺชํ กปฺเปยฺยาติ มาตุคาเม นิสินฺเน ภิกฺขุ อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน วาฯ ภิกฺขุ นิสินฺเน มาตุคาโม อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน วาฯ อุโภ วา นิสินฺนา โหนฺติ อุโภ วา นิปนฺนาฯ

สเทฺธยฺยวจสา นาม อาคตผลา อภิสเมตาวินี วิญฺญาตสาสนาฯ

อุปาสิกา นาม พุทฺธํ สรณํ คตา, ธมฺมํ สรณํ คตา, สงฺฆํ สรณํ คตาฯ

ทิสฺวาติ ปสฺสิตฺวาฯ

ทฺวินฺนํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วาฯ นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ทฺวินฺนํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตโพฺพ – สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วาฯ เยน วา สา สเทฺธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย, เตน โส ภิกฺขุ กาเรตโพฺพฯ

๔๕๕. สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคาเมน สทฺธิํ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชโนฺต’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิสิโนฺน มาตุคาเมน สทฺธิํ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชโนฺต’’ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘สจฺจาหํ นิสิโนฺน, โน จ โข กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ’’นฺติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข นิปโนฺนติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ นิปโนฺน มาตุคาเมน สทฺธิํ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชโนฺต’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพ…เป…. สจฺจาหํ นิปโนฺน, โน จ โข กายสํสคฺคํ สมาปชฺชินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข นิสิโนฺนติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ …เป…. นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อยฺยสฺส มยา สุตํ นิสินฺนสฺส มาตุคามํ ทุฎฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสนฺตสฺสา’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อยฺยสฺส มยา สุตํ นิสินฺนสฺส มาตุคามํ ทุฎฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสนฺตสฺสา’’ติ, โส เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘สจฺจาหํ นิสิโนฺน, โน จ โข ทุฎฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิ’’นฺติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข นิปโนฺนติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อยฺยสฺส มยา สุตํ นิปนฺนสฺส มาตุคามํ ทุฎฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสนฺตสฺสา’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพ…เป…. สจฺจาหํ นิปโนฺน โน จ โข ทุฎฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข นิสิโนฺนติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป…. นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

๔๕๖. สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสิโนฺน’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข นิปโนฺนติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิสิโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

สา เจ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อโยฺย มยา ทิโฎฺฐ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิปโนฺน’’ติ, โส จ ตํ ปฏิชานาติ, นิปชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข นิสิโนฺนติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพ…เป.… นาหํ นิปโนฺน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตโพฺพฯ

อยมฺปีติ ปุริมํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

อนิยโตติ น นิยโต, สงฺฆาทิเสโส วา ปาจิตฺติยํ วาฯ

๔๕๗. คมนํ ปฏิชานาติ นิสชฺชํ ปฏิชานาติ อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ ปฏิชานาติ นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ ปฏิชานาติ นิสชฺชํ ปฏิชานาติ อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตโพฺพฯ คมนํ ปฏิชานาติ นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, น กาเรตโพฺพฯ

คมนํ น ปฏิชานาติ นิสชฺชํ ปฏิชานาติ อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ น ปฏิชานาติ นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตโพฺพฯ คมนํ น ปฏิชานาติ นิสชฺชํ ปฏิชานาติ อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ , นิสชฺชาย กาเรตโพฺพฯ คมนํ น ปฏิชานาติ นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, น กาเรตโพฺพติฯ

ทุติโย อนิยโต นิฎฺฐิโตฯ

๔๕๘. อุทฺทิฎฺฐา โข อายสฺมโนฺต เทฺว อนิยตา ธมฺมาฯ ตตฺถายสฺมเนฺต ปุจฺฉามิ – ‘‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’’? ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’’? ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’’? ปริสุเทฺธตฺถายสฺมโนฺต; ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อลํ กมฺมนิยเญฺจว, ตเถว จ นเหว โข;
อนิยตา สุปญฺญตฺตา, พุทฺธเสเฎฺฐน ตาทินาติฯ

อนิยตกณฺฑํ นิฎฺฐิตํฯ

๔. นิสฺสคฺคิยกณฺฑํ

๑. จีวรวโคฺค

๑. ปฐมกถินสิกฺขาปทํ

อิเม โข ปนายสฺมโนฺต ติํส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา

ธมฺมา อุเทฺทสํ อาคจฺฉนฺติฯ

๔๕๙. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ โคตมเก เจติเยฯ เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขูนํ ติจีวรํ อนุญฺญาตํ โหติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา ติจีวรํ อนุญฺญาต’’นฺติ อเญฺญเนว ติจีวเรน คามํ ปวิสนฺติ, อเญฺญน ติจีวเรน อาราเม อจฺฉนฺติ, อเญฺญน ติจีวเรน นหานํ โอตรนฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อติเรกจีวรํ ธาเรสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อติเรกจีวรํ ธาเรถา’’ติ ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อติเรกจีวรํ ธาเรสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๖๐. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อติเรกจีวรํ ธาเรยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๔๖๑. [มหาว. ๓๔๗] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อานนฺทสฺส อติเรกจีวรํ อุปฺปนฺนํ โหติฯ อายสฺมา จ อานโนฺท ตํ จีวรํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโม โหติฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘น อติเรกจีวรํ ธาเรตพฺพ’นฺติฯ อิทญฺจ เม อติเรกจีวรํ อุปฺปนฺนํฯ อหญฺจิมํ จีวรํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโมฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? อถ โข อายสฺมา อานโนฺท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘กีวจิรํ ปนานนฺท, สาริปุโตฺต อาคจฺฉิสฺสตี’’ติ? ‘‘นวมํ วา, ภควา, ทิวสํ ทสมํ วา’’ติฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ทสาหปรมํ อติเรกจีวรํ ธาเรตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๖๒. **‘‘นิฎฺฐิตจีวรสฺมิํ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมิํ กถิเน ทสาหปรมํ อติเรกจีวรํ ธาเรตพฺพํฯ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๔๖๓. **นิฎฺฐิตจีวรสฺมิ**นฺติ ภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ นฎฺฐํ วา วินฎฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนาฯ

อุพฺภตสฺมิํ กถิเนติ อฎฺฐนฺนํ มาติกานํ อญฺญตราย มาติกาย อุพฺภตํ โหติ, สเงฺฆน วา อนฺตรา อุพฺภตํ โหติฯ

ทสาหปรมนฺติ ทสาหปรมตา ธาเรตพฺพํฯ

อติเรกจีวรํ นาม อนธิฏฺฐิตํ อวิกปฺปิตํฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ, วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ โหตี [โหตีติ อิทํ ปทํ สพฺพโปตฺถเกสุ อตฺถิ, สิกฺขาปเท ปน นตฺถิ, เอวมุปริปิ] ติ เอกาทเส อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี''ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ นิสฺสฏฺฐจีวรํ ทาตพฺพํฯ

๔๖๔. ''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิทํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิยํ สงฺฆสฺส นิสฺสฏฺฐํฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิมํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยา''ติฯ

๔๖๕. เตน ภิกฺขุนา สมฺพหุเล ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺสุ วจนียา – ''อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสชฺชามี''ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ นิสฺสฏฺฐจีวรํ ทาตพฺพํฯ

๔๖๖. ''สุณนฺตุ เม อายสฺมนฺตาฯ อิทํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิยํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสฏฺฐํฯ ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกลฺลํ, อายสฺมนฺตา อิมํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยุ''นฺติฯ

๔๖๗. เตน ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อิทํ เม, อาวุโส, จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ อายสฺมโต นิสฺสชฺชามี''ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ เตน ภิกฺขุนา อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ นิสฺสฏฺฐจีวรํ ทาตพฺพํ – ''อิมํ จีวรํ อายสฺมโต ทมฺมี''ติฯ

๔๖๘. ทสาหาติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกนฺเต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิลุตฺเต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกนฺเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๔๖๙. อนาปตฺติ อโนฺตทสาหํ อธิเฏฺฐติ, วิกเปฺปติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

๔๗๐. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นิสฺสฏฺฐจีวรํ น เทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น , ภิกฺขเว, นิสฺสฏฺฐจีวรํ น ทาตพฺพํฯ โย น ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

กถินสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. อุโทสิตสิกฺขาปทํ

๔๗๑. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺติฯ ตานิ จีวรานิ จิรํ นิกฺขิตฺตานิ กณฺณกิตานิ โหนฺติฯ ตานิ ภิกฺขู โอตาเปนฺติฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อานนฺโท เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑนฺโต เต ภิกฺขู ตานิ จีวรานิ โอตาเปนฺเตฯ ทิสฺวาน เยน เต ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘กสฺสิมานิ, อาวุโส, จีวรานิ กณฺณกิตานี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อายสฺมา อานนฺโท อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เต ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสนฺติ ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๗๒. **‘‘นิฏฺฐิตจีวรสฺมิํ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมิํ กถิเน เอกรตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๔๗๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ โกสมฺพิยํ คิลาโน โหติฯ ญาตกา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุํ – ‘‘อาคจฺฉตุ ภทนฺโต, มยํ, อุปฏฺฐหิสฺสามา’’ติฯ ภิกฺขูปิ เอวมาหํสุ – ‘‘คจฺฉาวุโส , ญาตกา ตํ อุปฏฺฐหิสฺสนฺตี’’ติฯ โส เอวมาห – ‘‘ภควตาวุโส, สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘น ติจีวเรน วิปฺปวสิตพฺพ’นฺติฯ อหญฺจมฺหิ คิลาโนฯ น สโกฺกมิ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, คิลานสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ทาตพฺพาฯ เตน คิลาเนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภนฺเต, คิลาโนฯ น สโกฺกมิ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โสหํ, ภนฺเต, สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติํ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๗๔. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติํ ทเทยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

“สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุตึ ยาจติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุตึ เทติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติยา ทานํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

“ทินฺนา สงฺเฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี”ติฯ

เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๗๕. “นิฏฺฐิตจีวรสฺมึ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมึ กถิเน เอกรตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺย, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”นฺติฯ

๔๗๖. “นิฏฺฐิตจีวรสฺมินฺติ ภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ นฏฺฐํ วา วินฏฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนาฯ

อุพฺภตสฺมึ กถิเนติ อฏฺฐนฺนํ มาติกานํ อญฺญตราย มาติกาย อุพฺภตํ โหติ, สงฺเฆน วา อนฺตรา อุพฺภตํ โหติฯ

เอกรตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺยาติ สงฺฆาฏิยา วา อุตฺตราสงฺเคน วา อนฺตรวาสเกน วาฯ

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยาติ ฐเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมุตึฯ

นิสฺสคฺคิยํ โหตีติ สห อรุณุคฺคมนา [อรุณุคฺคมเนน (สี. สฺยา.)] นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต , จีวรํ รตฺติวิปฺปวุตฺถํ [รตฺตึ วิปฺปวุตฺถํ (สี.)] อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๔๗๗. คาโม เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ นิเวสนํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ อุโทสิโต เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ อฏฺฏ เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ มาโฬ เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ ปาสาโท เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ หมฺมิยํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ นาวา เอกูปจารา นานูปจาราฯ สตฺโถ เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ เขตฺตํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ ธญฺญกรณํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ อาราโม เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ วิหาโร เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ รุกฺขมูลํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ อชฺโฌกาโส เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ

๔๗๘. คาโม เอกูปจาโร นาม เอกกุลสฺส คาโม โหติ ปริกฺขิตฺโต จ ฯ อโนฺตคาเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตคาเม วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺโต โหติ, ยสฺมึ ฆเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ ฆเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๗๙. นานากุลสฺส คาโม โหติ ปริกฺขิตฺโต จฯ ยสฺมึ ฆเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ ฆเร วตฺถพฺพํ สภาเย วา ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ สภายํ คจฺฉนฺเตน หตฺถปาเส จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สภาเย วา วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ สภาเย จีวรํ

นิกฺขิปิตฺวา สภาเย วา วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ ฆเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ ฆเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๐. เอกกุลสฺส นิเวสนํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ อโนฺตนิเวสเน จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตนิเวสเน วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๑. นานากุลสฺส นิเวสนํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํ ฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๒. เอกกุลสฺส อุโทสิโต โหติ ปริกฺขิโตฺต จ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา ฯ อโนฺตอุโทสิเต จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตอุโทสิเต วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๓. นานากุลสฺส อุโทสิโต โหติ ปริกฺขิโตฺต จ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๔. เอกกุลสฺส อโฏฺฏ โหติ, อโนฺตอเฎฺฏ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตอเฎฺฏ วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส อโฏฺฏ โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๕. เอกกุลสฺส มาโฬ โหติ, อโนฺตมาเฬ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตมาเฬ วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส มาโฬ โหติ นานาคพฺภา นานาโอวรกา, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๖. เอกกุลสฺส ปาสาโท โหติ, อโนฺตปาสาเท จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตปาสาเท วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส ปาสาโท โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๗. เอกกุลสฺส หมฺมิยํ โหติฯ อโนฺตหมฺมิเย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตหมฺมิเย วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส หมฺมิยํ โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๘. เอกกุลสฺส นาวา โหติฯ อโนฺตนาวาย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตนาวาย วตฺถพฺพํ ฯ นานากุลสฺส นาวา โหติ นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ โอวรเก จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ โอวรเก วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๙. เอกกุลสฺส สโตฺถ โหติฯ สเตฺถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ปุรโต วา ปจฺฉโต วา สตฺตพฺภนฺตรา น วิชหิตพฺพา, ปสฺสโต อพฺภนฺตรํ น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส สโตฺถ โหติ, สเตฺถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๐. เอกกุลสฺส เขตฺตํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตเขเตฺต จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตเขเตฺต วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส เขตฺตํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตเขเตฺต จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ทฺวารมูเล วา วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๑. เอกกุลสฺส ธญฺญกรณํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตธญฺญกรเณ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตธญฺญกรเณ วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส ธญฺญกรณํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตธญฺญกรเณ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ทฺวารมูเล วา วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๒. เอกกุลสฺส อาราโม โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ อโนฺตอาราเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตอาราเม วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส อาราโม โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ อโนฺตอาราเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ทฺวารมูเล วา วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๓. เอกกุลสฺส วิหาโร โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ อโนฺตวิหาเร จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตวิหาเร วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ วิหาเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส วิหาโร โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ ยสฺมิํ วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ วิหาเร วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ , ยสฺมิํ วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ วิหาเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๔. เอกกุลสฺส รุกฺขมูลํ โหติ, ยํ มชฺฌนฺหิเก กาเล สมนฺตา ฉายา ผรติ, อโนฺตฉายาย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตฉายาย วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส รุกฺขมูลํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

อโชฺฌกาโส เอกูปจาโร นาม อคามเก อรเญฺญ สมนฺตา สตฺตพฺภนฺตรา เอกูปจาโร, ตโต ปรํ นานูปจาโรฯ

๔๙๕. วิปฺปวุเตฺถ วิปฺปวุตฺถสญฺญี อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วิปฺปวุเตฺถ เวมติโก, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วิปฺปวุเตฺถ อวิปฺปวุตฺถสญฺญี, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อปฺปจฺจุทฺธเฎ ปจฺจุทฺธฎสญฺญี…เป.… อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนเฎฺ นฎฺฐสญฺญี… อวินเฎฺ วินฎฺฐสญฺญี… อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี…เป.… อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺส ฯ อวิปฺปวุเตฺถ วิปฺปวุตฺถสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อวิปฺปวุเตฺถ เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อวิปฺปวุเตฺถ อวิปฺปวุตฺถสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๔๙๖. อนาปตฺติ อโนฺตอรุเณ ปจฺจุทฺธรติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, ภิกฺขุสมฺมุติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อุโทสิตสิกฺขาปทํ นิฎฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. ตติยกถินสิกฺขาปทํ

๔๙๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อกาลจีวรํ อุปฺปนฺนํ โหติฯ ตสฺส ตํ จีวรํ กยิรมานํ นปฺปโหติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชติฯ อทฺทสา โข ภควา เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต ตํ ภิกฺขุํ ตํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชนฺตํฯ ทิสฺวาน เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, ภิกฺขุ, อิมํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชสี’’ติ? ‘‘อิทํ เม, ภนฺเต, อกาลจีวรํ อุปฺปนฺนํฯ กยิรมานํ นปฺปโหติฯ เตนาหํ อิมํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชามี’’ติฯ ‘‘อตฺถิ ปน เต, ภิกฺขุ, จีวรปจฺจาสา’’ติ? ‘‘อตฺถิ, ภควา’’ติฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา, ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรปจฺจาสา นิกฺขิปิตุ’’นฺติฯ

๔๙๘. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรปจฺจาสา นิกฺขิปิตุ’’นฺติ อกาลจีวรานิ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปนฺติฯ ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺติฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อานโนฺท เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐเนฺตฯ ทิสฺวาน ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘กสฺสิมานิ, อาวุโส, จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺตี’’ติ? ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส, อกาลจีวรานิ จีวรปจฺจาสา นิกฺขิตฺตานี’’ติฯ ‘‘กีวจิรํ ปนาวุโส, อิมานิ จีวรานิ นิกฺขิตฺตานี’’ติ? ‘‘อติเรกมาสํ, อาวุโส’’ติฯ อายสฺมา อานโนฺท อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข อายสฺมา อานโนฺท เต ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปิสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๙๙. **‘‘นิฏฺฐิตจีวรสฺมิํ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมิํ กถิเน ภิกฺขุโน ปเนว อกาลจีวรํ อุปฺปเชฺชยฺย, อากงฺขมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํฯ ปฏิคฺคเหตฺวา ขิปฺปเมว กาเรตพฺพํฯ โนจสฺส ปาริปูริ, มาสปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตํ จีวรํ นิกฺขิปิตพฺพํ อูนสฺส ปาริปูริยา สติยา ปจฺจาสายฯ ตโต เจ อุตฺตริ [อุตฺตริํ (สี. สฺยา.)] นิกฺขิเปยฺย, สติยาปิ ปจฺจาสาย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๐๐. **นิฏฺฐิตจีวรสฺมิ**นฺติ ภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ นฏฺฐํ วา วินฏฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนาฯ

อุพฺภตสฺมิํ กถิเนติ อฏฺฐนฺนํ มาติกานํ อญฺญตราย มาติกาย อุพฺภตํ โหติ, สเงฺฆน วา อนฺตรา อุพฺภตํ โหติฯ

อกาลจีวรํ นาม อนตฺถเต กถิเน เอกาทสมาเส อุปฺปนฺนํ, อตฺถเต กถิเน สตฺตมาเส อุปฺปนฺนํ, กาเลปิ อาทิสฺส ทินฺนํ, เอตํ อกาลจีวรํ นามฯ

อุปฺปเชฺชยฺยาติ อุปฺปเชฺชยฺย สงฺฆโต วา คณโต วา ญาติโต วา มิตฺตโต วา ปํสุกูลํ วา อตฺตโน วา ธเนนฯ

อากงฺขมาเนนาติ อิจฺฉมาเนน ปฏิคฺคเหตพฺพํฯ

ปฏิคฺคเหตฺวา ขิปฺปเมว กาเรตพฺพนฺติ ทสาหา กาเรตพฺพํฯ

โน จสฺส ปาริปูรีติ กยิรมานํ นปฺปโหติฯ

มาสปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตํ จีวรํ นิกฺขิปิตพฺพนฺติ มาสปรมตา นิกฺขิปิตพฺพํฯ

อูนสฺส ปาริปูริยาติ อูนสฺส ปาริปูรตฺถายฯ

สติยา ปจฺจาสายาติ ปจฺจาสา โหติ สงฺฆโต วา คณโต วา ญาติโต วา มิตฺตโต วา ปํสุกูลํ วา อตฺตโน วา ธเนนฯ

ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺย สติยาปิ ปจฺจาสายาติ ตทหุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํฯ ทฺวีหุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํฯ ตีหุปฺปนฺเน มูลจีวเร…เป.… จตูหุปฺปนฺเน… ปญฺจาหุปฺปนฺเน… ฉาหุปฺปนฺเน… สตฺตาหุปฺปนฺเน… อฏฺฐาหุปฺปนฺเน … นวาหุปฺปนฺเน… ทสาหุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํ ฯ เอกาทเส อุปฺปนฺเน…เป.… ทฺวาทเส อุปฺปนฺเน… เตรเส อุปฺปนฺเน… จุทฺทเส อุปฺปนฺเน… ปนฺนรเส อุปฺปนฺเน… โสฬเส อุปฺปนฺเน… สตฺตรเส อุปฺปนฺเน… อฏฺฐารเส อุปฺปนฺเน… เอกูนวีเส อุปฺปนฺเน… วีเส อุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํฯ เอกวีเส อุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, นวาหา กาเรตพฺพํฯ ทฺวาวีเส อุปฺปนฺเน…เป.… เตวีเส อุปฺปนฺเน… จตุวีเส อุปฺปนฺเน… ปญฺจวีเส อุปฺปนฺเน… ฉพฺพีเส อุปฺปนฺเน… สตฺตวีเส อุปฺปนฺเน… อฏฺฐวีเส อุปฺปนฺเน… เอกูนตึเส อุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, เอกาหํ กาเรตพฺพํ… ตึเส อุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ , ตทเหว อธิฏฺฐาตพฺพํ วิกเปฺปตพฺพํ วิสฺสเชฺชตพฺพํฯ โน เจ อธิเฏฺฐยฺย วา วิกเปฺปยฺย วา วิสฺสเชฺชยฺย วา, เอกตึเส อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, อกาลจีวรํ มาสาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

วิสภาเค อุปฺปนฺเน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, รตฺติโย จ เสสา โหนฺติ, น อกามา กาเรตพฺพํฯ

๕๐๑. มาสาติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ มาสาติกฺกเนฺต เวมติโก นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ มาสาติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี…เป.… อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี… อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี… อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี… อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี… อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มาสานติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มาสานติกฺกเนฺต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มาสานติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๐๒. อนาปตฺติ อโนฺตมาเส อธิเฏฺฐติ, วิกเปฺปติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ , วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ตติยกถินสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๔. ปุราณจีวรสิกฺขาปทํ

๕๐๓. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุทายิสฺส ปุราณทุติยิกา ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา โหติฯ สา อายสฺมโต อุทายิสฺส สนฺติเก อภิกฺขณํ อาคจฺฉติฯ อายสฺมาปิ อุทายี ตสฺสา ภิกฺขุนิยา สนฺติเก อภิกฺขณํ คจฺฉติฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี ตสฺสา ภิกฺขุนิยา สนฺติเก ภตฺตวิสฺสคฺคํ กโรติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน สา ภิกฺขุนี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตสฺสา ภิกฺขุนิยา ปุรโต องฺคชาตํ วิวริตฺวา อาสเน นิสีทิฯ สาปิ โข ภิกฺขุนี อายสฺมโต อุทายิสฺส ปุรโต องฺคชาตํ วิวริตฺวา อาสเน นิสีทิฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี สารตฺโต ตสฺสา ภิกฺขุนิยา องฺคชาตํ อุปนิชฺฌายิฯ ตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ตํ ภิกฺขุนึ เอตทโวจ – ‘‘คจฺฉ, ภคินิ, อุทกํ อาหร, อนฺตรวาสกํ โธวิสฺสามี’’ติฯ ‘‘อาหรยฺย , อหเมว โธวิสฺสามี’’ติ ตํ อสุจึ เอกเทสํ มุเขน อคฺคเหสิ เอกเทสํ องฺคชาเต ปกฺขิปิฯ สา เตน คพฺภํ คณฺหิฯ ภิกฺขุนิโย เอวมาหํสุ – ‘‘อพฺรหฺมจารินี อยํ ภิกฺขุนี, คพฺภินี’’ติฯ ‘‘นาหํ, อยฺย, อพฺรหฺมจารินี’’ติ ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อโยฺย อุทายี ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสฺสตี’’ติ! อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาติกา เต, อุทายิ, อญฺญาติกา’’ติ? ‘‘อญฺญาติกา, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา ปาสาทิกํ วา อปาสาทิกํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๐๔. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปยฺย วา รชาเปยฺย วา อาโกฏาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๐๕. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

ภิกฺขุนี นาม อุภโตสเงฺฆ อุปสมฺปนฺนาฯ

ปุราณจีวรํ นาม สกึ นิวตฺถมฺปิ สกึ ปารุตมฺปิฯ

โธวาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โธตํ นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ รชาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ รตฺตํ นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ อาโกเฏหีติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สกึ ปาณิปฺปหารํ วา มุคฺครปฺปหารํ วา ทิเนฺน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, ปุราณจีวรํ อญฺ

ญาติกาย ภิกฺขุนิยา โธวาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๐๖. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ รชาเปติ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ อาโกฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย เวมติโก…เป…. อญฺญาติกาย ญาติกสญฺญี…เป…. อญฺญสฺส ปุราณจีวรํ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นิสีทนปจฺจตฺถรณํ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนาย โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ญาติกาย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย ญาติกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๐๗. อนาปตฺติ ญาติกาย โธวนฺติยา อญฺญาติกา ทุติยา โหติ, อวุตฺตา โธวติ, อปริภุตฺตํ โธวาเปติ, จีวรํ ฐเปตฺวา อญฺญํ ปริกฺขารํ โธวาเปติ, สิกฺขมานาย, สามเณริยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ปุราณจีวรสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. จีวรปฏิคฺคหณสิกฺขาปทํ

๕๐๘. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี สาวตฺถิยํ วิหรติฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกนฺตา เยน อนฺธวนํ เตนุปสงฺกมิ ทิวาวิหารายฯ อนฺธวนํ อโชฺคาเหตฺวา อญฺญตรสฺมึ รุกฺขมูเล ทิวาวิหารํ นิสีทิฯ เตน โข ปน สมเยน โจรา กตกมฺมา คาวึ วธิตฺวา มํสํ คเหตฺวา อนฺธวนํ ปวิสึสุฯ อทฺทสา โข โจรคามณิโก อุปฺปลวณฺณํ ภิกฺขุนึ อญฺญตรสฺมึ รุกฺขมูเล ทิวาวิหารํ นิสินฺนํฯ ทิสฺวานสฺส เอตทโหสิ – ‘‘สเจ เม ปุตฺตภาตุกา ปสฺสิสฺสนฺติ วิเหฐิสฺสนฺติ อิมํ ภิกฺขุนิ’’นฺติ อเญฺญน มเคฺคน อคมาสิฯ อถ โข โส โจรคามณิโก มํเส ปเกฺก วรมํสานิ คเหตฺวา ปณฺณปุฏํ [ปเณฺณน ปุฏํ (สฺยา.)] พนฺธิตฺวา อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา อวิทูเร รุเกฺข

อาลเคฺคตฺวา – ‘‘โย ปสฺสติ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา ทินฺนํเยว หรตู’’ติ, วตฺวา ปกฺกามิฯ อโสฺสสิ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี สมาธิมฺหา วุฏฺฐหิตฺวา ตสฺส โจรคามณิกสฺส อิมํ วาจํ ภาสมานสฺสฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ตํ มํสํ คเหตฺวา อุปสฺสยํ อคมาสิฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ตํ มํสํ สมฺปาเทตฺวา อุตฺตราสเงฺคน ภณฺฑิกํ พนฺธิตฺวา เวหาสํ อพฺภุคฺคนฺตฺวา เวฬุวเน ปจฺจุฏฺฐาสิ [ปจฺจุปฏฺฐาสิ (?)]ฯ

เตน โข ปน สมเยน ภควา คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺโฐ โหติฯ อายสฺมา อุทายี โอหิยฺยโก โหติ วิหารปาโลฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ – ‘‘กหํ, ภนฺเต, ภควา’’ติ? ‘‘ปวิฏฺโฐ, ภคินิ, ภควา คามํ ปิณฺฑายา’’ติฯ ‘‘อิมํ, ภนฺเต, มํสํ ภควโต เทหี’’ติฯ ‘‘สนฺตปฺปิโต ตยา, ภคินิ, ภควา มํเสนฯ สเจ เม ตฺวํ อนฺตรวาสกํ ทเทยฺยาสิ, เอวํ อหมฺปิ สนฺตปฺปิโต ภเวยฺยํ อนฺตรวาสเกนา’’ติฯ ‘‘มยํ โข, ภนฺเต, มาตุคามา นาม กิจฺฉลาภาฯ อิทญฺจ เม อนฺติมํ ปญฺจมํ จีวรํฯ นาหํ ทสฺสามี’’ติฯ ‘‘เสยฺยถาปิ, ภคินิ, ปุริโส หตฺถึ ทตฺวา กจฺเฉ สชฺเชยฺย [วิสฺสชฺเชยฺย (สฺยา.)] เอวเมว โข ตฺวํ ภคินิ ภควโต มํสํ ทตฺวา มยิ อนฺตรวาสเก สชฺชสี’’ติ [อนฺตรวาสกํ น สชฺชสีติ (ก.), มยฺหํ อนฺตรวาสกํ วิสฺสชฺชหีติ (สฺยา.)]ฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี อายสฺมตา อุทายินา นิปฺปีฬิยมานา อนฺตรวาสกํ ทตฺวา อุปสฺสยํ อคมาสิฯ ภิกฺขุนิโย อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา ปตฺตจีวรํ ปฏิคฺคณฺหนฺติโย อุปฺปลวณฺณํ ภิกฺขุนึ เอตทโวจุํ – ‘‘กหํ เต, อยฺเย, อนฺตรวาสโก’’ติ? อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อโยฺย อุทายี ภิกฺขุนิยา จีวรํ ปฏิคฺคเหสฺสติ กิจฺฉลาโภ มาตุคาโม’’ติฯ อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี ภิกฺขุนิยา จีวรํ ปฏิคฺคเหสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, ภิกฺขุนิยา จีวรํ ปฏิคฺคเหสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ , ภควา’’ติฯ ‘‘ญาติกา เต, อุทายิ, อญฺญาติกา’’ติ? ‘‘อญฺญาติกา, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคเหสฺสสิ! เนตํ โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๐๙. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคเณฺหยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๕๑๐. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู กุกฺกุจฺจายนฺตา ภิกฺขุนีนํ ปาริวตฺตกจีวรํ น ปฏิคฺคณฺหนฺติฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา อมฺหากํ ปาริวตฺตกจีวรํ น ปฏิคฺคเหสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตาสํ ภิกฺขุนีนํ อุชฺฌายนฺตีนํ ขิยฺยนฺตีนํ วิปาเจนฺตีนํฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปญฺจนฺนํ ปาริวตฺตกํ ปฏิคฺคเหตุํ – ภิกฺขุสฺส, ภิกฺขุนิยา, สิกฺขมานาย, สามเณรสฺส, สามเณริยาฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อิเมสํ ปญฺจนฺนํ ปาริวตฺตกํ ปฏิคฺคเหตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถฯ

๕๑๑. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคเณฺหยฺย, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’นฺติฯ

๕๑๒. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. ***ภิกฺขู***ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

ภิกฺขุนี นาม อุภโตสเงฺฆ อุปสมฺปนฺนาฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

อญฺญตฺร ปาริวตฺตกาติ ฐเปตฺวา ปาริวตฺตกํฯ

ปฏิคฺคณฺหาติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต ปฏิคฺคหิตํ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๑๓. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย เวมติโก จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย ญาติกสญฺญี จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

เอกโตอุปสมฺปนฺนาย หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย ญาติกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๑๔. อนาปตฺติ ญาติกาย, ปาริวตฺตกํ ปริเตฺตน วา วิปุลํ, วิปุเลน วา ปริตฺตํ, ภิกฺขุ วิสฺสาสํ คณฺหาติ, ตาวกาลิกํ คณฺหาติ , จีวรํ ฐเปตฺวา อญฺญํ ปริกฺขารํ คณฺหาติ, สิกฺขมานาย, สามเณริยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

จีวรปฏิคฺคหณสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. อญฺญาตกวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ

๕๑๕. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุโตฺต ปโฏฺฐ [ปโฏฺฐ (สฺยา. ก.)] โหติ ธมฺมึ กถํ กาตุํฯ อถ โข อญฺญตโร เสฏฺฐิปุโตฺต เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข โส เสฏฺฐิปุโตฺต อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘วเทยฺยาถ, ภเนฺต, เยน อโตฺถฯ ปฏิพลา มยํ อยฺยสฺส ทาตุํ ยทิทํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาร’’นฺติฯ ‘‘สเจ เม ตฺวํ, อาวุโส, ทาตุกาโมสิ, อิโต เอกํ สาฏกํ เทหี’’ติฯ ‘‘อมฺหากํ โข, ภเนฺต, กุลปุตฺตานํ กิสฺมึ วิย เอกสาฏกํ คนฺตุํฯ อาคเมหิ, ภเนฺต, ยาว ฆรํ คจฺฉามิฯ ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณิสฺสามิ อิโต วา สุนฺทรตร’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข

อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุตฺโต ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ เอตทโวจ ‘‘สเจ เม ตฺวํ อาวุโส ทาตุกาโมสิ อิโต เอกํ สาฏกํ เทหี’’ติฯ อมฺหากํ โข ภเนฺต กุลปุตฺตานํ กิสฺมึ วิย เอกสาฏกํ คนฺตุํ, อาคเมหิ ภเนฺต ยาว ฆรํ คจฺฉามิ, ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณิสฺสามิ อิโต วา สุนฺทรตรนฺติฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุตฺโต ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ เอตทโวจ ‘‘สเจ เม ตฺวํ อาวุโส ทาตุกาโมสิ, อิโต เอกํ สาฏกํ เทหี’’ติฯ อมฺหากํ โข ภเนฺต กุลปุตฺตานํ กิสฺมึ วิย เอกสาฏกํ คนฺตุํ, อาคเมหิ ภเนฺต ยาว ฆรํ คจฺฉามิ, ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณิสฺสามิ อิโต วา สุนฺทรตรนฺติฯ ‘‘กึ ปน ตยา, อาวุโส, อทาตุกาเมน ปวาริเตน ยํ ตฺวํ ปวาเรตฺวา น เทสี’’ติฯ

อถ โข โส เสฏฺฐิปุโตฺต อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน นิปฺปีฬิยมาโน เอกํ สาฏกํ ทตฺวา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ อโยฺย เอกสาฏโก อาคจฺฉสี’’ติ? อถ โข โส เสฏฺฐิปุโตฺต เตสํ มนุสฺสานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเมสํ สุกรา ธมฺมนิมนฺตนาปิ กาตุํ [นยิเม สุกรา ธมฺมนิมนฺตนายปิ กาตุํ (สฺยา.)]ฯ กถญฺหิ นาม เสฏฺฐิปุเตฺตน ธมฺมนิมนฺตนาย กยิรมานาย สาฏกํ คเหสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เสฏฺฐิปุตฺตํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, เสฏฺฐิปุตฺตํ จีวรํ วิญฺญาเปสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาตโก เต, อุปนนฺท, อญฺญาตโก’’ติ? ‘‘อญฺญาตโก, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกสฺส น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อญฺญาตกํ เสฏฺฐิปุตฺตํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๑๖. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาตกํ คหปตึ วา คหปตานึ วา จีวรํ วิญฺญาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๕๑๗. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู สาเกตา สาวตฺถึ ๒ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนา โหนฺติฯ อนฺตรามเคฺค โจรา นิกฺขมิตฺวา เต ภิกฺขู อจฺฉินฺทึสุฯ อถ โข เต ภิกฺขู – ‘‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ อญฺญาตกํ คหปตึ วา คหปตานึ วา จีวรํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติ, กุกฺกุจฺจายนฺตา น วิญฺญาเปสุํฯ ยถานคฺคาว สาวตฺถึ คนฺตฺวา ภิกฺขู อภิวาเทนฺติฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘สุนฺทรา โข อิเม, อาวุโส, อาชีวกา เย อิเม ภิกฺขูสุ อภิวาเทนฺตี’’ติฯ เต เอวมาหํสุ – ‘‘น มยํ, อาวุโส, อาชีวกา, ภิกฺขู มย’’นฺติฯ ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปาลึ เอตทโวจุํ – ‘‘อิงฺฆาวุโส อุปาลิ, อิเม อนุยุญฺชาหี’’ติฯ อถ โข อายสฺมตา อุปาลินา อนุยุญฺชิยมานา เต ภิกฺขู เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข อายสฺมา อุปาลิ เต ภิกฺขู อนุยุญฺชิตฺวา ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘ภิกฺขู อิเม, อาวุโสฯ เทถ เนสํ จีวรานี’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู นคฺคา อาคจฺฉิสฺสนฺติ! นนุ นาม ติเณน วา ปเณฺณน วา ปฏิจฺฉาเทตฺวา อาคนฺตพฺพ’’นฺติฯ อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อจฺฉินฺนจีวรสฺส วา นฏฺฐจีวรสฺส วา อญฺญาตกํ คหปตึ วา คหปตานึ วา จีวรํ วิญฺญาเปตุํฯ ยํ อาวาสํ ปฐมํ อุปคจฺฉติ, สเจ ตตฺถ โหติ สงฺฆสฺส วิหารจีวรํ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภูมตฺถรณํ วา ภิสิ

จฺฉวิ วา, ตํ คเหตฺวา ปารุปิตุํ ลภิตฺวา โอทหิสฺสามี’’ติ ฯ โน เจ โหติ สงฺฆสฺส วิหารจีวรํ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภุมตฺถรณํ วา ภิสิจฺฉวิ วา ติเณน วา ปเณฺณน วา ปฏิจฺฉาเทตฺวา อาคนฺตพฺพํ; น เตฺวว นเคฺคน อาคนฺตพฺพํฯ โย อาคเจฺฉยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๑๘. “โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาตกํ คหปติํ วา คหปตานิํ วา จีวรํ วิญฺญาเปยฺย, อญฺญตฺร สมยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ตตฺถายํ สมโย – อจฺฉินฺนจีวโร วา โหติ ภิกฺขุ นฏฺฐจีวโร วาฯ อยํ ตตฺถ สมโย”ติฯ

๕๑๙. โย ปนาติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพโทฺธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานี นาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

อญฺญตฺร สมยาติ ฐเปตฺวา สมยํฯ

อจฺฉินฺนจีวโร นาม ภิกฺขุสฺส จีวรํ อจฺฉินฺนํ โหติ ราชูหิ วา โจเรหิ วา ธุเตฺตหิ วา, เยหิ เกหิจิ วา อจฺฉินฺนํ โหติฯ

นฏฺฐจีวโร นาม ภิกฺขุสฺส จีวรํ อคฺคินา วา ทฑฺฒํ โหติ, อุทเกน วา วุฬฺหํ โหติ, อุนฺทูเรหิ วา อุปจิกาหิ วา ขายิตํ โหติ, ปริโภคชิณฺณํ วา โหติฯ

อญฺญตฺร สมยา วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว , นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ อญฺญาตกํ คหปติกํ, อญฺญตฺร สมยา วิญฺญาปิตํ, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๒๐. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อญฺญตฺร สมยา, จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก, อญฺญตฺร สมยา, จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี, อญฺญตฺร สมยา, จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๒๑. อนาปตฺติ สมเย, ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อญฺญาตกวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. ตตุตฺตริสิกฺขาปทํ

๕๒๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อจฺฉินฺนจีวรเก ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘ภควตา, อาวุโส, อนุญฺญาตํ – ‘อจฺฉินฺนจีวรสฺส วา นฏฺฐจีวรสฺส วา อญฺญาตกํ คหปตึ วา คหปตานึ วา จีวรํ วิญฺญาเปตุํ’; วิญฺญาเปถ, อาวุโส, จีวร’’นฺติฯ ‘‘อลํ, อาวุโส, ลทฺธํ อเมฺหหิ จีวร’’นฺติฯ ‘‘มยํ อายสฺมนฺตานํ วิญฺญาเปมา’’ติฯ ‘‘วิญฺญาเปถ, อาวุโส’’ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ – ‘‘อจฺฉินฺนจีวรกา, อาวุโส, ภิกฺขู อาคตาฯ เทถ เนสํ จีวรานี’’ติ, พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสุํฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส สภายํ นิสิโนฺน อญฺญตรํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘‘อจฺฉินฺนจีวรกา อโยฺย ภิกฺขู อาคตาฯ เตสํ มยา จีวรํ ทินฺน’’นฺติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘มยาปิ ทินฺน’’นฺติฯ อปโรปิ เอวมาห – ‘‘มยาปิ ทินฺน’’นฺติฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสนฺติ, ทุสฺสวาณิชฺชํ วา สมณา สกฺยปุตฺติยา กริสฺสนฺติ, ปคฺคาหิกสาลํ [ปฏคฺคาหิกสาลํ (?)] วา ปสาเรสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๒๓. **‘‘ตเญฺจ อญฺญาตโก คหปติ วา คหปตานี วา พหูหิ จีวเรหิ อภิหฏฺฐุํ ปวาเรยฺย สนฺตรุตฺตรปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตโต จีวรํ สาทิตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ สาทิเยยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๒๔. **ตเญฺจ**ติ อจฺฉินฺนจีวรกํ ภิกฺขุํฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพโทฺธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานี นาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

พหูหิ จีวเรหีติ พหุเกหิ จีวเรหิฯ

อภิหฏฺฐุํ ปวาเรยฺยาติ ยาวตกํ อิจฺฉสิ ตาวตกํ คณฺหาหีติฯ

สนฺตรุตฺตรปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตโต จีวรํ สาทิตพฺพนฺติ สเจ ตีณิ นฏฺฐานิ โหนฺติ เทฺว สาทิตพฺพานิ, เทฺว นฏฺฐานิ เอกํ สาทิตพฺพํ, เอกํ นฏฺฐํ น กิญฺจิ สาทิตพฺพํฯ

ตโต เจ อุตฺตริ สาทิเยยฺยาติ ตตุตฺตริ วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว,

นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ อญฺญาตกํ คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา ตตุตฺตริ วิญฺญาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๒๕. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ตตุตฺตริ จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ตตุตฺตริ จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ตตุตฺตริ จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๒๖. อนาปตฺติ – ‘‘เสสกํ อาหริสฺสามี’’ติ หรโนฺต คจฺฉติ, ‘‘เสสกํ ตุเยฺหว โหตู’’ติ เทนฺติ, น อจฺฉินฺนการณา เทนฺติ, น นฏฺฐการณา เทนฺติ, ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ตตุตฺตริสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

๘. อุปกฺขฏสิกฺขาปทํ

๕๒๗. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส ปชาปตึ เอตทโวจ – ‘‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ อโสฺสสิ โข อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส อิมํ วาจํ ภาสมานสฺสฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘มหาปุโญฺญสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปนนฺท, อมุกสฺมึ โอกาเส อญฺญตโร ปุริโส ปชาปตึ เอตทโวจ – ‘‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’’ติฯ ‘‘อตฺถาวุโส, มํ โส อุปฏฺฐาโก’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เยน โส ปุริโส เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘‘สจฺจํ กิร มํ ตฺวํ, อาวุโส, จีวเรน อจฺฉาเทตุกาโมสี’’ติ? ‘‘อปิ เมยฺย, เอวํ โหติ – ‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’’ติฯ ‘‘สเจ โข มํ ตฺวํ, อาวุโส, จีวเรน อจฺฉาเทตุกาโมสิ, เอวรูเปน จีวเรน อจฺฉาเทหิฯ กฺยาหํ เตน อจฺฉโนฺนปิ กริสฺสามิ ยาหํ น ปริภุญฺชิสฺสามี’’ติฯ

อถ โข โส ปุริโส อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเม สุกรา จีวเรน อจฺฉาเทตุํฯ กถญฺหิ นาม อโยฺย อุปนโนฺท มยา ปุเพฺพ อปฺปวาริโต มํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ …เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาตโก เต, อุปนนฺท, อญฺญาตโก’’ติ? ‘‘อญฺญาตโก, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกสฺส น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกํ คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ,

โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๒๘. “*ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺส อญฺญาตกสฺส คหปติสฺส วา คหปตานิยา วา จีวรเจตาปนฺนํ [จีวรเจตาปนํ (สฺยา.)] อุปกฺขฏํ โหติ – ‘อิมินา จีวรเจตาปนฺเนน จีวรํ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ *ภิกฺขุํ* จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’ติ; ตตฺร เจ โส *ภิกฺขุ* ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺเชยฺย – ‘สาธุ วต มํ อายสฺมา อิมินา จีวรเจตาปนฺเนน เอวรูปํ วา เอวรูปํ วา จีวรํ เจตาเปตฺวา อจฺฉาเทหี’ติ, กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทาย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”นฺติฯ

๕๒๙. *ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺสาติ ภิกฺขุสฺสตฺถาย, ภิกฺขุํ อารมฺมณํ กริตฺวา, ภิกฺขุํ อจฺฉาเทตุกาโมฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺโธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานี นาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

จีวรเจตาปนฺนํ นาม หิรญฺญํ วา สุวณฺณํ วา มุตฺตา วา มณิ วา ปวาโฬ วา ผลิโก วา ปฏโก วา สุตฺตํ วา กปฺปาโส วาฯ

อิมินา จีวรเจตาปนฺเนนาติ ปจฺจุปฏฺฐิเตนฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวตฺเตตฺวาฯ

อจฺฉาเทสฺสามีติ ทสฺสามิฯ

ตตฺร เจ โส *ภิกฺขุ*ติ ยํ ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อุปกฺขฏํ โหติ โส ภิกฺขุฯ

ปุพฺเพ อปฺปวาริโตติ ปุพฺเพ อวุตฺโต โหติ – ‘‘กีทิเสน เต, ภนฺเต, จีวเรน อตฺโถ, กีทิสํ เต จีวรํ เจตาเปมี’’ติ?

อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวา ฯ

จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺเชยฺยาติ อายตํ วา โหตุ วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

อิมินา จีวรเจตาปนฺเนนาติ ปจฺจุปฏฺฐิเตนฯ

เอวรูปํ วา เอวรูปํ วาติฯ อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวตฺเตตฺวาฯ

อจฺฉาเทหีติ ทเชฺชหิฯ

กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทายาติ สาธตฺถิโก [สาธุตฺถิโก (สฺยา.)] มหคฺฆตฺถิโกฯ ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกํ คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๓๐. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๓๑. อนาปตฺติ ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, มหคฺฆํ เจตาเปตุกามสฺส อปฺปคฺฆํ เจตาเปติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อุปกฺขฏสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. ทุติยอุปกฺขฏสิกฺขาปทํ

๕๓๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘อหมฺปิ อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ อโสฺสสิ โข อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ เตสํ ปุริสานํ อิมํ กถาสลฺลาปํฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘มหาปุญฺโญสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปนนฺทฯ อมุกสฺมิํ โอกาเส อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’ติฯ โสปิ เอวมาห – ‘อหมฺปิ อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’’ติฯ ‘‘อตฺถาวุโส, มํ เต อุปฏฺฐากา’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เยน เต ปุริสา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ปุริเส เอตทโวจ – ‘‘สจฺจํ กิร มํ ตุเมฺห, อาวุโส, จีวเรหิ อจฺฉาเทตุกามาตฺถา’’ติ? ‘‘อปิ นยฺย, เอวํ โหติ – ‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรหิ อจฺฉาเทสฺสามา’’’ติฯ ‘‘สเจ โข มํ ตุเมฺห , อาวุโส, จีวเรหิ อจฺฉาเทตุกามาตฺถ, เอวรูเปน จีวเรน อจฺฉาเทถ, กฺยาหํ เตหิ อจฺฉนฺนปิ กริสฺสามิ, ยานาหํ น ปริภุญฺชิสฺสามี’’ติ ฯ อถ โข เต ปุริสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเม สุกรา จีวเรหิ อจฺฉาเทตุํฯ กถญฺหิ นาม อโยฺย อุปนนฺโท อเมฺหหิ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ ปุริสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจ

สุ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาตกา เต, อุปนนฺท, อญฺญาตกา’’ติ? ‘‘อญฺญาตกา, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกานํ น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตเก คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๓๓. **‘‘ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺส อุภินฺนํ อญฺญาตกานํ คหปตีนํ วา คหปตานีนํ วา ปเจฺจกจีวรเจตาปนฺนานิ อุปกฺขฏานิ โหนฺติ – ‘อิเมหิ มยํ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหิ ปเจฺจกจีวรานิ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ จีวเรหิ อจฺฉาเทสฺสามา’ติ ; ตตฺร เจ โส ภิกฺขุ ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺย – ‘สาธุ วต มํ อายสฺมโนฺต อิเมหิ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหิ เอวรูปํ วา เอวรูปํ วา จีวรํ เจตาเปตฺวา อจฺฉาเทถ, อุโภว สนฺตา เอเกนา’ติ, กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทาย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๓๔. ***ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺสา***ติ ภิกฺขุสฺสตฺถาย, ภิกฺขุํ อารมฺมณํ กริตฺวา, ภิกฺขุํ อจฺฉาเทตุกามาฯ

อุภินฺนนนฺติ ทฺวินฺนํฯ

อญฺญาตกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

คหปตี นาม เย เกจิ อคาร อชฺฌาวสนฺติฯ

คหปตานิโย นาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสนฺติฯ

จีวรเจตาปนฺนานิ นาม หิรญฺญา วา สุวณฺณา วา มุตฺตา วา มณี วา ปวาฬา วา ผลิกา วา ปฏกา วา สุตฺตา วา กปฺปาสา วาฯ

อิเมหิ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหิติ ปจฺจุปฏฺฐิเตหิฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทสฺสามาติ ทสฺสามฯ

ตตฺร เจ โส *ภิกฺขู*ติ ยํ ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนานิ อุปกฺขฏานิ โหนฺติ โส ภิกฺขุฯ

ปุเพฺพ อปฺปวาริโตติ ปุเพฺพ อวุโตฺต โหติ – ‘‘กีทิเสน เต, ภเนฺต, จีวเรน อโตฺถ, กีทิสํ เต จีวรํ เจตาเปมา’’ติฯ

อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวาฯ

จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺยาติ อายตํ วา โหตุ วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

อิเมหิ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหีติ ปจฺจุปฏฺฐิเตหิฯ

เอวรูปํ วา เอวรูปํ วาติ อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทถาติ ทเชฺชถฯ

อุโภว สนฺตา เอเกนาติ เทฺวปิ ชนา เอเกนฯ

กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทายาติ สาธตฺถิโก มหคฺฆตฺถิโกฯ

ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา เจตาเปนฺติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตเก คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๓๕. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๓๖. อนาปตฺติ – ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, มหคฺฆํ เจตาเปตุกามานํ อปฺปคฺฆํ เจตาเปติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ทุติยอุปกฺขฏสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํฯ

๑๐. ราชสิกฺขาปทํ

๕๓๗. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามเฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส อุปฏฺฐาโก มหามโตฺต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส ทูเตน จีวรเจตาปนฺนํ ปาเหสิ – ‘‘อิมินา จีวรเจตาปเนฺนน จีวรํ เจตาเปตฺวา อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทหี’’ติฯ อถ โข โส ทูโต เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ โข, ภเนฺต, อายสฺมนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํฯ ปฏิคฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนฺน’’นฺติฯ เอวํ วุเตฺต อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ ทูตํ เอตทโวจ – ‘‘น โข มยํ, อาวุโส, จีวรเจตาปนฺนํ ปฏิคฺคณฺหาม, จีวรญฺจ โข มยํ ปฏิคฺคณฺหาม กาเลน กปฺปิย’’นฺติฯ เอวํ วุเตฺต โส ทูโต อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติ ? เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร อุปาสโก อารามํ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยนฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ ทูตํ เอตทโวจ – ‘‘เอโส โข, อาวุโส, อุปาสโก ภิกฺขูนํ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติฯ อถ โข โส ทูโต ตํ อุปาสกํ สญฺญาเปตฺวา เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ ;

อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘ยํ โข, ภนฺเต, อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสิ สญฺญตฺโต โส มยาฯ อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตี’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน โส มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ปริภุญฺชตุ อยฺโย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยํ อยฺเยน ตํ จีวรํ ปริภุตฺต’’นฺติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ตํ อุปาสกํ น กิญฺจิ อวจาสิฯ ทุติยมฺปิ โข โส มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ปริภุญฺชตุ อยฺโย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยํ อยฺเยน ตํ จีวรํ ปริภุตฺต’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ตํ อุปาสกํ น กิญฺจิ อวจาสิฯ ตติยมฺปิ โข โส มหามตฺโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ปริภุญฺชตุ อยฺโย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยํ อยฺเยน ตํ จีวรํ ปริภุตฺต’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน เนคมสฺส สมโย โหติฯ เนคเมน จ กติกา กตา โหติ – ‘‘โย ปจฺฉา อาคจฺฉติ ปญฺญาสํ พทฺธ’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เยน โส อุปาสโก เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อุปาสกํ เอตทโวจ – ‘‘อตฺถ เม, อาวุโส, จีวเรนา’’ติฯ ‘‘อชฺชโณฺห, ภนฺเต , อาคเมหิ, อชฺช เนคมสฺส สมโยฯ เนคเมน จ กติกา กตา โหติ – ‘โย ปจฺฉา อาคจฺฉติ ปญฺญาสํ พทฺธ’’’ติฯ ‘‘อเชฺชว เม, อาวุโส, จีวรํ เทหี’’ติ โอวฏฺฏิกาย ปรามสิฯ อถ โข โส อุปาสโก อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน นิปฺปีฬิยมาโน อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส จีวรํ เจตาเปตฺวา ปจฺฉา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ อุปาสกํ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อยฺย, ปจฺฉา อาคโต, ปญฺญาสํ ชีโนสี’’ติฯ

อถ โข โส อุปาสโก เตสํ มนุสฺสานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐา ฯ นยิเมสํ สุกรํ เวยฺยาวจฺจมฺปิ กาตุํฯ กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภนฺเต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสฺสตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภนฺเต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภนฺเต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสี’’ติ ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภนฺเต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๓๘. ‘‘*ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺส ราชา วา ราชโภคฺโค วา พฺราหฺมโณ วา คหปติโก วา ทูเตน จีวรเจตาปนฺนํ ปหิเณยฺย – ‘อิมินา จีวรเจตาปเนฺนน จีวรํ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ *ภิกฺขุํ* จีวเรน อจฺฉาเทหี’ติฯ โส เจ ทูโต ตํ *ภิกฺขุํ* อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘อิทํ โข, ภนฺเต, อายสฺมนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํ, ปฏิคฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนฺน’นฺติ, เตน *ภิกฺขุนา* โส ทูโต เอวมสฺส วจนีโย – ‘น โข มยํ, อาวุโส, จีวรเจตาปนฺนํ ปฏิคฺคณฺหามฯ จีวรญฺจ โข มยํ ปฏิคฺคณฺหาม, กาเลน กปฺปิย’นฺติฯ โส เจ ทูโต ตํ *ภิกฺขุํ* เอวํ วเทยฺย – ‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโร’ติ, จีวรตฺถิเกน, *ภิกฺขเว*, *ภิกฺขุนา* เวยฺยาวจฺจกโร นิทฺทิสิตโพฺพ อารามิโก วา อุปาสโก วา – ‘เอโส โข, อาวุโส, *ภิกฺขูนํ* เวยฺยาวจฺจกโร’ติฯ โส เจ ทูโต ตํ เวยฺยาวจฺจกรํ สญฺญาเปตฺวา ตํ *ภิกฺขุํ* อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘ยํ โข, ภนฺเต, อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสิ

สญฺญโตฺต โส มยา, อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตี’ติ, จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร อุปสงฺกมิตฺวา ทฺวตฺติกฺขตฺตุํ โจเทตโพฺพ สาเรตโพฺพ – ‘อโตฺถ เม, อาวุโส, จีวเรนา’ติฯ ทฺวตฺติกฺขตฺตุํ โจทยมาโน สารยมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, จตุกฺขตฺตุํ ปญฺจกฺขตฺตุํ ฉกฺขตฺตุปรมํ ตุณฺหีภูเตน อุทฺทิสฺส ฐาตพฺพํฯ จตุกฺขตฺตุํ ปญฺจกฺขตฺตุํ ฉกฺขตฺตุปรมํ ตุณฺหีภูโต อุทฺทิสฺส ติฎฺฐมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; ตโต เจ อุตฺตริ วายมมาโน ตํ จีวร อภินิปฺผาเทยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, ยตสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํ, ตตฺถ สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘ยํ โข ตุเมฺห อายสฺมโนฺต ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ ปหิณิตฺถ, น ตํ ตสฺส ภิกฺขุโน กิญฺจิ อตฺถํ อนุโภติ, ยุญฺชนฺตายสฺมโนฺต สกํ, มา โว สกํ วินสฺสา’ติ, อยํ ตตฺถ สามีจี”ติฯ

๕๓๙. ***ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺสา***ติ ภิกฺขุสฺสตฺถาย, ภิกฺขุํ อารมฺมณํ กริตฺวา , ภิกฺขุํ อจฺฉาเทตุกาโมฯ

ราชา นาม โย โกจิ รชฺชํ กาเรติฯ

ราชโภโคฺค นาม โย โกจิ รโญฺญ ภตฺตเวตนาหาโรฯ

พฺราหฺมโณ นาม ชาติยา พฺราหฺมโณฯ

คหปติโก นาม ฐเปตฺวา ราชํ ราชโภคฺคํ พฺราหฺมณํ อวเสโส คหปติโก นามฯ

จีวรเจตาปนฺนํ นาม หิรญฺญํ วา สุวณฺณํ วา มุตฺตา วา มณิ วาฯ

อิมินา จีวรเจตาปเนฺนนาติ ปจฺจุปฎฺฐิเตนฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทหีติ ทเชฺชหิฯ

โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘‘อิทํ โข, ภเนฺต, อายสฺมนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํฯ ปฎิคฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนฺน’’นฺติ, เตน ภิกฺขุนา โส ทูโต เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘น โข มยํ, อาวุโส, จีวรเจตาปนฺนํ ปฎิคฺคณฺหามฯ จีวรญฺจ โข มยํ ปฎิคฺคณฺหาม, กาเลน กปฺปิย’’นฺติฯ โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติ? จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร นิทฺทิสิตโพฺพ อารามิโก วา อุปาสโก วา – ‘‘เอโส โข, อาวุโส , ภิกฺขูนํ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติฯ น วตฺตโพฺพ – ‘‘ตสฺส เทหีติ วา, โส วา นิกฺขิปิสฺสติ, โส วา ปริวเตฺตสฺสติ, โส วา เจตาเปสฺสตี’’ติฯ

โส เจ ทูโต ตํ เวยฺยาวจฺจกรํ สญฺญาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘‘ยํ โข, ภเนฺต, อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสิ สญฺญโตฺต โส มยาฯ อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตี’’ติ, จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร อุปสงฺกมิตฺวา ทฺวตฺติกฺขตฺตุํ โจเทตโพฺพ สาเรตโพฺพ – ‘‘อโตฺถ เม, อาวุโส, จีวเรนา’’ติฯ น วตฺตโพฺพ – ‘‘เทหิ เม จีวรํ, อาหร เม จีวรํ, ปริวเตฺตหิ เม จีวรํ, เจตาเปหิ เม จีวร’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ สเจ อภินิปฺผาเทติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ อภินิปฺผาเทติ, ตตฺถ คนฺตฺวา ตุณฺหีภูเตน

อุทฺทิสฺส ฐาตพฺพํฯ น อาสเน นิสีทิตพฺพํฯ น อามิสํ ปฏิคฺคเหตพฺพํฯ น ธมฺโม ภาสิตพฺโพฯ ‘‘กึ การณา อาคโตสี’’ติ ปุจฺฉิยมาโน ‘‘ชานาหิ, อาวุโส’’ติ วตฺตพฺโพฯ สเจ อาสเน วา นิสีทติ , อามิสํ วา ปฏิคฺคณฺหาติ, ธมฺมํ วา ภาสติ, ฐานํ ภญฺชติฯ ทุติยมฺปิ ฐาตพฺพํฯ ตติยมฺปิ ฐาตพฺพํฯ จตุกฺขตฺตุํ โจเทตฺวา จตุกฺขตฺตุํ ฐาตพฺพํฯ ปญฺจกฺขตฺตุํ โจเทตฺวา ทฺวิกฺขตฺตุํ ฐาตพฺพํฯ ฉกฺขตฺตุํ โจเทตฺวา น ฐาตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ วายมมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม , ภนฺเต, จีวรํ อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อภินิปฺผาทิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, ยตสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํ ตตฺถ สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตพฺโพ – ‘‘ยํ โข ตุเมฺห อายสฺมนฺโต ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ ปหิณิตฺถ น ตํ ตสฺส ภิกฺขุโน กิญฺจิ อตฺถํ อนุโภติฯ ยุญฺชนฺตายสฺมนฺโต สกํ, มา โว สกํ วินสฺสา’’ติฯ

อยํ ตตฺถ สามีจีติ อยํ ตตฺถ อนุธมฺมตาฯ

๕๔๐. อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อติเรกสญฺญี อภินิปฺผาเทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน เวมติโก อภินิปฺผาเทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อูนกสญฺญี อภินิปฺผาเทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อูนกสญฺญี อนาปตฺติฯ

๕๔๑. อนาปตฺติ – ติกฺขตฺตุํ โจทนาย, ฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน, อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย, อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน, อโจทิยมาโน เทติ, สามิกา โจเทตฺวา เทนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ราชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

กถินวคฺโค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อุพฺภตํ กถินํ ตีณิ, โธวนญฺจ ปฏิคฺคโห;
อญฺญาตกานิ ตีเณว, อุภินฺนํ ทูตเกน จาติฯ

๒. โกสิยวคฺโค

๑. โกสิยสิกฺขาปทํ

๕๔๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเยฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ,

อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’’นฺติฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา อเมฺห อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’นฺติ! อมฺหากมฺปิ อลาภา, อมฺหากมฺปิ ทุลฺลทฺธํ, เย มยํ อาชีวสฺส เหตุ ปุตฺตทารสฺส การณา พหู ขุทฺทเก ปาเณ สงฺฆาตํ อาปาเทมา’’ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’’’นฺติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทถ – ‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’’’นฺติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขถ – พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุนฺติฯ เนตํ , โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๔๓. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๔๔. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อตฺเถ อธิปฺเปโต ภิกฺขูติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การาเปยฺยาติ เอเกนปิ โกสิยํสุนา มิสฺสิตฺวา กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๔๕. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๔๖. อนาปตฺติ วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสิํ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

โกสิยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. สุทฺธกาฬกสิกฺขาปทํ

๕๔๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปนฺติฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหี กามโภคิโน’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๔๘. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๔๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

กาฬกํ นาม เทฺว กาฬกานิ – ชาติยา กาฬกํ วา รชนกาฬกํ วาฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การาเปยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ …เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๕๐. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๕๑. อนาปตฺติ วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสิํ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สุทฺธกาฬกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. เทฺวภาคสิกฺขาปทํ

๕๕๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ

สนฺถตํ การาเปตุ’’นฺติ, เต โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬก โลมานํ สนฺถตํ การาเปนฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิค รหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิ ครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺ วา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๕๓. **‘‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การยมาเนน เทฺว ภาคา สุทฺธกาฬกานํ เอฬก โลมานํ อาทาตพฺพา ตติยํ โอทาตานํ จตุตฺถํ โคจริยานํ ฯ อนาทา เจ ภิกฺขุ เทฺว ภาเค สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตติยํ โอทาตานํ จตุตฺถํ โคจริยานํ นวํ สนฺถตํ การา เปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๕๔. **นวํ** นาม กรณํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การยมาเนนาติ กโรโนฺต วา การาเปโนฺต วาฯ

เทฺว ภาคา สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ อาทาตพฺพาติ ธารยิตฺวา เทฺว ตุลา อา ทาตพฺพาฯ

ตติยํ โอทาตานนฺติ ตุลํ โอทาตานํฯ

จตุตฺถํ โคจริยานนฺติ ตุลํ โคจริยานํฯ

อนาทา เจ ภิกฺขุ เทฺว ภาเค สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตติยํ โอทาตานํ จตุตฺถํ โคจริยานนฺติฯ อนาทิยิตฺวา เทฺว ตุเล สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตุลํ โอทาตานํ ตุลํ โค จริยานํ นวํ สนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา ปโยเค ทุกฺกฏํ, ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺ ชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, สนฺถตํ อนาทิยิตฺวา เทฺว ตุเล สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตุลํ โอทาตานํ ตุลํ โค จริยานํ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺ ยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๕๕. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปา จิตฺติยํ ฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริ ภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๕๖. อนาปตฺติ ตุลํ โอทาตานํ ตุลํ โคจริยานํ อาทิยิตฺวา กโรติ, พหุตรํ โอทาตานํ พหุตรํ โคจริยานํ อาทิยิตฺวา กโรติ, สุทฺธํ โอทาตานํ สุทฺธํ โคจริยานํ อาทิยิตฺวา กโรติ, วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เทฺวภาคสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยํฯ

๔. ฉพฺพสฺสสิกฺขาปทํ

๕๕๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปนฺติฯ เต ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘‘เอฬกโลมานิ เทถฯ เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’ติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’’ติ! อมฺหากํ ปน สกึ กตานิ สนฺถตานิ ปญฺจปิ ฉปิ วสฺสานิ โหนฺติ, เยสํ โน ทารกา อุหทนฺติปิ อุมฺมิหนฺติปิ อุนฺทูเรหิปิ ขชฺชนฺติฯ อิเม ปน สมณา สกฺยปุตฺติยา อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’ติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’ติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๕๘. **‘‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การาเปตฺวา ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพํฯ โอเรน เจ ฉนฺนํ วสฺสานํ ตํ สนฺถตํ วิสฺสเชฺชตฺวา วา อวิสฺสเชฺชตฺวา วา อญฺญํ นวํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๕๕๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ โกสมฺพิยํ คิลาโน โหติฯ ญาตกา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุํ – ‘‘อาคจฺฉตุ, ภทโนฺต มยํ อุปฏฺฐหิสฺสามา’’ติฯ ภิกฺขูปิ เอวมาหํสุ – ‘‘คจฺฉาวุโส, ญาตกา ตํ อุปฏฺฐหิสฺสนฺตี’’ติฯ โส เอวมาห – ‘‘ภควตา, อาวุโส, สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การาเปตฺวา ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพ’นฺติฯ อหญฺจมฺหิ คิลาโน, น สโกฺกมิ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ มยฺหญฺจ วินา สนฺถตา น ผาสุ โหติฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, คิลานสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุตึ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน , ภิกฺขเว, ทาตพฺพาฯ เตน คิลาเนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, คิลาโนฯ น สโกฺกมิ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โสหํ, ภเนฺต, สงฺฆํ

สนฺถตสมฺมุตึ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

๕๖๐. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ สนฺถตสมฺมุตึ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุตึ ทเทยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆ ฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ สนฺถตสมฺมุตึ ยาจติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุตึ เทติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติยา ทานํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทินฺนา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๖๑. **‘‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การาเปตฺวา ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพํฯ โอเรน เจ ฉนฺนํ วสฺสานํ ตํ สนฺถตํ วิสฺสเชฺชตฺวา วา อวิสฺสเชฺชตฺวา วา อญฺญํ นวํ สนฺถตํ การาเปยฺย, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา , นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๖๒. **นวํ** นาม กรณํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การาเปตฺวาติ กริตฺวา วา การาเปตฺวา วาฯ

ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพนฺติ ฉพฺพสฺสปรมตา ธาเรตพฺพํฯ

โอเรน เจ ฉนฺนํ วสฺสานนฺติ อูนกฉพฺพสฺสานิฯ

ตํ สนฺถตํ วิสฺสเชฺชตฺวาติ อเญฺญสํ ทตฺวาฯ

อวิสฺสเชฺชตฺวาติ น กสฺสจิ ทตฺวาฯ

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยาติ ฐเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมุตึ อญฺญํ นวํ สนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, สนฺถตํ อูนกฉพฺพสฺสานิ การาปิตํ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๖๓. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

๕๖๔. อนาปตฺติ ฉพฺพสฺสานิ กโรติ, อติเรกฉพฺพสฺสานิ กโรติ, อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ , วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, ภิกฺขุสมฺมุติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ฉพฺพสฺสสิกฺขาปทํ นิฎฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. นิสีทนสนฺถตสิกฺขาปทํ

๕๖๕. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – “อิจฺฉามหํ, ภิกฺขเว, เตมาสํ ปฎิสลฺลียิตุํฯ นมฺหิ เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนา”ติฯ “เอวํ, ภเนฺต,”ติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา นาสฺสุธ โกจิ ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา สเงฺฆน กติกา กตา โหติ – “อิจฺฉตาวุโส, ภควา เตมาสํ ปฎิสลฺลียิตุํฯ น ภควา เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ , อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ โส ปาจิตฺติยํ เทสาเปตโพฺพ”ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปเสโน วงฺคนฺตปุโตฺต, สปริโสเยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ ปฎิสโมฺมทิตุํฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ เอตทโวจ – “กจฺจิ โว, อุปเสน, ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิตฺถ อปฺปกิลมเถน อทฺธานํ อาคตา”ติ? “ขมนียํ , ภควา, ยาปนียํ, ภควาฯ อปฺปกิลมเถน จ มยํ, ภเนฺต, อทฺธานํ อาคตา”ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปเสนสฺส วงฺคนฺตปุตฺตสฺส สทฺธิวิหาริโก ภิกฺขุ ภควโต อวิทูเร นิสิโนฺน โหติฯ อถ โข ภควา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – “มนาปานิ เต, ภิกฺขุ, ปํสุกูลานี”ติ? “น โข เม, ภเนฺต, มนาปานิ ปํสุกูลานี”ติฯ “กิสฺส ปน ตฺวํ, ภิกฺขุ, ปํสุกูลิโก”ติ? “อุปชฺฌาโย เม, ภเนฺต, ปํสุกูลิโกฯ เอวํ อหมฺปิ ปํสุกูลิโก”ติฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ เอตทโวจ – “ปาสาทิกา โข ตฺยายํ, อุปเสน, ปริสาฯ กถํ ตฺวํ, อุปเสน, ปริสํ วิเนสี”ติ? “โย มํ, ภเนฺต, อุปสมฺปทํ ยาจติ ตมหํ [ตาหํ (ก.)] เอวํ วทามิ – ‘อหํ โข, อาวุโส, อารญฺญิโก ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโกฯ สเจ ตฺวมฺปิ อารญฺญิโก ภวิสฺสสิ ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโก, เอวาหํ ตํ อุปสมฺปาเทสฺสามี’ติฯ สเจ เม ปฏิสฺสุณาติ อุปสมฺปาเทมิ, โน เจ เม ปฏิสฺสุณาติ น อุปสมฺปาเทมิฯ โย มํ นิสฺสยํ ยาจติ ตมหํ [ตาหํ (ก.)] เอวํ วทามิ – ‘อหํ โข, อาวุโส, อารญฺญิโก ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโกฯ สเจ ตฺวมฺปิ อารญฺญิโก ภวิสฺสสิ ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโก, เอวาหํ เต นิสฺสยํ ทสฺสามี’ติฯ สเจ เม ปฏิสฺสุณาติ นิสฺสยํ เทมิ, โน เจ เม ปฏิสฺสุณาติ น นิสฺสยํ เทมิฯ เอวํ โข อหํ, ภเนฺต, ปริสํ วิเนมี”ติฯ

“สาธุ สาธุ, อุปเสนฯ สาธุ โข ตฺวํ, อุปเสน, ปริสํ วิเนสิ ฯ ชานาสิ ปน ตฺวํ, อุปเสน, สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก”นฺติ? “น โข อหํ, ภเนฺต, ชานามิ สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก”นฺติฯ “สาวตฺถิยา โข, อุปเสน, สเงฺฆน กติกา กตา – ‘อิจฺฉตาวุโส, ภควา เตมาสํ ปฎิสลฺลียิตุํฯ น ภควา เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ โส ปาจิตฺติยํ เทสาเปตโพฺพ’ติฯ “ปญฺญายิสฺสติ, ภเนฺต, สาวตฺถิยา สโงฺฆ สกาย กติกาย, น มยํ อปญฺญตฺตํ ปญฺญเปสฺสาม ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิสฺสาม, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติสฺสามา”ติฯ “สาธุ สาธุ, อุปเสน, อปญฺญตฺตํ น ปญฺญเปตพฺพํ, ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิตพฺพํ, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติตพฺพํฯ อนุชานามิ, อุปเสน, เย เต ภิกฺขู อารญฺญิกา ปิณฺฑปาติกา ปํสุกูลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตู”ติฯ

๕๖๖. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู พหิทฺวารโกฏฺฐเก ฐิตา โหนฺติ – ‘‘มยํ อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ ปาจิตฺติยํ เทสาเปสฺสามา’’ติ ฯ อถ โข อายสฺมา อุปเสโน วงฺคนฺตปุโตฺต สปริโส อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ชานาสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปเสน, สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’’นฺติฯ ‘‘ภควาปิ มํ, อาวุโส, เอวมาห – ‘ชานาสิ ปน ตฺวํ, อุปเสน, สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’นฺติ? น โข อหํ, ภเนฺต, ชานามิ สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’’นฺติฯ ‘‘สาวตฺถิยา โข, อุปเสน, สเงฺฆน กติกา กตา – อิจฺฉตาวุโส, ภควา เตมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํฯ น ภควา เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ โส ปาจิตฺติยํ เทสาเปตโพฺพ’’ติฯ ‘‘ปญฺญายิสฺสติ, ภเนฺต, สาวตฺถิยา สโงฺฆ สกาย กติกาย, น มยํ อปญฺญตฺตํ ปญฺญเปสฺสาม ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิสฺสาม, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติสฺสามาติฯ อนุญฺญาตาวุโส, ภควตา – ‘เย เต ภิกฺขู อารญฺญิกา ปิณฺฑปาติกา ปํสุกูลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตู’’’ติฯ

อถ โข เต ภิกฺขู – ‘‘สจฺจํ โข อายสฺมา อุปเสโน อาห – ‘น อปญฺญตฺตํ ปญฺญเปตพฺพํ, ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิตพฺพํ, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติตพฺพ’’’นฺติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู – ‘‘อนุญฺญาตา กิร ภควตา – ‘เย เต ภิกฺขู อารญฺญิกา ปิณฺฑปาติกา ปํสุกูลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตู’’’ติฯ เต ภควนฺตํ ทสฺสนํ ปิเหนฺตา [ทสฺสนาย ปิหยมานา (สฺยา.)] สนฺถตานิ อุชฺฌิตฺวา อารญฺญิกงฺคํ ปิณฺฑปาติกงฺคํ ปํสุกูลิกงฺคํ สมาทิยิํสุฯ อถ โข ภควา สมฺพหุเลหิ ภิกฺขูหิ สทฺธิํ เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต อทฺทส สนฺถตานิ ตหํ ตหํ อุชฺฌิตานิฯ ปสฺสิตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘กสฺสิมานิ, ภิกฺขเว, สนฺถตานิ ตหํ ตหํ อุชฺฌิตานี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏิจฺจ – สงฺฆสุฏฺฐุตาย, สงฺฆผาสุตาย,…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๖๗. **‘‘นิสีทนสนฺถตํ ปน ภิกฺขุนา การยมาเนน ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถิ อาทาตพฺพา ทุพฺพณฺณกรณาย, อนาทา เจ ภิกฺขุ ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถิํ นวํ นิสีทนสนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๖๘. **นิสีทนํ** นาม สทสํ วุจฺจติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การยมาเนนาติ กโรโนฺต วา การาเปโนฺต วาฯ

ปุราณสนฺถตํ นาม สกิํ นิวตฺถมฺปิ สกิํ ปารุตมฺปิฯ

สามนฺตา สุคตวิทตฺถิ อาทาตพฺพา ทุพฺพณฺณกรณายาติ ถิรภาวาย วฏฺฏํ วา จตุรสฺสํ วา ฉินฺทิตฺวา เอกเทเส วา สนฺถริตพฺพํ วิชเฏตฺวา วา สนฺถริตพฺพํฯ

อนาทา เจ ภิกฺขุ ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถินฺติ อนาทิยิตฺวา ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถิํ นวํ นิสีทนสนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํ, ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน,

ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภนฺเต, นิสีทนสนฺถตํ อนาทิยิตฺวา ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถึ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๖๙. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๗๐. อนาปตฺติ – ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถึ อาทิยิตฺวา กโรติ, อลภนฺโต โถกตรํ อาทิยิตฺวา กโรติ, อลภนฺโต อนาทิยิตฺวา กโรติ, อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

นิสีทนสนฺถตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. เอฬกโลมสิกฺขาปทํ

๕๗๑. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โกสเลสุ ชนปเท สาวตฺถึ คจฺฉนฺตสฺส อนฺตรามเคฺค เอฬกโลมานิ อุปฺปชฺชึสุฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตานิ เอฬกโลมานิ อุตฺตราสเงฺคน ภณฺฑิกํ พนฺธิตฺวา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา อุปฺปเณฺฑสุํ – “กิตฺตเกน เต, ภนฺเต, กีตานิ? กิตฺตโก อุทโย ภวิสฺสตี”ติ? โส ภิกฺขุ เตหิ มนุเสฺสหิ อุปฺปณฺฑิยมาโน มงฺกุ อโหสิฯ อถ โข โส ภิกฺขุ สาวตฺถึ คนฺตฺวา ตานิ เอฬกโลมานิ ฐิตโกว อาสุมฺภิฯ ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจุํ – “กิสฺส ตฺวํ, อาวุโส, อิมานิ เอฬกโลมานิ ฐิตโกว อาสุมฺภสี”ติ? “ตถา หิ ปนาหํ, อาวุโส, อิเมสํ เอฬกโลมานํ การณา มนุเสฺสหิ อุปฺปณฺฑิโต”ติฯ “กีว ทูรโต ปน ตฺวํ, อาวุโส, อิมานิ เอฬกโลมานิ อาหรี”ติ? “อติเรกติโยชนํ, อาวุโส”ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – “กถญฺหิ นาม ภิกฺขุ อติเรกติโยชนํ เอฬกโลมานิ อาหริสฺสตี”ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. สจฺจํ กิร ตฺวํ, ภิกฺขุ, อติเรกติโยชนํ เอฬกโลมานิ อาหรีติ? “สจฺจํ, ภควา”ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อติเรกติโยชนํ เอฬกโลมานิ อาหริสฺสสิ! เนตํ โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๗๒. “**ภิกฺขุโน ปเนว อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนสฺส เอฬกโลมานิ อุปฺปชฺเชยฺยุํฯ อากงฺขมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพานิฯ ปฏิคฺคเหตฺวา ติโยชนปรมํ สหตฺถา หริตพฺพานิ** [หาเรตพฺพานิ (สี. สฺยา. ก.)], **อสนฺเต หารเกฯ ตโต เจ อุตฺตริ หเรยฺย, อสนฺเตปิ หารเก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**”นฺติฯ

๕๗๓. **ภิกฺขุโน ปเนว อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนสฺสา**ติ ปนฺถํ คจฺฉนฺตสฺสฯ

เอฬกโลมานิ อุปฺปเชฺชยฺยุนฺติ อุปฺปเชฺชยฺยุํ สงฺฆโต วา คณโต วา ญาติโต วา มิตฺตโต วา ปํสุกูลํ วา อตฺตโน วา ธเนนฯ

อากงฺขมาเนนาติ อิจฺฉมาเนน ปฏิคฺคเหตพฺพานิฯ

ปฏิคฺคเหตฺวา ติโยชนปรมํ สหตฺถา หริตพฺพานีติ ติโยชนปรมตา สหตฺถา หริตพฺพานิฯ

อสเนฺต หารเกติ นาโญฺญ โกจิ หารโก โหติ อิตฺถี วา ปุริโส วา คหโฏฺฐ วา ปพฺพชิโต วาฯ

ตโต เจ อุตฺตริ หเรยฺย, อสเนฺตปิ หารเกติ ปฐมํ ปาทํ ติโยชนํ อติกฺกาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทุติยํ ปาทํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ (สฺยา.)]ฯ อโนฺตติโยชเน ฐิโต พหิติโยชนํ ปาเตติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ (สฺยา.)]ฯ อญฺญสฺส ยาเน วา ภเณฺฑ วา อชานนฺตสฺส ปกฺขิปิตฺวา ติโยชนํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพานิ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพานิ…เป…. อิมานิ เม, ภเนฺต, เอฬกโลมานิ ติโยชนํ อติกฺกามิตานิ นิสฺสคฺคิยานิฯ อิมานาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๗๔. อติเรกติโยชเน อติเรกสญฺญี อติกฺกาเมติ [ติโยชนํ อติกฺกาเมติ (สฺยา.)], นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติโยชเน เวมติโก อติกฺกาเมติ [ติโยชนํ อติกฺกาเมติ (สฺยา.)], นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติโยชเน อูนกสญฺญี อติกฺกาเมติ [ติโยชนํ อติกฺกาเมติ (สฺยา.)], นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อูนกติโยชเน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติโยชเน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติโยชเน อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๗๕. อนาปตฺติ ติโยชนํ หรติ, อูนกติโยชนํ หรติ, ติโยชนํ หรติปิ, ปจฺจาหรติปิ, ติโยชนํ วาสาธิปฺปาโย คนฺตฺวา ตโต ปรํ หรติ, อจฺฉินฺนํ ปฏิลภิตฺวา หรติ, นิสฺสฎฺฐํ ปฏิลภิตฺวา หรติ, อญฺญํ หราเปติ กตภณฺฑํ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เอฬกโลมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. เอฬกโลมโธวาปนสิกฺขาปทํ

๕๗๖. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สเกฺกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมิํ นิโคฺรธาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปนฺติปิ รชาเปนฺติปิ วิชฏาเปนฺติปิฯ ภิกฺขุนิโย เอฬกโลมานิ โธวนฺติโย รชนฺติโย วิชเฏนฺติโย ริญฺจนฺติ อุเทฺทสํ ปริปุจฺฉํ อธิสีลํ อธิจิตฺตํ อธิปญฺญํฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฎฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตํ โข มหาปชาปติํ โคตมิํ ภควา เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ, โคตมิ, ภิกฺขุนิโย อปฺปมตฺตา อาตาปินิโย ปหิตตฺตา วิหรนฺตี’’ติ? ‘‘กุโต, ภเนฺต, ภิกฺขุนีนํ อปฺปมาโท! อยฺยา ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปนฺติปิ รชาเปนฺติปิ วิชฏาเปนฺติปิฯ ภิกฺขุนิโย เอฬกโลมานิ โธวนฺติโย รชนฺติโย วิชเฏนฺติโย ริญฺจนฺติ อุเทฺทสํ ปริปุจฺฉํ อธิสีลํ อธิจิตฺตํ อธิปญฺญ’’นฺติฯ

อถ โข ภควา มหาปชาปตึ โคตมึ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุเตฺตชิตา สมฺปหํสิตา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปถปิ รชาเปถปิ วิชฏาเปถปี’’ติ ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาติกาโย ตุมฺหากํ, ภิกฺขเว, อญฺญาติกาโย’’ติ? ‘‘อญฺญาติกาโย, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตกา, โมฆปุริสา, อญฺญาติกานํ น ชานนฺติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา ปาสาทิกํ วา อปาสาทิกํฯ ตตฺถ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อญฺญาติกาหิ ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปสฺสถปิ รชาเปสฺสถปิ วิชฏาเปสฺสถปิ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๗๗. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา เอฬกโลมานิ โธวาเปยฺย วา รชาเปยฺย วา วิชฏาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๗๘. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

ภิกฺขุนี นาม อุภโตสเงฺฆ อุปสมฺปนฺนาฯ

โธวาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โธตานิ นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ รชาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ รตฺตานิ นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ วิชเฏหีติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ วิชฏิตานิ นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพานิ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพานิ…เป.… อิมานิ เม, ภเนฺต, เอฬกโลมานิ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา โธวาปิตานิ นิสฺสคฺคิยานิฯ อิมานาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๗๙. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ รชาเปติ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ วิชฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺ

กฎฺสฺส ฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

๕๘๐. อญฺญาติกาย เวมติโก…เป.… อญฺญาติกาย ญาติกสญฺญี…เป.… อญฺญสฺส เอฬกโลมานิ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกโต อุปสมฺปนฺนาย โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย ญาติกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๘๑. อนาปตฺติ ญาติกาย ธาวนฺติยา อญฺญาติกา ทุติยา โหติ, อวุตฺตา โธวติ, อปริภุตฺตํ กตภณฺฑํ โธวาเปติ, สิกฺขมานาย สามเณริยา อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เอฬกโลมโธวาปนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

๘. รูปิยสิกฺขาปทํ

๕๘๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต อญฺญตรสฺส กุลสฺส กุลูปโก โหติ นิจฺจภตฺติโกฯ ยํ ตสฺมิํ กุเล อุปฺปชฺชติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส ปฏิวิโส ฐปิยฺยติฯ เตน โข ปน สมเยน สายํ ตสฺมิํ กุเล มํสํ อุปฺปนฺนํ โหติฯ ตโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส ปฏิวิโส ฐปิโต โหติฯ ตสฺส กุลสฺส ทารโก รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย โรทติ – ‘‘มํสํ เม เทถา’’ติฯ อถ โข โส ปุริโส ปชาปติํ เอตทโวจ – ‘‘อยฺยสฺส ปฏิวิสํ ทารกสฺส เทหิฯ อญฺญํ เจตาเปตฺวา อยฺยสฺส ทสฺสามา’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย เยน ตํ กุลํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข โส ปุริโส เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ปุริโส อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘หิยฺโย โข, ภนฺเต, สายํ มํสํ อุปฺปนฺนํ อโหสิฯ ตโต อยฺยสฺส ปฏิวิโส ฐปิโตฯ อยํ , ภนฺเต, ทารโก รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย โรทติ – ‘มํสํ เม เทถา’ติฯ อยฺยสฺส ปฏิวิโส ทารกสฺส ทินฺโนฯ กหาปเณน, ภนฺเต, กิํ อาหริยฺยตู’’ติ? ‘‘ปริจฺจตฺโต เม, อาวุโส, กหาปโณ’’ติ? ‘‘อาม, ภนฺเต, ปริจฺจตฺโต’’ติฯ ‘‘ตเญฺญว เม, อาวุโส, กหาปณํ เทหี’’ติฯ

อถ โข โส ปุริโส อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส กหาปณํ ทตฺวา อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘ตเถว มยํ รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาม เอวเมวิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหนฺตี’’ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต รูปิยํ ปฏิคฺคเหสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, รูปิยํ ปฏิคฺคเหสี’’ติ [ปฏิคฺคณฺหาสีติ (สฺยา.)]? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, รูปิยํ ปฏิคฺคเหสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๘๓. **“โย ปน ภิกฺขุ ชาตรูปรชตํ อุคฺคเณฺหยฺย วา อุคฺคณฺหาเปยฺย วา อุปนิกฺขิตฺตํ วา สาทิเยยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”**นฺติฯ

๕๘๔. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. **ภิกฺขู**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ชาตรูปํ นาม สตฺถุวโณฺณ วุจฺจติ ฯ

รชตํ นาม กหาปโณ โลหมาสโก ทารุมาสโก ชตุมาสโก เย โวหารํ คจฺฉนฺติฯ

อุคฺคเณฺหยฺยาติ สยํ คณฺหาติ นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ

อุคฺคณฺหาเปยฺยาติ อญฺญํ คาหาเปติ นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ

อุปนิกฺขิตฺตํ วา สาทิเยยฺยาติ อิทํ อยฺยสฺส โหตูติ อุปนิกฺขิตฺตํ สาทิยติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ สงฺฆมเชฺฌ นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ – เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, ภเนฺต, รูปิยํ ปฏิคฺคเหสึฯ อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ สเจ ตตฺถ อาคจฺฉติ อารามิโก วา อุปาสโก วา โส วตฺตโพฺพ – ‘‘อาวุโส, อิมํ ชานาหี’’ติฯ สเจ โส ภณติ – ‘‘อิมินา กึ อาหริยฺยตู’’ติ, น วตฺตโพฺพ – ‘‘อิมํ วา อิมํ วา อาหรา’’ติฯ กปฺปิยํ อาจิกฺขิตพฺพํ – สปฺปิ วา เตลํ วา มธุ วา ผาณิตํ วาฯ สเจ โส เตน ปริวเตฺตตฺวา กปฺปิยํ อาหรติ รูปิยปฺปฏิคฺคาหกํ ฐเปตฺวา สเพฺพเหว ปริภุญฺชิตพฺพํฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ลเภถ, โส วตฺตโพฺพ – ‘‘อาวุโส, อิมํ ฉเฑฺฑหี’’ติฯ สเจ โส ฉเฑฺฑติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ฉเฑฺฑติ, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโก สมฺมนฺนิตโพฺพ – โย น ฉนฺทาคตึ คเจฺฉยฺย, น โทสาคตึ คเจฺฉยฺย, น โมหาคตึ คเจฺฉยฺย, น ภยาคตึ คเจฺฉยฺย, ฉฑฺฑิตาฉฑฺฑิตญฺจ ชาเนยฺยฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพฯ ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๕๘๕. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน รูปิยฉฑฺฑกสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมโต สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโกฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เตน สมฺมเตน ภิกฺขุนา อนิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตตพฺพํฯ สเจ นิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๘๖. รูปิเย รูปิยสญฺญี รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย เวมติโก รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย อรูปิยสญฺญี รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺ

ติยํฯ

อรูปิเย รูปิยสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย อรูปิยสญฺญี, อนาปตฺติฯ

อนาปตฺติ อชฺฌาราเม วา อชฺฌาวสเถ วา อุคฺคเหตฺวา วา อุคฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปติ – ยสฺส ภวิสฺสติ โส หริสฺสตีติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

รูปิยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. รูปิยสํโวหารสิกฺขาปทํ

๕๘๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหี กามโภคิโน’’ติ ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชิสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๘๘. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปเชฺชยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๕๘๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

นานปฺปการกํ นาม กตมฺปิ อกตมฺปิ กตากตมฺปิฯ **กตํ** นาม สีสูปคํ คีวูปคํ หตฺถูปคํ ปาทูปคํ กฏูปคํฯ **อกตํ** นาม ฆนกตํ วุจฺจติฯ **กตากตํ** นาม ตทุภยํฯ

รูปิยํ นาม สตฺถุวโณฺณ กหาปโณ, โลหมาสโก, ทารุมาสโก, ชตุมาสโก เย โวหารํ คจฺฉนฺติฯ

สมาปเชฺชยฺยาติ กเตน กตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ กเตน อกตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กเตน กตากตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อกเตน กตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อกเตน อกตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อกเตน กตากตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กตากเตน กตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กตากเตน อกตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กตากเตน กตากตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ สงฺฆมเชฺฌ นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, ภเนฺต, นานปฺปการกํ รูปิยสํโว

หารํ สมาปชฺชึฯ อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ สเจ ตตฺถ อาคจฺฉติ อารามิโก วา อุปาสโก วา โส วตฺตพฺโพ – ‘‘อาวุโส, อิมํ ชานาหี’’ติฯ สเจ โส ภณติ – ‘‘อิมินา กึ อาหริยฺยตู’’ติ, น วตฺตพฺโพ – ‘‘อิมํ วา อิมํ วา อาหรา’’ติฯ กปฺปิยํ อาจิกฺขิตพฺพํ – สปฺปิ วา เตลํ วา มธุ วา ผาณิตํ วาฯ สเจ โส เตน ปริวตฺเตตฺวา กปฺปิยํ อาหรติ, รูปิยเจตาปกํ ฐเปตฺวา, สพฺเพเหว ปริภุญฺชิตพฺพํฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ลเภถ, โส วตฺตพฺโพ – ‘‘อาวุโส, อิมํ ฉเฑฺฑหี’’ติฯ สเจ โส ฉเฑฺฑติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ฉเฑฺฑติ, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโก สมฺมนฺนิตโพฺพ – โย น ฉนฺทาคตึ คเจฺฉยฺย, น โทสาคตึ คเจฺฉยฺย, น โมหาคตึ คเจฺฉยฺย, น ภยาคตึ คเจฺฉยฺย, ฉฑฺฑิตาฉฑฺฑิตญฺจ ชาเนยฺยฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพฯ ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๕๙๐. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน รูปิยฉฑฺฑกสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมโต สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโกฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เตน สมฺมเตน ภิกฺขุนา อนิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตตพฺพํฯ สเจ นิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๙๑. รูปิเย รูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย เวมติโก รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย อรูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อรูปิเย รูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อรูปิเย เวมติโก รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อรูปิเย อรูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อรูปิเย รูปิยสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย อรูปิยสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๙๒. อนาปตฺติ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

รูปิยสํโวหารสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํฯ

๑๐. กยวิกฺกยสิกฺขาปทํ

๕๙๓. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ปโฏฺฐ โหติ จีวรกมฺมํ กาตุํฯ โส ปฏปิโลติกานํ สงฺฆาฏึ กริตฺวา สุรตฺตํ สุปริกมฺมกตํ กตฺวา ปารุปิฯ อถ โข อญฺญตโร ปริพฺพาชโก มหคฺฆํ ปฏํ ปารุปิตฺวา เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สุนฺทรา โข ตฺยายํ, อาวุโส, สงฺฆาฏิ; เทหิ เม ปเฏ

นา’’ติฯ ‘‘ชานาหิ, อาวุโส’’ติฯ ‘‘อามาวุโส, ชานามี’’ติฯ ‘‘หนฺทาวุโส’’ติ, อทาสิฯ อถ โข โส ปริพฺพาชโก ตํ สงฺฆาฏึ ปารุปิตฺวา ปริพฺพาชการามํ อคมาสิฯ ปริพฺพาชกา ตํ ปริพฺพาชกํ เอตทโวจุํ – ‘‘สุนฺทรา โข ตฺยายํ, อาวุโส, สงฺฆาฏิ; กุโต ตยา ลทฺธา’’ติ? ‘‘เตน เม, อาวุโส, ปเฏน ปริวตฺติตา’’ติฯ ‘‘กติหิปิ ตฺยายํ, อาวุโส, สงฺฆาฏิ ภวิสฺสติ, โสเยว เต ปโฏ วโร’’ติฯ

อถ โข โส ปริพฺพาชโก – ‘‘สจฺจํ โข ปริพฺพาชกา อาหํสุ – ‘กติหิปิ มฺยายํ สงฺฆาฏิ ภวิสฺสติ! โสเยว เม ปโฏ วโร’’’ติ เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘หนฺท เต, อาวุโส, สงฺฆาฏิ [สงฺฆาฏึ (สฺยา. ก.)]; เทหิ เม ปฏ’’นฺติฯ ‘‘นนุ ตฺวํ, อาวุโส, มยา วุตฺโต – ‘ชานาหิ, อาวุโส’ติ ! นาหํ ทสฺสามี’’ติฯ อถ โข โส ปริพฺพาชโก อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘คิหีปิ นํ คิหิสฺส วิปฺปฏิสาริสฺส เทนฺติ, กึ ปน ปพฺพชิโต ปพฺพชิตสฺส น ทสฺสตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปริพฺพาชกสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปริพฺพาชเกน สทฺธึ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปริพฺพาชเกน สทฺธึ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปริพฺพาชเกน สทฺธึ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๙๔. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ นานปฺปการกํ กยวิกฺกยํ สมาปเชฺชยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๙๕. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

นานปฺปการกํ นาม จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา, อนฺตมโส จุณฺณปิณฺโฑปิ ทนฺตกฏฺฐมฺปิ ทสิกสุตฺตมฺปิฯ

กยวิกฺกยํ สมาปเชฺชยฺยาติ อิมินา อิมํ เทหิ, อิมินา อิมํ อาหร, อิมินา อิมํ ปริวเตฺตหิ, อิมินา อิมํ เจตาเปหีติฯ อชฺฌาจรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ยโต กยิตญฺจ โหติ วิกฺกยิตญฺจ อตฺตโน ภณฺฑํ ปรหตฺถคตํ ปรภณฺฑํ อตฺตโน หตฺถคตํ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อหํ, ภเนฺต, นานปฺปการกํ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชึฯ อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๙๖. กยวิกฺกเย กยวิกฺกยสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กยวิกฺกเย เวมติโก , นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กยวิกฺกเย นกยวิกฺกยสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นกยวิกฺกเย กยวิกฺกยสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นกยวิกฺกเย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นกยวิกฺกเย นกยวิกฺกยสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๙๗. อนาปตฺติ – อคฺฆํ ปุจฺฉติ, กปฺปิยการกสฺส อาจิกฺขติ, ‘‘อิทํ อมฺหากํ อตฺถิ, อมฺหากญฺจ อิมินา จ อิมินา จ อโตฺถ’’ติ ภณติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

กยวิกฺกยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

โกสิยวโคฺค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

โกสิยา สุทฺธเทฺวภาคา, ฉพฺพสฺสานิ นิสีทนํ;
เทฺว จ โลมานิ อุคฺคเณฺห, อุโภ นานปฺปการกาติฯ

๓. ปตฺตวโคฺค

๑. ปตฺตสิกฺขาปทํ

๕๙๘. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู พหู ปเตฺต สนฺนิจยํ กโรนฺติฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา พหู ปเตฺต สนฺนิจยํ กริสฺสนฺติ, ปตฺตวาณิชฺชํ วา สมณา สกฺยปุตฺติยา กริสฺสนฺติ อามตฺติกาปณํ วา ปสาเรสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อติเรกปตฺตํ ธาเรสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อติเรกปตฺตํ ธาเรถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อติเรกปตฺตํ ธาเรสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย …เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๙๙. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อติเรกปตฺตํ ธาเรยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๖๐๐. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อานนฺทสฺส อติเรกปโตฺต อุปฺปโนฺน โหติฯ อายสฺมา จ อานโนฺท ตํ ปตฺตํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโม โหติฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘น อติเรกปโตฺต ธาเรตโพฺพ’ติฯ อยญฺจ เม อติเรกปโตฺต อุปฺปโนฺนฯ อหญฺจิมํ ปตฺตํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโมฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘กีวจิรํ ปนานนฺท, สาริปุโตฺต อาคจฺฉิสฺสตี’’ติ? ‘‘นวมํ วา, ภควา, ทิวสํ ทสมํ วา’’ติฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว , ทสาหปรมํ อติเรกปตฺตํ ธาเรตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๐๑. **‘‘ทสาหปรมํ อติเรกปโตฺต ธาเรตโพฺพฯ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๐๒. **ทสาหปรม**นฺติ ทสาหปรมตา ธาเรตโพฺพฯ

อติเรกปโตฺต นาม อนธิฏฺฐิโต อวิกปฺปิโตฯ

ปโตฺต นาม เทฺว ปตฺตา อโยปโตฺต มตฺติกาปโตฺตติฯ

ตโย ปตฺตสฺส วณฺณา อุกฺกโฎฺฐ ปโตฺต มชฺฌิโม ปโตฺต โอมโก ปโตฺตฯ **อุกฺกโฎฺฐ** นาม **ปโตฺต** อฑฺฒาฬฺหโกทนํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตทุปิยํ พฺยญฺชนํฯ **มชฺฌิโม** นาม **ปโตฺต** นาฬิโกทนํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตทุปิยํ พฺยญฺชนํฯ **โอมโก** นาม **ปโตฺต** ปโตฺถทนํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตทุปิยํ พฺยญฺชนํฯ ตโต อุกฺกโฎฺฐ อปโตฺต, โอมโก อปโตฺตฯ

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิโย โหตีติ เอกาทเส อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิโย โหติฯ นิสฺสชฺชิตโพฺพ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตโพฺพฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อยํ เม, ภเนฺต, ปโตฺต ทสาหาติกฺกโนฺต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพา, นิสฺสฎฺฐปโตฺต ทาตโพฺพฯ

๖๐๓. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ปโตฺต อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิโย สงฺฆสฺส นิสฺสโฎฺฐฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิมํ ปตฺตํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยา’’ติฯ

๖๐๔. เตน ภิกฺขุนา สมฺพหุเล ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อยํ เม, ภเนฺต, ปโตฺต ทสาหาติกฺกโนฺต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพา, นิสฺสฎฺฐปโตฺต ทาตโพฺพฯ

๖๐๕. ‘‘สุณนฺตุ เม อายสฺมนฺตาฯ อยํ ปโตฺต อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิโย อายสฺมนฺตานํ นิสฺสโฎฺฐฯ ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกลฺลํ, อายสฺมนฺตา อิมํ ปตฺตํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยุ’’นฺติฯ

๖๐๖. เตน ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อยํ เม, อาวุโส, ปโตฺต ทสาหาติกฺกโนฺต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ อายสฺมโต นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ เตน ภิกฺขุนา อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพา, นิสฺสฎฺฐปโตฺต ทาตโพฺพ – ‘‘อิมํ ปตฺตํ อายสฺมโต ทมฺมี’’ติฯ

๖๐๗. ทสาหาติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกเนฺต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนเฎฺฐ นฎฺฐสญฺญี นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวินเฎฺฐ วินฎฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อภิเนฺน ภินฺนสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ ปตฺตํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกเนฺต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหาน

ติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๐๘. อนาปตฺติ อโนฺตทสาหํ อธิฏฺฐฺติ, วิกเปฺปติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ภิชฺชติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นิสฺสฏฺฐปตฺตํ น เทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, นิสฺสฏฺฐปโตฺต น ทาตโพฺพฯ โย น ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

ปตฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. อูนปญฺจพนฺธนสิกฺขาปทํ

๖๐๙. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สเกฺกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมิํ นิโคฺรธาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตเรน กุมฺภกาเรน ภิกฺขู ปวาริตา โหนฺติ – ‘‘เยสํ อยฺยานํ ปเตฺตน อโตฺถ อหํ ปเตฺตนา’’ติฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติฯ เยสํ ขุทฺทกา ปตฺตา เต มหเนฺต ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติฯ เยสํ มหนฺตา ปตฺตา เต ขุทฺทเก ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติฯ อถ โข โส กุมฺภกาโร ภิกฺขูนํ พหู ปเตฺต กโรโนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺติ! อยํ อิเมสํ พหู ปเตฺต กโรโนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺตี’’ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปนฺตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘น, ภิกฺขเว, ปโตฺต วิญฺญาเปตโพฺพฯ โย วิญฺญาเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๖๑๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปโตฺต ภิโนฺน โหติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ – ‘‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ ปตฺตํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติ กุกฺกุจฺจายโนฺต น วิญฺญาเปติฯ หเตฺถสุ ปิณฺฑาย จรติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา หเตฺถสุ ปิณฺฑาย จริสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ ติตฺถิยา’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, นฏฺฐปตฺตสฺส วา ภินฺนปตฺตสฺส วา ปตฺตํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติฯ

๖๑๑. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ นฏฺฐปตฺตสฺส วา ภินฺนปตฺตสฺส วา ปตฺตํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติ อปฺปมตฺตเกนปิ ภิเนฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขเณฺฑน วิลิขิตมเตฺตนปิ พหู ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติ ฯ อถ โข โส กุมฺภกาโร ภิกฺขูนํ ตเถว พหู ปเตฺต กโรโนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺติฯ

มนุสฺสา ตเถว อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺติ! อยํ อิเมสํ พหู ปเตฺต กโรนฺโต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺตี’’ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อปฺปมตฺตเกนปิ ภิเนฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขเณฺฑน วิลิขิตมเตฺตนปิ พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อปฺปมตฺตเกนปิ ภิเนฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขเณฺฑน วิลิขิตมเตฺตนปิ พหู ปเตฺต วิญฺญาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อปฺปมตฺตเกนปิ ภิเนฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขเณฺฑน วิลิขิตมเตฺตนปิ พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๑๒. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อูนปญฺจพนฺธเนน ปเตฺตน อญฺญํ นวํ ปตฺตํ เจตาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เตน ภิกฺขุนา โส ปโตฺต ภิกฺขุปริสาย นิสฺสชฺชิตโพฺพฯ โย จ ตสฺสา ภิกฺขุปริสาย ปตฺตปริยโนฺต โส ตสฺส ภิกฺขุโน ปทาตโพฺพ – ‘อยํ เต, ภิกฺขุ, ปโตฺต ยาว เภทนาย ธาเรตโพฺพ’ติฯ อยํ ตตฺถ สามีจี**’’ติฯ

๖๑๓. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อูนปญฺจพนฺธโน นาม ปโตฺต อพนฺธโน วา เอกพนฺธโน วา ทฺวิพนฺธโน วา ติพนฺธโน วา จตุพนฺธโน วาฯ อพนฺธโนกาโส นาม ปโตฺต ยสฺส ทฺวงฺคุลา ราชิ น โหติฯ พนฺธโนกาโส นาม ปโตฺต ยสฺส ทฺวงฺคุลา ราชิ โหติฯ **นโว** นาม ปโตฺต วิญฺญตฺติํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

เจตาเปยฺยาติ วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฎํฯ ปฎิลาเภน นิสฺสคฺคิโย โหติฯ สงฺฆมเชฺฌ นิสฺสชฺชิตโพฺพฯ สเพฺพเหว อธิฎฺฐิตปตฺตํ คเหตฺวา สนฺนิปติตพฺพํฯ น ลามโก ปโตฺต อธิฎฺฐาตโพฺพ – ‘‘มหคฺฆํ ปตฺตํ คเหสฺสามี’’ติฯ สเจ ลามกํ ปตฺตํ อธิเฎฺฐติ – ‘‘มหคฺฆํ ปตฺตํ คเหสฺสามี’’ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตโพฺพฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อยํ เม, ภเนฺต, ปโตฺต อูนปญฺจพนฺธเนน ปเตฺตน เจตาปิโต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฎิพเลน อาปตฺติ ปฎิคฺคเหตพฺพาฯ ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโก สมฺมนฺนิตโพฺพ – โย น ฉนฺทาคติํ คเจฺฉยฺย, น โทสาคติํ คเจฺฉยฺย, น โมหาคติํ คเจฺฉยฺย, น ภยาคติํ คเจฺฉยฺย, คาหิตาคาหิตญฺจ ชาเนยฺย ฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพฯ ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฎิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๖๑๔. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ ปตฺตคฺคาหาปกํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ ปตฺตคฺคาหาปกํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปตฺตคฺคาหาปกสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,

โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมโต สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโกฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๖๑๕. เตน สมฺมเตน ภิกฺขุนา ปโตฺต คาเหตโพฺพฯ เถโร วตฺตโพฺพ – ‘‘คณฺหาตุ, ภเนฺต, เถโร ปตฺต’’นฺติฯ สเจ เถโร คณฺหาติ, เถรสฺส ปโตฺต ทุติยสฺส คาเหตโพฺพฯ น จ ตสฺส อนุทฺทยตาย น คเหตโพฺพฯ โย น คเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปตฺตกสฺส น คาเหตโพฺพฯ เอเตเนว อุปาเยน ยาว สงฺฆนวกา คาเหตพฺพาฯ โย จ ตสฺสา ภิกฺขุปริสาย ปตฺตปริยโนฺต, โส ตสฺส ภิกฺขุโน ปทาตโพฺพ – ‘‘อยํ เต, ภิกฺขุ, ปโตฺต ยาว เภทนาย ธาเรตโพฺพ’’ติฯ

เตน ภิกฺขุนา โส ปโตฺต น อเทเส นิกฺขิปิตโพฺพ, น อโภเคน ภุญฺชิตโพฺพ, น วิสฺสเชฺชตโพฺพ – ‘‘กถายํ ปโตฺต นเสฺสยฺย วา วินเสฺสยฺย วา ภิเชฺชยฺย วา’’ติ? สเจ อเทเส วา นิกฺขิปติ อโภเคน วา ภุญฺชติ วิสฺสเชฺชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อยํ ตตฺถ สามีจีติ อยํ ตตฺถ อนุธมฺมตาฯ

๖๑๖. อพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน ติพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

เอกพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน ติพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ทฺวิพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทฺวิพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ… ติพนฺธนํ ปตฺตํ… จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ติพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… เอกพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ… ติพนฺธนํ ปตฺตํ… จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… เอกพนฺธนํ ปตฺตํ… ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ… ติพนฺธนํ ปตฺตํ… จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ…เป.… ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ … ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

เอกพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ…เป.… เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ทฺวิพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ติพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ...เป.... ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ... ติพนฺธนํ ปตฺตํ... จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ จตุพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ...เป.... ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ... ติพนฺธนํ ปตฺตํ... จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

๖๑๗. อนาปตฺติ นฏฺฐปตฺตสฺส, ภินฺนปตฺตสฺส, ญาตกานํ ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อูนปญฺจพนฺธนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. เภสชฺชสิกฺขาปทํ

๖๑๘. [อิทํ วตฺถุ มหาว. ๒๗๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ราชคเห ปพฺภารํ โสธาเปติ เลณํ กตฺตุกาโมฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เยนายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ เอตทโวจ – ‘‘กึ, ภเนฺต, เถโร การาเปตี’’ติ? ‘‘ปพฺภารํ มหาราช, โสธาเปมิ เลณํ กตฺตุกาโม’’ติฯ ‘‘อโตฺถ, ภเนฺต, อยฺยสฺส อารามิเกนา’’ติ? ‘‘น โข, มหาราช, ภควตา อารามิโก อนุญฺญาโต’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเนฺต, ภควนฺตํ ปฏิปุจฺฉิตฺวา มม อาโรเจยฺยาถา’’ติฯ ‘‘เอวํ มหาราชา’’ติ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมตา ปิลินฺทวเจฺฉน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต อุฏฺฐายาสนา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

๖๑๙. อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ภควโต สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ราชา, ภนฺเต , มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อารามิกํ ทาตุกาโมฯ กถํ นุ โข, ภนฺเต, มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อารามิก’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เยนายสฺมา ปิลินฺทิวจฺโฉ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ เอตทโวจ – ‘‘อนุญฺญาโต, ภนฺเต, ภควตา อารามิโก’’ติ? ‘‘เอวํ, มหาราชา’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภนฺเต, อยฺยสฺส อารามิกํ ทมฺมี’’ติฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส อารามิกํ ปฏิสฺสุณิตฺวา วิสฺสริตฺวา จิเรน สตึ ปฏิลภิตฺวา อญฺญตรํ สพฺพตฺถกํ มหามตฺตํ อามนฺเตสิ – ‘‘โย มยา, ภเณ, อยฺยสฺส อารามิโก ปฏิสฺสุโต, ทินฺโน โส อารามิโก’’ติ? ‘‘น โข, เทว, อยฺยสฺส อารามิโก ทินฺโน’’ติฯ ‘‘กีวจิรํ นุ โข, ภเณ, อิโต หิ ตํ โหตี’’ติ? อถ โข โส มหามตฺโต รตฺติโย คเณตฺวา [วิคเณตฺวา (ก.)] ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ เอตทโวจ – ‘‘ปญฺจ, เทว, รตฺติสตานี’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเณ, อยฺยสฺส ปญฺจ อารามิกสตานิ เทหี’’ติฯ ‘‘เอวํ, เทวา’’ติ โข โส มหามตฺโต รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส ปญฺจ อารามิกสตานิ ปาทาสิ [อทาสิ (สฺยา.)], ปาฏิเยกฺโก คาโม นิวิสิฯ อารามิกคามโกติปิ นํ อาหํสุ, ปิลินฺทคามโกติปิ นํ อาหํสุฯ

๖๒๐. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ตสฺมึ คามเก กุลูปโก โหติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย ปิลินฺทคามกํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ เตน โข ปน สมเยน ตสฺมึ คามเก อุสฺสโว โหติฯ ทารกา อลงฺกตา มาลากิตา กีฬนฺติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ปิลินฺทคามเก สปทานํ ปิณฺฑาย จรมาโน เยน อญฺญตรสฺส อารามิกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ เตน โข ปน สมเยน ตสฺสา อารามิกินิยา ธีตา อเญฺญ ทารเก อลงฺกเต มาลากิเต ปสฺสิตฺวา โรทติ – ‘‘มาลํ เม เทถ, อลงฺการํ เม เทถา’’ติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ตํ อารามิกินึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺสายํ ทาริกา โรทตี’’ติ? ‘‘อยํ, ภนฺเต, ทาริกา อเญฺญ ทารเก อลงฺกเต มาลากิเต ปสฺสิตฺวา โรทติ – ‘มาลํ เม เทถ, อลงฺการํ เม เทถา’ติฯ กุโต อมฺหากํ ทุคฺคตานํ มาลา กุโต, อลงฺกาโร’’ติ? อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ อญฺญตรํ ติณณฺฑุปกํ คเหตฺวา ตํ อารามิกินึ เอตทโวจ – ‘‘หนฺทิมํ ติณณฺฑุปกํ ตสฺสา ทาริกาย สีเส ปฏิมุญฺจา’’ติฯ อถ โข สา อารามิกินี ตํ ติณณฺฑุปกํ คเหตฺวา ตสฺสา ทาริกาย สีเส ปฏิมุญฺจิฯ สา อโหสิ สุวณฺณมาลา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ นตฺถิ ตาทิสา รโญฺญปิ อเนฺตปุเร สุวณฺณมาลาฯ มนุสฺสา รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส อาโรเจสุํ – ‘‘อมุกสฺส, เทว, อารามิกสฺส ฆเร สุวณฺณมาลา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ นตฺถิ ตาทิสา เทวสฺสาปิ อเนฺตปุเร สุวณฺณมาลาฯ กุโต ตสฺส ทุคฺคตสฺส! นิสฺสํสยํ โจริกาย อาภตา’’ติ!! อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร ตํ อารามิกกุลํ พนฺธาเปสิฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย ปิลินฺทคามกํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ ปิลินฺทคามเก สปทานํ ปิณฺฑาย จรมาโน เยน ตสฺส อารามิกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปฏิวิสฺสเก ปุจฺฉิ – ‘‘กหํ อิมํ อารามิกกุลํ คต’’นฺติ? ‘‘เอติสฺสา, ภนฺเต, สุวณฺณมาลาย การณา รญฺญา พนฺธาปิต’’นฺติฯ

๖๒๑. อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เยน รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เยนายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ อายสฺมา ปิลินฺทว

โจฺฉ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส, มหาราช, อารามิกกุลํ พนฺธาปิต’’นฺติ? ‘‘ตสฺส, ภนฺเต, อารามิกสฺส ฆเร สุวณฺณมาลา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ นตฺถิ ตาทิสา อมฺหากมฺปิ อนฺเตปุเร สุวณฺณมาลาฯ กุโต ตสฺส ทุคฺคตสฺส! นิสฺสํสยํ โจริกาย อาภตา’’ติ!! อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปาสาทํ สุวณฺณนฺติ อธิมุจฺจิฯ โส อโหสิ สพฺพโสวณฺณมโยฯ ‘‘อิทํ ปน เต, มหาราช, ตาว พหุํ สุวณฺณํ กุโต’’ติ? ‘‘อญฺญาตํ, ภนฺเต, อยฺยเสฺสเวโส อิทฺธานุภาโว’’ติฯ ตํ อารามิกกุลํ มุญฺจาเปสิฯ มนุสฺสา – ‘‘อเยฺยน กิร ปิลินฺทวจฺเฉน สราชิกาย ปริสาย อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อิทฺธิปาฏิหาริยํ ทสฺสิต’’นฺติ, อตฺตมนา อภิปฺปสนฺนา อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส ปญฺจ เภสชฺชานิ อภิหรึสุ, เสยฺยถิทํ – สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํฯ ปกติยาปิ จ อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ลาภี โหติ ปญฺจนฺนํ เภสชฺชานํฯ ลทฺธํ ลทฺธํ ปริสาย วิสฺสชฺเชติฯ ปริสา จสฺส โหติ พาหุลฺลิกาฯ ลทฺธํ ลทฺธํ โกลมฺเพปิ ฆเฏปิ ปูเรตฺวา ปฏิสาเมติ, ปริสฺสาวนานิปิ ถวิกาโยปิ ปูเรตฺวา วาตปาเนสุ ลเคฺคติฯ ตานิ โอลีนวิลีนานิ ติฏฺฐนฺติฯ อุนฺทูเรหิปิ วิหารา โอกิณฺณวิกิณฺณา โหนฺติฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘อนฺโตโกฏฺฐาคาริกา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา, เสยฺยถาปิ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร’’ติ ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู เอวรูปาย พาหุลฺลาย เจเตสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู เอวรูปาย พาหุลฺลาย เจเตนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา เอวรูปาย พาหุลฺลาย เจเตสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๒๒. **‘‘ยานิ โข ปน ตานิ คิลานานํ ภิกฺขูนํ ปฏิสายนียานิ เภสชฺชานิ, เสยฺยถิทํ – สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ, ตานิ ปฏิคฺคเหตฺวา สตฺตาหปรมํ สนฺนิธิการกํ ปริภุญฺชิตพฺพานิฯ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๖๒๓. **ยานิ โข ปน ตานิ คิลานานํ ภิกฺขูนํ ปฏิสายนียานิ เภสฺสชฺชานีติ สปฺปิ** นาม โคสปฺปิ วา อชิกาสปฺปิ วา มหึสสปฺปิ [มหิสสปฺปิ (สี. สฺยา.)] วา เยสํ มํสํ กปฺปติ เตสํ สปฺปิฯ **นวนีตํ** นาม เตสํ เยว นวนีตํฯ **เตลํ** นาม ติลเตลํ สาสปเตลํ มธุกเตลํ เอรณฺฑเตลํ วสาเตลํฯ **มธุ** นาม มกฺขิกามธุฯ **ผาณิตํ** นาม อุจฺฉุมฺหา นิพฺพตฺตํฯ

ตานิ ปฏิคฺคเหตฺวา สตฺตาหปรมํ สนฺนิธิการกํ ปริภุญฺชิตพฺพานีติ สตฺตาหปรมตา ปริภุญฺชิตพฺพานิฯ

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ โหตีติ อฏฺฐเม อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, เภสชฺชํ สตฺตาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๒๔. สตฺตาหาติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ สตฺตาหาติกฺกเนฺต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ สตฺตาหาติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺ

ติยํฯ อทเฑฺฒ ทฬฺหสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิลุตฺเต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสฏฺฐํ ปฏิลภิตฺวา น กายิเกน ปริโภเคน ปริภุญฺชิตพฺพํ, น อโชฺฌหริตพฺพํ, ปทีเป วา กาฬวณฺเณ วา อุปเนตพฺพํ, อเญฺญน ภิกฺขุนา กายิเกน ปริโภเคน ปริภุญฺชิตพฺพํ, น อโชฺฌหริตพฺพํฯ

สตฺตาหานติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สตฺตาหานติกฺกนฺเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สตฺตาหานติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๒๕. อนาปตฺติ อโนฺตสตฺตาหํ อธิฏฺเฐติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อนุปสมฺปนฺนสฺส จเตฺตน วเนฺตน มุเตฺตน อนเปกฺโข ทตฺวา ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เภสชฺชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยํฯ

๔. วสฺสิกสาฏิกสิกฺขาปทํ

๖๒๖. เตน สมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขูนํ วสฺสิกสาฏิกา อนุญฺญาตา โหติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา วสฺสิกสาฏิกา อนุญฺญาตา’’ติ, ปฏิกเจฺจว [ปฏิคเจฺจว (สี.)] วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสนฺติ, ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสนฺติ, ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปนฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ปฏิกเจฺจว วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิสฺสนฺติ, ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสสฺสนฺติ, ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ปฏิกเจฺจว วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสถ? ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสถ? ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห โมฆปุริสา, ปฏิกเจฺจว วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิสฺสถ, ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสสฺสถ, ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๒๗. **‘‘มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ ภิกฺขุนา วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิตพฺพํ ; ‘อทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสตพฺพํ ฯ ‘โอเรน เจ มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยเสยฺย, ‘โอเรนทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๒๘. **‘มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ ภิกฺขุนา วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิตพฺพ**นฺติฯ เย มนุสฺสา ปุเพฺพปิ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ เทนฺติ เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘กาโล วสฺสิกสาฏิกาย, สมโย วสฺสิกสาฏิกาย, อเญฺญปิ มนุสฺสา วสฺสิกสาฏิกจีวรํ เทนฺตี’’ติฯ น วตฺตพฺพา – ‘‘เทถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวรํ, อาหรถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวรํ, ปริวเตฺตถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวรํ, เจตาเปถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวร’’นฺติฯ

‘อทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสตพฺพนฺติฯ อทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา นิวาเสตพฺพํฯ

‘โอเรน เจ มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ อติเรกมาเส เสส คิมฺหาเน วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

‘โอเรนทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภนฺเต , วสฺสิกสาฏิกจีวรํ อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน ปริยิฏฺฐํ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา ปริทหิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติฯ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๒๙. อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

สติยา วสฺสิกสาฏิกาย นโคฺค กายํ โอวสฺสาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

อูนกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก , อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๓๐. อนาปตฺติ ‘มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ , ‘อทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสติ, ‘อูนกมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, ‘อูนกทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสติ, ปริยิฏฺฐาย วสฺสิกสาฏิกาย วสฺสํ อุกฺกฑฺฒิยฺยติ, นิวตฺถาย วสฺสิกสาฏิกาย วสฺสํ อุกฺกฑฺฒิยฺยติ, โธวิตฺวา นิกฺขิปิตพฺพํ; สมเย นิวาเสตพฺพํ, อจฺฉินฺนจีวรสฺส, นฏฺฐจีวรสฺส, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วสฺสิกสาฏิกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. จีวรอจฺฉินฺทนสิกฺขาปทํ

๖๓๑. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ภาตุโน สทฺธิวิหาริกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘เอหาวุโส, ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามา’’ติฯ ‘‘นาหํ, ภนฺเต, คมิสฺสามิ; ทุพฺพลจีวโรมฺหี’’ติฯ ‘‘เอหาวุโส, อหํ เต จีวรํ ทสฺสามี’’ติ ตสฺส จีวรํ อทาสิฯ อโสฺสสิ โข โส ภิกฺขุ – ‘‘ภควา กิร ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสตี’’ติฯ อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ – ‘‘น ทานาหํ อายสฺมตา อุปนนฺเทน สกฺยปุตฺเตน สทฺธึ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามิ, ภควตา สทฺธึ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามี’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘เอหิ ทานิ, อาวุโส,

ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามา’’ติฯ ‘‘นาหํ, ภเนฺต, ตยา สทฺธึ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามิ, ภควตา สทฺธึ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามี’’ติฯ ‘‘ยมฺปิ ตฺยาหํ, อาวุโส, จีวรํ อทาสึ, มยา สทฺธึ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสตี’’ติ, กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิฯ

อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺที’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส , ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๓๒. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺเทยฺย วา อจฺฉินฺทาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๓๓. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ภิกฺขุสฺสาติ อญฺญสฺส ภิกฺขุสฺสฯ

สามนฺติ สยํ ทตฺวาฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ, วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

กุปิโต อนตฺตมโนติ อนภิรโทฺธ อาหตจิโตฺต ขิลชาโตฯ

อจฺฉินฺเทยฺยาติ สยํ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ

อจฺฉินฺทาเปยฺยาติ อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ สกึ อาณโตฺต พหุกมฺปิ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ ภิกฺขุสฺส สามํ ทตฺวา อจฺฉินฺนํ นิสฺสคฺคิยํ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ …เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๓๔. อุปสมฺปเนฺน อุปสมฺปนฺนสญฺญี จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อุปสมฺปเนฺน เวมติโก จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อุปสมฺปเนฺน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญํ ปริกฺขารํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อนุปสมฺปนฺนสฺส จีวรํ วา อญฺญํ วา ปริกฺขารํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อนุปสมฺปเนฺน อุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

อนุปสมฺปเนฺน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุปสมฺปเนฺน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๖๓๕. อนาปตฺติ – โส วา เทติ, ตสฺส วา วิสฺสาสโนฺต คณฺหาติ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

จีวรอจฺฉินฺทนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. สุตฺตวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ

๖๓๖. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู จีวรการสมเย พหุํ สุตฺตํ วิญฺญาเปสุํฯ กเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ อวสิฏฺฐํ โหติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘หนฺท มยํ, อาวุโส, อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปมา’’ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสุํฯ วีเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ อวสิฏฺฐํ โหติฯ ทุติยมฺปิ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสุํฯ วีเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ อวสิฏฺฐํ โหติฯ ตติยมฺปิ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสุํฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสนฺตี’’ติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา... เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ...เป.... ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว , สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา...เป.... กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย...เป.... เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๓๗. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๖๓๘. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส...เป.... ***ภิกฺขู***ติ...เป.... อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

สามนฺติ สยํ วิญฺญาเปตฺวาฯ

สุตฺตํ นาม ฉ สุตฺตานิ – โขมํ กปฺปาสิกํ โกเสยฺยํ กมฺพลํ สาณํ ภงฺคํฯ

ตนฺตวาเยหีติ เปสกาเรหิ วายาเปติ, ปโยเค ปโยเค ทุกฺกฏํ [วายาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํ (สฺยา.)]ฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ...เป.... อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ วายาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ...เป.... ทเทยฺยาติ...เป.... ทเทยฺยุนฺติ...เป.... อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๓๙. วายาปิเต วายาปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วายาปิเต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วายาปิเต อวายาปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อวายาปิเต วายาปิตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวายาปิเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวายาปิเต อวายาปิตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๔๐. อนาปตฺติ – จีวรํ สิเพฺพตุํ, อาโยเค, กายพนฺธเน, อํสพนฺธเก [อํสวฏฺฏเก (สี.)], ปตฺตตฺถวิกาย, ปริสฺสาวเน, ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สุตฺตวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. มหาเปสการสิกฺขาปทํ

๖๔๑. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส ปวาสํ คจฺฉนฺโต ปชาปตึ เอตทโวจ – “สุตฺตํ ธารยิตฺวา อมุกสฺส ตนฺตวายสฺส เทหิ, จีวรํ วายาเปตฺวา นิกฺขิป, อาคโต อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี”ติฯ อโสฺสสิ โข อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส อิมํ วาจํ ภาสมานสฺสฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – “มหาปุญฺโญสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปนนฺท, อมุกสฺมิํ โอกาเส อญฺญตโร ปุริโส ปวาสํ คจฺฉนฺโต ปชาปตึ เอตทโวจ – “สุตฺตํ ธารยิตฺวา อมุกสฺส ตนฺตวายสฺส เทหิ, จีวรํ วายาเปตฺวา นิกฺขิป, อาคโต อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี”ติฯ “อตฺถาวุโส, มํ โส อุปฏฺฐาโก”ติฯ โสปิ โข ตนฺตวาโย อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส อุปฏฺฐาโก โหติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เยน โส ตนฺตวาโย เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ตนฺตวายํ เอตทโวจ – “อิทํ โข, อาวุโส, จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยฺยติ; อายตญฺจ กโรหิ วิตฺถตญฺจฯ อปฺปิตญฺจ สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กโรหี”ติฯ “เอเต โข เม, ภนฺเต, สุตฺตํ ธารยิตฺวา อทํสุ; อิมินา สุเตฺตน จีวรํ วินาหี”ติฯ “น, ภนฺเต, สกฺกา อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา กาตุํฯ สกฺกา จ โข, ภนฺเต, สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กาตุ”นฺติฯ “อิงฺฆ ตฺวํ, อาวุโส, อายตญฺจ กโรหิ วิตฺถตญฺจ อปฺปิตญฺจฯ น เตน สุเตฺตน ปฏิพทฺธํ ภวิสฺสตี”ติฯ

อถ โข โส ตนฺตวาโย ยถาภตํ สุตฺตํ ตเนฺต อุปเนตฺวา เยน สา อิตฺถี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – “สุเตฺตน, อเยฺย, อโตฺถ”ติฯ “นนุ ตฺวํ อโยฺย [อยฺย (สฺยา.)] มยา วุโตฺต – ‘อิมินา สุเตฺตน จีวรํ วินาหี’”ติฯ “สจฺจาหํ, อเยฺย, ตยา วุโตฺต – ‘อิมินา สุเตฺตน จีวรํ วินาหี’ติฯ อปิจ, มํ อโยฺย อุปนโนฺท เอวมาห – ‘อิงฺฆ ตฺวํ, อาวุโส, อายตญฺจ กโรหิ วิตฺถตญฺจ อปฺปิตญฺจ, น เตน สุเตฺตน ปฏิพทฺธํ ภวิสฺสตี’”ติฯ อถ โข สา อิตฺถี ยตฺตกํเยว สุตฺตํ ปฐมํ อทาสิ ตตฺตกํ ปจฺฉา อทาสิฯ อโสฺสสิ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต – “โส กิร ปุริโส ปวาสโต อาคโต”ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เยน ตสฺส ปุริสสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข โส ปุริโส เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข โส ปุริโส ปชาปตึ เอตทโวจ – “วีตํ ตํ จีวร”นฺติ? “อามายฺย, วีตํ ตํ จีวร”นฺติฯ “อาหร, อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี”ติฯ อถ โข สา อิตฺถี ตํ จีวรํ นีหริตฺวา สามิกสฺส ทตฺวา เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ อถ โข โส ปุริโส อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺย

ปุตฺตสฺส จีวรํ ทตฺวา อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเม สุกรา จีวเรน อจฺฉาเทตุํฯ กถญฺหิ นาม อโยฺย อุปนโนฺท มยา ปุเพฺพ อปฺปวาริโต ตนฺตวาเย [คหปติกสฺส ตนฺตวาเย (ก.)] อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาตโก เต, อุปนนฺท, อญฺญาตโก’’ติ? ‘‘อญฺญาตโก, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกสฺส น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกสฺส คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๔๒. **‘‘*ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺส อญฺญาตโก คหปติ วา คหปตานี วา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปยฺย, ตตฺร เจ โส *ภิกฺขุ* ปุเพฺพ อปฺปวาริโต ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺย – ‘อิทํ โข, อาวุโส, จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยฺยติฯ อายตญฺจ กโรถ วิตฺถตญฺจฯ อปฺปิตญฺจ สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กโรถฯ อเปฺปว นาม มยมฺปิ อายสฺมนฺตานํ กิญฺจิมตฺตํ อนุปทเชฺชยฺยามา’ติฯ เอวญฺจ โส *ภิกฺขุ* วตฺวา กิญฺจิมตฺตํ อนุปทเชฺชยฺย อนฺตมโส ปิณฺฑปาตมตฺตมฺปิ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๔๓. ***ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺสา**ติ *ภิกฺขุ*สฺสตฺถาย *ภิกฺขุํ* อารมฺมณํ กริตฺวา *ภิกฺขุํ* อจฺฉาเทตุกาโมฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพโทฺธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานี นาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

ตนฺตวาเยหีติ เปสกาเรหิฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

วายาเปยฺยาติ วินาเปติฯ

ตตฺร เจ โส *ภิกฺขู*ติ ยํ *ภิกฺขุํ* อุทฺทิสฺส จีวรํ วิยฺยติ โส *ภิกฺขุ*ฯ

ปุเพฺพ อปฺปวาริโตติ ปุเพฺพ อวุโตฺต โหติ – ‘‘กีทิเสน เต, ภเนฺต, จีวเรน อโตฺถ, กีทิสํ เต จีวรํ วายาเปมี’’ติ?

ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวาฯ

จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺเชยฺยาติ – ‘‘อิทํ โข, อาวุโส, จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยฺยติ, อายตญฺจ กโรถ วิตฺถตญฺจฯ อปฺปิตญฺจ สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กโรถฯ อเปฺปว นาม มยมฺปิ อายสฺมนฺตานํ กิญฺจิมตฺตํ อนุปทชฺเชยฺยามา’’ติฯ

เอวญฺจ โส ภิกฺขุ วตฺวา กิญฺจิมตฺตํ อนุปทชฺเชยฺย อนฺตมโส ปิณฺฑปาตมตฺตมฺปีติฯ **ปิณฺฑปาโต** นาม ยาคุปิ ภตฺตมฺปิ ขาทนียมฺปิ จุณฺณปิณฺโฑปิ ทนฺตกฏฺฐมฺปิ ทสิกสุตฺตมฺปิ, อนฺตมโส ธมฺมมฺปิ ภณติฯ

ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา กโรติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกสฺส คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๔๔. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๔๕. อนาปตฺติ – ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, มหคฺฆํ วายาเปตุกามสฺส อปฺปคฺฆํ วายาเปติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

มหาเปสการสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

๘. อจฺจกจีวรสิกฺขาปทํ

๖๔๖. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร มหามตฺโต ปวาสํ คจฺฉนฺโต ภิกฺขูนํ สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘อาคจฺฉนฺตุ ภทนฺตา วสฺสาวาสิกํ ทสฺสามี’’ติฯ ภิกฺขู – ‘วสฺสํวุฏฺฐานํ ภควตา วสฺสาวาสิกํ อนุญฺญาต’นฺติ, กุกฺกุจฺจายนฺตา นาคมํสุฯ อถ โข โส มหามตฺโต อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภทนฺตา มยา ทูเต ปหิเต นาคจฺฉิสฺสนฺติ! อหญฺหิ เสนาย คจฺฉามิฯ ทุชฺชานํ ชีวิตํ ทุชฺชานํ มรณ’’นฺติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส มหามตฺตสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อจฺจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา นิกฺขิปิตุ’’นฺติฯ

๖๔๗. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ อจฺจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา นิกฺขิปิตุ’’นฺติ , อจฺจกจีวรานิ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมนฺติฯ ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺติฯ อทฺทส โข อายสฺมา อานโนฺท เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิฯ ติฏฺฐเนฺต ทิสฺวา ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘กสฺสิมานิ, อาวุโส,

จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺตี’’ติ? ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส, อเจฺจกจีวรานี’’ติฯ ‘‘กีวจิรํ ปนาวุโส, อิมานิ จีวรานิ นิกฺขิตฺตานี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต อานนฺทสฺส ยถานิกฺขิตฺตํ อาโรเจสุํฯ อายสฺมา อานโนฺท อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู อเจฺจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข อายสฺมา อานโนฺท เต ภิกฺขู อเนก ปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ…เป.… – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อเจฺจก จีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อเจฺจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกา เมสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขา ปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๔๘. ‘‘**ทสาหานาคตํ กตฺติกเตมาสิกปุณฺณมํ ภิกฺขุโน ปเนว อเจฺจกจีวรํ อุปฺปเชฺชยฺย, อเจฺจกํ มญฺญมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํ, ปฏิคฺคเหตฺวา ยาว จีวรกาลสมยํ นิกฺขิปิตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๖๔๙. **ทสาหานาคต**นฺติ ทสาหานาคตาย ปวารณายฯ

กตฺติกเตมาสิกปุณฺณมนฺติ ปวารณา กตฺติกา วุจฺจติฯ

อเจฺจกจีวรํ นาม เสนาย วา คนฺตุกาโม โหติ, ปวาสํ วา คนฺตุกาโม โหติ, คิลาโน วา โหติ, คพฺภินี วา โหติ, อสฺสทฺธสฺส วา สทฺธา อุปฺปนฺนา โหติ, อปฺปสนฺนสฺส วา ปสาโท อุปฺป โนฺน โหติ, โส เจ ภิกฺขูนํ สนฺติเก ทูตํ ปหิเณยฺย – ‘‘อาคจฺฉนฺตุ ภทนฺตา วสฺสาวาสิกํ ทสฺ สามี’’ติ, เอตํ อเจฺจกจีวรํ นามฯ

อเจฺจกํ มญฺญมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํ ปฏิคฺคเหตฺวา ยาว จีวรกาลสมยํ นิกฺขิปิตพฺพนฺติ สญฺญาณํ กตฺวา นิกฺขิปิตพฺพํ – ‘‘อิทํ อเจฺจกจีวร’’นฺติฯ

จีวรกาลสมโย นาม อนตฺถเต กถิเน วสฺสานสฺส ปจฺฉิโม มาโส, อตฺถเต กถิเน ปญฺจมา สาฯ

ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺยาติ อนตฺถเต กถิเน วสฺสานสฺส ปจฺฉิมํ ทิวสํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ อตฺถเต กถิเน กถินุทฺธารทิวสํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, อเจฺจกจีวรํ จีวรกาลสมยํ อติกฺกามิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๕๐. อเจฺจกจีวเร อเจฺจกจีวรสญฺญี จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อ เจฺจกจีวเร เวมติโก จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อเจฺจกจีวเร อนเจฺจก จีวรสญฺญี จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี …เป.… อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี… อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี… อวิน เฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี… อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี… อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเม ติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนเจฺจกจีวเร อเจฺจกจีวร สญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนเจฺจกจีวเร เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนเจฺจกจีวเร อนเจฺ

จกจีวรสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๕๑. อนาปตฺติ – อโนฺตสมเย อธิฏฺฐาติ, วิกปฺเปติ, วิสฺสชฺเชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อเจฺจกจีวรสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. สาสงฺกสิกฺขาปทํ

๖๕๒. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู วุตฺถวสฺสา อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ วิหรนฺติฯ กตฺติกโจรกา ภิกฺขู – ‘‘ลทฺธลาภา’’ติ ปริปาเตนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ วิหรเนฺตน ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ วิหรเนฺตน ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตุ’’นฺติ ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสนฺติฯ ตานิ จีวรานิ นสฺสนฺติปิ วินสฺสนฺติปิ ฑยฺหนฺติปิ อุนฺทูเรหิปิ ขชฺชนฺติฯ ภิกฺขู ทุเจฺจฬา โหนฺติ ลูขจีวราฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘กิสฺส ตุเมฺห, อาวุโส, ทุเจฺจฬา ลูขจีวรา’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว , ภิกฺขู ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสนฺตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสิสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๕๓. **“อุปวสฺสํ โข ปน กตฺติกปุณฺณมํ ยานิ โข ปน ตานิ อารญฺญกานิ เสนาสนานิ สาสงฺกสมฺมตานิ สปฺปฏิภยานิ ตถารูเปสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสุ วิหรโนฺต อากงฺขมาโน ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิเปยฺย, สิยา จ ตสฺส ภิกฺขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เตน จีวเรน วิปฺปวาสายฯ ฉารตฺตปรมํ เตน ภิกฺขุนา เตน จีวเรน วิปฺปวสิตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ วิปฺปวเสยฺย, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”**นฺติฯ

๖๕๔. **อุปวสฺสํ โข ปนา**ติ วุฏฺฐวสฺสานํฯ

กตฺติกปุณฺณมนฺติ กตฺติกจาตุมาสินี วุจฺจติฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **ยานิ โข ปน ตานิ อารญฺญกานิ เสนาสนานี**ติ **อารญฺญกํ** นาม เสนาสนํ ปญฺจธนุสติกํ ปจฺฉิมํฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **สาสงฺกํ** นาม อาราเม อารามูปจาเร โจรานํ นิวิโฏฺฐกาโส ทิสฺสติ, ภุตฺตกาโส ทิสฺสติ, ฐิโตกาโส ทิสฺสติ, นิสิโนฺนกาโส ทิสฺสติ, นิปโนฺนกาโส ทิสฺสติฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **สปฺปฏิภยํ** นาม อาราเม อารามูปจาเร โจเรหิ มนุสฺสา หตา ทิสฺสนฺติ, วิลุตฺตา ทิสฺสนฺติ, อาโกฏิตา ทิสฺสนฺติ ฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **ตถารูเปสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสุ วิหรโนฺต**ติ เอวรูเปสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสุ วิหรโนฺต ฯ

อากงฺขมาโนติ อิจฺฉมาโน ฯ

ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรนฺติ สงฺฆาฏึ วา อุตฺตราสงฺคํ วา อนฺตรวาสกํ วา ฯ

อนฺตรฆเร นิกฺขิเปยฺยาติ สมนฺตา โคจรคาเม นิกฺขิเปยฺย ฯ

สิยา จ ตสฺส ภิกฺขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เตน จีวเรน วิปฺปวาสายาติ สิยา ปจฺจโย สิยา กรณียํ ฯ

ฉารตฺตปรมํ เตน ภิกฺขุนา เตน จีวเรน วิปฺปวสิตพฺพนฺติ ฉารตฺตปรมตา วิปฺปวสิตพฺพํ ฯ

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยาติ ฐเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมุตึ ฯ

ตโต เจ อุตฺตริ วิปฺปวเสยฺยาติ สตฺตเม อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติ ฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วา ฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯ "อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวุฏฺฐํ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี"ติ...เป.... ทเทยฺยาติ...เป.... ทเทยฺยุนฺติ...เป.... อายสฺมโต ทมฺมีติ ฯ

๖๕๕. อติเรกฉารเตฺต อติเรกสญฺญี วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อติเรกฉารเตฺต เวมติโก วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อติเรกฉารเตฺต อูนกสญฺญี วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อปฺปจฺจุทฺธเฏ ปจฺจุทฺธฏสญฺญี...เป.... อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี... อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี... อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี... อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี ... อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อูนกฉารเตฺต อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อูนกฉารเตฺต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อูนกฉารเตฺต อูนกสญฺญี, อนาปตฺติ ฯ

๖๕๖. อนาปตฺติ – ฉารตฺตํ วิปฺปวสติ, อูนกฉารตฺตํ วิปฺปวสติ, ฉารตฺตํ วิปฺปวสิตฺวา ปุน คามสีมํ โอกฺกมิตฺวา วสิตฺวา ปกฺกมติ, อโนฺต ฉารตฺตํ ปจฺจุทฺธรติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, ภิกฺขุสมฺมุติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ ฯ

สาสงฺกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํ ฯ

๑๐. ปริณตสิกฺขาปทํ

๖๕๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อญฺญตรสฺส ปูคสฺส สงฺฆสฺส สจีวรภตฺตํ ปฏิยตฺตํ โหติ – “โภเชตฺวา จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามา”ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู เยน โส ปูโค เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปูคํ เอตทโวจุํ – “เทถาวุโส, อมฺหากํ อิมานิ จีวรานี”ติฯ “น มยํ, ภนฺเต, ทสฺสามฯ อมฺหากํ สงฺฆสฺส อนุวสฺสํ สจีวรภิกฺขา ปญฺญตฺตา”ติฯ “พหู, อาวุโส, สงฺฆสฺส ทายกา, พหู สงฺฆสฺส ภตฺตา [ภทฺทา (ก.)]ฯ มยํ ตุเมฺห นิสฺสาย ตุเมฺห สมฺปสฺสนฺตา อิธ วิหรามฯ ตุเมฺห เจ อมฺหากํ น ทสฺสถ, อถ โก จรหิ อมฺหากํ ทสฺสติ? เทถาวุโส, อมฺหากํ อิมานิ จีวรานี”ติฯ อถ โข โส ปูโค ฉพฺพคฺคิเยหิ ภิกฺขูหิ นิปฺปีฬิยมาโน ยถาปฏิยตฺตํ จีวรํ ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ ทตฺวา สงฺฆํ ภตฺเตน ปริวิสิฯ เย เต ภิกฺขู ชานนฺติ สงฺฆสฺส สจีวรภตฺตํ ปฏิยตฺตํ, น จ ชานนฺติ ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ ทินฺนนฺติ, เต เอวมาหํสุ – “โอโณเชถาวุโส, สงฺฆสฺส จีวร”นฺติฯ “นตฺถิ, ภนฺเตฯ ยถาปฏิยตฺตํ จีวรํ อยฺยา ฉพฺพคฺคิยา อตฺตโน ปริณาเมสุ”นฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา... เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – “กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมสฺสนฺตี”ติ ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ...เป.... “สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมถา”ติ? “สจฺจํ, ภควา”ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา...เป.... กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย...เป.... เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๕๘. “โย ปน ภิกฺขุ ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”นฺติฯ

๖๕๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส...เป.... **ภิกฺขู**ติ...เป.... อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **ชานาติ** นาม สามํ วา ชานาติ อเญฺญ วา ตสฺส อาโรเจนฺติ โส วา อาโรเจติฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **สงฺฆิกํ** นาม สงฺฆสฺส ทินฺนํ โหติ ปริจฺจตฺตํฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **ลาโภ** นาม จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาราฯ อนฺตมโส จุณฺณปิโณฺฑปิ, ทนฺตกฏฺฐมฺปิ, ทสิกสุตฺตมฺปิฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **ปริณตํ** นาม ทสฺสาม กริสฺสามาติ วาจา ภินฺนา โหติฯ

อตฺตโน ปริณาเมติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ...เป.... อิทํ เม, ภนฺเต, ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณามิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ...เป.... ทเทยฺยาติ...เป.... ทเทยฺยุนฺติ...เป.... อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๖๐. ปริณเต ปริณตสญฺญี อตฺตโน ปริณาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ปริณเต เวมติโก อตฺตโน ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปริณเต อปริณตสญฺญี อตฺตโน ปริณาเมติ, อนาปตฺติฯ สงฺฆสฺส ปริณตํ อญฺญสงฺฆสฺส วา เจติยสฺส วา ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เจติยสฺส ปริณตํ อญฺญเจติยสฺส วา สงฺฆสฺส วา ปุคฺคลสฺส วา ปริณาเมติ, อาปตฺติ

ทุกฺกฏสฺสฯ ปุคฺคลสฺส ปริณตํ อญฺญปุคฺคลสฺส วา สงฺฆสฺส วา เจติยสฺส วา ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปริณเต ปริณตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปริณเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปริณเต อปริณตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๖๑. อนาปตฺติ กตฺถ เทมาติ ปุจฺฉิยมาโน ยตฺถ ตุมฺหากํ เทยฺยธมฺโม ปริโภคํ วา ลเภยฺย ปฏิสงฺขารํ วา ลเภยฺย จิรฏฺฐิติโก วา อสฺส ยตฺถ วา ปน ตุมฺหากํ จิตฺตํ ปสีทติ ตตฺถ เทถาติ ภณติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ปริณตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

ปตฺตวคฺโค ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

เทฺว จ ปตฺตานิ เภสชฺชํ, วสฺสิกา ทานปญฺจมํ;
สามํ วายาปนเจฺจโก, สาสงฺกํ สงฺฆิเกน จาติฯ

๖๖๒. อุทฺทิฏฺฐา โข, อายสฺมนฺโต, ตึส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา ธมฺมาฯ ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ – ‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’? ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’? ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’? ปริสุเทฺธตฺถายสฺมนฺโต, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

นิสฺสคฺคิยกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

ปาราชิกปาฬิ นิฏฺฐิตาฯ